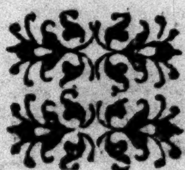
AGATHARCHIDIS ET MEMNONIS HISTORICORUM, quæ supersunt, omnia, è Græco iam recèns in Latinum traducta:

per

RICH. BRETTUM, Oxoniensem, è Collegio Lincoln.

OXONIÆ,

Ex officinâ Typographicâ IOSEPHI BARNESII. 1597.

HONORATISSIMO viro D. THOMAE EGERTONO, Custodi Magni Sigilli *Angliæ, Regiæq; Maiestati à Consilijs, fœlicitatem.*

N aureâ illâ ingeniorum fœcunditate, quę Ptolomæi Philadelphi & ævum ornavit, & famam, Gręcos inclaruisse poetas legimus, ob excellētiam illos & numerū Pleiades vocatos. Quo- Isaac. Tzet. in Lycoph.

rum

rum è familiâ non minimus Theocritus regiam ita pertentavit munificentiam:

> Μουσάων ὑποφῆται ἀείδουσι Πτολεμαῖον
> Αντ' ἐυεργεσίης.

Ειδυλλ'. ιζ'.

Et verissimè quidem poeta hoc de se suisq; coætaneis. Solebant enim per omnia retro sæcula inopes literæ magnatum pulsare domos, ut sub diviti umbrâ solarentur inopiam. Te verò (amplissime Heros) hujus insulæ Ptolomęum, qui utramq; in uno gestas Academiam pectore, non fictitiæ Chimæræ, sed sacræ cõpellant Musæ, nec Pleiades modò, sed universum adeo cœlum miratur Theologorum. Cujus tantæ observantiæ stuporē, quæ in tę est supra cæteros divinior

multò, peperit benignitas. Nam cum suadelâ non ita pridem argenteâ, & misellâ ministrorum plebe nostræ laborarent Ecclesiæ, tuâ unius jam demum effectum est operâ, ut selecti utriusque Academiæ juvenes, sine cujuspiam infamiâ symbolę, sanctioribus curis destinentur, & in piissimâ animarū desudent provinciâ. Sic nimirum voluit supremi numinis effusior in nos indulgentia, ut sub fœlicissimâ Principe communis vitæ Deâ, fœlicius adulta jam viveret Ecclesia. Quo nomine cùm tibi alii dudum gratulētur omnes, & ad alterum quasi Deum tutelarem obsequia præstituri undecunq; cōvolēt, mihi perinde visum est

haſce chartulas eidem fortunæ cõſecrare. Auſum, fateor, nimis quàm præcipitem, ut ne dicam fuiſſe temerarium, quòd tanti viri genium auguſtiſſimas verſantem curas diſtraxerim, & ad lacera hiſtoricorum membra contuẽda invitârim. Verùm in hoc delinquere me fecit ambitioſus ille tui & votivus amor, quem noſtratiũ Theologorum ſpirãt pręcordia; in illo autem altero, è mutilis utcunq; corporibus non ingrata manãs utilitas. Si enim lęſa omnino fide, ſuperſtitio Divorum reliquias ad miraculum uſque ſuſpexerit, etiam adamârit, Muſarum quid-ni Reſpublica ſuas in ſanctiſſimis fidenter habeat reliquias? Sed

verò

verò, ut rei ipſius, quæ corã eſt, animam attingamus, Agatharchidem Cnidium instituto fuiſſe Peripateticum, & commentariorum ſcriptorem; nec tractatulum hunc modò, ſed & bene-multos etiam de rebus Aſiaticis contexuiſſe, non è vulgo autores tradiderunt. Conſpicuus enim is eſt, & in præcinctu locus apud Athenæum è 28. Περὶ τῶν ἀσιατικῶν deſumptus, ubi narrat Ephoros Spartę magiſtratus Gnoſippo intemperanti omnem cum adoleſcentibus interdixiſſe conſuetudinem, ne facilem cereamq; ætatē ad comeſſationes flecteret, & delicias. Judicii autem quàm fuerit inter cæteros verè magni,

Str. Geograph. 14.

Athe. Dipnoſoph. 4.

Biblioth. Lib. I.

illud nobis unum abundè esse poterit, quod Diodorus Siculus in causis de Nili inundatione retexendis, refutandis, non alios tantùm omnes, præ Agatharchide, sed & puriores illas animas AEgyptios sacerdotes, male-sanæ mentis arguerit. Siquidem in eâ ego semper fui blandiente hæresi, ut ex Ægyptiacæ philosophiæ utero, Græcanicam universam & spectatissimam, non secus atq; è Nili quaquaversum discurrente latice, totius regionis fœcunditatẽ, prodiisse existimârim. Quam tamen non ille solam in præsenti causarum lite reiecit, ut in solam hujus nostri concederet sententiam. Ad ipsum porrò

quod

quod ſpectat Memnonem, prę-
ter in eo relucentem antiquitatis effigiem, nihil admodum nisi historiæ commendat nomen. Quam, librum viventitium, & sonoram buccinam, Nicetæ aliquando vocavit facundia, cuius insigni fit numine & instinctu, ut mortui vivere, & tacentes loqui videantur. Si enim vel genus quo de venerit, vel ætatem in quâ vixerit, vel patriam, vel educationem deprehendere cupiamus, nequicquam occurret certi, nisi forsan in iis quę sæpissime fallunt conjecturis. De cætero (Illustriss.) ut Augustus placentas sibi à philosopho missas Damasceno, lautissimi

Βίβλος ζώντων· σάλπιγξ πεείβανος In præfat. operis.

Hesychi. Milesi. in Nicolao.

ſimi inſtar accepit muneris, & in opimis duxit divitiarum, utcunq; perexiguas: ſic & nos tuam oramus impendiò celſitudinem, ut pauperculam hanc veterum monumentorum ruinam novâ indutam facie, heroicâ, quâ ſummâ eſt, amplexetur gratiâ. Habent enim neſcio quid inſignioris afflatus magnatum & mens, & lingua, quo ſolent ſtudioſorum chartulas etiam abiectiſſimas beare.

Et niſi hoc fortaſſe injucundius, Socrati non iniquè aſſimilârim Platonico, cùm in tenellis iuvenum Muſis expediendis, obſtretricū & operas, & amores interponant. Quo te

In Theæte-to.

denuo

denuo magis obteſtor, ut mihi alia parturientem genium ex infantiâ adhuc pronum nimis & verecundum erigere velit, etiam confovere. Siquidem & brevi, ſi Deus otium, ſi vitam conceſſerit, Eclogas ſacras ex intimâ Theologiæ medullâ, varietateq; linguarum petitas, concinnatas dabimus. Nec quicquam ſpero nervorum defuerit, modò tanti heröis affulgeat benignitas. Vale: Deuſq; tuam illam integerrimam caniciem Principi, Eccleſiæ, Academiæ, regno, in longius producat ævum.

20. Auguſti. 1597.

Tuæ devotiſſimus celſitudini,
RICH. BRETT.

In eandem Caldaica.

פליגין עד אימתי
אמך אליהך אתיך
חדא הך לנא מלכרתא
תהי בך הימנרתנא
אדי ויי חדהך פלי-
גרך סנא סנא סהקין

In eandem Syrica.

ܠܐ ܢܬܠܠܕܘܢ ܥܠ ܒܢܝܟܘܢ
ܐܒܗܝܟ ܡܠܟܘ ܘܡܦܝܣܝܢ
ܐܒܗܝܟ ܒܟܘܢ ܠܘܩܒܠܐ
ܠ ܒܡܠܟܘܬܐ ܢܙܕܘܓ
ܐܢܫ ܐܢܫ ܠܐ ܗܘ ܕܡܦܝܣ
ܦܘܩܕܢܐ ܡܫܬܡܥ ܦܘܢܝܐ

3 *Inconsultis aut invitis parentibus, nec contractus fieri debent, nec coniugia.*

Miraris causam? Deus est in utroq; parente,
 Qui iubet alternâ voce, negatq; tibi.
Miraris causam? Natura in utroq; parente
 Suadet in amplexum mentis abire suæ.
Ille mihi, cœloq; igitur gratissimus unus,
 Quem ius naturæ & iussa superna movent.

In eandem Arabica.

نعمة الله هي عليه
من بعض احوبه لا تاج
بل بهذه يكرم مكتوب
لا لموسى
في الناموس

In eandem AEthiopicum ἐγκωμιαστικὸν.

ቶሀበ፡ ፍሬሃ፡ በረከት፡፡
በእሴትነ፡ ዘሀበ፡ እግዚ፡፡

Theses M^ri BRET respondentis in Comitiis. Oxon. 1597.

1 *Politia Ecclesiæ Anglicanæ cum iure divino non pugnat.*

DIvinam sobolem divino è pectore fusam,
Primæva erroris nescia gens habuit.
Ornârunt hanc sacræ acies & numina, quorum
E supero tantùm nomine nota cohors.
Vidit & invidit primævis Anglia turmis,
Indulsitq; eadem munera sacra suis.
Salvete ô proceres, & quam non unus in unâ
Ordo gente ornat, macte venusta cohors.

In eandem Græca.

Θαυμάζεις πόθεν ἦν ἱερὸς στρατὸς ἀγλαΐη τε;
Εἰμὶ τέκος θείου στήθεος ἀμβρόσιον.
Ὤδινέν με θεὸς, καὶ Ἀπόστολοι κόσμον ἔδωκαν,
Εἰμὶ ἄρα θαυμαστῶν θαῦμα σοὶ ἀμφοτέρων.

In eandem Hebraica.

דאר גרים דבתי אר·
מרח אגליאה בגרים
אשך בי סדרי הבתם
אשך בי יפרת מרדגרת
אלהים שנחך ישמרך
אלהים שישמרך יפרה

2 *In eodem regnô diversæ religiones non sunt ferendæ.*

Cum meretrix cædem peteret male-sana tenelli
Fœtus, & sociæ in viscera proruerет:
Clamavit, donate (precor) donate furentem
Hanc indiviso pignore, matris amor.
Arrisit dicto Salomon, matrisq; videte
Dixit, & illæsâ prole beate sinum.
Nec pueri divisa placent, nec viscera regni:
Non rex illa tulit, non Deus ista feret.

In ean-

6

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΓΑΘΑΡΧΙΔΟΥ περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐκλογαί.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΟΤΙ Πτολεμαῖόν φησι τὸν μετὰ τὸν Λάγου, πρῶτον ἐλεφάντων θήραν συστήσασθαι· ἀλλὰ γὰρ καὶ τῶν ὁμοιοτρόπων· καὶ τὰ τῇ φύσει κεχωρισμένα, τῇ προνοίᾳ συναγαγεῖν ὑπὸ μίαν οἴκησιν. σκεπτέον δὲ τί φησιν ἐνταῦθα ὁ ἱστορικός. καὶ γὰρ καὶ πρὸ τῶν Πτολεμαίων ἐλέφασι πολλοὶ χειροήθεσι καὶ ἐν πολέμῳ ἐχρῶντο, ὡς Πῶρός τε ὁ Ἰνδὸς ὁ πρὸς Ἀλέξανδρον πολεμήσας, καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι. ἢ ὅτι Πτολεμαῖος οὗτος πολὺς περιττὸς περὶ ταύτην ὤφθη τὴν σπουδὴν, ἢ πρῶτος τῶν μετὰ Ἀλέξανδρον, ἢ τῶν αἰγύπτου βασιλέων πρῶτος.

Ὅτι τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν τὸ ὄνομα ἑλκύσασθαί φησιν, οὔτε ὅτι παρὰ Ἀραβίου καλουμένου κόλπου τὰ μὲν πρὸς ἑσπέραν ὄρη, δριμείας καὶ δια-

διαπύρου τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος βαλούσης, ἄνθρακος φαντασίαν ἀποδίδωσι. τὰ δὲ πρὸς ἀνατολάς, θῖνες ἄμμου χώδεις ὑπέρυθροι, παρὰ πολλὰ στάδια τῆς αὐτῆς παραλίας ἐκκέχυνται· ὅμως οὐκ ἐκ τούτου ἐρυθρὰ κέκληται. εἰ γὰρ καὶ ὁ παράπλους μέν ἐστι στενός, τῶν δὲ λόφων καὶ θινῶν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ κόλπου πάντοθεν ὑπερκειμένων, ἡ πίπτουσα παρὰ ἀμφοτέρων εἰς τὸν πόρον τῶν ἠπείρων αὐγή, τῇ χέρσῳ παρεσκευασε τὴν θάλατταν ὁμοίαν, τῆς μὲν ἰδέας πᾶσιν ὁρωμένης, τοῦ δὲ πάθους οὐ πᾶσι γινωσκομένου· διὸ γ' οὖν οὐ διὰ τοῦτο φησὶ τὴν κλῆσιν λαβεῖν τὴν θάλατταν, εἰ καὶ τὸ περὶ αὐτοῦ τοῦτο πολλοῖς ἔδοξεν. οὕτω μὲν οὖν ὁ πρῶτος, εἰ καὶ μὴ ἀληθής, τῆς αἰτίας λόγος. δεύτερος δὲ ὁμοίως ἔχων· τὸν ἥλιον ἐκεῖσέ φησιν ἐπιτέλλοντα, οὐχ ὡς παρ' ἡμῖν λαμπρὰς τὰς ἀκτῖνας εἰς τὸν πόρον βάλλειν, ἀλλὰ παρομοίας αἵματι. ἐξ ὧν τοῖς ὁρῶσιν ὕφαιμον παρασκιάζειν τὸ πάθος τὴν τῆς θαλάττης ἔμφασιν, καὶ ἐκεῖθεν ἐρυθρὰν κατονομάζεσθαι.

Τρίτος δέ ἐστιν ὁ ἀργολικὸς λόγος, ὅς ἐστι, φησί, τῇ μὲν τόλμῃ μέγας, τῇ δὲ δόξῃ κενός. οἱ γὰρ περὶ Κλεινίαν ἱστορικοί φασιν, ἀπὸ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας καὶ αὐτοὶ ἄδειαν λαβόντες, ἐξ Ἄργους εἰς αἰθιοπίαν (ἐκαλεῖτο δὲ τότε κεφωνία) παραγεγονότα ἐπὶ λύσει τῆς Κηφέως θυγατρὸς

τὸν

τὸν Περσέα, ἐκεῖθεν δὲ εἰς πέρσας μεταστάν-
τα, πέρσαις μὲν ἀπό τινος τῶν ἐγγόνων, τῆς
κλήσεως μεταδοῦναι, Ερύθραν δὲ γενέσθαι υἱὸν,
καὶ ἐξ ἐκείνου τῇ θαλάσσῃ τὴν κλῆσιν παρα-
σχεῖν. τοιοῦτος μὲν καὶ ὁ ἀργολικὸς περὶ τῆς ἐρυ-
θρᾶς θαλάσσης σχεδιασμὸς. τέταρτος δὲ καὶ
ἀληθὴς, ἔστιν ὃν αὐτὸς μεμάθηκεν παρά τινος πέρ-
σου· Βόξος δὲ ἦν τούτῳ ὄνομα, φησὶν, ὃν καὶ ἑλ-
ληνίσαι γλῶτταν, καὶ γνώμην, καὶ τὰς ἀθήνας,
λιπόντα τὴν πατρίδα, ἐμβιῶναι. ἔλεγεν δὲ ὁ τοῦ
πέρσου λόγος ταῦτα. γίνεταί τις κατ' εὐτολ-
μίαν καὶ πλοῦτον εὐδοκιμῶν, Ερύθρας ὄνομα, γέ-
νος μὲν πέρσης, υἱὸς δὲ Μυοζαίου· κατοικῶν δὲ
θαλάττης μὲν οὐ πόρρω, κατεναντίον δὲ νήσων ἐ-
ρήμων οὐσῶν (οὐ νῦν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μήδων ἡγεμο-
νίας, τότε γὰρ καὶ ὁ Ερύθρας ἐγνωρίζετο) ὃς τοῦ μὲν
χειμῶνος ἐν πασαργάδαις ἐποιεῖτο τὴν οἴκησιν,
ἔαρος δὲ μετέβαινεν ἐπὶ τὴν ἰδίαν κλῆσιν, τῆς τε
ἄλλης ἕνεκα χρείας, καὶ χάριν τινὰ τοῦ βίου διὰ
τῆς τοιαύτης μεταβολῆς ἀπονέμων. τούτου φορ-
βάδων ἀγέλη μείζονι λέουτες ἐπορέυσαντες, τι-
νὰς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, αἱ δὲ περισωθεῖσαι, τῷ
δέει τῆς ὄψεως οἶστρον λαβοῦσαι, ἐπὶ τὴν θάλατταν
ἠλαύνοντο. καὶ (ἦν γὰρ αὖρα κατὰ τύχην ἀπόγαι-
ος) εὐμεγέθεις ἐμπεσοῦσαι τοῖς ῥείθροις μετὰ
πλώσεως, τὰ μὲν πρῶτα παρὰ τὴν γῆν ἐνήχον-

το, τοῦ δὲ δείματος οὐ λήγοντος, ἐξεκυμάνθησαν· καὶ μόλις ἐπὶ τὸ τῆς ἀντιπέρου νήσου πέρας διεσώθησαν, ἑνὸς τῶν αἰπόλων, νεανίου καὶ τόλμῃ διαφέροντος, συμπεραιωθέντος, ἄλλοτε ἄλλης τῶν ὤμων ἀντεχομένου. ὁ οὖν Ἐρύθρας ζητῶν τὰς οὐ φαινομένας φορβάδας, πρῶτος τῶν ἐκεῖσε σχεδίαν ἐπήξατο, μεγέθει μὲν σύμμετρον, τῇ δυνάμει δὲ στερίφην· καὶ λαβὼν στάσιν οὐρίου καὶ συμμέτρου πνεύματος, ἀφῆκεν εἰς τὸν πόρον. ταχὺ δὲ τοῦ κύματος αὐτὸν περαιώσαντος, εὗρε μὲν τοὺς ἵππους, εὗρε δὲ τὸν νομέα. θαυμάσας δὲ τὴν νῆσον, καὶ πόλισμα ἐπὶ λιμένος εὐκαίρου ἱδρύσατο, καὶ ἐκ τῆς ἀντιπέραν τοὺς ἀπορῶντας βίου μετενεγκὼν ἐπόλισεν. ἐκεῖθεν τε καὶ τὰς ἄλλας νήσους, ἐρήμους οὔσας ἀνθρώπων, οἰκήσεσιν ἐξημέρωσεν· καὶ τηλικαύτην δόξαν ἐκ τῶν πραχθέντων πολλοῖς ἐνεποίησεν, ὥστε τὴν ἐκεῖσε θάλατταν, οὖσαν ἄπειρον μεγέθει, πάντας ἔτι καὶ καθ' ἡμᾶς ἐπονομάζειν ἐρυθράν. τὰ μὲν οὖν αἴτια τῆς κλήσεως, ἔχοντα διαφοράν. μέγα γὰρ τὸ παραλλάττον, Ἐρύθρα θάλατταν εἰπεῖν, ἢ θάλατταν ἐρυθράν. τὸ μὲν γὰρ τὸν κυριεύσαντα σημαίνει τῆς θαλάττης ἄνδρα, τὸ δὲ τὴν πυῤῥότητα δηλοῖ τῆς ῥηθείσης φύσεως, ἐν τούτοις. ἔστι δὲ, φησί, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ χρώματος τὴν κλῆσιν κατασκευάζον, ψεῦδος (οὐ γάρ ἐστιν ἐρυθρά) τὸ δ'

ἀπὸ

ἀπὸ τοῦ δυναστεύσαντος, ἀληθὲς, ὡς ὁ πέρσης λόγος ἐπιστώσατο.

Ὅτι οὐδὲ ἀπό τινος τῶν τοῦ Περσέως ἐγγόνων ἀξιοῖ εἶναι (καί τοι πολλῶν ἄλλων λεγόντων) τὴν κλῆσιν τοὺς πέρσας κληρώσασθαι. μηδὲ γὰρ ἐκείνους σφᾶς αὐτοὺς πέρσας παροξυτόνως ὀνομάζειν, ἀλλὰ περσᾶς, ἐπὶ τέλους τῆς περισπωμένης τιθεμένης.

Ὅτι τὰ κατὰ τὸν Περσέα εἰς ψεῦδος καὶ δι' ἄλλων πολλῶν ἀπάγειν σπουδάζων, περιέθηκε καὶ ταῦτα, Πλὴν εἰ μὴ τραγικῶς ὁ Περσεὺς ἐστράτευται τὸ πρόσωπον περιθέμενος καὶ τὴν ἅρπην λαβὼν, καὶ περὶ τῶν ἑξῆς ἐπιτρέψαι ὑποκριτῇ καὶ χορῷ διαλύεσθαι, καὶ τὰ τῆς ἀντιλογίας εἰς μῦθον ὡς οἱ πολλοὶ συγκεχωρήκασιν, ἐπιδραμούμεθα τῶν τοιούτων τὰ κεφάλαια διὰ βραχέων· Κένταυρον γεγονέναι, Γηρυόνην, Κύκλωπα, Χρύσην, Κίρκην, Καλυψὼ, Μινώταυρον, Σκύλλαν, Χίμαιραν, Πήγασον, Λαιστρυγόνας, Κέρβερον, Γλαῦκον θαλάττιον, Ατλαντα, Πρωτέα, Νηρέα, Νηρεΐδας, τοὺς παῖδας τοῦ Αλωέως, ἐννεοργυίους μὲν αὐξηθέντας μῆκος, ἐννεαπήχεις δ' εὖρος. ἔτι δὲ γένος μὲν ἀναφῦναι καθ' Ησίοδον, πρῶτον μὲν χρυσοῦν, ἔπειτα ἀργυροῦν, εἶτα χαλκοῦν. πάλιν, ἵπποις μὲν χροέσθαι περὶ τῶν μελλόντων συλλαλοῦντας Αχιλλεῖ,

Σφίγγα δὲ τῶν Θηβαίων παισὶν αἴνιγμα προ-
βάλλουσαν, Σειρῆνας δὲ ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἀκροωμέ-
νων ᾀδούσας, Νιόβην δὲ καὶ Πολυδέκτην διὰ
φόβον ἀπολιθουμένους. ἐπὶ δὲ τούτοις, τοὺς Ο-
δυσσεῖ συμπλεύσαντας, ἐκ μὲν ἀνθρώπων, εἰς
σῦς, ἐκ συῶν δὲ εἰς ἀνθρώπους μεταβῆναι διά-
θεσιν. ἔτι, Τάνταλον τιμᾶσθαι μὲν διὰ σωφροσύ-
νην, συνέστιον ὄντα θεοῖς, τιμωρεῖσθαι δὲ δι' ἀ-
κολασίαν, ἐν ἀέρι φερόμενον. ἑτέρους εἰς ᾅδου
καταβαίνοντας διὰ προαίρεσιν, τοὺς μὲν, ὅπως
ὑπὲρ τῶν ζώντων τοῖς νεκροῖς μάντεσι χρή-
σαιντο· τοὺς δὲ, ἵνα τὴν Περσεφόνην, ὡς ἔρημον
ὑπάρχουσαν, βίᾳ νυμφεύσωσι. καὶ κώδιον ἐπὶ
προβάτου γενέσθαι χρυσόμαλλον. μηλέας ἐν τῇ
λιβύῃ πεφυκέναι μῆλα φερούσας χρυσᾶ. σῶμα
ἔμψυχον πάντα τὸν βίον διακαρτερεῖν ἄγρυπ-
νον. βορέαν καὶ νότον μετὰ τῶν ἄλλων ἀνέμων ἐν
ἀσκῷ πνίγεσθαι συγκεκλεισμένους. πρὸς τούτοις,
Πασιφάην μὲν ταύρῳ, Τυρὼ δὲ ποταμῷ μίγνυσθαι,
πρὸς οὐδὲν γένος τὴν εὐνὴν ἐχούσας ἀλλόφυλον.
καὶ Φιλομήλαν μὲν ἀηδόνος ἐξαλλάξαι μορφὴν,
Τηρέα δὲ ἔποπος, Ἑκάβην δὲ εἰς κυνὸς οἰκτροῦ
καταστρέψαι φύσιν. ἐπὶ τούτοις, τὴν Ἰὼ γεγονέναι
μὲν ποταμοῦ θυγατέρα, παρεσηκέρῳ δὲ μορφῇ δι-
απλῶσαι βοὸς οἰστρώσης τὸ ποντικὸν πέλαγος,
ἀφ' ἧς καὶ τὸν Βόσπορον εἰληφέναι τὴν κλῆσιν. ἔτι,
Καινέα

Καινέα τὸν Λαπίθην τὸ μὲν ἀπ' ἀρχῆς γενέσθαι παρθένον, καὶ γυναῖκα ἡβήσασαν δὲ, εἰς ἄνδρα μεταστῆναι· τὸ δ' ὕστατον, εἰς τὴν γῆν ὑπὸ τῶν Κενταύρων καταδῦναι, ταῖς ἐλάταις τυπτόμενον, ὀρθὸν ὄντα καὶ ζῶντα. καὶ Λήδαν μὲν ἀντὶ τῆς καθηκούσης γυναικὶ τεκνώσεως, ᾠοῦ τεκεῖν φύσιν, ἐξ οὗ τὸ περιμάχητον εἶδος, τὴν Ἑλένην λέγω, τυπωθῆναι. τὴν δὲ Ἕλλην καὶ Φρίξον ἐπὶ κριοῦ τοῖς ποσὶ πετομένοις, τὸν πόρον κατανύσαντας, τὴν ἐφ' ἑκάτερα θάλατταν, Ἑλλήσποντον ἀφ' ἑαυτῶν προσαγορεῦσαι. τὸν δὲ Ἡρακλέα καὶ τὰ πελάγη μὲν, οὗ μέγιστοι χειμῶνες, ἐν λέβητι διαπλεῖν· τὴν δὲ Λιβύην, ἄπορον, ἄνυδρον, ἀπόρευτον ὑπάρχουσαν, μόνον διεξέρχεσθαι· τῷ δὲ Ἄτλαντι τὸν τηλικοῦτον διαδέξασθαι κόσμον, πρᾶγμα μὲν οὐκ ἔχοντα, χάριν δὲ πιθέμενον. καὶ τῷ μὲν Ὀρφεῖ κιθαρίζοντι, διὰ φιλομουσίαν τὰ ὄρη, καὶ τὰς πέτρας ἀκολουθεῖν· κρέα δὲ ὀπτώμενα τῶν ἡλίου βοῶν φωνὴν προΐεσθαι τοῖς ἀνθρώποις συνετήν. τῶν δὲ μετηλλαχότων τὸν βίον ἐπὶ χολῆς πρὸς Ὀδυσέα διεξέρχεσθαι παντοδαπὴν ἀδολεσχίαν, ἐκ τῆς ἀμόρφου σκιᾶς τὸ τῆς ὄψεως γινώσκοντας ἰδίωμα· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ πίνειν, οὐ κοιλίας, οὐ βρόγχοις ἔχοντας· ἑτέρους δὲ φοβεῖσθαι τὸν σίδηρον, οὐκέτι δυνα-

μένοις προσθῆναι· τινὰς δὲ πέτρον κυλίειν, τῶν σωμάτων πάλαι κατακεκαυμένων· ἄλλοις δὲ δικάζειν ἑτέροις τεθνηκόσιν, ἀδικήματος οὐδενὸς ὑπάρχοντος· τὸ δ' ἔσχατον, τῶν οὐκέτι ὄντων τοῖς τύποις ἐν πορθμίδι διαπλεῖν, ἔχοντας Χάρωνα ναύκληρον καὶ κυβερνήτην, ἵνα μὴ καταστραφέντες, ἐκφορᾶς ἐπιδέωνται πάλιν. καὶ τὸν μὲν Αλκηστιν καὶ Πρωτεσίλαον καὶ Γλαῦκον τετελευτηκότας, πάλιν ἀναστῆναι· τὴν μὲν, ὑφ' Ηρακλέους ἀναχθεῖσαν· τὸν δὲ, διὰ τὸν τῆς γυναικὸς ἔρωτα· τὸν δὲ, ὑπὸ τοῦ μάντεως τοῦ συγκατορυχθέντος. τοῦ δὲ Αμφιαράου ζῶντος τὸ σῶμα καταδέξασθαι μετὰ τῶν ἵππων καὶ τοῦ δίφρου τὴν γῆν. ἔτι τίνων ὀδόντας ἐκ Κάδμου σπαρῆναι δράκοντος· ἐκ δὲ τούτων ὁπλίτας ἀνατεῖλαι μαχομένους ἀλλήλοις. τὸν δὲ Τάλων τὸν φύλακα τοῦ Μίνω, τρὶς μὲν ἐν ἡμέρᾳ πᾶσαν περιπολεῖν τὴν κρήτην, τηλικαύτην οὖσαν, τὴν δὲ ζωὴν μόνον τῶν ἐμψύχων τοῦτον ἐν τῷ σφυρῷ κεκτῆσθαι. καὶ τοῦ Μίνω δὲ ἀμήχανον εἶναι παραλῦσαι τὸν βίον, εἰ μή τις αὐτῷ ζέον ὕδωρ καταχέαι. πρὸς τούτοις, ὑπὸ μὲν τῆς Μηδείας γέροντα κριὸν ἐπῳδαῖς μεταπεσόντα, νέον γενέσθαι πάλιν· ὑπὸ δὲ τῶν Πελιάδων κατεψηθῆναι τὸν πατέρα Πελίαν, ἵνα γένηται νέος. τὰς δὲ Φορκίδας, τρεῖς μὲν οὔσας γραίας, ἑνὶ δὲ χρωμένας

μένας ὀφθαλμῷ, διεξάγειν τὸν βίον, ἄλυπον
παρ' ἀλλήλων κατὰ μέρος ἀμειβομένας πίστιν.
ὅτι δὲ, τοὺς τὴν Ἀρκαδίαν οἰκοῦντας καὶ τὴν Ἀττικὴν,
γηγενεῖς τε εἶναι καὶ παρὰ φύσιν γεγονέναι. καὶ
τὴν μὲν ἐν Αὐλίδι σφαγεῖσαν, ἐν Ταύροις ἀνα-
φανῆναι ζῶσαν· τὴν δ' ἐν πελοποννήσῳ κα-
ταποντισθεῖσαν, ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἀκρισίου τῇ πα-
ραλίᾳ τῇ σεριφίων ἀβλαβῆ μετὰ τοῦ βρέφους
προσπεσεῖν. τὸν δ' ὑπὸ Μενελάου κατὰ τὴν μονο-
μαχίαν ἤδη χειρούμενον, ἐξαίφνης ἁρπαγέν-
τα, ἐν τῷ θαλάμῳ γίνεσθαι, πρὸς συνουσίαν
ἕτοιμον ὄντα, τῶν δεινῶν ἁπάντων ἐπιλελησ-
μένον· τοῦ δὲ δουρείου τὸ κύτος οὐκ ἐφ' ἁλώσει
συμπαγῆναι πόλεως, ἀλλ' ἐπὶ προδοσίᾳ τῶν
περὶ τὸν Ὀδυσσέα καὶ τὸν Νεοπτόλεμον. τοιαύτην
ὁ τρόπος ὑπογράφει τὴν συνήθειαν καὶ τοῦ κατα-
σκευάσαντος τεχνίτου, καὶ τῶν ἐμβατῶν ἀρι-
στέων, καὶ τῶν ὑποδεξαμένων εἰς τὴν ἰδίαν πό-
λιν. ἐπὶ τούτοις, ὅτι τὸν τηλικοῦτον οὐρανὸν μετὰ τῶν
ἐν αὐτῷ διατριβόντων θεῶν τοῖς ἰδίοις ὁ Ἀτ-
λας ὤμοις ὑπειληφὼς, ὅμως τὰς καλουμένας
Ἀτλαντίδας ἐτεκνοποιήσατο. ὃ παρ' ἀμήχανον.
Ὅτι τὴν ἅπασαν οἰκουμένην ὠκεανὸς περι-
κυκλοῖ, φρουρῶν καὶ συνέχων τοῖς ἑαυτοῦ ῥεύ-
μασιν· οὗ φησι πέραν οἰκεῖν τὰς Γοργόνας Ἡσί-
οδος. Ὅτι τῶν ἡρώων τινὲς ἀπαθῆ τὴν διαμο-

νὴν

νίῳ τῶν σωμάτων διαφυλάττουσι πάντα τὸν χρό-
νον ἐν τῇ μακάρων νήσοις· ἃς οὐδεὶς κυρίας ἱστό-
ρηκεν. καὶ ταῦτα μὲν εἰς ἄπορον καταστρέφοντα
δόξαν, πολλαῖς καὶ τῶν γυναικῶν εὔλογον παρα-
δίδωσι χλευασμόν. τῶν δ' αὖ θεῶν πῶς παρα-
δεξώμεθα, τὸν μὲν, ἐν μηρῷ καταρραφέντα τρα-
φῆναι· τὸν δὲ, τῇ τοῦ Διὸς κεφαλῇ κοιλίᾳ χρή-
σασθαι· τὸν δὲ, ἀντὶ τοῦ πατρὸς τελειωθῆναι (λέ-
γω δὴ τὸν Ἡφαίστον) τὸν δὲ ἥλιον, διὰ τὰς Ἀτρέως
εἰς Θυέστην πράξεις, τὴν μὲν δύσιν, ἀνατολὴν
ποιῆσαι, τὴν δὲ ἀνατολὴν, δύσιν; πρὸς δὲ τούτοις,
Ἀπόλλωνα μὲν καὶ Ποσειδῶνα ἐν Τροίᾳ θη-
τεύσαντας ἐνιαυτὸν, οἰκοδομίας ἀποστερηθῆναι
μισθὸν, καὶ βουτροφίας, ταῖς δεινοτάταις ὑπὸ Λαο-
μέδοντος περιπεσόντας ἀπειλαῖς· Διόνυσον δὲ
ὑπὸ Λυκούργου διὰ φόβον καταδιωχθέντα εἰς
τὴν θάλατταν, πρὸς Θέτιν καταφυγεῖν. πρὸς
δὲ τούτοις, ἔριν γὰρ κάλλους κατασῆναι θεαῖς,
ὧν ἑκάστη μὲν ἐδέκαζε τὸν κριτὴν τοῖς παρ' ἑαυ-
τῇ δώροις, ἵνα παρίδῃ τὸ δίκαιον· οὐδεμιᾷ δὲ
παρηκολούθει τὸ συμπεσούμενον ἐκ τῆς κρίσεως
τέλος. ἔτι, τὸ μὲν Ἀθηνᾶς μέγεθος εἰς χελι-
δόνος συγκαταβαίνειν ὄγκον, τὸ δὲ τοῦ Διὸς ἀξί-
ωμα εἰς κύκνου καταστῆναι τάξιν· τὸ δὲ τῆς Δη-
μήτρας κάλλος εἰς τὴν αἰσχίστην μετασταθῆναι
διάθεσιν· τὸν δὲ νομιζόμενον μέγιστον Δία

ἐπιβου-

ἐπιβουλευθῆναι μὲν ὑπὸ τοῦ ἀναγκαιοτάτου τῆς γυναικὸς ἀδελφοῦ, σωθῆναι δὲ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων, λέγω δὴ τῶν Τιτάνων· οὓς ἀναβάντας ἐκ τῶν δεσμῶν, καὶ τοῦ σκότους, καὶ τῆς ἐκεῖσε φυλακῆς, ἐπεὶ τὴν χρείαν παρέσχοντο, φοβήσαντες τοὺς περὶ τὸν Ποσειδῶνα, καταδῦναι πάλιν ἑκουσίως εἰς τὸν ἀχέροντα, καὶ τὸν ἅδου τόπον. ἔτι, τὴν μὲν Ἀφροδίτην τιτρωσκομένην ὑπὸ θνητῆς δυνάμεως, τὸν δ᾽ Ἄρην δεσμούμενον ὑπὸ Ὤτου καὶ Ἐφιάλτου· τὸν δὲ Ἅδην, ἐν ᾧ τόπῳ τὴν βασιλείαν εἶχεν, ἐκεῖσε ὑφ᾽ Ἡρακλέους τοξευθέντα ταῖς μεγίσταις ἀλγηδόσι περιπεσεῖν· τὸν δὲ Ἥφαιστον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀπορριφθέντα ὕψους, εἰς Λῆμνον ἐνεχθῆναι, διακείμενον ἐσχάτως. τῆς δ᾽ Ἥρας ὑπὸ τοῦ Διὸς κρεμαμένης ἐκ τῶν ποδῶν ἐκδεθῆναι παμμεγέθεις ἄκμονας. καθόλου δὲ θεοὺς μοιχεύοντας, κεραυνουμένους, κυλλόποδας, κλέπτειν εἰθισμένους, ἀνθρώπων ἀσθενεστέρους, παρὰ χεῖρας λοιδοροῦντας, ἀδικοῦντας, μεμψιμοιροῦντας· πέρας, οὐδενὸς πάθους ἐκτὸς καθεστῶτας, ὑφ᾽ ὧν ἡμεῖς ὀχλούμενοι, τοὺς θεοὺς ἐπικαλούμεθα. οἱ οὖν τὰ τοιαῦτα τερατευόμενοι, πόρρω τῆς ἀληθείας ἱστάμενοι, οὐκ ἂν ἑτέροις ταύτην εἰσηγεῖσθαι κριθεῖεν ἀξιόλογοι. διὰ τούτων καὶ τοσούτων Ἀγαθαρχίδης τὰ περὶ τὸν Περσέα εἰς ὁμοίους ἀπάγων μύθους,

οὐδὲ

οὐδὲ τὴν ἐρυθρὰν ἐκ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ κληθῆναι δίδωσιν.

Οτι αὐτὸς, φησὶν, ἑαυτῷ αἴτιος καθίσταται ἐλέγχων ὁ τὴν τῶν μυθοποιῶν ἐξουσίαν εἰς πραγματικὴν μετάγων ἐνέργειαν· ἧς ἄν τις ἀφέλῃ τὸν ἔλεγχον, οὐδὲν εὐτελέστερον καταλείψει γένος τῆς πίστεως ἠρμένης. ἐπεὶ διὰ τίνα αἰτίαν Ομηρον οὐκ εὐθύνω, Διὸς καὶ Ποσειδῶνος φράζοντα διαφορὰν, ἀδύνατον ἀνθρώπῳ πίστιν παραδοῦναι· οὐδ' Ησιόδῳ μέμφομαι, δηλοῦν τολμῶντι θεῶν γένεσιν· οὐδ' Αἰσχύλον ἐπιπλήττω, πολλοῖς διεψευσμένον, καὶ πολλὰ συγγράφοντα τῶν ἀσυγχωρήτων· οὐδ' Εὐριπίδου κατηγορῶ, τῷ μὲν Αρχελάῳ περιτεθεικότος τὰς Τημένου πράξεις, τὸν δὲ Τειρεσίαν βεβιωκότα παρεισάγοντος πέντε γενεῶν πλέον· οὐδὲ τοὺς ἄλλους εἰς ἐπιτίμησιν ἄγω, διασκευαῖς ἐν τοῖς δράμασι χρωμένοις ἀδυνάτοις, ὅτι πᾶς ποιητὴς ψυχαγωγίας ἢ ἀληθείας ἐστὶ στοχαστής.

Οτι καὶ τὴν ινδικὴν χώραν ἐλέφαντας τρέφειν φησὶ καὶ τὴν αἰθιοπίαν, ἣ τοῖς θηβαίων ὁρίοις ἐστὶν ὅμορος καὶ δὴ καὶ τὴν λιβύην.

Οτι τέτταρες τόποι τὴν αἴγυπτον περιειλήφασιν· ἀπὸ μὲν τῆς ἄρκτου τὸ πέλαγος, ἀπ' ἀνατολῆς δὲ καὶ δύσεως, ἐρημίαι· ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρίας, αἰθίοπες.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΟΤΙ Πτολεμαῖος, φησὶν, εἰς τὸν κατὰ Αἰθιόπων πόλεμον ἀπὸ τῆς ἑλλάδος πεντακοσίους συνέλεξεν ἱππεῖς. ὧν τοῖς προκινδυνεύειν μέλλουσι καὶ καθηγουμένοις, τὸ πλῆθος οὖσιν ἑκατὸν, ὁπλισμοῦ περιέθηκεν τρόπον. στολὰς γὰρ αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἵπποις ἀνέδωκε πιλητὰς, ἃς οἱ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην προσαγορεύουσι κάσας· ὥστε πᾶν κρύπτειν σῶμα, πλὴν τῶν ὀφθαλμῶν.

Ὅτι ἀπὸ μέμφιδος ἄστεος εἰς τὴν θηβαΐδα πέντε εἰσὶ μεταξὺ νομοὶ ἐθνῶν, ἔχοντες πολυάνθρωπον τάξιν. πρῶτος μὲν, ὁ ἡρακλεοπολίτης· δεύτερος, ὁ λυκοπολίτης· τρίτος, ὁ ὀξυρυγχίτης· τέταρτος, ὁ ἑρμουπολίτης· πέμπτος, ὃν οἱ μὲν φυλακὴν, οἱ δὲ σχεδίαν καλοῦσιν. ἐν ταύτῃ τῶν ἄνωθεν καταγομένων εἰσπράττονται καὶ τιθέασι τὸ τέλος. τοῖς δὲ εἰρημένοις ὑπερβάλλοντι τόποις, ἀρχὴ τῆς θηβαΐδος ἡ λύκων πόλις. εἶτα Ἀφροδίτης ἄλλη. πρὸς δὲ τούτοις πανῶν, ἔπειτα θοινὶς, μετὰ ταύτην βοπὸς, ὑφ' ἣν Διὸς πόλις ἣν καλοῦσι μικράν. μετὰ δὲ τὸν προσηγορευμένον τεντυρίτην νομὸν, Ἀπόλλωνος ὀνομάζεται πόλις· ἧς ἐπάνω μὲν κοπτὸς, ἔπειτα ἐλεφαντίνη, εἶτα αἰθιόπων χώρα. κοιλία πρώτη. τὰ μὲν οὖν ἀπὸ μέμφεως ἕως αἰθιοπίας, εἴρηται.

Ὅτι

Οτι πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καθ' ὃν ὁ Νεῖλος πολλὰς ἐκτροπὰς καὶ παραφορὰς ποιούμενος, ὅμως ἐκεῖσε ἀποκάμπτει περιφανῶς, καὶ ποιεῖται κατὰ τὴν δεξιὰν ῥύσιν τῶν ἀγκώνων τὴν μεγάλην κλίσιν, ἔκ τε τοῦ πελάγους κόλπος εἰς τὴν ἤπειρον ἀνατείνεται πολὺς, ὥστε τὴν μεταξὺ διαμέτρων τῶν ὑδάτων τοῦ τε ἁλμυροῦ, καὶ ποτίμου παραπλήσιον πολλῷ τὴν συστολὴν λαμβάνειν. κατὰ γοῦν τὴν εἰρημένην θάλατταν πλησίον ἐστί τινα τῶν καλουμένων νησίων πλῆθος ἔχοντα μετάλλων, τῇ χρόᾳ μὲν ὄντα καθ' ὑπερβολὴν μέλανα, μαρμάρου δὲ ποιοῦντα τοιαύτας ἐν ἑαυτοῖς ἐκφύσεις, ὥστε πᾶν λείπεσθαι τὸ διαμιλλώμενον, τῆς λειότητος κρίσιν οὐκ ἐχούσης.

Οτι οἷς ἐσχάτως, φησὶ, κατέχει ἀκλήρημα, τούτοις ἡ τυραννὶς εἰς τὴν τῶν χρυσωρυχίων ἀπάγει πικροτάτην δουλείαν· τοὺς μὲν, ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶ ταλαιπωρουμένους, τοὺς δὲ καὶ χωρὶς τῶν εἰρημένων. ὑπερβολὴν οὖν οὐδενὶ τὸ πάθος δυστυχήματι καταλιπεῖν ἐκτραγῳδήσας, τὸν τρόπον ἀπαγγέλλει τῆς περὶ τὸ χρυσίον ἐργασίας. τῶν ὀρῶν, φησὶν, ἐν οἷς ὁ χρυσὸς εὑρίσκεται, τὰ μὲν ἀπότομα καὶ τελέως σκληρὰν ἔχοντα φύσιν, ἐμπρήσαντες ὕλῃ, καὶ χαῦνα τῷ πυρὶ ποιήσαντες, οὕτως αὐτοῖς προσάγουσι τὴν πεῖραν. τὰ δ'

ἀνειμένα τῇ πέτρᾳ, σιδήρῳ λατομικῷ κερματίζονται. καθηγεῖται δὲ τῶν ἄλλων τεχνίτης ὁ τὸν λίθον διαιρῶν· ὅταν γὰρ οὗτος τοῖς μεταλλεύουσι τὰς ὁδοὺς ὑποδείξῃ, τὸ πᾶν ἔργον καταμερίζεται τῇ τῶν ἀτυχούντων ἀνάγκῃ. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον οἱ μὲν εὔρωστοι καὶ νέοι τύπτουσι σιδηραῖς κόπτισι τὴν χώραν τὴν μαρμαρίζουσαν, οὐ τέχνῃ τὴν πληγὴν, ἀλλὰ βίᾳ· καὶ τέμνουσι διὰ τῆς πέτρας ὑπονόμους πλείονας οὐκ εὐθεῖς, ἄλλοτε μὲν ἄνω τῆς χρυσίτιδος ἀπονευούσης λίθου, ποτὲ δὲ κατωτέρω· πάλιν δὲ εἰς τὴν εὐώνυμον κλίσιν· ἐνίοτε δὲ σκολιὰν καὶ διεστραμμένην, καὶ παραπλησίαν τῇ τῶν δένδρων ῥίζαις. οὗτοι μὲν οὖν λύχνους προσδεδεμένους τοῖς μετώποις ἔχοντες, λατομοῦσιν, ἀκολουθοῦντες τῇ φλεβὶ, τῇ λευκανθίζοντι. καὶ πολλαχῶς κατασχηματίσαντες τῶν σωμάτων τὰς θέσεις, καταβάλλουσι τὰ θραύσματα εἰς ἔδαφος, οὐ πρὸς τὴν ἰδίαν ἕξιν τε καὶ δύναμιν, ἀλλὰ πρὸς ὀφθαλμὸν ἐπιστάτου, πληγῆς τε ἐπιτίμησιν οὐδέποτε χωρίζοντος. οἱ δὲ ἄνηβοι παῖδες εἰς τοὺς ὑπὸ τούτων ὀρυχθέντας ὑπονόμους εἰσδυόμενοι, καὶ τὴν χάλικα τῶν ῥιπτουμένων ἐπιπόνως συλλέγοντες, ἐκτὸς τῶν στομίων κομίζουσι. παρὰ δὲ τούτων οἵ τε πρεσβύτεροι καὶ τῶν ἀσθενῶν οἱ πολλοὶ τὸν λίθον μεταφέρουσι, μετακομίζουσι δὲ οὗτοι τοῖς καλουμένοις ἐποπτεῦσιν·

οἱ

οἱ γὰρ ἐντὸς τῶν τριάκοντα ἐτῶν καὶ τοῖς εἴδεσι καρτεροὶ, ὄλμοις λιθίνοις παρειληφότες ὑπέρῳ σιδηρῷ πτίσσουσιν ἐπιστρεφῶς, καὶ ποιήσαντες τὸ μέγιστον τρύφος ὀρόβῳ παραπλήσιον, πρὸς τὴν αὐτὴν ὥραν ἀπομετροῦσιν ἑτέροις. τούτου δὲ ἐστὶν ὁ πόνος τῶν γυναικῶν τῶν εἰς τὰς φυλακὰς συναπηγμένων ἀνδράσιν ἢ γονεῦσιν. μύλοι γὰρ ἑξῆς πλείους βεβήκασιν, ἐφ' οἷς τὸν ἐπτισμένον ἐπιβάλλουσι λίθον· καὶ παραστᾶσαι τρεῖς ἑκατέρωθεν πρὸς τὴν μίαν κώπην, οὕτως ἐζωσμέναι δυσπροσώπως, ὥστε μόνην τὴν αἰσχύνην τοῦ σώματος κρύπτειν, ἀλήθουσιν. ἀλήθουσι δὲ ἕως ὑπὸ τὴν τῆς σεμιδάλεως τόπον ἀχθῇ τὸ παραδοθὲν μέτρον. οὗτοι πάντες οἱ τὴν εἰρημένον τῆς τύχης κλῆρον ὑπελθόντες, ποθεινότερον ἔχουσι τοῦ βίου τὸν θάνατον. παρὰ δὲ τοῦ θήλεος γένους διαδέχονται μὲν τὸ κατειργασμένον οἱ καλούμενοι σπλαγγεῖς. εἰσὶ δ' οὗτοι, τεχνῖται πρὸς τὸ πέρας ἄγειν δυνάμενοι τὴν βασιλικὴν χρείαν. ἡ δὲ ἐργασία, τοιαύτη· καταβάλλουσι τὴν ἀληλεσμένην μάρμαρον ἐπὶ σανίδος πλατείας μὲν καὶ κατεξυσμένης εἰς εὐθεῖαν τομὴν, οὐκ ἐν ὀρθῇ δὲ χώρᾳ βεβηκυίας, ἀλλὰ μικρὰν ἐχούσης ἐπίκλισιν. εἶτα καταχέοντες ὕδωρ, τρίβουσι ταῖς χερσὶ, τὰ πρῶτα μὲν κούφως, ἔπειτα δὲ μᾶλλον. ὅθεν, οἶμαι, τὸ μὲν

γεῶδες

γεῶδες ἐκτηκόμενον συναπορρεῖ κατὰ τὴν ἐπίνοιαν τοῦ σανιδώματος· τὸ δὲ ἰσχῦον καὶ δυνατὸν ἐπὶ τοῦ ξύλου μένει ἀκίνητον. πολλάκις δὲ τοῖς ὕδασιν ἀποπλυνὰς ὁ καλούμενος σηλαγγεὺς, μεταλαμβάνει σπόγγους μαλακοὺς καὶ πυκνούς. οἷς ἐφαπτόμενος τῆς μαρμάρου κούφως, καὶ θλίβων ἐπὶ ποσὸν, τὸ μὲν ἐλαφρὸν καὶ χαῦνον ἐμπλεκόμενον τοῖς ἀραιώμασιν ἀπὸ τῆς σήραγγος ἀναφέρει καὶ ἐκρίπτει, τὸ δὲ ἐμβριθὲς καὶ στίλβον ἐπὶ τῆς σανίδος ἀποκεκρυμμένον ἀπολείπει, δυσκίνητον διὰ βάρος τῆς τοιαύτης φύσεως ὑποκειμένης. οὕτως οὖν ὕστερον ὁ σηλαγγεὺς περικαθάρας τὰ ψήγματα τοῦ χρυσοῦ παραδίδωσι τοῖς ἑψηταῖς. οἱ δὲ, λαβόντες μέτρῳ τε καὶ σταθμῷ τὸ συνηγμένον εἰς ἄγγος κεραμεοῦν ἐνέβαλον, καὶ μίξαντες κατὰ λόγον τοῦ πλήθους μολίβδου βῶλον, καὶ χόνδρους ἁλῶν, καὶ κασσιτέρου βραχὺ, καὶ κρίθινον πίτυρον, κἄπειτα ἐπιθέντες ἐπίθεμα καλῶς ἡρμοσμένον, καὶ πάντοθεν περιχρίσαντες, ἕψουσιν ἐν καμίνῳ πέντε ἡμέρας, καὶ τὰς ἴσας νύκτας. οὐδὲν διαλείποντες. τῇ δ᾽ ἐχομένῃ σύμμετρον τῇ πεπυρωμένῃ προσάγοντες ψύξιν, εἰς ἀγγεῖον κατήρεξαν· ἀλλὰ μὴν τῶν συνεμβεβλημένων οὐδὲν εὑρίσκοντες, αὐτὸ δὲ τοῦτο χρυσίου τὸ χύμα, βραχεῖαν εἰληφὸς ἀπουσίαν ἀπὸ τοῦ ψήγματος. ἡ μὲν οὖν περὶ τοῖς με-

τοῖς ἄλλοις ἀπώλεια τῶν πολλῶν σωμάτων ὧδε τὸ ῥηθὲν πλῆθος κομίζεται τὴν διέξοδον, σχεδὸν αὐτῆς τῆς φύσεως δεικνυούσης ὅτι τοῦ χρυσίου συμβέβηκεν ὑπάρχειν τὴν γένεσιν ἐπίπονον, καὶ τὴν φυλακὴν σφαλερὰν, καὶ τὴν σπουδὴν μεγίστην, καὶ τὴν χρῆσιν, ἡδονῆς καὶ λύπης ἀνὰ μέσον κειμένην· τὴν τ' ἐργασίαν τρόπον τινὰ τοῦ γένους ἀρχαιοτάτην. εὕρηται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τοῦ τόπου βασιλέων, τῶν μετάλλων ἡ φύσις. διέλιπεν δὲ ἐνεργοῦσα, ποτὲ μὲν αἰθιόπων ἐπὶ τὴν αἴγυπτον πλήθους συνελθόντος, καὶ πολλὰ τὰς πόλεις ἔτη φρουρήσαντος (ὑφ' ὧν καὶ τὰ μεμνόνεια συντετελέσθαι φασὶ) ποτὲ δὲ μήδων καὶ περσῶν ἐπικρατησάντων. εὑρίσκονται δὲ ἔτι καὶ καθ' ἡμᾶς ἐν τοῖς χρυσίοις τοῖς ὑπ' ἐκείνων κατασκευασθεῖσιν λατομίδες μὲν χαλκαῖ, διὰ τὸ μήπω τὴν τοῦ σιδήρου κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγνωρίσθαι χρείαν ὀστᾶ δὲ ἀνθρώπων ἄπιστα τῷ πλήθει πτωμάτων (ὅπερ εἰκὸς γίνεσθαι) οὐκ ὀλίγων ἐν τοῖς χαύνοις καὶ πλακώδεσιν ὑπονόμοις γινομένων. Τηλικαῦτα δὲ ὀρυγμάτων μεγέθη καὶ διατείνοντα βάθεσιν ἐπικαρσίοις ἐπ' αὐτὴν τὴν θάλατταν.

Ὅτι παρὰ τὴν νότιον τῆς αἰγύπτου κλίσιν τέσσαρά ἐστι φῦλα τὰ μέγιστα, τὸ μὲν, τοῖς ποταμοῖς παρεζευγμένον, ὃ σπείρει σήσαμον καὶ

κέγ-

κέγχρον· τὸ δὲ, περὶ τὰς λίμνας οἰκοῦν, ὃ τοῦ καλάμου καὶ τῆς ὕλης ἅπτεται τῆς ἁπαλῆς· τὸ δὲ, εἰκῆ πλανώμενον, σαρκὶ καὶ γάλακτι παραπέμπον τὸν βίον· τὸ δὲ ἐκ τῆς παραλίας ὁρμώμενον, τοὺς ἰχθύας ἀγρεῦον. τοῦτο δὲ τὸ γένος ἔχει μὲν οὔτε πόλεις, οὔτε χώρας, οὔτ' ἄλλης ἐντέχνου κατασκευῆς ὑπογραφὴν οὐδεμίαν· ἔστι δὲ τῶν ὑπολοίπων, ὡς ἔνιοί φασι, μέγιστον. ἀπὸ γὰρ αὐταίων οἳ τὸν ἔσχατον μυχὸν κατοικοῦσιν, ὃν τῇ μεγάλῃ συμβέβηκε συγκλείεσθαι θαλάττῃ, μέχρι τῆς Ἰνδικῆς καὶ Κεδρωσίας, ἔτι δὲ Γερμανίας καὶ Περσῶν, καὶ τῶν τοῖς εἰρημένοις γένεσιν ὑποκειμένων νήσων, ἰχθυοφάγοι πάντῃ κατοικοῦσι, γυμνοὶ μὲν ὄντες αὐτοί, γυμνὰς δὲ ἔχοντες τὰς γυναῖκας, κοινὴν δὲ τέκνων γένεσιν· ἔτι δὲ ἡδονῆς μὲν καὶ πόνου φυσικὴν ἔχοντες γνῶσιν, αἰσχρῶν δὲ καὶ καλῶν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἰσφερόμενοι ἔννοιαν. τούτοις δὲ τὰ μὲν ἀρχιβαθῆ πάντ' ἐστὶ πρὸς τὸν βίον ἀλλότρια, παραπλησίως δὲ τὰ παρακείμενα μακραῖς ἠϊόσιν. θήραν γὰρ οὔτε ἰχθύος, οὔτ' ἄλλου γένος ὁμοιοπαθοῦς ἁδροτέραν παραδίδωσιν ἡ τοιάδε χέρσος. αἱ δὲ οἰκήσεις πᾶσιν ἔκκεινται τοῖς εἰρημένοις παρὰ τὰς ῥαχίας. αἳ καὶ κοιλάδας βαθείας ἔχουσι καὶ φάραγγας ἀνωμάλους, καὶ στενοὺς αὐλῶνας, καὶ σκολιὰς ἐκτροπάς. ὧν πρὸς τὴν χρείαν

ὑποκειμένων οἰκείως, ἀναθέμενοι πέτροις αὐτοπαγεῖς ἐπὶ τῆς κοιλίας οἱονεί τινας ἀραιάς· ὅταν οὖν ἐκ πελάγους ἡ πλημμυρὶς ἐπὶ τὴν χέρσον φέροιτο (ὃ ποιεῖ δὶς ἑκάστης ἡμέρας, περὶ ὥραν ἐνάτην τε καὶ τρίτην) ἡ μὲν θάλαττα πᾶσαν τὴν ῥαχίαν ἐπικαλύπτει, συνάπτουσα ἐκ τοῦ πόρου πρὸς τὴν ἠϊόνα βίᾳ καὶ τῶν ἰχθύων οὐκ ὀλίγους, οἳ τέως μὲν ἐν τῇ παραλίᾳ μένουσιν, νομῆς χάριν πλανώμενοι περὶ τὰς ὑποδύσεις· ἐπὰν δὲ αὖθις ἀναδύῃ τὸ τῆς ἀμπώτεως, τὸ μὲν ὑγρὸν διὰ τῶν λίθων καὶ τῶν φαράγγων ἀπορρεῖ εἰς τὸν ἐπιφερῆ καὶ κατεπείγοντα τόπον· οἱ δὲ ἰχθύες ἐν τοῖς κοιλώμασιν ὑπολειπόμενοι, ἕτοιμον θήραμα καὶ τροφὴ γίνονται τοῖς ἰχθυοφάγοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι ἰχθύες, ὡς ἔφημεν, εὐπετῶς καταγωνίζονται· ἐπὰν δὲ πέσωσι κύνες τε καὶ φῶκαι μείζοις, καὶ σκορπίοι, σμύραιναί τε καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον γένος, μετὰ κινδύνων ἡ συμπλοκὴ γίνεται. ὅταν δὲ θηρεύσωσιν ὅσοις ἐπιτύχωσι, μετενέγκαντες ἐπὶ τὰς πέτρας τὰς κειμένας πρὸς μεσημβρίαν οὔσας διαπύρους, ταύταις δὲ ἐπέρριψαν· χρόνον δὲ οὐ πολὺν ἐάσαντες, στρέφουσιν ἐπὶ τοὔμπαλιν ἅπαντες. εἶθ' ὅταν λάβωνται τῆς οὐρᾶς, καὶ τὸν ὅλον ὄγκον σείσωσιν, ἐκ ταύτης ὁ μὲν σαρκώδης τόπος ἅπας ἐκπίπτει, θρυπτόμενος διὰ τὴν

εἱρη-

εἰρημένην θερμασίαν· τὴν δ' ἄκανθαν σωρεύουσιν αὐτοί, ἀφ' ἧς ἐκ πλείονος τόπου κολωνοὶ παμμεγέθεις ὁρῶνται. τὴν δὲ σάρκα τῶν ἰχθύων εἰς λεωπέτραν συναγαγόντες, πατοῦσιν ἐκλελυμένως ἐπὶ χρόνον οὐκ ὀλίγον, καὶ μίξαντες τὸν σπόρον τοῦ παλιούρου. τούτου γὰρ συμμιγέντος κολλῶσιν, εἰς μὲν τὸ πᾶν πολὺ μᾶλλον γίνεται, δοκεῖ δ' οἷον ἡδύσματος ἢ παρεμπλοκῆς τάξιν ἔχειν. ἐπὰν δὲ ἱκανὸν χρόνον τοῖς ποσὶ δεψήσωσι, πλινθίδας παραμήκεις ποιήσαντες πάλιν εἰς τὸν ἥλιον τιθέασιν· ὧν ξηρασίαν λαβουσῶν, καθίσαντες εὐωχοῦνται πάντες, οὐ πρὸς μέτρον καὶ σταθμὸν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἑκάστου βούλησιν καὶ χάριν.

Ὅτι πρὸς τοὺς αἰφνιδίους χειμῶνας, οἳ τὴν ἀπὸ τῶν ἰχθύων αὐτοὺς θήραν ἀφαιροῦνται, τοιόνδε τι μηχανῶνται. πλανώμενοι παρὰ πᾶσαν τὴν πλησίαν παραλίαν, κόγχους συνάγουσι (μέγιστοι δὲ τυγχάνουσιν, ὥστε τοῖς μὴ ἰδοῦσιν, ἄπιστον αὐτοῖς τοῦ μεγέθους τὴν ὑπερβολὴν εἶναι) ὧν τὸ κρέας ὠμὸν, τῆς ἐνδείας ἀναπλήρωσιν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἔχουσιν. τῆς δὲ χρείας τῆς ἀπὸ τῶν ἰχθύων ἔτι τούτοις παραμενούσης, τοὺς εἰρημένους κόγχους συλλέγουσιν· καὶ τούτους φύκει τε προσφάτῳ καὶ ἰχθύων τῶν ἐλαττόνων κεφαλαῖς ἐν ὀρύ-

γματι καταθέντες, διατρέφουσιν· τῆς δὲ ἐνδείας αὐτοὺς κατασχούσης, ταῦτα, ὡς εἴρηται, ποιοῦνται σίτησιν. εἰ δέ ποτε ἑκατέρα αὐτοὺς σίτησις ἐπιλείψει, ἀπὸ παντὸς τῶν ἀκανθῶν σωροῦ τὰς ἐγχύμους αὐτῶν καὶ προσφάτους ἐπιλέγοντες ἀφαιροῦσι κατ᾽ ἄρθρον. κἄπειτα τὰς μὲν κόπτοντες ἐπὶ πετρώδεις τόπους, τὰς δὲ κατεργαζόμενοι διὰ τῶν ὀδόντων, τοῖς φωλεύουσι τῶν θηρίων τὴν αὐτὴν διάθεσιν λαμβάνουσι. ποτῷ δὲ πολὺ θαυμασιωτέρῳ χρῶνται. ἐπὶ μὲν γὰρ τέτταρας ἡμέρας πρὸς ταῖς θήραις γίνονται, καὶ πρὸς ᾠδαῖς ἀνάρθροις καὶ πρὸς ταῖς συνουσίαις ταῖς παιδιᾶς χάριν γινομέναις, ὑπ᾽ οὐδενὸς περισπώμενοι, διὰ τὴν εὐκοπίαν τῆς τροφῆς. τῆς δὲ πέμπτης ἐπιβαλούσης, ἐξορμῶσιν εἰς τὴν ὑπώρειαν, ποτοῦ χάριν, εἰς τὰς συῤῥύσεις τῶν νομάδων, πρὸς αἷς καὶ τὰ κτήνη ποτίζουσιν. ἑσπέριος δὲ ἡ πορεία γίνεται. καταλύσαντες δὲ εἰς τὰς ποτίστρας τῶν νομάδων, τοῦ κοιλώματος κύκλῳ περιέστησαν. εἶτ᾽ ἀπερεισάμενοι τὰς χεῖρας εἰς τὴν γῆν, καὶ θέντες τὰ γόνατα, βοηδὸν πίνουσιν, οὐ πρὸς μίαν ἀναπνοῆς ὁρμὴν, ἀλλὰ πολλάκις αὐτοὺς ἀναπαύοντες. πληρώσαντες δὲ τὰς κοιλίας τῶν ὑγρῶν, καθάπερ ἀγγεῖα, πρὸς θάλατταν μόλις ἀποχωροῦσιν. εἶτα ἐπανελθόντες, ἐκείνην

μὲν

μὲν τὴν ἡμέραν ἕκαστος οὔτε ἰχθύος οὔτε ἄλλου πο-
τοῦ γεύεται, πεῖται δὲ ὑπέργεμος καὶ δύσπνοις ὥστε
εἶναι τρόπον τινὰ τῷ μεθύοντι παραπλήσιον, τὸ
βάρος. ἀπὸ δὲ τῆς ἐχομένης ἐπὶ τὴν εἰρημένην
δίαιταν ἐπανάγει. καὶ τοῦτο κύκλῳ διὰ βίου γί-
νεται, πρὸς ἀσχολίαν καὶ μέριμναν οὐδενὸς ἀπο-
βλεπόντων αὐτῶν πράγματος. καὶ νοσήμα-
σι μὲν διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, σπανίοις
περιπίπτουσι, τοσούτῳ δὲ ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ
χρόνου τῶν ἐτῶν, ὅσῳ γὰρ ἀπονωτέραν τῶν λοι-
πῶν ἔχουσι τὴν ἀναστροφήν. ἀλλ' οἱ μὲν ἐντὸς
τῶν στενῶν τὰς οἰκήσεις ἔχοντες ἰχθυοφάγοι,
οὕτω καταγίνονται. οἱ δὲ τὴν ἐκτὸς παραλίαν κεκ-
τημένοι, ἄγρας μὲν ἐνδελεχῶς τοιαύτης εὐ-
ποροῦσιν, ὑγροῦ δὲ ἁπλῶς οὐ δέονται. περιττε-
νεγκάμενοι δὲ τῶν ἰχθύων ἔγχυλον, ὥστε μικρὰν
εἶναι τῶν ὠμῶν τὴν παραλλαγὴν, οὐχ ὅτι ποτὸν
ἐπιζητοῦσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἔννοιαν ἔχουσι τοῦ γέ-
νους. φέρουσι δὲ ἀλύπως ἃ γὰρ αὐτοῖς ἀπ' ἀρ-
χῆς ἡ τύχη παραδέδωκεν.

Ὅτι τοὺς ἐν τοῖς εἰρημένοις τόποις οἰκοῦν-
τας φησὶ, πρὸς τοῖς εἰρημένοις, ἔτι μηδὲ πρὸς
τὰ μέγιστα τῶν παρ' ἡμῖν δεινῶν ὁμοίαν ἡμῖν ἔ-
χειν τὴν ἔννοιαν. οὔτε γὰρ σίδηρον κατ' αὐτῶν
ἐπαιρόμενον φεύγειν, οὔτε προπηλακισμῷ ἐ-
ρεθίζεσθαι, οὔτε τοὺς μὴ πάσχοντας τοῖς πάσχου-

σι συναγανακτεῖν, ἀλλ' εἴ τι γένοιτο περὶ αὐτοὺς ἐξ ἀλλοφύλων τοιοῦτον, βλέπουσι μὲν οὕτι ἀτενῶς εἰς τὸ γενόμενον, καὶ τὰς κεφαλὰς πυκνὰ διανεύουσιν, τῶν δὲ εἰθισμένων ἀνθρώπων πρὸς ἄνθρωπον οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην διδόασιν ἔννοιαν. ὅθεν, φησὶν ὁ συγγραφεὺς, ἔγωγε νομίζω μηδὲ χαρακτῆρα εὔγνωστον ἔχειν αὐτοὺς, ἐθισμῷ δὲ καὶ νεύματι, ἤχοις τε, καὶ μιμητικῇ δηλώσει διοικεῖν πάντα τὰ πρὸς τὸν βίον.

Περὶ τῶν ἀδίψων ἰχθυοφάγων καὶ τῶν φωκῶν ξένον.

Ὅτι, φησὶ, πλησίον τῶν ἀδίψων ἰχθυοφάγων οἱ κατοικοῦντες, ὥσπερ ἀπαραβάτων σπονδῶν μεταξὺ τεθεισῶν αὐτῶν τε καὶ τῶν φωκῶν, οὔτε αὐτοὶ τὰς φώκας σίνονται, οὐδ' ὑπ' ἐκείνων οὗτοι βλάπτονται. ἀλλὰ καὶ ἀλλήλων θήρας ἀνεπιβουλεύτους τῷ θηράσαντι ἑκάτερον γένος συντηρεῖ· καὶ συναναστρέφονται οὕτως ἀλλήλοις, ὡς μόλις ἂν εὑρεθεῖεν πρὸς ἀνθρώπους συμβιοῦντες ἄνθρωποι.

Ὅτι τῶν ἰχθυοφάγων, φησὶν, οἱ μὲν σκηνώμασι τοῖς σπηλαίοις, οὐ τετραμμένοις πρὸς μεσημβρίαν, διὰ τὸ πνιγῶδες, ἀλλὰ τοῖς ἀπεστραμμένοις αὐτὴν, χρῶνται· οἱ δὲ ὑπὸ τῶν τῶν ἰχθύων πλευραῖς, φυκία ἐπιβάλλοντες αὐτοῖς· οἱ δὲ, τὰς τῶν ἐλαιῶν κορυφὰς ἀλλήλαις

συνά-

συναπλοῦντες, εἶτα χρῶνται σκηνώμασιν. τὴν
δὲ τοιαύτην ἐλαίαν καρπὸν φέρειν φησὶ κασα-
ναϊκῷ καρύῳ προσεμφερῆ. τὸ δὲ τέταρτον
τῶν ἰχθυοφάγων γένος τὴν οἴκησιν ἔχει τοι-
αύτην· ἄμμου φόρτος ἄπλετος ἐκ τοῦ παντὸς
αἰῶνος ὄρει παραπλήσιος σεσώρευται, καὶ πᾶς
οὗτος ὑπὸ τοῦ προσβάλλοντος ἀεὶ κύματος
σκληρῶς πεπιλημένος, ὥστε ὁμογενοῦς ὄγ-
κου καὶ μίαν φύσιν ἔχοντος, διὰ τὴν μίξιν καὶ
συμπλοκὴν τῆς ἄμμου, μηδὲν παραλλάσσειν. εἶ-
τα ὑπονόμους αὐτοῖς ἀνδρομήκεις ὀρύττουσι,
τὸν μὲν κατὰ κορυφὴν ὄγκον ἐῶντες ὀχυρῶσθαι καὶ
στέγειν διὰ τῆς εἰρημένης συνδέσεως, ἐκ δὲ τῶν κά-
τωθεν ἐδάφους παραμήκεις αὐλῶνας κατα-
σκευαζόμενοι, πρὸς ἀλλήλους πάντοθεν συντε-
τρημένους, ἐν οἷς τέως μὲν τινος τὰ πρὸς τὸν ἄ-
νεμον φωτίσαντες, ἄγουσιν ἡσυχίαν· ἐπὰν δὲ
πλημμυρεὶς ἀπέλθῃ, τὰ πρὸς τὴν ἄγραν, ὡς καὶ
προείρηται, παρασκευάζονται. τοὺς μέντοι τελε-
λευτῶντας αὐτῶν οὐδεμιᾶς ἀξιοῦσι προνοίας,
ἀπαθῆ πρὸς τὸν ἐκ δόξης ἔλεον κεκτημένοι τὴν
γνώμην. διὸ καὶ κεῖσθαι ἐρριμμένους ἐῶσιν,
ἕως ἂν ἄμπωτις ἐπιγινομένη τροφὴν εἰς
τὴν θάλασσαν κομίσῃ τούτους τοῖς ἰχ-
θύσιν. Ὅτι φησὶν ἐνίους τῶν ἀπὸ τῆς
θαλάττης σιτουμένων, μετὰ τῶν ἄλλων,

καὶ

καὶ τοῦτο ἔχειν παραδοξότερον. καὶ εἰς λογικὴν καταχωρῆσαι πίστιν οὐ ῥᾴδιον. οὔτε γὰρ πόθεν εἰς τὸν χῶρον ἐν ᾧ οἰκοῦσιν, ἀφίκοντο, ἔστιν ἐπιγνῶναι· οὔτε ὅπως λισσῆς μὲν πέτρας ἄνωθεν ἐπεζαγμένης, ἐκ πλαγίου δὲ κρημνῶν ἀφαιρουμένων τὰς παρόδους, τὸν δὲ ἀπέναντι πᾶσιν ὁρίζοντος· ὃ καὶ πεζῇ μὲν ἐλθεῖν παντελῶς, ὡς εἶπον, ἀδύνατον, σχεδίαις δὲ ὁμοίως, ὧν ἀπειρία τῶν παρ' ἡμῖν, ἐξίτην ἄπειρον. τούτων δὲ ὑφεστώτων, φησί, λοιπὸν εἰπεῖν ὡς αὐθιγενεῖς εἰσι, λύμην τοῦ πρώτου σπέρματος οὐ λαβόντες, ἀεὶ δὲ ὑπάρχοντες, ὃν τρόπον ἔνιοι τῶν καλουμένων ὠρίσαντο φυσικῶν. Ὅτι τῶν στενῶν ἐπέκεινα, φησί, τῶν συγκλειόντων τήν τε ἀραβίαν καὶ τὴν ἀπέναντι χώραν, νῆσοι κεῖνται σποράδες, ταπειναὶ πᾶσαι, μικραὶ τῷ μεγέθει, τὸ πλῆθος ἀμύθητοι, καρπὸν οὐδένα γεννῶσαι πρὸς τὸν βίον, οὔτε ἥμερον, οὔτε ἄγριον· ἀπέχουσαι μὲν τῆς εἰρημένης ἠπείρου σταδίους ὡς ἑβδομήκοντα, τετραμμέναι δὲ πρὸς τὸ δοκοῦν πέλαγος παρεκκλίνειν τὴν ἰνδικὴν καὶ γεδρωσίαν. ἐνταῦθα κῦμα μὲν οὐ γίνεται, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἄλλης προκαθημένη τὸν κλύδωνα τοῖς ἀκρωτηρίοις λαμβάνει. ἀέρα δὲ τὸν ἄριστον δοκοῦσιν ἔχειν. ταύταις ἄνθρωποι κατανέμονται ἀριθμουμένοις σύμμετροι, ζῶν-

τες

τες δὲ βίον τοιοῦτον. ἐν τῷ παρήκοντι πελάγει τραχεῖ καὶ χειμερίῳ ὑπάρχοντι τελέως, γίνεται τῷ πλάτει καὶ τῷ μεγέθει πλῆθος ἄπιστον χελωνῶν, ἃς θαλαττίας πάντες νομίζομεν. αὗται νυκτὸς μὲν ἐν τῷ βυθῷ νέμονται, ἡμέρας δὲ εἰς τὴν ἐν ταῖς νήσοις ἡσυχίαν καὶ γαλήνην ἀφικόμεναι κοιμῶνται, καὶ τοῦτο ποιοῦσι πρὸς τὸν ἥλιον μετέωροι, ταῖς κατεσκευασμέναις πορθμίσιν ὁμοιοπαθεῖς. ταύτας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ οἱ ἐπιχώριοι τέχνῃ καὶ σπουδῇ καὶ μερμίθαις εἰς τὴν χέρσον ἐκβαλόντες, τὰ μὲν ἐντὸς ἅπαντα σιτοῦνται, βραχὺν παροπτήσαντες ἐν τῷ καύματι χρόνον· τοῖς δὲ κύτεσι χρῶνται τὰς σκηνώσεις καθιστῶντες, οἱονεὶ καλύβας ἐφ' ὑψηλοῖς τόποις πρηνεῖς καθιστάντες. καὶ πρὸς τοὺς διάπλους δὲ καὶ ὑδρείας ἕνεκα κέχρηνται αὐτοῖς· ὥστε εἶναι τὸ αὐτὸ ναῦν, οἰκίαν, ἀγγεῖον, τροφὴν τοῖς εἰρημένοις ἀνθρώποις.

Ὅτι οὐ πολὺ διεστῶτες τοῦ εἰρημένου γένους, σύμμετροι τῷ ἀριθμῷ βίον ἔχουσι τοιοῦτον. ἐκ τῶν ἐκριπτομένων εἰς τὴν χέρσον κητῶν ἀποζῶσιν· σπανιζούσης δὲ αὐτοῖς τῆς τοιαύτης σιτήσεως (γίνεται δὲ πολλάκις) ἐκ τῶν ὀστῶν τούς τε χόνδρους καὶ τὰ ἄκρα τῶν πλευρῶν κατεργαζόμενοι, τὴν ἔνδειαν, εἰ καὶ χαλεπῶς, ὅμως

παρα-

παραμυθοῦνται. τὰ μὲν οὖν τῶν ἰχθυοφάγων γένη, φησὶν, ἃ καθειλήφαμεν (μυρίων ὄντων ἃ τὴν ἡμετέραν διέφυγε γνῶσιν) τοσαῦτα. Ὅτι τῆς ζωῆς ἡμῶν ἡμῖν ἐφεστώσης ἔν τε τοῖς περιττοῖς καὶ τοῖς ἀναγκαίοις, τὰ εἰρημένα γένη τῶν ἰχθυοφάγων, τὰ μὲν ἄχρηστα περιγεγράφασιν ἅπαντα, φησί. τῶν δὲ καθηκόντων οὐδὲν ἐλλείπουσιν, τῇ θείᾳ πρὸς τὸ ζῆν ὁδῷ βραβευόμενοι πάντες, οὐ τῇ παρασοφιζομένῃ τὰς δόξαις τὴν φύσιν. οὐ γὰρ ἀρχῆς ἱμειρόμενοι, τύχης ἀγωνίᾳ φιλονείκῳ καὶ δυστυχεῖ συνέχονται· οὐδὲ πλεονεξίας ἐρῶντες, πολλὰ μὲν ἄλλους δρῶσιν, πολλὰ δὲ πάσχουσιν τῶν οὐκ ἀναγκαίων· οὐδ' ἔχθρας ἐνιστάμενοι μείζους ἐπὶ βλάβῃ σώματος πολεμίου. οὐ σφάλλονται δὲ ἐν ἀτυχίαις οἰκείων, οὐδὲ ναυτιλλόμενοι, κέρδους ἕνεκα τὸ ζῆν ὑποτείναντες, περιπταίσμασι τοῦ βίου μετροῦσι τὴν λύπην· ἀλλὰ μικρῶν δεόμενοι, μικρὰ καὶ πενθοῦσι· τὸ μὲν ἀρκοῦν κτώμενοι, τὸ δὲ πλέον οὐ ζητοῦντες. ἐνοχλεῖ δ' ἕκαστον οὐ τὸ ἀγνοούμενον εἰ μὴ πάρεστιν, ἀλλὰ τὸ βουληθὲν, ὅταν ὑστερίζῃ τοῦ καιροῦ τῆς ἐπιθυμίας σπευδούσης. οὐκοῦν ἐκεῖνος πάντ' ἔχων ἃ θέλει, εὐτυχήσει κατὰ τὸν τῆς φύσεως λογισμὸν, οὐ κατὰ τὸν τῆς δόξης. νόμοις δὲ οὐ δικαιοῦνται. τί γὰρ δεῖ προστάγματι δουλεύειν τὸν χωρὶς

κάμ-

χρήμματος συγγνωμονεῖν δυνάμενον; Οτι μετὰ τοὺς ἰχθυοφάγους, παρὰ τὸν ἀσαβάραν ποταμὸν, ὃς φέρεται μὲν διὰ τῆς αἰθιοπίας καὶ τῆς λιβύης (ἔστι δὲ τοῦ νείλου πολλῷ ταπεινότερος, συμβάλλων δὲ τὴν οἰκείαν ὁρμὴν τῷ μείζονι ῥείθρῳ, νῆσον ποιεῖ τῇ περιῤῥύσει τὴν μεγάλην) παρὰ γοῦν τὸν εἰρημένον ποταμὸν ἐπ' ἀμφοτέροις κατοικεῖ τοῖς χείλεσιν ὄχλος, οὐ πολὺς μὲν, τῷ δὲ βίῳ τοιοῦτος. ἐκ τοῦ παρήκοντος ἕλους τὰς ῥίζας τῶν καλάμων ὀρύττει, κἄπειτα πλύνας καθαρῶς, ἐκκόπτει λίθοις πρὸς μέρος. ποιήσας δὲ λεῖον καὶ κολλῶδες, ἀνέπλασεν ἐκμαγίδος οἱονεὶ χειροπληθεῖς ὄγκους· εἶτα ἐν τῷ καύματι παροπτῶν, ταύτην ἔχει προσφορὰν. ἔχουσι δὲ οὗτοι κακὸν ἄφυκτον, τοὺς ἐν τοῖς ἕλεσι λέοντας, ἐπιτιθεμένους αὐτοῖς. ὑπὸ δὲ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ κυνὸς γίνεταί τι κωνώπων πλῆθος ἄπλετον, τηλικαύτην ἔχον δύναμιν ὥστε τὸν λαὸν εἰς τὰς λιμνώδεις ὑγρασίας ἀπελθόντα, ἐκεῖ μένειν ἀφανῆ· ὑφ' ὧν καὶ οἱ λέοντες ἐκτοπίζονται· οὐχ οὕτως ὑπὸ τοῦ δήγματος δηλούμενοι καί περ ὄντος ἐπαχθοῦς, ὡς τὸν ἀπὸ τῆς φωνῆς ἦχον ἀλλόφυλον ἀδυνατοῦντες φέρειν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀπηγγέλθω τοῦ παραδόξου χάριν. τί γὰρ ἰδιώτερον ἢ λέοντας μὲν ἐκχωρεῖν κώνωψιν,

νωψιν, ἀνθρώποις δὲ σώζεται ὑπὸ πιέτε κινδύνου;

Ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, φησί, τῶν ὑλοφάγων, καὶ τῶν τὰ σπέρματα σιτουμένων ἐγγίζει γένος βραχεῖαν ἔχον τὴν παραλλαγήν. οἱ μὲν γάρ, τὸν πίπτοντα καρπὸν ἀπὸ τῶν δένδρων σιτοῦνται, καὶ ὑπὸ τὴν θερείαν τὸ δὲ λοιπόν, τὸ πόας ἅπτονται τὸ ἐν τοῖς σκιεροῖς ἄδηκτοι γινομένης, στερεᾶς τε τὴν φύσιν, καὶ καυλὸν ἐκτρεφούσης παρόμοιον ταῖς καλουμέναις βουνιάσιν· οἱ δέ, τὸ ὕλης τὴν ἁπαλὴν σιτοῦνται. οὗτοι τὰς μὲν νύκτας κοιμῶνται, τίνων ἀπὸ τῶν ἐκεῖ θηρίων πρὸς ὀχύρωσιν ἐξειλεγμένοι καὶ φυλακήν, ἅμα δὲ ἡλίῳ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἐπὶ τὰ δένδρα πάντες ἀναβαίνουσι, σπουδὴν καταλαβεῖν ζητοῦντες τοὺς ἄκρους κλῶνας. κἀκεῖθεν τὴν ἁπαλωτάτην ὕλην ἀμέλγοντες εὐμαρῶς σιτοῦνται. τοιαύτην δὲ ἐκ τοῦ παντὸς βίου πεποίηνται τὴν ἕξιν, ὥστε καὶ τὰ τὸ ἀναδρομῆς ἄπιστον ἔχειν τὴν θέαν, καὶ τὴν συνουσίαν οὐ χειρῶν μόνον καὶ δακτύλων καὶ ποδῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν μερῶν τῶν ὑπολοίπων ἁπλῶς. μεταπηδῶσι γὰρ εὐπόρως ἀπ' ἄλλου πρὸς ἕτερον ἀκρέμονα. καὶ τοὺς κλάδοις ἀλλήλων πολλάκις ἐν τοῖς ἐπισφαλεστάτοις τόποις ἀφαιροῦνται. καὶ τοιαῦτα ἐνδείκνυνται, ὥστε τὸν ἰδόντα, αὐτὸν

τὸν μὲν ἐκπλήττεσθαι, μὴ μέντοι θαρρεῖν εἰς τοὺς ἀπείρους ἐξαγγέλλειν. καὶ πάντα δὲ κλάδον τοῖς ὀδοῦσιν εὔχυλον κατεργάζονται, καὶ τὴν κοιλίαν εὐπόρως πέπτουσιν, καὶ τὸ σφαλὲν ἄνωθεν σῶμα, διὰ τὴν ἰσχνότητα, οὐ βαρείας τυγχάνει τῆς πληγῆς. οὗτοι δὲ γυμνοὶ μέν εἰσι πάντες, χρῶνται δὲ κοινοῖς καὶ τέκνοις καὶ γυναιξίν. πολεμοῦσι δὲ περὶ τῶν τόπων ἀλλήλοις. μεταλλάττουσι δὲ οἱ πλεῖστοι λιμῷ πιεζόμενοι, γλαυκωμάτων περὶ τὰ ν' ἔτη τοῖς ὄμμασιν ἐπιβεχόντων.

Περὶ τῶν λεγομένων κυνηγετῶν.

Ὅτι μετὰ τοὺς εἰρημένους εἰσὶν οἱ παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις λεγόμενοι κυνηγέται· οὗτοι διὰ τὴν τῶν θηρίων φορὰν, ἣν ὁ τόπος ἄπλετον φέρει, ἐν τοῖς δένδρεσι μὲν σκηνοῦσιν, ἐξ ἐνέδρας δὲ ἀγρεύοντες τὰ θηρία τροφὴν ἑαυτοῖς ταῦτα ποιοῦνται. εἰσὶ καὶ τοξείας ἐπιστήμονες. ἐπὰν δὲ θήρας ἀπορῶσιν, τοῖς δέρμασι τῶν προτεθηρευμένων τὴν ἔνδειαν ἀναπληροῦσιν, βρέξαντες τὰς βύρσας καὶ ἐπ' ἀνθρακιὰν κούφην ἐπιβαλόντες, εἶτα ἀποδίσαντες καὶ εἰς διαίρεσιν ἀγαγόντες.

Περὶ τῶν ἐλεφαντοφάγων.

Ὅτι μετὰ τοὺς εἰρημένους, πολὺ τούτων ἀφεστῶτες καὶ πρὸς ἑσπέραν μᾶλλον ἀνατείνοντες

εἰσὶν οἱ ἐκ τῆς τῶν ἐλεφάντων θήρας τὸν βίον ποιοῦνται· οἱ μὲν, ἀπὸ δένδρου ἐφ' ᾧ κάθηνται, σκοποῦντες τὰς παρόδους τῶν θηρίων, ταῖς μὲν χερσὶ τῆς οὐρᾶς λαβόμενοι, τοῖς ποσὶ δὲ πρὸς τὸν μηρὸν τὸν ἀριστερὸν ἐπιβαίνουσιν· εἶτα πλέκει, ὃν ἐπιτήδειον καὶ ἕτοιμον ἔχουσι, τὴν δεξιὰν ἰγνύαν, πυκναῖς ταῖς πληγαῖς χρώμενοι, νευροκοποῦσιν. οὕτω δὲ ἐκτενῶς τῇ μὲν καταφέροντες, τῇ δὲ τῆς οὐρᾶς κρατοῦντες, ὡς ἄθλου προκειμένου τῆς ψυχῆς. ἢ γὰρ ἀποκτεῖναι χρὴ ἢ τελευτᾶν, ἄλλην τοῦ καιροῦ διέξοδον οὐκ ἔχοντος. ἐπὰν τὸ ζῶον ἐκ τῆς πληγῆς καὶ τῆς αἱμορραγίας πέσῃ, οἱ συνθηραταὶ παραγινόμενοι δὲ ἐπὶ τὸ πτῶμα, καὶ τοῦ θηρίου ζῶντος ἔτι περιτέμνοντες ἐκ τῶν ὀπισθίων τὰς σάρκας, εὐωχοῦνται, τὸ ἔσχατον τοῦ καταπονηθέντος οὕτως ὑπομένοντες θάνατον. ἀλλ' οἱ μὲν μετὰ τοῦ ἐσχάτου κινδύνου ἐλεφαντοθῆραι, τοιοῦτοι· ἕτεροι δὲ θηρῶσιν αὐτοὺς οὕτως· τρεῖς ἄνδρες ἓν μὲν ἔχοντες τόξον, οἰστοὺς δὲ πλείους κεχρισμένους τῇ χολῇ τῶν ὄφεων, ἑστᾶσιν ἐν δρυμῷ παρὰ τὰς τῶν θηρίων διεξόδους. ἐπὰν οὖν προσάγῃ τὸ ζῶον, ὁ μὲν εἷς κατέχει τὸ τόξον τῷ ποδὶ προσβεβληκώς· οἱ δὲ δύο, τὴν νευρὰν ἑλκύσαντες ἐκ τῆς ἁπάσης βίας ἀφῆκαν τὸ βέλος, ἕνα σκοπὸν ἔχοντες ἐπὶ μέσην τὴν πλευ-

ρὰν

ρᾶν ὥστε διανύσαι τῆς περιοχῆς ἐντὸς, καὶ τοὺς κυρ-
τοὺς τεμεῖν καὶ βρῶσαι τόπους. ἐκεῖθεν τὸ τηλι-
κοῦτον θηρίον ἐλαυνόμενόν τε καὶ παρατιλλόμε-
νον διαλύεται, καὶ πίπτει. τρίτον δέ ἐστι γένος ἐλε-
φαντοφάγων, οἳ, ἐπειδὰν οἱ ἐλέφαντες τῆς νο-
μῆς ἐμφορηθέντες, πρὸς ὕπνον τραπέωσι ζη-
τῶσιν (οὐκ ἐπὶ γῆς δὲ ἀναπεσόντες ὑπνοῦσιν,
ἀλλὰ τοῖς παχυτάτοις καὶ μεγίστοις δένδρεσι
προσανακλίνοντες ἑαυτούς· ὥστε τοὺς μὲν πόδας
τοὺς πλησίον τοῖς στελέχοις πρὸς τὴν ἐλαφρῶς
ὑπερείδεσθαι, τὴν δὲ πλευρὰν τὸ πᾶν σῶμα ἐκδε-
χομένην, ὀχεῖσθαι πρὸς τῇ φύσει τοῦ ξύλου· καὶ
τοῦτον τὸν τρόπον τῆς καταφορᾶς τυγχάνειν οὐκ
εἰλικρινοῦς, ἀλλὰ παρεψευσμένης, διὰ τὸ
προσκεῖσθαι τοῖς βαθέσιν ὕπνοις ἀγωνίαν ἰ-
σχυρὰν, φθορᾶς ὑποκειμένης παραχρῆμα τῷ
σφαλέντι, διὰ τὴν ἔκλυσιν τὴν φυσικήν·) οἱ οὖν ἀπὸ
τῆς τούτων θήρας τὸν βίον ποιούμενοι, τοὺς δρυ-
μοὺς περιπλανώμενοι, καὶ τὴν τοῦ θηρίου κοί-
την ἐπισημηνάμενοι, ἐκ τῶν ὄπισθεν τοῦ δένδρου
τόπων πρίουσιν, ἕως ἂν μήτε κλίνῃ τὸ πᾶν,
μήτε ἰσχύον ἄγαν καὶ ἰσχυρὸν ἀπολείποιτο· μέ-
νει δὲ ἑστηκὸς ἐπὶ βραχείας ῥοπῆς. τὸ δὲ ζῶον ἀ-
πὸ τῆς νομῆς ἐπὶ τὸν συνήθη τῆς κοίτης τόπον ἀ-
νακλινόμενον, αἰφνίδιόν τε πίπτει τοῦ ξύλου
κλασθέντος, καὶ πρόκειται τοῖς θηράσασι δεί-

πίνον ἕτοιμον. τὰς γὰρ ὀπισθίας κόψαντες ἔτοι σάρκας, καὶ ποιήσαντες ἔξαιμον τὸ ζῶον, εἶτα νεκρὸν, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χρείαν ἕκαστος τὰ μέλη διαιροῦσιν. Ἐπὶ τούτοις τοὺς κυνηγοὺς Πτολεμαῖος ὁ αἰγύπτου βασιλεὺς ἀποσχέσθαι τοῦ φόνου τῶν ἐλεφάντων παραινῶν, ἵν' ἔχοι αὐτοὺς ζῶντας, καὶ πολλὰ καὶ θαυμαστὰ αὐτοῖς ὑπισχνούμενος, οὐ μόνον οὐκ ἔπεισεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν τὴν ὅλην ἀλλάξασθαι βασιλείαν πρὸς τὸν ἐφεστῶτα βίον, εἰπόντων ἀπόκρισιν ἤκουσεν.

Περὶ αἰθιόπων τῶν σιμῶν, καὶ τῶν στρουθοφάγων.

Ὅτι τῶν κυνηγῶν τούτων, οὓς οἱ νομάδες ἀκαθάρτους καλεῖν εἰώθασι, τὸ μὲν πρὸς ἑσπέραν ἀπόσπασμα, αἰθιόπων νέμεται οὓς καλοῦσι σιμοὺς τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίαν, οὐ μέγα ἔθνος, οἱ καλούμενοι στρουθοφάγοι, οἳ ταύτας τέχνῃ καὶ δόλῳ καὶ ῥοπάλοις θηρεύοντες, ἐκ τούτων βιοῦσιν σιτούμενοι μὲν τὰς σάρκας, ἐνδύσει δὲ καὶ στρωμνῇ τοῖς αὐτῶν χρώμενοι δέρμασιν, πολεμούμενοι δὲ ὑπὸ τῶν σιμῶν. οὗτοι τοῖς τῶν ὀρύγων κέρασιν, ὅπλοις χρῶνται, μεγάλοις καὶ τηλικοῖς οὖσιν. φέρει δὲ ἡ χώρα πολυπληθὲς τὸ ζῶον τοῦτο.

Περὶ

Περὶ ἀκριδοφάγων.

Ὅτι τῶν εἰρημένων οὐ πολὺ διεστῶτες εἰσὶν οἱ ἀκριδοφάγοι· τὸ δὲ ἔθνος, βραχύτεροι μὲν τῶν λοιπῶν, ἰσχνοὶ δὲ τοῖς εἴδεσιν, μέλανες δὲ ἐξαισίως. ὑπὸ δὲ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν ὅτε λίβυες παρ᾽ αὐτοῖς καὶ ζέφυροι πνέουσιν, παμμεγεθῶν ἀκρίδων πλῆθος ἀμύθητον ἐκ τῆς ἀνιστορήτου μετὰ τῶν ἀνέμων παραγίνεται χώρας· τῇ μὲν δυνάμει τῆς πτήσεως, τῶν ὀρνίθων μικρὸν παραλλάττον, μακρὸν δὲ τῷ σώματι. ἀπὸ τούτου τοῦ ζώου τρέφονται πάντα τὸν χρόνον, ἄλλως τε τούτοις καὶ τεταριχευμένοις χρώμενοι. καπνῷ δὲ ταύτας θηρῶσιν, ἐκ τοῦ ἀέρος ἐπὶ γῆν καταφέροντες. οὗτοι κοῦφοι μὲν εἶναι λέγονται καὶ τοῖς ποσὶν ὀξύτεροι, ζῶσι δὲ οὐ πλεῖον τεσσαράκοντα ἐτῶν, ξηρᾶς κοινωνοῦντες τελείως τροφῆς. τελευτῶσι δὲ τοῦ ζῆν ἀθλιώτερον. ἅμα γὰρ πλησιάζειν τὸ γῆρας, ἐγγίνεται τοῖς σώμασιν αὐτῶν πτερωτὰ γένη φθειρῶν· ὅμοια μὲν τῷ τύπῳ τοῖς κρότωσι, βραχὺ δὲ ἐλάττω τῶν ἐν τοῖς κυσὶ φαινομένων· ἀρχόμενα μὲν ἀπὸ τοῦ στήθους καὶ τῆς κοιλίας, ἐπινεμόμενα δὲ συντόμως μετὰ τοῦ παντὸς προσώπου τὴν ἐπιφάνειαν· οἱ τὰ μὲν πρῶτα τοῖς ὑπὸ

ψώρας ἠρεθισμένοις ὁμοίως διάκεινται· ὕστερον δ' ἐπιπόνως ἑαυτοὺς σπαράττουσιν· εἶτα τοῦ πάθους εἰς ἀκμὴν ἑλκομένου, καὶ μετὰ τῆς τῶν θηρίων ἐκφύσεως, καὶ λεπτῶν ἀναχεομένων ἰχώρων, ἀκαρτερήτους ὑφίστασθαι τοὺς ἀθλίους δριμύτητας συμβαίνει. οὗτοι μὲν εἴτε τοὺς χυμούς, εἴτε τὴν τροφήν, εἴτε τὸν ἀέρα τῆς κακίας ἔχοντες αἴτιον, οὕτως ἀπόλλυνται.

Ὅτι τῶν ἀκριδοφάγων, φησίν, ἀστυγείτων χώρα πολλή, καὶ νομὰς ἔχουσα ποικιλίᾳ διαφερούσας, ἔρημος δὲ τελείως, καὶ πᾶσι τοῖς περιοίκοις ἄβατος, οὐκ ἀπ' ἀρχῆς σπανίσασα ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλ' ὑπὸ πλήθους ἀπίστου σκορπίων καὶ φαλαγγίων, ἃς τετραγνάθους ἐπονομάζουσιν ἔνιοι. τοῦτο γὰρ τὸ φῦλον ἔκ τινος ἐπομβρίας λέγουσιν ἐπιπολάσαι· καὶ τῶν ἐνοικούντων πρὸς τὸ κακὸν ἀντισχεῖν οὐ δυναμένων, ἀλλὰ φυγῇ τῶν ἐκπεσόντων τὸν ὄλεθρον, τὴν σωτηρίαν ἀντὶ τῆς πατρίδος ἑλομένων, ἔρημον, ἐξ ἐκείνου, γένους ἀνθρώπων τὴν χώραν ὑποληφθῆναι. καὶ μυῶν δὲ πλῆθος ἀρουραίων ὡς τοῖς περὶ Ἰταλίαν, καὶ στρουθοὶ τὰ σπέρματα κατεσθίοντες, ὡς περὶ Μηδίαν, καὶ βάτραχοι, ὃ γέγονεν περὶ τοὺς Αὐταριάτας· καὶ ὑπὸ λεόντων ἐπιπολασάντων πόλεις μετανέστησαν, ὡς ἐπὶ Λιβύης. καὶ πολλὰ ἄλλα ἀνέλπιστα πάθη καταλαβόντα πολλὰς χώρας τῶν οἰκητόρων ἐξηρήμωσαν. Πε-

Περὶ κυναμολγῶν, καὶ τρωγλοδυτῶν.

Οἱ ὕςατοι, φησὶ, τῶν πρὸς μεσημβρίαν οἰκούντων εἰσὶν οὓς ἕλληνες μὲν κυναμολγοὺς καλοῦσιν, οἱ δ' ἀστυγείτονες, ὡς ἄν τις εἴποι, ἀγρίοις βαρβάρους. οὗτοι κομῶσι μὲν εἰσὶ, καὶ πώγωνας φέρουσιν ἐξαισίους· κύνας δὲ τρέφουσι ποσοὺς καὶ μεγάλους, ὁμοίως τοῖς ὑρκανοῖς· καὶ τοὺς ἐπιφοιτῶντας αὐτῶν τὴν χώραν ἰνδικοὺς βόας διὰ αὐτῶν θηρῶσιν, πλῆθος ἐπιφαινομένοις ἀμύθητον, ἀπὸ τροπῶν θερινῶν ἕως μέσου χειμῶνος. εἶτα καὶ τὰς τῶν κυνῶν θηλείας ἀμέλγοντες, τῷ γάλακτι τρέφονται. καὶ ἐξ ἄλλων δὲ θήρας ζώων. καὶ τὰ μὲν τελευταῖα τῶν πρὸς μεσημβρίαν, τοιαῦτα. τὰ δὲ κατὰ τοὺς τρωγλοδύτας, τοιαῦτα.

Τὸ μὲν γένος τῆς συστάσεως, τυραννίς· αἱ δὲ γυναῖκες, κοιναὶ, καὶ οἱ παῖδες· μόνῃ δὲ οὐκ ἔξεστι πλησιάσαι τῇ τοῦ τυράννου· τῷ δὲ τολμήσαντι, πρόβατον καταθέσθαι τὸ ἐπιτίμιον δέδοται. ἡ δὲ ἀναστροφὴ αὐτῶν· τὸν μὲν παρ' αὐτοῖς χειμῶνα (ἔστι δ' οὗτος ὑπὸ τοὺς ἐτησίας) παρὰ τὸ αὐτῶν τοῦ θεοῦ τὴν χώραν ὕδασι λάβροις ἐπέχοντος, ἀφ' αἵματος καὶ γάλακτος ζῶσιν, εἰς ταὐτὸν μίξαντες καὶ κυλίσαντες, ἐν ἀγγείοις εἰκῆ πεπυρωμένοις. ἐπὰν δὲ ἐπιστῇ τὸ θέρος, ἐν τοῖς τελματώδεσιν ἀναστρέφονται χωρίοις, μαχόμενοι

πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ χιλώματος. καὶ τὰ πρεσβύτερα τῶν βοσκημάτων καὶ νοσοῦντα δαπανῶσι, διὰ τῶν μαγείρων ταῦτα κτείνοντες, οὓς καλοῦσιν ἀκαθάρτους. οὗτοι ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ περιτιθέασιν τὴν τῶν γονέων κλῆσιν, ταύρῳ δὲ καὶ βοΐ, τῷ μὲν, πατέρα καλοῦντες, τὴν δὲ, μητέρα· ὡσαύτως κριῷ τε καὶ προβάτῳ· διὰ τὸ λαμβάνειν τὴν τροφὴν τὴν καθ' ἡμέραν οὐ παρὰ τῶν τοκέων, ἀλλὰ παρ' ἐκείνων. οὗτοι καὶ ποτῷ, ὁ μὲν πολὺς ὄχλος, ἀποβρέγματι παλιούρου χρῶνται, οἱ δὲ τύραννοι ἀπό τινος ἄνθους σκευασθέντος πίνουσι παραπλήσιον μοχθηρῷ γλυκεῖ. γυμνοὶ δὲ τὸ ἄλλο σῶμα τυγχάνοντες, τὰ ἰσχία δέρμασιν εἰσι διεζωσμένοι. τὰ δὲ αἰδοῖα τοῖς μὲν ἄλλοις τρωγλοδύταις ἐστὶν εἰθισμένον περιτέμνεσθαι, καθάπερ αἰγυπτίοις πάντας· τοὺς δ' ὑπὸ τῶν ἑλλήνων καλουμένους κολοβοὺς, πᾶν τὸ τοῖς λοιποῖς μέρος περιτομῆς τυγχάνον, ξυροῖς ἀφαιρεῖν ἔστιν ἔθος νηπίων ὄντων. ἐξ οὗ καὶ τὴν εἰρημένην κλῆσιν ἑαυτοῖς πεποίηνται. Ὅτι κέχρηται ὁ συγγραφεὺς, ἀττικιστὴς καίτοι ὤν, τῇ τῆς καμάρας λέξει. Ὅτι οἱ τρωγλοδύται περὶ τοὺς μετηλλαχότας, φησὶν, οὕτω πράττουσιν. τῷ ἐκ τῶν παλιούρων λύγοις τὸν αὐχένα πρὸς τὰ σκέλη συνδήσαντες. εἶτα ἐπ' ὄχθον

ἐπι-

ἐπιθέντες, βάλλουσι χειροπληθέσι λίθοις, τωθασμῷ χρώμενοι καὶ γέλωτι, ἕως ἀποκρύψωσι τοῦ τετελευτηκότος τὴν μορφήν. κἄπειτα ἄνωθεν ἐπιθέντες κέρας αἰγός, ἀπαθεῖς ἀπολύονται καὶ παντελῶς ἱλαροί. οὕτω, φησί, τῇ κηδείᾳ καταχρῶνται συνεχῶς, εἴπερ μὴ λυπεῖν ἑαυτοὺς ἐπὶ τοῖς ἀλυπήτοις, συνέσεως σημεῖον. τὰς δὲ ὑπὲρ τῆς ἀναφυομένης αἰφνιδίως νομῆς ἔχθρας τε, καὶ μάχας, καὶ πολέμους αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους, (οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινὸς μάχονται) ἀλλ᾽ οὖν ταύτας αἱ πρεσβύτεραι γυναῖκες προπηδῶσαι διαλύουσι, κατὰ τὸ μέσον ἐλθοῦσαι, καὶ τοῖς πραΰνουσι λόγοις τοὺς θυμοὺς ἀνηρεθισμένους καταστέλλουσι. ὕπνῳ δὲ, φησὶν, οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους τῶν ἀνθρώπων χρῶνται, ἀλλὰ θρεμμάτων μὲν πλῆθος ἑαυτοῖς ἔχουσι συνεπόμενον, κώδωνας δὲ ἐξηρτημένους ἐκ τῶν κεράτων τῶν ἀρρένων πάντων, ὅπως ὁ ἀπ᾽ αὐτῶν ψόφος διώκῃ τὰ θηρία. ἐπὰν δὲ νὺξ ἐπῇ, εἰς μάνδρας μὲν συνάγουσι τὴν λείαν, ἄνωθεν δὲ ἐπιβάλλουσι ῥιπούς ἐκ φοινίκων. καὶ αἱ μὲν γυναῖκες μετὰ τῶν νηπίων τούτοις ἐπιβαίνουσιν· οἱ δὲ ἄνδρες πυρὰ κύκλῳ καίουσιν, ᾄδοντες πατρίους τινὰς μύθους, καὶ τὸν ὕπνον οὕτω παρωθοῦνται, ἐν πολλοῖς τῆς μελέτης διὰ τῶν ἀναγκαίων τὴν φύσιν νικώσης. ἐπὰν δὲ

τινες τοῦ πᾶσιν ὀφειλομένου γήρως βαρυώντος μηκέτι δυνάμενοι ταῖς ποίμναις ἐπακολουθεῖν, περιθέντες βοὸς οὐρὰν περὶ τὸν αὐχένα τὸν αὑτῶν, καὶ τὸν ὄπισθεν τοῦ τραχήλου δεσμὸν, εὖ μάλα περισφίγξαντες, ἀπολύουσι τοῦ βίου. εἰ δέ τις αὐτῶν τὴν τελευτὴν ὑπερβάλλοι, πειράσας ὁ θέλων ἄφνω, ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ τὸν ὄκνον ἀφαιρούμενος, νουθετῶν ἅμα τῷ ψόγῳ τῆς ἀναστροφῆς, διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παρέλυσεν. οὐ τοὺς γηράσκοντας δὲ μόνον οὕτως τοῦ ζῆν ὑπεξάγουσιν, ἀλλὰ καὶ οὓς ἡ νόσος ἐπίμονος, ἢ μελῶν τινὸς πήρωσις ἀχρήστοις εἰς τὸ ταῖς ἀγέλαις παρασκευάσει συνέπεσε. Ὅτι φησὶ τῆς ὅλης οἰκουμένης ἐν τέτταρσι κυκλιζομένης μέρεσιν, ἀνατολῆς λέγω, δύσεως, ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, τὰ μὲν πρὸς ἑσπέραν ἐξείργασται Λύκος τε καὶ Τίμαιος· τὰ δὲ πρὸς ἀνατολὰς, Ἑκαταῖος καὶ Βάσιλις· τὰ δὲ πρὸς τὰς ἄρκτους, Διόφαντος καὶ Δημήτριος· τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίαν, (φορτικὸν, φησὶ, τὸ ἀληθὲς) ἡμεῖς. Ὅτι τοὺς τῶν ἀνθρώπων διαφορωτάτους βίους οὐ πολὺς διαμετρεῖ καὶ διορίζει τόπος. ἐκ γὰρ τῆς Μαιώτιδος λίμνης πολλοὶ τῶν φορτιζομένων ἐν φορτηγαῖς ἀκάτοις, δεκαταῖοι κατῆραν εἰς τὸν Ῥοδίων λιμένα· ἀφ' ὧν ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν τεταρταῖοι μὲν ἀφίκοντο εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐκ δὲ ταύτης, ἐναντίῳ τῷ ῥεύματι πλέοντες

ἀνὰ

ἀνὰ τὸν ποταμὸν, ἐν ἄλλαις δέκα παραγένοιντ' ἂν οὐ χαλεπῶς εἰς αἰθιοπίαν. ὥστε ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ ψύχους εἰς ἄκραν τοῦ καύματος τὴν ἀκμὴν μὴ πλείους εἴκοσι γίνεσθαι καὶ τέσσαρας τοῖς κομιζομένοις ἐνδελεχῶς ἡμέρας. ἀλλ' ὅμως τοσαύτης οὔσης τῆς τοπικῆς διαστάσεως, ἀνυπέρβλητον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι τοῦ τε βίου, καὶ τῶν ἐθῶν, καὶ τοῦ ἀέρος τὴν διαφοράν· ὥστε μηδὲ πιστεύεσθαι παρ' ἑτέροις τὰ παρ' ἄλλοις συνήθη τε καὶ ὁμολογούμενα, μηδὲ στέγειν ὅλως δύνασθαι ὧν χωρὶς ἕτεροι οὐδὲ ζῆν ἂν ἕλοιντο. οὕτως ἔχει τι φίλτρον μέγα πᾶσα συνήθεια· καὶ νικᾷ τὴν ἀπὸ τοῦ περιέχοντος δυσχέρειαν ὁ χρόνος ὁ τὴν πρώτην δεξάμενος εἰς τὸν βίον ἡλικίαν.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀραβίαν λεόντων.

Ὅτι οἱ κατὰ τὴν ἀραβίαν λέοντες, φησὶ, ψιλώτεροι μέν εἰσι καὶ θρασύτεροι, τῷ χρώματι δὲ ὅμαλοι, καθάπερ οἱ γινόμενοι περὶ τὴν βαβυλωνίαν· οὕτω δὲ τοῖς τριχώμασι στίλβοντες, ὥστε ἀπὸ τῶν αὐχένων ξανθότητα ἀπολάμπειν χρυσῷ παραπλησίαν.

Περὶ μυρμηκολεόντων.

Τῶν δὲ καλουμένων μυρμηκολεόντων οἱ μὲν πλεῖστοι κατὰ τὴν ἰδέαν, τῶν λοιπῶν οὐδὲν παραλλάττουσιν, τὴν δὲ τῶν αἰδοίων φύσιν ἀπεστραμμένην ἔχουσιν ἐναντίαν τοῖς ἄλλοις.

Περὶ παρδάλεων.

Ὅτι αἱ παρδάλεις οὐκ εἰσὶ καθάπερ ἐν τοῖς τόποις τοῖς περὶ καρίαν καὶ λυκίαν, μακραὶ δὲ τῷ σώματι, καὶ κακοπαθεῖν ἐν τραύμασι καὶ πόνοις δυνάμεναι πολὺ μᾶλλον. τῇ δὲ ἀλκῇ τοσούτῳ διαφέρουσι τῶν ἄλλων, ὅσον ἄγριον ἡμέρου.

Περὶ ῥινοκέρωτος.

Ὅτι ὁ ῥινόκερως ἐλέφαντος μὲν οὐ λείπεται, τῷ δὲ ὕψει καταδεέστερος ὑπάρχει· χρῶμα δὲ ἔχει πύξῳ παρεμφερές. ἐντελὴς δὲ καὶ τὴν ἀφὴν τοῦ δέρματος. σιμὸν δὲ ἐπ' ἄκρων φορεῖ τῶν μυκτήρων κέρας, σιδήρῳ τὴν βίαν παραπλήσιον· ᾧ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον, πρὸς ἣν ἂν στῖβαν παραγένηται, ῥήσσει προσβαλὼν τὰ στέρνα.

στέρνα· συμπεσὼν δὲ ἐλέφαντι, (τούτῳ γὰρ τὸν πάντα περὶ τῆς νομῆς διαμιλλᾶται βίον) ὑποδὺς τὴν κοιλίαν, καὶ τῷ κέρατι τὸ κύκλωμα τῆς σαρκὸς ἀναῤῥήξας, ἔξαιμον εὐθὺς ποιεῖ. καὶ πλείστους ἐστὶν ἐλέφαντας ἰδεῖν οὕτω τετελευτηκότας. ἂν μέντοι συμβῇ τῷ ῥινοκέρωτι τῆς κοιλίας μὴ ἅψασθαι, τοὐναντίον αὐτὸς ὑπὸ τῆς προβοσκίδος καὶ τῶν ὀδόντων τυπτόμενος, πολλαχῶς ἐξαδυνατεῖ, καὶ παραλύεται, μεγάλης ὑπαρχούσης κατὰ τὴν ἰσχὺν καὶ βίαν τῆς παραλλαγῆς.

Περὶ καμηλοπαρδάλεως.

Ὅτι παρὰ τοῖς Τρωγλοδύταις ἐστὶ καὶ ἡ λεγομένη παρ' Ἕλλησι καμηλοπάρδαλις, σύνθετον τρόπον τινὰ κατὰ τὴν κλῆσιν, καὶ τὴν φύσιν λαχοῦσα. τὴν μὲν γὰρ ποικιλίαν ἔχει παρδάλεως, τὸ μέγεθος δὲ καμήλου, τὸ πάχος δὲ ὑπερφυές· τὸν δὲ αὐχένα τοιοῦτον, ὥστε ἀπ' ἄκρων ἀμέλγεσθαι τῶν δένδρων τὴν τροφήν.

Περὶ σφιγγός.

Ὅτι αἱ σφίγγες, φησί, καὶ οἱ κυνοκέφαλοι καὶ κῆποι παραπέμπονται εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐκ

τῆς

τῆς τρωγλοδυτικῆς καὶ τῆς αἰθιοπίας. εἰσὶ δὲ αἱ μὲν σφίγγες, ταῖς γραφομέναις παρόμοιαι· πλὴν ὅτι πᾶσαι δασεῖαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἥμεροι καὶ πρᾶοι· καὶ πανουργίας κοινωνοῦσι πλείστης, διδασκαλίας τῆς μεθοδευτικῆς ἐπὶ πλεῖον ἅπτονται. ὥστε τὴν εὐρυθμίαν ἐν πᾶσι θαυμάζειν. ὁ δὲ κυνοκέφαλος τὸ μὲν σῶμα ἀνθρώπου δυσειδοῦς ὑπογράφει, τὸ πρόσωπον δὲ κυνός. φωνὴν δὲ ἀφίησι μυγμῷ παραπλησίαν, ἄγριον δὲ ὑπερβολῇ, καὶ τελείως ἀτιθάσευτον, καὶ τὴν ὄψιν ἐμφαῖνον ἀπό τε τῶν ὀφρύων καὶ τῶν ὀμμάτων αὐστηράν. περὶ μὲν τὰ ἄρρενα ταῦτα· ταῖς δὲ θηλείαις πρόσκειται καὶ τὸ τὴν μήτραν ἔξω τοῦ σώματος φορεῖν, καὶ οὕτω διαγίνεσθαι πάντα τὸν βίον.

Περὶ κήπου τοῦ θηρίου.

Ο δὲ κῆπος ἔχει τὸ μὲν πρόσωπον λέοντι, τὸ δὲ σῶμα πάνθηρι, τὸ δὲ μέγεθος δορκάδι· κατὰ τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν προσηγορίαν λαβών. πάντων δὲ τῶν εἰρημένων ἀγριώτατον καὶ δυσκατεργαστότατον τὸ τῶν ταύρων τῶν σαρκοφάγων γένος, ὃ τῷ μεγέθει μὲν ὑπάρχει τῶν ἡμέρων ἁδρότερον, τάχει δὲ ὑπερβάλλον, πυρρὸν δὲ ἐξαισίως· καὶ τὸ μὲν στόμα μέχρι τῶν ὤτων αὐτοῦ διέστηκεν, ὄμμα

δὲ

δὲ ὑποφαίνει γλαυκότερον λέοντος. τὰ δὲ κέρατα τὸν μὲν ἄλλον χρόνον τοῖς ὠσὶ παραπλησίως κινεῖ· μάχης δὲ χρώμενον ἵστησιν ἀραρότως. τὴν δ' ἐπαγωγὴν τῆς τριχὸς ἐναντίαν ἔχει τοῖς ἄλλοις. τοῦτο δὲ τοῖς τε ἀλκιμωτάτοις ἐπιτίθεται, καὶ κυνηγεῖ τὰ λοιπὰ τῶν ζώων. καὶ τὰς ποίμνας τῶν ἐπιχωρίων μάλιστα κακοποιεῖ, καὶ μόνον ἐστὶν ἄτρωτον λόγχῃ καὶ τόξῳ. διὸ καὶ ποιεῖται μὲν ὑποχείριον οὐδείς, πολλῶν ἐπιβεβλημένων, κατίσχυσεν. τὸ δ' εἰς ὄρυγμα ἐμπεσὸν, ἤ τινα δόλον τούτῳ παραπλήσιον, ὑπὸ τοῦ θυμοῦ συντόμως γίνεται περιπνιγές. καὶ τὸ μὲν θηρίον εἰκότως κρίνεται καὶ παρὰ τρωγλοδύταις, ἀλκὴν μὲν ἔχειν λέοντος, τάχος δὲ ἵππου, ῥώμην δὲ ταύρου. σιδήρῳ δὲ οὐχ ὑπεῖκον. Ὅτι ὁ κατὰ τὴν αἰθιοπίαν ὀνομαζόμενος κροκόττας, ἔστι μὲν ὀνομαζόμενος ὡς ἐκ λύκου καὶ κυνὸς σύνθετον, ἀμφοῖν δὲ ἀγριώτερον, καὶ πολλῷ βαρύτερον, ἀπό τε τοῦ προσώπου καὶ τῶν ἄκρων ποδῶν· ἀλκῇ δὲ θαυμαστὸν· ὀδοῦσι δὲ καὶ κοιλίᾳ δυνατώτατον τῶν ἄλλων. καὶ γὰρ κατάγνυσιν εὐπόρως πᾶν ὀστοῦ γένος, καὶ τὸ διαιρεθὲν, εὐθέως δεδαπάνηται· καὶ περὶ τὰς πέψεις ἀδιήγητον. τοῦτο δὲ καὶ μιμεῖσθαί τινες τὴν ἀνθρωπίνην διάλεκτον διηγούμενοι, ἡμᾶς μὲν οὐ πείθουσιν, ἐκεῖνοι δὲ καὶ τοῦτο προσεπιθέασιν, ὡς καὶ ἐξ ὀνόμα-

τος

τὸν κατὰ τὰς νύκτας καλοῦντες, ποτὲ δ' ὡς ἐπ' ἀνθρώπου φωνῇ προσιόντας· οἱ δὲ ἀθρόον ἐπεισπίπτοντες, κατεσθίουσιν.

Περὶ ὄφεων παραδόξων τῷ μεγέθει.

Ὅτι ὄφεων, φησί, λέγεται μεγέθη παράδοξα ἐν τοῖς τόποις εἶναι, καὶ γένη θαυμαστά, καὶ πάντα ἀπὸ κυνηγίας ἔχοντα τὸν βίον. τῶν μέντοι ὑπὸ τὴν ἡμετέραν, φησίν, ὄψιν πεπτωκότων ὁ μέγιστος πέφυκε πηχῶν τριάκοντα. γίνεται δὲ πᾶς, φησίν, ὄφις, καὶ ὁ μέγιστος, χειροήθης, ἐνδείᾳ τῶν ἀναγκαίων πιεζόμενός τε καὶ κακουχούμενος. καὶ γὰρ καὶ ὃν ἰδεῖν ἐκεῖνός φησιν, ὅτι τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ προσκειμένης συνεχῶς, ἅμα τὸν θυμὸν ἐταπείνου καὶ τροφῆς ὄρεξιν ἐνεποίει σφοδροτέραν, τηνικαῦτα ἐντὸς τοῦ πλέγματος παραβαλόντες ἱερεῖα πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν, οὕτω παρεσκεύασε χειροήθη καὶ πρᾶον τὸν ἄγριον, ὥστε μηδὲν τῶν ἄλλων νομίζειν μήτε ἡμερώτερον, μήτε φοβερώτερον. εἰκότως, οἶμαι, τοῖς ὑποχειρίοις τῶν ζώων τούτου συναυλῶντος. τὸ μὲν γὰρ ἀντιβαῖνον κακουχεῖται, τὸ δὲ συγχωροῦν τρέφεται. πᾶν δὲ θηρίον διδάσκεται σωφρονεῖν, οὐ λόγῳ τὴν ἐνδοχὴν τοῦ κρείττονος μανθάνον, παρατετελεσμένης

τῆς

δὲ ἐναργὰς τῷ πάθει τῆς μνήμης. Ὅτι φησί, πολλῶν ὑπαρχόντων θαυμασίων καὶ πόρρω κειμένων ἀπὸ τῆς συνηθείας, αὐτοὺς ἐπελεύσομαι, τῶν τόπων τοὺς μνήμης ἀξίους. πρῶτον μὲν ἀπ' ἀρσινόης παραθέοντι τὴν δεξιὰν ἤπειρον θερμὰ πλείοσιν αὐλοῖς ἐκ πέτρας ὑψηλῆς εἰς θάλατταν διηθεῖται, γενοῦς ἔχοντα πόροις, οὐ γλυκέος ὕδατος, ἀλλὰ πικρᾶς ἁλμυρίδος τε καὶ πηγῆς φύσιν ἐχούσης τοιαύτην. εἶτα ἀπὸ τῆς λίμνης συμβέβληκεν ὁ νεῖλος, ὀχετοῦ διά τινων ἀραιωμάτων εἰς τὸν κοιλότατον ὑπορρέοντος τόπον. πλησίον δὲ τῆς λίμνης, ἐν μεγέθει πεδίῳ βεβηκὸς ὄρος ἀναφαίνεται μιλτῶδες, ἄλλην μὲν οὐδεμίαν ὑποδεικνύον ἰδιότητα, χροιὰν δὲ τοιαύτην ἀπὸ τῆς κορυφῆς σημαῖνον τῆς ἄκρας, ὥστε τῶν ἀτενιζόντων τὰς ὄψεις ἐπιπλέον βλάπτειν. ἐφεξῆς δὲ λιμὴν μέγας ἐκδέχεται· ὃς πρότερον μὲν μυὸς ἐκαλεῖτο ὅρμος, ἔπειτα δὲ ἀφροδίτης ὠνομάσθη. ἐν οἷς καὶ νῆσοι τρεῖς εἰσιν προκείμεναι· ὧν αἱ μὲν ἐλαίαις πεπύκνωνται, μία δὲ ἧττον μὲν δασεῖα, τῶν δὲ καλουμένων μελεαγρίδων ἐκτρέφουσα πλῆθος. τούτοις δ' ἐγγίζει κόλπος ὃν καλοῦσιν ἀκάθαρτον. ὃν παραπλεύσαντι νῆσος ἔγκειται, τῇ μὲν θέσει πελαγία, μῆκος ἔχουσα σταδίων ὡς ὀγδοήκοντα,

ἣν

ἣν καλοῦσιν ὀφιώδη, πρότερον μὲν γέμουσα παντοίων ἑρπετῶν, ἐφ' ἡμῶν δὲ ἐλευθέρα τούτων. ἐν δὲ ταύτῃ γίνεται τῇ νήσῳ, φησί, καὶ τὸ καλούμενον τοπάζιον· ἔστι δὲ τοῦτο, λίθος διαφαινόμενος, ὑάλῳ προσεμφερής, ἡδεῖαν ἐν χρυσῷ θεωρίαν ἀποδιδούς. τοῦτον τὸν λίθον οἱ τὴν νῆσον οἰκοῦντες, καὶ τὸν λίθον βασιλικῷ φυλάσσοντες καὶ συλλέγοντες προστάγματι, οὕτω λαμβάνουσιν· ἐν τῇ νυκτὶ πρὸς μέρος περιπολοῦσιν, ἔχοντες παντοίας τοῖς μεγέθεσι σκαφίδας. ὁ δὲ ἐν ταῖς πέτραις λίθος, τὴν μὲν ἡμέραν ὑπὸ τοῦ φέγγους κρατούμενος, διὰ τὸ πνῖγος οὐ γίνεται σύνδηλος. σκότους δὲ ἐπιστάντος ἐν ᾧ ποτ' ἂν ᾖ πεφυκώς, διαλάμπει πάντοθεν. ὁ δὲ συνιδὼν φύλαξ τηλικοῦτον περιέθηκεν ἄγγος σημείου χάριν ἐπὶ τὸ διαστίλβον, ἡλίκον ἂν ᾖ τοῦ θεωρουμένου φαντάσματος τὸ μέγεθος· εἶτα τὴν ἡμέραν ἐπερχόμενος, ἰσοπληθῆ τῇ προειρημένῃ περιτεμὼν πέτραν, τοῖς ἐκλεαίνειν δυναμένοις τεχνίταις παραδίδωσιν. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ πέλαγος οὕτως ἐστὶ ταπεινὸν, ὥστε μήτε πλεῖον δυεῖν ὀργυιῶν ἀναμετρεῖσθαι· καὶ χλωρὸν πάντοθεν, οὐ τῇ φύσει τῶν ὑγρῶν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ διαφαίνοντος μνίου τε καὶ φύκους· ὅθεν καὶ κυνῶν ἔχει θαλαττίων ἀναρίθμητον πλῆθος. δι' ἣν αἰτίαν ὁ ῥηθεὶς πόρος ἐστὶ μὲν μακρὰ καὶ

τοῖς

τοῖς ἐπήρεσι πλοίοις γίνεται εὐάρμοστος. ἀκύμαντε γάρ ἐστιν, οὐκ ἐκ πολλοῦ κυλίων τὸν κλύδωνα, καὶ θήραν ἰχθύων παραδίδωσιν ἄπιστον. τὸ δὲ περὶ τὰς ἐλεφαντηγοὺς κακὸν πολὺν ἔλεον τοῖς πάσχουσιν, ἀπὸ τῶν ὁρώντων ἐκκαλεῖται. τὰ γὰρ πλοῖα τὸ κῦμα ἐξαίφνης τῇ πέτρᾳ περιέθηκεν, ἢ πρὸς ἀμμώδη συνήλασεν περιοχὴν, καὶ ἄπορον, τὴν σωτηρίαν παρέχει τοῖς ἐμπλέουσι. διὸ τὰ μὲν πρῶτα ὀδυρμὸς τοὺς ἐμπλέοντας συνέχει, πολὺς μὲν, οὐκ ἀπογνώσιαν τὴν ἀμείνω προσδοκίαν. ἤδη γάρ τινας οὕτως ἀπενεχθέντας σέσωκε πλημμυρὶς ὑπολαβοῦσα τοῖς ἀνοιδοῦσιν αἰφνιδίως ἐκ τῆς θαλάττης ὄγκοις. ἐπὰν δὲ λήγῃ τὰ τῆς τροφῆς, μυρία μὲν ἀναδέχονται πάθη, τέλος δὲ ἀναλίσκονται πάντες, ἢ λιμῷ, ἢ, τοῦ λιμοῦ τὸ μακροχρόνιον οὐ φέροντες, ξίφει, ἢ αὐτῇ θαλάσσῃ σφᾶς αὐτοὺς ἐπιρρίπτοντες. Ὅτι φησί, τὰ μὲν ἕως τῶν ταύρων καὶ Πτολεμαΐδος ἡρμήνευται· τὰ δὲ ἀνωτέρω τούτων, οὐ τὴν τυχοῦσαν λαμβάνει μετάβασιν. κεῖται γὰρ οὐκέτι τὰ ἐπέκεινα πρὸς μεσημβρίαν τῆς χώρας, ἀεὶ δὲ παρὰ τὴν ἀναπλὴν ἀναστρέφει μᾶλλον, καὶ τὰς σκιὰς βάλλει τέως δυεῖν ὡρῶν, εἰς τὸν ἀντικείμενον τόπον τῆς ἄρκτου. ἔτι δὲ κατωρρύτοις τὰς πηγὰς ἀνα-

φαίνουσιν ἀπὸ τῶν ψεβαίων καλουμένων ὀρῶν. τῆς δὲ χώρας ἡ μὲν εἰς τὴν μεσόγειον ἀνατείνουσα, πλήρης ἐλεφάντων, καὶ ῥινοκέρων, καὶ ταύρων, καὶ ὑῶν· τὰ δὲ εἰς τὸν πόρον καθήκοντα, νήσοις ἅπαντα πυκνοῦται, τῇ φύσει μὲν ἀκάρποις, γεμούσαις δὲ ἀνιστορήτοις ὀρνέων ἰδέας ἐχόντων. τὸ δὲ ἀπὸ τούτων, ἡ μὲν θάλαττα βαθεῖά ἐστι καὶ πλώϊμος, κήτη δὲ ἔχει τηλικαῦτα, ὥστε ἀγωνιᾶν τοὺς ἰδόντας. οὐ μέντοι γε διαπεφώνηκεν οὐδεὶς, πλὴν τῶν περιπεπτωκότων ἀκουσίως ταῖς λοφίαις, διὰ τὴν τῶν εἰρημένων ἄγνοιαν. καὶ γὰρ οὐδὲ διώκειν δύναται θρασύτερον τοὺς πλέοντας, τῶν ὀμμάτων τοῖς θηρίοις ἀμαυρουμένων, ὅταν ἐκ τῆς θαλάττης τὰ πρόσωπα ἀναφυσῶσιν. Ὅλη τοῦ φοινικῶνος τὰ μὲν ἄνωθεν ὁρώμενα, πέτραις ὕψεσιν ποικίλαις κατέχεται· τοῖς δὲ πρὸς θάλασσαν διήκουσιν ἠὼν ὑπόκειται στενὴ καὶ μακρά· τῇ δὲ εἰρημένῃ παραλίᾳ συνάπτει μὲν τόπος ὃν προσηγόρευσαν νῆσσαν, ἀπὸ τῆς τῶν ζώων πολυπληθίας· αὕτη δὲ ἡ νῆσσα κεῖται μὲν ἐγγὺς ἀκρωτηρίου καθ' ὑπερβολὴν ὑλώδους, διατείνει δὲ ἐπ' εὐθείας θεωρουμένη πρός τε τὴν πέτραν καλουμένην καὶ τὴν παλαιστίνην. εἰς ἣν γερραῖοι καὶ μιναῖοι, καὶ πάντες οἱ πλησίον ἔχοντες τὰς οἰκήσεις ἄραβες, τόν τε λιβανωτὸν, ὡς λόγος, καὶ τὰ φορτία τὰ πρὸς εὐωδίαν

ἀνή-

ἀνήκοντα ἀπὸ τῆς χώρας τῆς ἄνω καταγριοῦσιν. Οἱ μετὰ τὸν καλούμενον Λαιανίτην κόλπον, ὃν Ἄραβες περιοικοῦσιν, ἡ Βυθημανέων ἐστὶν γῆ, πολλὴ μὲν καὶ πεδιάς, καὶ πᾶσα κατάρρυτος, καὶ βαθεῖα· ἀγρώστει δὲ μόνον καὶ μηδικῇ καὶ λωτῷ βάθος ἀνδρομήκες ἔχοντι πᾶς ὁ καρπὸς αὐτῇ περιγράφεται, ἕτερον δὲ γεωργεῖ οὐδέν. διὸ πολλαὶ μὲν ἐν αὐτῇ ἄγριαι κάμηλοι, πολλαὶ δὲ ἐλάφων καὶ δορκάδων ἀγέλαι, συχναὶ δὲ ποίμναι προβάτων, καὶ ἀμύθητος ἀριθμὸς ἡμιόνων καὶ βοῶν. τούτοις δὲ τοῖς εὐκληρήμασιν ἀντικείμενον παραπέπλεκται κακόν· λεόντων γὰρ καὶ λύκων, καὶ παρδάλεων συναναφέρει πλῆθος ἡ γῆ ὡς εἶναι τὸ τῆς χώρας ἐπίτευγμα τοῖς οἰκηταῖς αἴτιον ἀκληρίας. ἀπὸ δὲ τῶν ἐφεξῆς αἰγιαλῶν κόλπος ἐστὶ νενευκὼς μὲν εἰς τὸν μυχὸν τῆς χώρας, οὐκ ἔλαττον δὲ σταδίων πεντακοσίων ὑποδείκνυσι τὸ βάθος. οἱ δὲ τὸν ἐντὸς τοῦ κόλπου κατοικοῦντες, καλοῦνται μὲν Βατμιζομανεῖς, εἰσὶ δὲ κυνηγοὶ τῶν χερσαίων ζώων. τὴν δ' εἰρημένην χώραν νῆσοι τρεῖς ἐκδέχονται, λιμένας ποιοῦσαι πλείους· ὧν τὴν πρώτην, Ἴσιδος ἱερὰν ὠνόμασαν· τὴν δὲ δευτέραν, Σουκάβαν· τὴν δὲ τρίτην, Σαλυδώ. εἰρήμοις δὲ πάσας καὶ συσκίοις ἐλαίαις, οὐ ταῖς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ ταῖς ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις φυομέναις. μετὰ δὲ τὰς

νήσοις τὰς ἐκκειμένας ἐστὶν ἰδεῖν αἰγιαλὸν λιθώδη καὶ μακρόν. ἡ δὲ χώρα, Θαμουδηνῶν Ἀράβων. ὁ δὲ πρὸς ταύτην παράπλοις, ἐπὶ σταδίοις τῶν χιλίων πλείοις, πάντων χαλεπώτατος. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐ λιμὴν εὔορμος, οὐ σάλος ἐπ᾽ ἀγκύρας, οὐ κόλπος ἐπὶ σκέπης, οὐ χηλῆς ἐντύπωμα, ἀναγκαία καταφυγὴ, τῶν ναυτίλων δεχόμενον. μετὰ ταῦτα δὲ, οὐκ εὐθὺς ἐφεξῆς, ἀλλὰ μεθ᾽ ἕτερά τινα, ἔστιν αἰγιαλὸς εἰς ὑπερβολὴν κάθυδρος ἐκτεινόμενος, καὶ τὸ προσηγορευμένον λαιμὸν ὄρος, ἀμύθητον μὲν ἀναφαίνων τὸ περιμέτρου τὸ μέγεθος, παντοίας δὲ ὕλης δρυμοῖς διεζωσμένον. Ὅτι τὴν ἀσυγείτονα τῆς ὀρεινῆς χέρσου δὲ Δεβαὶ κατοικοῦσιν οἱ μὲν, νομάδες, οἱ δὲ, γεωργοί. ὧν κατὰ μέσην τὴν χώραν ποταμὸς διαφέρεται τριμερὴς μὲν τῇ φύσει, ψῆγμα δὲ χρυσοῦ κατάγων, οὕτω σύνδηλον τὴν δαψίλειαν ἔχων, ὥστε τὴν ἰλὺν τὴν πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς συνηγμένην πόρρωθεν ἀποστίλβειν. οἱ δὲ τὸν τόπον οἰκοῦντες, τῆς μὲν ἐργασίας εἰσὶ τῆς τοιαύτης ἄπειροι, φιλόξενοι δὲ εἰς ὑπερβολὴν, οὐ πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ τοῖς ἀπὸ Πελοποννήσου διεκβάλλουσι καὶ Βοιωτίας, διά τινα μυθικὴν ἀφ᾽ Ἡρακλέους ἱστορίαν.

Τούτων ἀσυγγείτονές εἰσιν Ἀλιλαῖοι καὶ κα-

σαν-

σανδρεῖς, κέκλωσται δὲ γῆν ἥκιστα μὲν ἐοικυῖαν ταῖς προειρημέναις. οὔτε γὰρ ἐψυγμένος ὁ ἀὴρ, οὔτε ξηρὸς, οὔτε ἔμπυρος, μαλακὴν δὲ καὶ δασεῖαν νεφέλην ὑποδεικνύων· ἀφ' ἧς καὶ χειμῶνες γίνονται καὶ θέρεις εὔκαιροι. τὰ δὲ τῆς χώρας ἡ πλεῖστη πάμφορος μέν ἐστιν· οὐ πᾶσα δὲ τυγχάνει θεραπείας, τῶν ἄλλων ἀπειροτέρων ὄντων. τὸν μέντοι χρυσὸν ὀρύσσοντες ἐν τοῖς πλακώδεσι τῆς χώρας ὑπονόμοις εὑρίσκουσι πολὺν, οὐ τὸν συντηκόμενον μετ' ἐπιστήμης καὶ τέχνης ἐκ τοῦ ψήγματος, ἀλλὰ τὸν αὐτόματον, καλούμενον δὲ, διὰ τὸ συμβαῖνον, παρ' Ἕλλησιν, ἄπυρον· οὗ τὸ μὲν ἐλάχιστον ἔχει μέγεθος πυρῆνος, τὸ δὲ μέσον, μεσπίλου, τὸ δὲ μέγιστον, ὥστε βασιλικοῖς παραβάλλεσθαι καρύοις· ὃν τρήσαντες ἐναλλὰξ διαφανέσι λίθοις, περὶ τοὺς καρποὺς φοροῦσι τῶν χειρῶν καὶ περὶ τοὺς αὐχένας. πρός τε τοὺς ἀστυγείτονας μετάγοντες, πωλοῦσιν εὐτελῶς. τὸν μὲν γὰρ χαλκὸν πρὸς τὸν χρυσὸν τρίσταθμον ἀλλάττονται, τὸν δὲ σίδηρον πρὸς διπλοῦν χρυσίον. ὁ δὲ ἄργυρος τοῦ χρυσοῦ δέκα δύναται μοίρας, τῇ δαψιλείᾳ καὶ σπάνει τῆς ἀξίας παραμετρουμένης. ἐν οἷς ἀποβλέπει πᾶς ὁ βίος οὐ πρὸς τὴν φύσιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν χρείαν. τούτων δὲ τῶν ἀνδρῶν συνεχεῖς κάρβαι καλέχασι

τὴν ἤπειρον ἐκδεχομένου λιμένος ἀγχιβα-θοῦς, ἐν ᾧ κρῆναι πλείους ἀναβάλλουσιν. ἑ-φεξῆς δὲ τὸ τῶν Σαβαίων ἐπισυνάπτει γένος, μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν, καὶ πάσης κύριον εὐδαιμονίας. καὶ γὰρ ἡ γῆ πάντα φέρει τὰ παρ' ἡμῖν γινόμενα πρὸς τὸν βίον· καὶ τὰ σώματά δέ τῶν κατοικούντων ἀξιολογώτερα. βοσκημά-των κεχορήγηνται πλήθεσιν ἀμυθήτοις. ὀσμή τε πᾶσαν ἐπέχει τὴν παραλίαν, θέας τε καὶ λό-γου κρείττω τέρψιν τοῖς ἀφικνουμένοις κατα-σκευάζουσα. παρὰ μὲν γὰρ αὐτὴν πέφυκε τὴν θάλατταν τό, τε βάλσαμον πολὺ καὶ κασσία, καί τις ἄλλη πρόσφατος μὲν, ἡδίστην δὲ ἔχουσα τὴν ὀμμάτων τέρψιν, ἐν δὲ τῷ χρονίζειν, γινομένη συντόμως ἐξίτηλος· ὥστε πρότερον ἀπομαυ-ροῦσθαι τοῦ φυτοῦ τὴν χρείαν, ἢ πρὸς ἡμᾶς πα-ραπέμπεσθαι τοῦ γένους τὴν δύναμιν. ἐπὶ δὲ τῆς με-σογείου δρυμοὶ συνεχεῖς εἰσι καὶ μεγάλοι. δένδρα γὰρ ἠλίβατα σμύρνης τε καὶ λιβανωτοῦ, πρὸς δὲ καὶ κινναμώμου, φοίνικός τε καὶ καλάμου, καὶ τῶν ἄλλων ἀνεῖται τῶν τοιούτων· ὥστε εἶναι μηδενὶ λόγῳ τὸ πρᾶγμα δηλωτὸν, ὃ συμ-βαίνει τοῖς περὶ τὰς αἰσθήσεις εἰληχόσι τοῦ γένους τὴν δοκιμασίαν. οὐ γὰρ τὴν τεθησαυρισμέ-νην καὶ παλαιὰν ἔχει τῶν ἀρωμάτων ἀπόλαυ-σιν· οὐδὲ τὴν ἀπὸ τοῦ ζυνῶντος καὶ βρέφοντος ὄγκου

δια-

διακεχωρισμένην ἀλλὰ τὴν ἀνθοῦσαν ἀπὸ τῆς θείας ἀκμῆς, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν οἰκείων καὶ φυσικῶν τὸ θαυμαζόμενον ἀποπέμπουσαν, ὥστε πολλοὺς εἰς λήθην ἀφικομένους τῶν θνητῶν εὐτυχημάτων, τῆς ἀμβροσίας ὑπονοεῖν ἀπολαμβάνειν, ὄνομα τοῦ πράγματος ἐπιζητοῦντος οἰκεῖον τῆς ὑπερβολῆς. περὶ δὲ τοὺς δρυμοὺς τῶν εὐωδῶν, γένος ἐστὶν ὄφεων ἰδιώτατον πάντων, οἱονεὶ φθονούσης τοῖς ἀθρόοις ἐπιτεύγμασι τῆς τύχης, καὶ παραπλεκούσης τἀγαθῷ τὸ βλαβερόν· ὅπως μηδεὶς εἰς τέλος ἐξυβρίζων πτανῶδες, καὶ κατεγνωκὼς τοῦ θείου, τὸ φρόνημα λαμβάνῃ τῶν ἀγαθῶν εὐτυχούντων, παιδεύηται δὲ τῇ παραθέσει καὶ μνήμῃ τῶν ἐναντίων. τὸ δὲ γένος τῶν ὄφεων, χρῶμα μὲν ἔχει φοινικοῦν, μῆκος δὲ ὅσον σπιθαμῆς· δῆγμα δὲ ἀνίατον, ἂν τοῦ λαγόνος ἀνώτερον αἱμάξῃ· τὴν δὲ πληγὴν δίδωσι παλλόμενον εἰς ὕψος. παρ' αὐτοῖς δὲ τοῖς Σαβαίοις ἡ μὲν ὀσμὴ τῶν εὐωδῶν, ἀκροτάτη, ἡ δὲ χάρις, ἐλλιπής. τὸ γὰρ ἐνδελεχὲς ἐκ νηπίου κινεῖ μὲν τὴν αἴσθησιν ἧττον, ἀμβλυτέραν δὲ κατασκευάζει, μεταβολῆς τοῖς βίοις οὐχ ὑποκειμένης. οὐ μὴν ἀλλὰ κἀπειδὰν οὐ δύνανται τὴν ζωὴν παιδαγωγεῖν παραπλησίως εὐσταθεῖ, διαπνεομένου τοῦ σώματος ὑπ' ἀκράτου καὶ τμητικῆς δυνάμεως καὶ τῶν συμμε-

ξων πυκνώσιν ἐπὶ πλεῖον ἀγούσης, ὥστε ἄγειν εἰς ἔκλυσιν ἐσχάτην· τότε δὲ ἀσφάλτου παραθυμιῶντες βραχὺ καὶ τράγου πώγωνα τοῖς πλείστοις, ἀφαιροῦνται τὴν ἄγαν εὐώδη τῆς ἐπιφορᾶς ὑπερβολήν· καὶ τῇ μίξει τοῦ δοκοῦντος λυπεῖν τὸ τῆς ἡδονῆς βλαβερὸν ὑποκαταστέλλουσιν. οὕτως ἅπαν ἐπίτευγμα μεσότητι μὲν καὶ τάξει κυβερνώμενον, παραπέμπει τὸν βίον· συμμετρίας δὲ καὶ καιροῦ στερηθὲν, οὐκ ἔχει τὴν κτῆσιν ὀνησιφόρον. τὸ δὲ τῶν σαβαίων ἄστυ τοῦ παντὸς ἔθνους προσηγορίαν δηλοῦν, ἐφ᾽ ὄρους ἐστὶν οὐ μεγάλου, πολὺ κάλλιστον τῶν κατὰ τὴν ἀραβίαν, ὃ καλεῖται σάβαι· ὁ δὲ βασιλεύων τοῦ παντὸς ἔθνους, προεδρίαν ἔχει παρὰ τοῦ λαοῦ, τῇ μὲν ἔντιμον, τῇ δὲ ἀκληροτάτην· ἔντιμον μὲν, ὅτι πολλαῖς ἐπιτάττει, κατὰ κρίσιν ἀνυπεύθυνον ὃ βούλεται πράττων· ἄκληρον δὲ, ὅτι παραλαβὼν τὴν ἐπιμέλειαν, οὐ δύναται πάλιν ἐκ τῶν βασιλείων ἐξελθεῖν· εἰ δὲ μὴ, λιθόλευστος ὑπὸ πάντων γίνεται, κατὰ χρησμὸν ἀρχαῖον· ὥστε εἶναι τὴν ὑπεροχὴν βλαβερὰν. τῶν δὲ ἀνδρῶν οἱ μὲν καταγινόμενοι πρὸς τὸ οἴκοι ἐνδιατρίβειν, βραχύ τι τοῦ θήλεος γένους ἀλκιμώτερον ἄγουσι, ὑπὸ τῆς συνεχοῦς ἀπογυναικούμενοι ῥᾳστώνης· οἱ δὲ ἄλλοι τά τε πρὸς πόλεμον μελετῶσι καὶ τὴν

χώραν

χώραν ἄπιστον ἐργάζονται, καὶ στέλλουσιν
ἀποικίας, ταῖς μείζοσι χρώμενοι σχεδίαις.
κομίζουσι δὲ ἄλλα τε καὶ μάλιστα τὸν εὐ-
ώδη καρπὸν τὸν ἐν τῷ πέραν φυόμενον· ἀ-
ραβιστὶ δὲ λέγεται λαρίμνον, μεγίστην ἔχον
τῶν ἄλλων θυμιαμάτων εὐωδίαν· ὧν κρατεῖν
λέγεται γένοις ἀρρωστίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σωμα-
τικῆς. οὐδεμίαν δὲ τῆς γῆς ἄλλην ὕλην φε-
ρούσης, ἀναγκάζονται πρὸς τὰ καθ' ἡμέ-
ραν τὸ κιννάμωμον καὶ τὴν κασίαν κάειν, καὶ
πρὸς τὰς ἐπιλοίπους ἐν τῷ βίῳ χρείας. οὕ-
τως ἀνίσως τὰ αὐτῆς ἡ τύχη μεμέρικεν·
τοῖς μὲν σπάνιν τῶν σπουδαίων, τοῖς δὲ
πλῆθος δίδωσι. τῶν δὲ Σαβαίων χρῶνται
καὶ τοῖς δερματίνοις οὐκ ὀλίγοι πορείοις, δι-
δασκούσης τὴν χρείαν τῆς ἀναπαύσεως, καί-
περ ἐν τρυφῇ καταγινομένοις. οὐδὲν γὰρ εὐπο-
ρώτερον Σαβαίων καὶ Γερραίων εἶναι δοκεῖ
γένος, ἐκτεταμιευμένων πᾶν τὸ πῖπτον εἰς
διαφορᾶς λόγον ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐ-
ρώπης. οὗτοι πολύχρυσον τὴν Πτολεμαίου
Συρίαν πεποιήκασιν, οὗτοι τῇ Φοινίκων φιλερ-
γίᾳ κατεσκευάκασι λυσιτελεῖς ἐμπορίας, καὶ
μυρία ἄλλα. ἔστι δὲ πολυτέλεια παρ' αὐτοῖς
οὐ μόνον ἐν τορεύμασι θαυμαστοῖς καὶ ποτη-
ρίων ποικιλίαις, ἔτι δὲ κλινῶν καὶ τριπόδων
μεγί-

μεγέθει καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατ᾽ οἰκίαν παρ᾽ ἡμῖν ἐκλεινομένων λαμβάνει τὴν ὑπερβολήν· πολλῶν, ὡς ἔοικε, κεκτημένων χορηγίαν βασιλικήν. κίονάς τε πολλοὺς αὐτοῖς φησὶ κατεσκευάσθαι ἐπιχρύσους τε καὶ ἀργυροῦς· πρὸς δὲ, καὶ τὰς ὀροφὰς καὶ θύρας φιάλαις λιθοκολλήτοις ἐξειλῆφθαι πυκναῖς· ὡσαύτως καὶ τὰ μεσοστύλια θέαν ἔχειν εὐπρεπῆ· καὶ καθόλου, τοῦ παρὰ τῶν ἄλλων πλούτοις ἐκείνους τὴν διαφορὰν μεγάλην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἕως τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς παρ᾽ αὐτοῖς ἐπαγγέλλεται βίου· εἰ δὲ μὴ πόρρω διεστηκυῖαν τὴν οἴκησιν κατεῖχον τῶν ἐπὶ πάντα τόπον τὰς δυνάμεις τρεφόντων, οἰκονόμοι τῶν ἀλλοτρίων ἂν ὑπῆρχον, οἱ κύριοι τῶν ἰδίων ἄθλων· τῆς ῥαθυμίας ἀδυνατούσης τὸ ἐλεύθερον πλείω χρόνον διατηρεῖν. παρὰ δὲ τὴν χώραν ταύτην, ἡ μὲν θάλαττα λευκὴ φαίνεται ποταμῷ ἐμφερής, ὥστε παραπλήττεσθαι τοῦ γινομένου τὴν αἰτίαν· νῆσοι δὲ εὐδαίμονες παράκεινται· ἐν αἷς βοσκήματα λευκὰ μέν ἐστι πάντα, οὐδενὶ δὲ τῶν θηλειῶν ἐπιφύεται κέρας. ἐν ταύταις ταῖς νήσοις ἰδεῖν ἐστιν ὁρμούσας ἐμπορικὰς τῶν προσχώρων σχεδίας, πλείστας μὲν ἐκεῖθεν οὗ κατεστήσατο παρὰ τὸν ἰνδὸν ποταμὸν ὁ Ἀλέξανδρος ναύσταθμον, οὐκ ὀλίγας δὲ ἀπὸ τῆς περσίδος καὶ καρμανίας καὶ τῆς συνεγγὺς πάσης. ἔστι

δὲ

δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ κατὰ τὸν οὐρανὸν θαυμασίως ἔχοντα· ὧν ἐστι καὶ τὸ περὶ τὴν ἄρκτον συμβαῖνον. ἀπὸ γὰρ μαιμακτηριῶνος, ὃς ἄγεται παρὰ τοῖς ἀθηναίοις, οὐδεὶς ἀστὴρ τῶν ἑπτὰ φαίνεται μέχρι φυλακῆς πρώτης· ἐν δὲ ποσειδεῶνι, μέχρι δευτέρας· ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς τῶν μηνῶν, κατὰ λόγον. τῶν δ᾽ ἄλλων ἀστέρων οἱ μὲν πλάνητες, ἀόρατοι, τινὲς δὲ τοῖς ὄγκοις μείζονες· οἱ δὲ οὐδὲ κατὰ τοὺς ὑφεστῶτας καιροὺς τὰς δύσεις ποιούμενοι καὶ τὰς ἐπιτολάς. τοῦ δὲ ἡλίου τὴν ἔκφασιν ἐν τοῖς ἐπέκεινα πτολεμαΐδος ἰδίαν λέγουσι, καὶ παρηλλαγμένην. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ καθάπερ παρ᾽ ἡμῖν φῶς ἀνήλιον ἕωθεν ὁρῶμεν ἐπὶ χρόνον οὐκ ὀλίγον, εἶτα τὴν ἀνατολὴν ἀλλὰ νυκτὸς σκοτίας ὑπαρχούσης, ἐξαίφνης ἀνέλαμψεν ἥλιος, ἡμέρα δὲ οὐδέποτε γίνεται ἐκεῖσε πρὶν τὸν ἥλιον ἰδεῖν. δεύτερον ὁ ἥλιος ἀναφερόμενος φαίνεται ἐκ μέσου τοῦ πελάγους. τρίτον· ποιεῖ δὲ τοῦτο ἄνθρακι μὲν ὢν τῶν πυρωδεστάτων παρόμοιος, σπινθῆρας δὲ μεγάλοις ἀπορρίπτων, τοὺς μὲν εἰς τὸν κύκλῳ τόπον τοῦ φωτίζοντος, τοὺς δὲ, εἰς τὸ ἀπωτέρω. τέταρτον· καὶ τὸ σχῆμα δὲ οὐ δισκοειδὲς ἔχειν τὸν ἥλιον φασὶν, ἀλλὰ κίονι παχεῖ τά γε πρῶτα ἐμφερῆ, μικρὸν ἐμβριθέστερον ἔχοντι τὴν ἀπὸ τῶν ἄκρων φαντασίαν, οἱονεὶ κεφαλήν. πέμπτον ἐπι-

τείνων

τοίνυν οὔτε αὐγὴν, οὔτε ἀκτῖνα ἀπολάμπειν οὐδεμίαν, οὔτε ἐπὶ τὴν γῆν, οὔτε ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ἕως τρίτης ὥρας· ἀλλ᾽ ὅλη σκότει πῦρ ἀλαμπές. δευτέρας δ᾽ ἐνισταμένης τὸ ὅλον ἄστρον ἀναβαῖνον ἀσπιδοειδὲς καθιστάμενον, τοῦ σχήματος τὸν τύπον καὶ τὸ φῶς ἐπί τε τὴν γῆν καὶ τὸ πέλαγος βάλλει, οὕτως ἄτοπον καὶ πυρῶδες, ὥστε ἀμφοῖν νομίζεσθαι παμμεγέθεις τὰς ὑπερβολάς. ἕκτον· εἰς δὲ τὴν ἑσπέραν ἐναντίον τὸ περὶ τὸν ἥλιον πάθος φασὶν ὁρᾶσθαι· ὑποδείξαντα γὰρ ὅτι δέδυκε κατὰ τῆς γῆς, οὐκ ἐλάττω χρόνον ὡρῶν τριῶν μετὰ ταῦτα φωτίζειν. ὃν καὶ νομίζουσι παρ᾽ αὐτοῖς καιρὸν εἶναι τῆς ἡμέρας τὸν ἥδιστον. Ὑπειπὼν περὶ ἀμπώτεων ὁ συγγραφεὺς διαφόρους αἰτίας, καὶ πάσας, ὡς οὐδὲν ἐχούσας ἀληθὲς, ἀποδοκιμάσας, ἐπάγει, ὅτι δὴ ταῦτα πάντα λαλιὰν μὲν ἔχει σιγᾶν αἰσχυνομένην, πράγματος δὴ οὐδενὸς ἀντείληπται βοήθειαν δυναμένου τοῖς εἰρημένοις παρασχεῖν, εὐχερὲς ὂν μαθεῖν. εἶτα προσθεὶς καὶ ἕτερα τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἐχόμενα, πάλιν ἐπιφέρει, διὸ περὶ μὲν ἀμπώτιδος, καὶ σεισμοῦ, καὶ πνευμάτων, καὶ κεραυνῶν καὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων, τὰς μὲν αἰτίας δι᾽ ἃς γίνεται, παραχωροῦμεν τοῖς ἑτοιμότερον ἔχουσι πρὸς εὐκαταλίαν, ἡμεῖς δέ· τὰ δὴ πάθη τὰ γινόμενα τὰς προ-

φανεῖς

φανεῖς συμφορὰς, δεδηλώκαμεν, μαθόντες παρὰ τῶν εἰδότων, εὑρίσκειν δὲ πιθανώτερα τούτων εἰς τὴν ὑπόθεσιν παράδοξον, φιλοτιμούμεθα ἱστορίαν ἀπαγγέλλοντες ἀληθινὴν, οὐκ ἂν ὑπομείναιμεν.

Οτι ἐν τῷ προειρημένῳ πόρῳ φησὶ περὶ τὰς ἐλαίας τοιοῦτόν τι ξένον συμβαίνειν. πλημμυρίδος ὑπαρχούσης, πᾶσαι καλύπτονται· τῆς δὲ ἀναπώτεως γινομένης ἐν τῇ θαλάττῃ, πάντα τὸν χρόνον θάλλουσιν. ἔστι δέ τι φυόμενον αὐτόθι κατὰ βάθος ἐν τοῖς ῥαχίαις, μέλανι σχοίνῳ παραπλήσιον. ὅ φασιν οἱ ἐκεῖσε κατοικοῦντες, Ισιδος εἶναι τρίχωμα, μυθώδει πλάσματι πίστιν εὐήθη περιτιθέναι ζητοῦντες. συμβέβηκε δὲ αὐτῷ, τυπτομένῳ μὲν ὑπὸ τοῦ κύματος, κάμπτεσθαι πολλαχῶς, ἁπαλῆς οὔσης τῆς ὅλης περιοχῆς, καὶ τοῖς ἄλλοις παραπλησίως φυτοῖς· ἂν δέ τις ἀποκόψας εἰς τὸν ὕπαιθρον ἀναφέρῃ τόπον, σιδήρου παράχρημα γίνεται τὸ διῃρημένον, σκληρότερον.

Περὶ αἰθίοπος τοῦ ἰχθύος.

Οτι καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ, φησὶν, ἰχθύες περὶ τοὺς προειρημένους τίκτονται τόπους, παρηλλαγμένην ἔχοντες τὴν φύσιν· γίνεται δέ τις ἰχθὺς ὑπερβαλλόντως μέλας, ἀνδρὸς ἔχων μέγεθος, ὃν καλοῦσιν

αἰθίο-

αἰθίοπα, διὰ τὸ καὶ τοῦ προσώπου σιμὸν ἔχειν τὸν τύπον. τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ θηρεύσαντες, διὰ τὴν ὁμοιότητα, ὅτε πωλεῖν ἠξίουν, ὅτε καταναλίσκειν τοῦ δὲ χρόνου προϊόντος, ἀμφότερα πράττοντες, οὐδὲν ἁμαρτάνουσι. τὰ μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν ἐθνῶν τῶν ἐκκειμένων πρὸς μεσημβρίαν, ὡς ἦν ἐφ' ἡμῖν ἐν πέντε βιβλίοις ἐπιμελῶς ἱστορήκαμεν· ὑπὲρ δὲ τῶν ἐν τῷ πελάγει νήσων ὕστερον τεθεωρημένων, καὶ τῶν ἑξῆς ἐθνῶν, καὶ τῶν εὐωδῶν ὅσα φέρειν συμβαίνει τὴν τρωγλοδύτην χώραν, ἡμεῖς μὲν παραιτησάμενοι τὴν ἐξήγησιν, ἄρδην ἀπολελοίπαμεν, ὅτε τὸν πόνον τῆς ἡλικίας ὁμοίως ὑποφέρειν δυναμένης, πολλῶν ἡμῖν ὑπέρ τε τῆς εὐρώπης, καὶ τῆς ἀσίας ἀναγεγραμμένων, ὅτε τῶν ὑπομνημάτων, διὰ τὰς κατ' αἴγυπτον ἀποστάσεις, ἀκριβῆ παραδιδόντων σκέψιν. ὁ δὲ καὶ τοῖς κατὰ μέρος πράγμασιν ἐντετυχηκὼς, καὶ λόγοις κατεσκευασμένος ἱστορίας ἀξίοις, καὶ προαίρεσιν ἔχων δυναμένην δόξαν πόνῳ θηρεύειν, οὐκ ἀφέξεται.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΜΕΜΝΟΝΟΣ.

ΤΟΥ Μέμνονος βιβλίου ἱστορικοῦ, ἀπὸ τοῦ ε΄ λόγου ἕως ς΄ καὶ ι΄, ἡ πραγματεία, ὅσα περὶ τὴν ποντικὴν ἡράκλειαν συνηνέχθη, σκοπὸν ἀναγράψαι προτίθεται, τοὺς ἐν αὐτῇ τυραννήσαντας ἀναλεγομένη, καὶ πράξεις αὐτῶν, καὶ ἤθη· καὶ τοὺς ἄλλων βίους, καὶ τὰ τέλη οἷς ἐχρήσαντο, καὶ ὅσα τῶν εἰρημένων ἐξήρτηται.

Κλέαρχον μὲν οὖν ἐπιθέσθαι πρῶτον τυραννίδι κατὰ τῆς πόλεως ἀναγράφει. φησὶ δὲ παιδείας μὲν τῆς κατὰ φιλοσοφίαν οὐκ ἀγύμναστον, ἀλλὰ καὶ Πλάτωνος τῶν ἀκροατῶν ἕνα γεγονέναι, καὶ Ἰσοκράτους δὲ τοῦ ῥήτορος τετραετίαν ἀκροάσασθαι· ὠμὸν δὲ τοῖς ὑπηκόοις, καὶ μιαιφόνον, εἴπερ τινὰ ἄλλον, ἐπιδειχθῆναι, καὶ εἰς ἄκρον ἀλαζονείας ἐλάσαι. ὡς καὶ Διὸς υἱὸν ἑαυτὸν ἀνειπεῖν, καὶ τὸ πρόσωπον μὴ ἀνέχεσθαι τῆς ἐκ φύσεως χρωματίζεσθαι βαφῆς, ἄλλαις δὲ καὶ ἄλλαις ἰδέαις ποικιλλόμενον, ἐπὶ τὸ στιλπνόν τε καὶ ἐρευθὲς τοῖς ὁρῶσιν ἐπιφαίνεσθαι· ἐξαλλάττειν δὲ καὶ τοὺς χιτῶνας ἐπὶ τὸ φοβερόν τε καὶ ἁβρότερον. οὐ ταῦτα δὲ μόνον γενέσθαι κακόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἀχάριστον,

σον, καὶ πάντα βίαιόν τε καὶ τὰ ἄτοπα τολμηρὸν φῦναι δὲ καὶ δραστήριον τὸ παλαμναῖον οἷς ἂν ἐπιβάλοι, οὐ κατὰ τῶν ὁμοφύλων μόνον, ἀλλὰ καὶ εἴτι ἐν ἀλλοφύλοις ἐρρεύνει πολέμιον. βιβλιοθήκην μέντοι κατασκευάσαι, παρὰ τῶν ἄλλων οὓς ἡ τυραννὶς ἀπέδειξεν ὀνομάζεσθαι. τούτων δὲ ἐπιβουλὰς μὲν πολλὰς πολλάκις διὰ τὸ μιαιφόνον, καὶ μισάνθρωπον, καὶ ὑβριστικὸν κατ' αὐτοῦ συστάσας διαφυγεῖν. ὀψὲ δὲ καὶ μόλις ὑπὸ Χίωνος τοῦ Μάτελος, ἀνδρὸς μεγαλόφρονος, καὶ κοινωνίαν πρὸς αὐτὸν τῆς ἐξ αἵματος ἔχοντος, καὶ Λέοντος, καὶ Εὐξένωνος, καὶ ἑτέρων οὐκ ὀλίγων συσκευασθῆναι, πληγὴν καιρίαν ἐνεγκεῖν, καὶ τελευτῆσαι πικρῶς ἀπὸ τοῦ τραύματος. ἔθυεν μὲν γὰρ δημοτελῆ θυσίαν ὁ τύραννος· οἱ δὲ περὶ τὸν Χίωνα, ἐπιτήδειον εἶναι τὸν καιρὸν τῇ πράξει νομίσαντες, τῇ τοῦ Χίωνος χειρὶ τὸ ξίφος διὰ τῶν τοῦ κοινοῦ πολεμίου λαγόνων ἐλαύνουσιν. ὁ δὲ, πολλῶν αὐτὸν καὶ πικρῶν ἀλγηδόνων καταλειπόντων, καὶ τοσούτων φασμάτων ἐκδειματούντων (εἴδωλα δὲ τὰ φάσματα ἦν ὧν ἐκεῖνος μιαιφόνως ἀνῃρήκει) οὕτω δευτεραῖος τὸν βίον κατέστρεψε· ζήσας μὲν ἔτη ηʹ καὶ νʹ, τούτων δὲ τυραννήσας δυοκαίδεκα. εἶχεν δὲ τὸν περσῶν ἀρχὴν Ἀρταξέρξης τότε, εἶτα καὶ Ὦχος ὁ ταύτην ἐκ πατρὸς

ἐκδεξά-

ἀποδεξάμενος· πρὸς οὓς καὶ πολλάκις ἔτι ζῶν ὁ Κλέαρχος διεπρεσβεύσατο. οἱ μέντοιγε ἀνῃρηκότες τὸν τύραννον, μικροῦ πάντες οἱ μὲν ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων κατ' αὐτὸν τὸν τῆς ἐπιθέσεως καιρὸν, οὐκ ἀγεννῶς ἀνδρισάμενοι κατεκόπησαν· οἱ δὲ καὶ ὕστερον συλληφθέντες καὶ πικραῖς τιμωρίαις ἐγκαρτερήσαντες, ἀνῃρέθησαν. Σάτυρος δὲ ὁ τοῦ τυράννου ἀδελφὸς, οἷα δὴ ἐπίτροπος καταλειφθεὶς τῶν παίδων, Τιμοθέου καὶ Διονυσίου, τὴν ἀρχὴν ὑποδέχεται· ὃς ὠμότητι μὲν οὐ Κλέαρχον, ἀλλὰ καὶ πάντας τυράννους ὑπερέβαλεν. οὐ μόνον γὰρ τοὺς ἐπιβεβουλευκότας τὸν ἀδελφὸν ἐτιμωρήσατο, ἀλλὰ καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν μηδὲν συνῄδει τοῖς γεγεννηκόσιν, οὐδὲν ἀνεκτότερον ἐδηλήσατο· καὶ πολλοὺς ἀναιτίους, κακούργων δίκας ἀπῄτησεν. τοῦτον δὲ καὶ μαθημάτων τῶν κατὰ φιλοσοφίαν, καὶ τῶν παντὸς ἐλευθερίου ἄλλου παντελῶς ὑπάρξαι ἀπαράδεκτον· καὶ νοσεῖν δὲ πρὸς τὰς μιαιφονίας μόνον ὀξύρροπον ἔχοντα, φιλάνθρωπον μηδὲν, μηδὲ ἥμερον, μήτε μαθεῖν ἐθελῆσαι, μήτε φῦναι ἐπιτήδειον. ἀλλὰ πάντα μὲν τὴν ὠμότητα κάκιστος, εἰ καὶ χρόνος αὐτῷ κόρον λαβεῖν τῶν ἐμφυλίων αἱμάτων, καὶ τῆς μιαιφονίας ὑπεξέλυεν· ἐπὶ δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὸ πρῶτον ἠνέγκατο. τὴν γὰρ ἀρχὴν τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ

παισὶν ἀνεπηρέαστον συντηρῶν. ἐπὶ τοσοῦτον τῆς αὐτῆς κηδεμονίας λόγον ἐτίθετο, ὡς καὶ γυναικὶ συνὼν, καὶ τότε λίαν στεργομένῃ, μὴ ἀνασχέσθαι παιδοποιῆσαι, ἀλλὰ μηχανῇ πάσῃ, γονῆς στέρησιν ἑαυτῷ δικάσαι, ὡς ἂν μηδόλως ὑπολίποι τινὰ ἐφεδρεύοντα τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ παισίν. ἤδη δὲ ἔτι ζῶν καὶ γήρᾳ βαρυνόμενος, Τιμοθέῳ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων τοῦ ἀδελφοῦ, ἐγχειρίζει τὴν ἀρχὴν, καὶ μετ' οὐ χρόνον πολὺν, ἀνιάτῳ πάθει, καὶ χαλεπωτάτῳ συσχεθείς. καρκίνωμα γὰρ μεταξὺ βουβῶνός τε καὶ ὀσχέου ὑποφυὲν, τὴν νομὴν πρὸς τὰ ἔνδον ἐπεδίδου πικρότερον· ἐξ οὗ ἰχῶρες ἀναστομωθείσης τῆς σαρκὸς ἐξέρρεον βαρὺ καὶ δύσοιστον πνέουσαι, ὡς μηκέτι μήτε τὸ ὑπηρετούμενον, μήτε τοὺς ἰατροὺς τὸ τῆς σηπεδόνος στέγειν δυσῶδες, καὶ ἀνυπόστατον. καὶ συνεχεῖς δὲ ὀδύναι καὶ δριμεῖαι ὅλον τὸ σῶμα κατέτεινον· ὑφ' ὧν ἀγρυπνίαις τε καὶ σπασμοῖς ἐξεδίδοτο. ἕως προκόψασα μέχρις αὐτῶν τῶν σπλάγχνων τοῦ πάθους ἡ νομὴ, τοῦ βίου ἀπέρρηξεν. ἐδίδου μὲν καὶ οὗτος, ὥσπερ καὶ Κλέαρχος, τιλδατῶν, τοῖς ὁρῶσιν ἐννοεῖν, δίκας ἀπαιτεῖσθαι, ὧν ὠμῶς τε καὶ παρανόμως τοὺς πολίτας διέθεσαν. πολλάκις γὰρ αὐτὸν φησὶν ἐν τῇ νόσῳ, τὸν θάνατον ἐπελθεῖν αὐτῷ κατευχόμενον, μὴ τυχεῖν, ἀλλὰ συχνὰς ἡμέ-

ἡμέραις τῇ πικρᾷ καὶ βαρείᾳ καταδαπανώμενον νόσῳ, οὕτως ἀποπνεῦσαι τὸ χρεὼν ἐπὶ μὲν βιώσαντα ε΄ καὶ ξ΄, ὧν ἡ τυραννὶς εἶχεν ζ΄. Ἀγησίλαος δὲ τηνικαῦτα λακεδαιμονίων ἐβασίλευεν.

Ο δὲ Τιμόθεος παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, οὕτω ταύτην ἐπὶ τὸ πρᾳότερον καὶ δημοκρατικώτατον μετερρύθμιζεν, ὡς μηκέτι τύραννον ἀλλ' εὐεργέτην αὐτὸν, οἷς ἔπραττεν, καὶ σωτῆρα ὀνομάζεσθαι. τά τε γὰρ χρέα τοῖς δανεισταῖς παρ' ἑαυτοῦ διελύσατο, καὶ τοῖς χρήζουσι πρὸς τὰς ἐμπορίας, καὶ τὸν ἄλλον βίον τόκων ἄνευ ἐπήρκεσεν. καὶ τῶν δεσμωτηρίων οὐ τοὺς ἀνευθύνους μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν αἰτίαις διηφίει· καὶ δικαστὴς ἀκριβὴς ἦν ὁμοῦ, καὶ φιλάνθρωπος, καὶ τὰ ἄλλα χρηστὸς· καὶ τὰς ὑποθέσεις οὐκ ἀπιστούμενος, ἐφ' οἷς καὶ τὸν ἀδελφὸν Διονύσιον τά τε ἄλλα πατρικῶς περιεῖπεν, καὶ κοινωνὸν μὲν εἶχεν αὐτίκα τῆς ἀρχῆς, ἐχομένως δὲ, καὶ διάδοχον. οὐ μὴν ἀλλὰ γὰρ καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς τῶν πράξεων ἀνδρείως ἐφέρετο. μεγαλόφρων δὲ ἦν καὶ γενναῖος σῶμα, καὶ ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τῆς μάχης διαλύσεις εὐγνώμων τε, καὶ οὐκ ἄχαρις· πράγματα μὲν συνιδεῖν ἱκανὸς, ἐξικέτης δὲ πρὸς τὰ συνεωραμένα δραστήριος· οἰκτίρμων τε τὸ ἦθος καὶ χρηστὸς. καὶ τῇ μὲν εὐπολ-

τολ-

τολμίᾳ δεινῶς ἀπότομος, τῇ δὲ μετριότητι φιλάνθρωπός τε καὶ μείλιχος. διὸ σφόδρα μὲν περιὼν τοῖς πολεμίοις φοβερὸς ἦν, καὶ πάντες αὐτὸν κατωῤῥώδουν, ἐπειδὰν ἀπεχθάνοιτο, τοῖς δ' ἀρχομένοις γλυκύς τε καὶ ἥμερος. ἔνθεν καὶ τελευτῶν, πόθον αὐτοῦ κατέλιπε πολύν, καὶ πένθος ἤγειρε τῷ πόθῳ ἐνάμιλλον. ὁ δὲ τούτου ἀδελφὸς Διονύσιος καίει μὲν τὸ σῶμα πολυτελῶς, σπένδει δὲ αὐτῷ καὶ τὰ ἀπὸ βλεφάρων δάκρυα, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν σπλάγχνων οἰμωγάς· ἐπιτελεῖ δὲ καὶ ἀγῶνας ἱππικούς· οὐχ ἱππικοὺς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ σκηνικούς, καὶ θυμελικούς, καὶ γυμνικούς· τοὺς μὲν, αὐτίκα, τοὺς δὲ λαμπροτέρους, καὶ ὕστερον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ θ' καὶ ι' τοῦ Μέμνονος ὡς ἐν ἐπιδρομῇ φάναι διαγράφει ἱστορία. τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Διονύσιος, ηὔξησε ταύτην, Πέρσας ἐπὶ Γρανικῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου μάχῃ καταγωνισαμένου, καὶ παρασχόντος ἄδειαν τοῖς βουλομένοις αὔξειν τὰ ἑαυτῶν, τῆς τέως ἐμποδὼν πᾶσιν ἱσταμένης Περσικῆς ἰσχύος, ὑποστελλομένης. ὕστερον δὲ ποικίλαις ὑπέστη περιστάσεις, μάλιστά γε τῶν τῆς Ἡρακλείας φυγάδων πρὸς Ἀλέξανδρον, περιφανῶς ἤδη τῆς Ἀσίας κρατοῦντα, διαπρεσβευομένων, καὶ κάθοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως πάτριον δημοκρατίαν ἐξαιτουμένων.

μένων. δι' ἃ καὶ ἐγγὺς μὲν κατέστη τοῦ ἐκπεσεῖν
τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐξέπεσεν ἄν, εἰ μὴ συνέσει πολ-
λῇ καὶ ἀγχινοίᾳ καὶ τῇ τῶν ὑπηκόων εὐνοίᾳ,
καὶ θεραπείᾳ Κλεοπάτρας, τοὺς ἀπειληθέν-
τας αὐτῷ πολέμους διέφυγεν· τὰ μὲν ὑπείκων,
καὶ τὴν ὀργὴν ἐκλύων, καὶ μεθοδεύων τὰς ἀνα-
βολάς, τὰ δὲ, ἀντιπαρασκευαζόμενος. ἐπεὶ
δὲ ἢ θανάτῳ, ἢ νόσῳ, κατὰ Βαβυλῶνα γεγονὼς
Ἀλέξανδρος τὸν βίον διέδραμεν, εὐθυμίας μὲν
ὁ Διονύσιος ἄγαλμα, τὴν ἀγγελίαν ἀκούσας,
ἱδρύσατο· παθὼν τῇ πρώτῃ προσβολῇ τῆς φή-
μης ὑπὸ τῆς πολλῆς χαρᾶς ὅσα ἂν ἡ σφοδρὰ
λύπη δράσειεν. μικροῦ γὰρ περιβαπεὶς, εἰς τὸ
πεσεῖν ὑπήχθη, καὶ ἄνοις ὤφθη γινόμενος. Περ-
δίκκα δὲ τῶν ὅλων ἐπιστάντος, οἱ μὲν τῆς Ἡρα-
κλείας φυγάδες, πρὸς τὰ αὐτὰ καὶ τοῦτον
παρώξυνον, Διονύσιος δὲ ταῖς ὁμοίαις μεθόδοις
χρώμενος, ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς, πολλοὺς κινδύ-
νους κατ' αὐτοῦ συστάντας πάντας διέδρασεν.
ἀλλ' ὁ μὲν Περδίκκας ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, μοχ-
θηρὸς γεγονὼς, ἀνῄρητο, καὶ αἱ τῶν φυγάδων ἐλ-
πίδες ἐσβέννυντο· Διονυσίῳ δὲ πανταχόθεν τὰ
πράγματα πρὸς τὸ εὐδαιμονέστερον μετεβά-
λοντο. ἡ δὲ πλείστη ῥοπὴ τῆς εὐδαιμονίας, ὁ δεύ-
τερος αὐτῷ κατέστη γάμος. ἠγάγετο μὲν γὰρ Ἀμα-
στριν· αὕτη δὲ ἦν Ὀξάθρου θυγάτηρ· ἀδελφὸς

δὲ ἦν οὗτος Δαρείου, ὃν καθελὼν Ἀλέξανδρος, Στάτειραν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, γυναῖκα ἠγάγετο· ὡς εἶναι τὰς γυναῖκας ἀλλήλαις ἀνεψιάς, ἔχειν δέ τι πρὸς ἑαυτὰς καὶ φίλτρον ἐξαίρετον, ὃ τὸ συντρόφους ὑπάρξαι, ταύτας ἐνέφυσεν· ἀλλὰ ταύτην τὴν Ἄμαστριν Ἀλέξανδρος, ὅτε Στατείρᾳ συνήπτετο, Κρατερῷ (τῶν φιλουμένων ἦν οὗτος ὡς μάλιστα) συναρμόζει. Ἀλεξάνδρου δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀποπτάντος, καὶ Κρατεροῦ πρὸς Φίλαν τὴν Ἀντιπάτρου ἀποκλίναντος, γνώμῃ τοῦ λιπόντος, Διονυσίῳ ἡ Ἄμαστρις συνοικίζεται. ἐξ οὗ ἐπὶ μέγα ἡ ἀρχὴ αὐτῷ διήρθη, πλούτου τε περιβολῇ τῇ διὰ τῆς ἐπιγαμίας προστεθείσῃ, καὶ ἰδίᾳ φιλοκαλίᾳ. καὶ γὰρ καὶ τὴν τοῦ Διονυσίου πᾶσαν ἐπισκευὴν τοῦ Σικελίας τυραννήσαντος, αὐτὸν ἐπῆλθεν ἐξωνήσασθαι, τῆς ἀρχῆς ἐκείνου διαφθαρείσης. οὐ ταῦτα δὲ μόνον αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἐπεκράτυνεν, ἀλλὰ καὶ εὐπραγία, καὶ εὔνοια τῶν ὑπηκόων, καὶ πολλῶν ὧν οὐκ ἐκράτει πρότερον, ἡ κυριότης. καὶ Ἀντιγόνῳ δὲ τὴν Ἀσίαν κατέχοντι λαμπρῶς συμμαχήσας, ὁπότε τὴν Κύπρον ἐπολιόρκει, τὸν ἀδελφιδοῦν Πτολεμαῖον, (στρατηγὸς δὲ οὗτος ἦν τῶν περὶ τὸν ἑλλήσποντον) φιλοτιμίας ἀμοιβὴν εὕρατο παρὰ Ἀντιγόνῳ, γαμβρὸν λαβεῖν ἐπὶ θυγατρί. ἡ δὲ τῶν ἐκ προτέρων ἦν αὐτῷ γεγενημένη γάμων.

οὕτως

οὕτως γοῦν εἰς μέγα δόξης ἀνελθὼν, καὶ τὸ τύραννον ἀπαξιώσας, τὸ βασιλέως ἀντέλαβεν ὄνομα. φόβων δὲ καὶ φροντίδων ἐλευθεριάσας, καὶ ταῖς καθημεριναῖς τροφαῖς ἐνδιαιτηθεὶς, ἐξωγκώθη τὸ σῶμα, καὶ τὴν κατὰ φύσιν πολὺ πλέον ἐλιπάνθη. ὑφ' ὧν οὐ μόνον περὶ τὴν ἀρχὴν ῥαθύμως εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὰν ἀφυπνώσειεν, βελόναις μακραῖς τὸ σῶμα διαπειρόμενος, (τοῦτο γὰρ ἄκος μόνον τοῦ κάρου καὶ τῆς ἀναισθησίας ὑπελείπετο) μόλις τῆς κατὰ τὸν ὕπνον καταφορᾶς ἐξανίστατο. τεκνωσάμενος δὲ γ' παῖδας ἐκ τῆς Ἀμάστρης, Κλέαρχον, Ὀξάθρην, καὶ θυγατέρα ὁμώνυμον τῇ μητρὶ, μέλλων τελευτᾶν, ταύτην τῶν ὅλων δέσποιναν καταλιμπάνει. καὶ τῶν παίδων κομιδῇ νηπίων ὄντων, σὺν πισὶν ἑτέροις, ἐπίτροπον. βιοὺς μὲν ἔτη νε' καὶ ν', ὧν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς λ' ἐγνωρίζετο πρᾳότατος ἐν αὐτῇ, ὡς εἴρηται, γεγονὼς, καὶ τὸ χρηστὸς ἐπίκλησιν ἐκ τῶν ἠθῶν ἐνεγκάμενος, καὶ πολὺν πόθον τοῖς ὑπὸ χεῖρα καὶ πένθος λιπών. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου ἐξ ἀνθρώπων ἀναχώρησιν, τὰ τῆς πόλεως πρὸς εὐδαιμονίαν ἐφέρετο, Ἀντιγόνου τῶν τε παίδων Διονυσίου, καὶ τῶν πολιτῶν οὐ παρέργως προνοουμένου· ἐκείνου δὲ πρὸς ἕτερα τὰς φροντίδας τρεψαμένου, Λυσίμαχος πάλιν τῶν περὶ Ἡράκλειαν καὶ τῶν παίδων ἐπιμελεῖ-

μελεῖτο. ὃς καὶ Ἄμαστριν ποιεῖται γυναῖκα· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν λίαν ἔστερξεν, πραγμάτων δὲ αὐτῷ περισπώντων, αὐτὴν μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ λείπει, αὐτὸς δ' εἴχετο τῶν ἐπειγόντων. εἰς Σάρδεις δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον, τῶν πολλῶν πόνων ῥᾴστας, μετεπέμψατο ταύτην, καὶ ἔστεργεν ὁμοίως. ὕστερον δὲ πρὸς τὴν θυγατέρα Πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου (Ἀρσινόη δ' ἦν ὄνομα) τὸν ἔρωτα μεταθεὶς, διαζευχθῆναι τὴν Ἄμαστριν αὐτοῦ παρέσχεν αἰτίαν, καὶ καταλιποῦσα τοῦτον, καταλαβεῖν τὴν Ἡράκλειαν. ἐγείρει δὲ αὕτη πραγματευομένη καὶ συνοικίζει πόλιν Ἄμαστριν. Κλέαρχος δὲ ἀνδρωθεὶς ἤδη, τῆς πόλεως ἦρχεν, καὶ πολέμοις οὐκ ὀλίγοις, τὰ μὲν συμμαχῶν ἄλλοις, τὰ δὲ καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις αὐτῷ, ἐξητάζετο. ἐν οἷς καὶ κατὰ Γετῶν Λυσιμάχῳ στρατευόμενος, ἑάλω τε σὺν αὐτῷ, καὶ ἀνεθέντος τῆς αἰχμαλωσίας ἐκείνου, καὶ αὐτὸς ὕστερον τῇ Λυσιμάχου προνοίᾳ ἀφίετο. ἐπεὶ δὲ ὁ Κλέαρχος ἅμα τῷ ἀδελφῷ τῆς ἀρχῆς καταστάντες διάδοχοι, πρὸς μὲν ἡμερότητα καὶ χρηστότητα πολὺ τοῦ πατρὸς ἐλάττους τοῖς ὑπηκόοις ἀπέβησαν· εἰς ἔκθεσμον δὲ καὶ μιαρώτατον ἔργον ἐξέπεσον. τὴν γὰρ μητέρα μηδὲν περὶ αὐτοὺς μέγα πλημμελήσασαν, μηχανῇ δεινῇ καὶ κακουργίᾳ ἐπιβᾶσαν νηὸς, θαλάσσῃ ἀποπνιγῆναι κατειργάσαντο. δι' ἣν αἰτί-

αν καὶ Λυσίμαχος ὁ πολλάκις ῥηθεὶς, μακεδονίας ἐβασίλευεν, εἰ καὶ τὴν Αμαστριν διὰ τὴν συνάφειαν Αρσινόης λιπεῖν αὐτὸν παρεσκευάσατο, ἀλλ᾽ οὖν τότε προτέρου πόθου φέρων ἐν ἑαυτῷ τὸ ἐμπύρευμα, καὶ τὸ μυσαρὸν καὶ ὠμὸν, τῆς πράξεως οὐκ ἀνασχετὸν ποιούμενος, στεγανώτατα μὲν τὴν αὐτοῦ κατεῖχεν ἔνδον γνώμην, τὴν ἀρχαίαν δὲ φιλίαν πρὸς τοὺς περὶ Κλέαρχον τῷ σχήματι ἐπιδεικνὺς, διὰ πολλῶν τε μηχανῶν, καὶ τῶν τοῦ λανθάνειν σρατηγημάτων (κρύψαι γὰρ τὸ βουλευόμενον δεινότατος ἀνθρώπων γεγονέναι λέγεται) ἐν ἡρακλείᾳ μὲν ὡς ἐπὶ τῷ τῶν δεχομένων συνοίσοντι παραγίνεται. πατρὸς δὲ στοργὴν τῷ προσωπείῳ τοῖς περὶ Κλέαρχον προβαλλόμενος, ἀναιρεῖ μὲν τοὺς μητροκτόνους, πρότερον μὲν Κλέαρχον, εἶτα καὶ Οξάθρην, μητρικῆς ἀπαιτήσας μιαιφονίας δίκας· καὶ τὴν πόλιν ποιησάμενος ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τὴν αὐτοῦ, καὶ τὰ πολλὰ δὲ λαφυραγωγήσας ὧν ἡ τυραννὶς ἠθροίκει χρημάτων, ἄδειάν τε δοὺς δημοκρατεῖσθαι τοὺς πολίτας, οὗ ἐφίεντο, πρὸς τὴν ἰδίαν βασιλείαν ἐστέλλετο. Λυσίμαχος δὲ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν καταλαβὼν, δι᾽ ἐπαίνων μὲν τὴν Αμαστριν εἶχεν, ἐθαύμαζε δὲ αὐτῆς τόν τε τρόπον, καὶ τὴν ἀρχὴν, πρὸς ὄγκον, καὶ μέγεθος, καὶ ἰσχὺν ὡς ἐκρατύνατο ἐξαίρων μὲν τὴν ἡράκλειαν, μέρος δὲ τῶν ἐπαίνων καὶ τὴν

Τῖον καὶ τὴν ἀ-

ἄμαστριν, ἣν ἐπώνυμον ἤγειρεν ἐκείνη, πεισμένος. καὶ ταῦτα μὲν λέγων, τὴν Ἀρσινόην ἠρέθιζεν, δεσπότιν τῶν ἐπαινουμένων γενέσθαι· ἡ δὲ ἐδεῖτο τυχεῖν ὧν ἐπόθει. καὶ ὁ Λυσίμαχος σεμνύνων τὸ δῶρον, κατ' ἀρχὰς μὲν οὐ προσίετο· ἐκλιπαρηθεὶς δὲ χρόνῳ παρέσχεν. ἦν γὰρ δεινὴ περιελθεῖν ἡ Ἀρσινόη, καὶ τὸ γῆρας ἤδη Λυσίμαχον παρεῖχεν εὐεπιχείρητον. δεξαμένη δ' οὖν ἡ Ἀρσινόη τὴν Ἡρακλείας τὴν ἀρχὴν, πέμπει τὸν Κυμαῖον Ἡράκλειτον, ἄνδρα μὲν εὔνουν αὐτῇ, ἀπότομον δὲ ἄλλως, καὶ δεινὸν ἐν βουλευμάτων ἐντρεχείᾳ καὶ ὀξύτητι· ὁ δὲ, τὴν Ἡρακλείας ἐπιβὰς, τά τε ἄλλα σφόδρα ἐπιστρόφως τῶν πραγμάτων ἐξηγεῖτο, καὶ πολλοὺς αἰτίαις ὑποβάλλων τῶν πολιτῶν, οὐκ ἐλάττοσιν ἐτιμωρεῖτο· ὡς πάλιν ἀποβαλεῖν αὐτοὺς τὴν μόλις ἐπιφανεῖσαν εὐδαιμονίαν. ὁ μέντοι Λυσίμαχος περιδρομῇ Ἀρσινόης, τὸν ἄριστον τῶν παίδων καὶ πρεσβύτερον Ἀγαθοκλέα (ἐκ προτέρων δὲ φὺς ἦν αὐτῷ γάμων) κατ' ἀρχὰς μὲν, λανθάνοντι φαρμάκῳ· ἐκείνου δὲ κατὰ πρόνοιαν ἐξεμεθέντος, ἀναιδεστάτῃ διαχειρίζεται γνώμῃ· δεσμωτηρίῳ ἐμβαλὼν κελεύει κατακοπῆναι, ἐπιβουλὴν αὐτῷ καταψευσάμενος. ὁ δὲ καὶ Πτολεμαῖος, ὃς αὐτόχειρ τοῦ μιάσματος ἐγεγόνει, ἀδελφὸς ἦν Ἀρσινόης, καὶ ἐπώνυμον διὰ τὴν

σκαι-

σκαιότητα καὶ ἀπόνοιαν, τὸν κεραυνὸν ἔφερεν. ὁ τοίνυν Λυσίμαχος διὰ τὴν παιδοκτονίαν μῖσος τὸ δίκαιον παρὰ τῶν ὑπηκόων ἐλάμβανεν, καὶ Σέλευκος ταῦτα πυθόμενος, καὶ ὡς εὐχερὲς εἴη τοῦτον παραλῦσαι τῆς ἀρχῆς, τῶν πόλεων ἀφισταμένων αὐτοῦ, μάχην συνάπτει πρὸς αὐτόν· καὶ πίπτει ἐν τῷ πολέμῳ Λυσίμαχος παλτῷ βληθείς. ὁ δὲ βαλὼν, ἀνὴρ ἡρακλεώτης ἦν, ὄνομα Μαλάκων, ὑπὸ Σελεύκῳ ταττόμενος. πεσόντος δὲ, ἡ τούτου ἀρχὴ προσχωρήσασα τῇ τοῦ Σελεύκου, μέρος κατέστη. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν καὶ τὸ ιβ' τῆς Μέμνονος ἱστορίας λήγει.

Ἐν δὲ τῷ ιγ' τοὺς ἡρακλεώτας λέγει, πυθομένους τὴν ἀναίρεσιν Λυσιμάχου, καὶ ὡς εἴη ὁ τοῦτον ἀπεκτονὼς ἡρακλεώτης, τάς τε γνώμας ἀναρρώννυσθαι, καὶ πρὸς τὸν τῆς ἐλευθερίας ἀνδραγαθίζεσθαι πόθον· ἣν δ' καὶ π' ἔτεσιν ὑπό τε τῶν ἐμφυλίων τυράννων, καὶ μετ' ἐκείνους, ὑπὸ Λυσιμάχου ἀφῄρηντο. προσῆλθον οὖν πρότερον Ηρακλείδῃ, πείθοντες αὐτὸν μὲν ἐκχωρεῖν τῆς πόλεως, οὐκ ἀπαθῆ κακῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ λαμπροῖς δώροις ἐφοδιαζόμενον, ἐφ' ᾧ τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνοις ἀναλαβεῖν· ὡς δὲ οὐ μόνον οὐκ ἔπειθον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀργὴν ἐκπεσόντα εἶδον, καί τινας αὐτῶν καὶ τιμωρίαις ὑπάγοντα, συνθήκας θέμενοι πρὸς τοὺς φρουράρχους οἱ πολῖται,

λῖται, οἱ τήν τε ἰσοπολιτείαν αὐτοῖς ἔνεμον, καὶ τοὺς μισθοὺς λαβεῖν ὧν ἐστέρηντο, συλλαμβάνουσι τὸν Ἡρακλείδην, καὶ φυλαττόμενον εἶχον ἐπὶ χρόνον· ἐκεῖθεν λαμπρᾶς ἀδείας λαχόντες, τῆς ἀκροπόλεως, μέχρις ἐδάφοις, τὰ τείχη κατέβαλον, καὶ πρὸς Σέλευκον διεπρεσβεύοντο, τῆς πόλεως ἐπιμελητὴν προστησάμενοι Φώκριτον. Ζιποίτης δὲ ὁ Βιθυνῶν ἐπάρχων, ἐχθρῶς ἔχων Ἡρακλεώταις, πρότερον μὲν διὰ Λυσίμαχον, τότε δὲ διὰ Σέλευκον (διάφορος γὰρ ἦν ἑκατέρῳ) τὴν κατ᾽ αὐτῶν ἐπιδρομὴν, ἔργα κακώσεως ἀποδεικνὺς, ἐποιεῖτο. οὐ μὴν οὐδὲ τὸ αὐτοῦ στράτευμα, κακῶν ἀπαθὲς, ἔπραττεν ἅπερ ἔπραττον· ἔπασχον δὲ καὶ αὐτοὶ ἃ ἔδρων οὐ κατὰ πολὺ ἀνεκτότερα. ἐν τούτῳ δὲ Σέλευκος Ἀφροδίσιον πέμπει διοικητὴν εἴς τε τὰς ἐν Φρυγίᾳ πόλεις, καὶ τὰς ὑπερκειμένας τοῦ Πόντου. ὁ δὲ, διαπραξάμενος ἃ ἐβούλετο, καὶ ἐπανιὼν, τῶν μὲν ἄλλων πόλεων ἐν ἐπαίνοις ἦν, Ἡρακλεωτῶν δὲ κατηγόρει, μὴ εὐνοϊκῶς ἔχειν τοῖς τοῦ Σελεύκου πράγμασιν. ὑφ᾽ οὗ Σέλευκος παροξυνθεὶς, τοὺς τῆς πρὸς αὐτὸν ἀφικομένους πρέσβεις ἀπειλητικοῖς ἐξεφαύλιζε λόγοις, καὶ κατέπληττεν· ἑνὸς τῶν Χαμαιλέοντος οὐδὲν ὀρρωδήσαντος τὰς ἀπειλὰς, ἀλλὰ φαμένου, Ἡρακλῆς καρῶν Σέλευκε (καρῶν δὲ, ὁ ἰσχυρότερος, παρὰ Δωριεῦσιν) ὁ δ᾽ οὖν Σέλευκος τὸ μὲν ῥηθὲν οὐ συ-

νῆκεν, ὀργῆς δ' ὡς εἶχεν, καὶ ἀπετρέπετο. τοῖς δὲ οὐκέτι τὸ ἀναχωρεῖν οἴκαδε, οὐκέτι τὸ προσμένειν, λυσιτελὲς ἐδόκει. ταῦτα δὲ Ἡρακλεῶται πυθόμενοι, τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο, καὶ συμμάχους ἤθροιζον. πρός τε Μιθριδάτην τὸν Πόντου βασιλέα διαπρεσβευόμενοι, καὶ πρὸς Βυζαντίους, καὶ Χαλκηδονίους. οἱ δὲ περιλειπόμενοι τῶν ἀπὸ Ἡρακλείας φυγάδων, Νύμφιδος, καὶ αὐτοῦ ἑνὸς ὑπάρχοντος τούτων, κάθοδον βουλεύσαντος αὐτοῖς, καὶ ῥᾳδίαν εἶναι ταύτην ἐπιδεικνύντος, εἰ μηδὲν ὧν οἱ πρόγονοι ἀπεστέρηντο, αὐτοὶ φανεῖεν διοχλοῦντες ἀναλήψεως· ἔπεισέν τε σὺν τῷ ῥᾴστῳ, καὶ τῆς καθόδου ὃν ἐβούλευσε τρόπον γεγενημένης, οἵ τε καταχθέντες, καὶ ἡ δεξαμένη πόλις ἐν ὁμοίαις ἡδοναῖς, καὶ εὐφροσύναις ἀνεστρέφοντο, φιλοφρόνως τῶν ἐν τῇ πόλει τούτους δεξιωσαμένων, καὶ μηδὲν τῶν εἰς αὐτάρκειαν αὐτοῖς συντελούντων, παραλελοιπότων. καὶ οἱ Ἡρακλεῶται τὸν εἰρημένον τρόπον τῆς παλαιᾶς εὐγενείας τε, καὶ πολιτείας ἐπελαμβάνοντο. Σέλευκος δὲ τοῖς κατωρθωμένοις κατὰ Λισιμάχου ἐπαρθεὶς, εἰς τὴν Μακεδονίαν διαβαίνειν ὥρμητο, πόθον ἔχων τῆς πατρίδος, ἐξ ἧς σὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐστράτευτο· κἀκεῖ τοῦ βίου τὸ λεῖπον διανύσαι, γηραιὸς ἤδη ὤν, διανοούμενος, τὴν δὲ Ἀσίαν Ἀντιγόνῳ παραθέσθαι τῷ παιδί. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Κεραυνὸς, τῶν Λισιμάχου πραγμάτων ὑπὸ Σε-

λεύκῳ γεγενημένον, καὶ αὐτὸς ὑπ' αὐτὸν ἐτέλει, οὐχ ὡς αἰχμάλωτος, παρορώμενος, ἀλλ' οἷα δὲ παῖς βασιλέως, τιμῆς τε καὶ προνοίας ἀξιούμενος· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑποσχέσεσι λαμπρυνόμενος, ἃς αὐτῷ Σέλευκος προὔτεινεν, εἰ τελευτήσειεν ὁ γειναμένος, τὴν αἴγυπτον, πατρῴαν οὖσαν ἀρχὴν, καταγαγεῖν. διὸ ὁ μὲν τοιαύτης κηδεμονίας ἠξίωτο· κακὸν δὲ ἄρα αἱ εὐεργεσίαι, οὐδὲν ἐβελτίουν. ἐπιβουλὴν γὰρ συστήσας, προσπεσὼν τὸν εὐεργέτην ἀναιρεῖ, καὶ ἵππου ἐπιβὰς, πρὸς λυσιμαχίαν φεύγει· ἐν ᾗ διάδημα περιθέμενος, μετὰ λαμπρᾶς δορυφορίας κατέβαινεν εἰς τὸ στράτευμα, δεχομένων αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, καὶ βασιλέα καλούντων οἳ πρότερον Σελεύκῳ ὑπήκουον. Ἀντίγονος δὲ ὁ Δημητρίου, τὰ συνενεχθέντα μαθὼν, ἐπὶ μακεδονίαν διαβαίνειν ἐπιχειρεῖ, πεζῷ καὶ νηΐτῃ στρατεύματι προφθάσαι σπεύδων τὸν Πτολεμαῖον. ὁ δὲ Πτολεμαῖος τὰς Λυσιμάχου νῆας ἔχων, ἀπήντα καὶ ἀντιπαρετάττετο. ἦσαν δ' ἐν αὐταῖς ἄλλαι τε καὶ τῆς ἡρακλείας αἱ μετάπεμπτοι, ἑξήρεις τε, καὶ πεντήρεις, καὶ ἄφρακτοι, καὶ ὀκτήρης μία, ἡ λεοντοφόρος καλουμένη, ἡ μεγέθους ἕνεκα καὶ κάλλους ἥκουσα εἰς θαῦμα. ἐν ταύτῃ γὰρ ρ' μὲν ἄνδρες ἑκατὸν στοῖχον, ὡς ἂν ἐκ θατέρου μέρους γενέσθαι,

γένηται, ἐξ ἑκατέρων δὲ χιλίοις καὶ ἑξακοσίοις. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μαχησόμενοι, χίλιοι καὶ διακόσιοι, καὶ κυβερνῆται δύο. τῆς οὖν συμβολῆς γενομένης, κρατεῖ Πτολεμαῖος, τὸ ναυτικὸν τρεψάμενος τοῦ Αντιγόνου, ἀνδρειότερον τῶν ἄλλων ἀγωνισαμένων, αἳ ἦσαν ἐξ ἡρακλεώπιδος. αὐτῶν δὲ τῶν ἡρακλεωπίδων τὸ ἐξαίρετον ἔφερεν ἡ λεοντοφόρος ὀκτήρης. οὕτω κακῶς Αντίγονος τῷ στόλῳ πράξας, εἰς τὴν βοιωτίαν ἀνεχώρησεν. Πτολεμαῖος δὲ ἐπὶ μακεδονίαν διέβη, καὶ βεβαίως ἔσχεν τὴν ἀρχήν. αὐτίκα γοῦν τὴν οἰκείαν μᾶλλον ἐκφαίνων σκαιότητα, Αρσινόην μὲν, ὡς πάτριον τοῦτο τοῖς αἰγυπτίοις, τὴν ἀδελφὴν γαμεῖ· τοὺς ἐκ Λυσιμάχου δὲ παῖδας αὐτῇ γεγεννημένους ἀναιρεῖ. μετὰ δὲ, κἀκείνην τῆς βασιλείας ἐξεκήρυξεν· καὶ πολλὰ καὶ παράνομα ἐν δυσὶ διαπραξάμενος ἔτεσι, γαλατικοῦ μέρους τῆς πατρίδος μεταναστάντος διὰ λιμὸν, καὶ μακεδονίαν καταλαβόντων, καὶ εἰς μάχην αὐτῷ συναψάντων, ἀξίως τῆς ὠμότητος καταστρέφει τὸν βίον, διασπαραχθεὶς ὑπὸ τῶν γαλατῶν. ζῶν γὰρ ἐλήφθη, τοῦ ἐλέφαντος ἐν ᾧ ὠχεῖτο, τρωθέντος, καὶ καταβαλόντος αὐτόν. Αντίγονος δὲ ὁ Δημητρίου ἡττηθεὶς τῷ ναυτικῷ, Πτολεμαίου ἀνῃρημένου, τῆς μακεδόνων λαμβάνει ἀρχήν.

χίαν. ὁ δὲ Σελεύκου Ἀντίοχος πολλοῖς πολέμοις, εἰ καὶ μόλις, καὶ οὐδὲ πᾶσαν ὅμως ἀνασωσάμενος τὴν πατρῴαν ἀρχήν, πέμπει στρατηγὸν Πατροκλέα σὺν ἐκστρατεύματι εἰς τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου. ὁ δὲ Ἑρμογένην προσαιρεῖται τὸ γένος Ἀσπένδιον, ὃς ἐπί τε πόλεις ἄλλας, καὶ ἐπὶ τὴν ἡράκλειαν ὥρμητο εἰσβαλεῖν. τῶν δὲ ἡρακλεωτῶν πρὸς αὐτὸν διαπρεσβευσαμένων, τῆς χώρας ἀναχωρεῖ, καὶ φιλίαν συντίθεται ἐπὶ τὴν βιθυνίαν διὰ τῆς φρυγίας τραπόμενος. ἐνεδρευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν βιθυνῶν, διεφθάρη τε αὐτὸς, καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατιά, ἀνδρὸς ἔργα τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς πολεμίους ἐπιδειξάμενος. διὰ ταῦτα δὴ ἐπιστρατεύειν ἐγνωκότος Ἀντιόχου κατὰ βιθυνῶν, ὁ τούτων βασιλεὺς Νικομήδης διαπρεσβεύεται πρὸς ἡράκλειαν, συμμαχίαν αἰτῶν· καὶ τυγχάνει τῆς σπουδῆς, ἐν ὁμοίοις καιροῖς καὶ χρείαις τὴν ἀμοιβὴν ὑποσχόμενος. ἐν τούτῳ δὲ ἡρακλεῶται τήν τε κίερον, καὶ τὴν τῖον ἀνεσώσαντο, καὶ τὴν θυνίδα γῆν, πολλὰ τῶν χρημάτων δαπανήσαντες· τὴν δὲ Ἄμαστριν (ἦν γὰρ καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἀφῃρημένη) καὶ πολέμῳ καὶ χρήμασι βουληθέντες τέως ἀναλαβεῖν αὐτήν, οὐ κατώρθωσαν· τοῦ κατέχοντος αὐτὴν Εὐμένους, Ἀριοβαρζάνῃ τῷ Μιθριδάτου παιδὶ προῖκα μᾶλλον παραδοῦναι ταύτην, ἢ παρέχουσι

ρέχουσι

ρέχοισι χρήματα τοῖς ἡρακλεώταις, διὰ τὸ τῆς ὀργῆς ὑπαχθέντος ἀλόγιστον. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνοις ἐκδέχεται τοὺς ἡρακλεώτας ὁ πρὸς Ζιποίτην τὸν βιθυνὸν πόλεμος, ὃς τῆς θυνιακῆς ἐπῆρχεν θρᾴκης, ἐν ᾧ πολέμῳ πολλοὶ τῶν ἡρακλεωτῶν γενναίως ἀνδρισάμενοι κατεκόπησαν· καὶ νικᾷ μὲν κατὰ κράτος ὁ Ζιποίτης, συμμαχίδος δὲ δυνάμεως τοῖς ἡρακλεώταις ἐπελθούσης, φυγὴ τὴν νίκην καταισχύνει. οἱ δὲ ἡττημένοι, τοὺς σφετέρους νεκροὺς ἀδεῶς ἀναλαβόντες, εἶτα καὶ πάντων κύριοι περὶ ὧν ἦν ὁ πόλεμος, καταστάντες, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἀνῃρημένων ἀνακομίσαντες εἰς τὴν πόλιν, ἐπιφανῶς ἐν τῷ τῶν ἀριστέων ἔθαψαν μνήματι. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνοις, Ἀντιόχῳ τῷ Σελεύκου καὶ Ἀντιγόνῳ τῷ Δημητρίου μεγάλων ἑκατέρωθεν στρατευμάτων ἀντιπαραταττομένων, κινεῖται ὁ πόλεμος καὶ χρόνον συχνὸν κατέτριψεν· συνεμάχει δὲ τῷ μὲν ὁ τῆς βιθυνίας βασιλεὺς Νικομήδης, Ἀντιόχῳ δὲ πολλοὶ ἕτεροι. οὔπω δὲ συρραγεὶς Ἀντίοχος Ἀντιγόνῳ, τὸν πρὸς Νικομήδην χειρίζεται πόλεμον. ὁ δὲ Νικομήδης ἀλλαχόθεν τε δυνάμεις ἀθροίζει, καὶ συμμαχεῖν πρὸς ἡρακλεώτας διαπρε-

σβεσάμενος, τριήρεις τρισκαίδεκα συμμάχοις λαμβάνει· καὶ λοιπὸν ἀντικαθίσταται τῷ τοῦ Ἀντιόχου στόλῳ. ἐπὶ χρόνον δέ τινα ἀντικαταστάντες ἀλλήλοις, οὐδέτεροι μάχης ἦρξαν, ἀλλ' ἄπρακτοι διελύθησαν. ἐπεὶ δὲ γαλάται πρὸς τὸ βυζάντιον ἧκον, καὶ τὴν πλείστην αὐτῆς ἐδῄωσαν, τῷ πολέμῳ ταπεινωθέντες οἱ ἐν βυζαντίῳ πέμπουσι πρὸς τοὺς συμμάχους, δεόμενοι ὠφελείας. καὶ παρέσχον μὲν πάντες ὡς εἶχον ἰσχύος, παρέσχον δὲ καὶ οἱ τῆς ἡρακλείας. τοσοῦτον γὰρ ἡ πρεσβεία ᾔτει, χρυσοῦς χιλίους. μετ' οὐ πολὺ δὲ Νικομήδης τοὺς γαλάτας οἷς ἡ καταδρομὴ τῶν βυζαντίων ἐγεγένητο, πολλάκις μὲν ἐπιχειρήσαντας τὴν ἀσίαν περαιωθῆναι, τοσαυτάκις δὲ ἀποτυχόντας, οὐκ ἀνεχομένων τὴν πρᾶξιν βυζαντίων, ἐπὶ συνθήκαις ὅμως παρασκευάζει περαιωθῆναι. αἱ δὲ συνθῆκαι, Νικομήδει μὲν καὶ τοῖς ἐκγόνοις ἀεὶ φίλα φρονεῖν τοὺς βαρβάρους, καὶ τῆς γνώμης τοῦ Νικομήδους χωρὶς, μηδενὶ συμμαχεῖν τῶν πρὸς αὐτοὺς διαπρεσβευομένων· ἀλλ' εἶναι φίλοις μὲν τοῖς φίλοις, πολεμίους δὲ τοῖς οὐ φιλοῦσι. συμμαχεῖν δὲ καὶ βυζαντίοις, εἴ που δέησοι, καὶ τιανοῖς, δὲ καὶ ἡρακλεώταις, καὶ καλχηδονίοις, καὶ κιερανοῖς καί τισιν ἑτέροις ἐθνῶν ἄρχουσιν. ἐπὶ ταύταις μὲν ταῖς συνθήκαις Νικομήδης τὸ γαλατικὸν πλῆθος

εἰς ἀσίαν διαβιβάζει· ὧν ἐπιφανεῖς μὲν ἐπὶ τὸ ἄρχειν, ἑπτακαίδεκα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν· οἱ δὲ καὶ αὐτῶν τούτων προκεκριμένοι, καὶ κορυφαῖοι Λεοννώριός ἦν, καὶ Λουτύριος. αὕτη πρώτη τῶν γαλατῶν ἡ ἐπὶ τὴν ἀσίαν διάβασις, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπὶ κακῷ τῶν οἰκητόρων προελθεῖν ἐνομίσθη, τὸ δὲ τέλος ἔδειξεν ἀποκριθὲν πρὸς τὸ συμφέρον. τῶν γὰρ βασιλέων τὴν τῶν πόλεων δημοκρατίαν ἀφελεῖν σπουδαζόντων, αὐτοὶ μᾶλλον ταύτην ἐβεβαίουν, ἀντικαθιστάμενοι τοῖς ἐπιτιθεμένοις. Νικομήδης δὲ κατὰ βιθυνῶν πρῶτον συμμαχούντων αὐτῷ, καὶ τῶν ἐξ ἡρακλείας τοὺς βαρβάρους ἐξοπλίσας, τῆς τε χώρας ἐκράτησεν, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας κατέκοψεν, τὴν ἄλλην λείαν τῶν γαλατῶν ἑαυτοῖς διανειμαμένων. ἐπεὶ δὲ πολλὴν ἐπελθόντες χώραν, αὖθις ἀνεχώρησαν, καὶ τῆς αἱρεθείσης αὐτοῖς ἀπετέμοντο, τὴν νῦν γαλατίαν καλουμένην, εἰς τρεῖς μοίρας ταύτην διανείμαντες. καὶ τοὺς μὲν, τρογμοὺς ὀνομάσαντες, τοὺς δὲ τολοστοβογίους, τοὺς δὲ, τεκτοσάγας. ἐδείμαντο δὲ πόλεις, τρογμοὶ μὲν ἄγκυραν· τολοστοβόγιοι δὲ, ταβίαν· τεκτόσαγες δὲ, πισινοῦντα. ὁ δὲ Νικομήδης εἰς λαμπρὰν εὐδαιμονίαν ἀρθεὶς, πόλιν ἑαυτοῦ ὁμώνυμον ἀνεγείρει ἀντικρὺ ἀστακοῦ. τὴν ἀστακὸν δὲ μεγαρέων ᾤκησαν ἄποικοι, ὀλυμπιάδος ἱσταμένης

μένης ιζ', ἀστακὸν ἐπικλὴν κατὰ χρησμὸν θέ-
μενοι, ἀπό τινος τῶν λεγομένων σπαρτῶν, καὶ γη-
γενῶν τῶν ἀπογόνων τῶν ἐν θήβαις, Ἀστακοῦ
τὴν κλῆσιν, ἀνδρὸς γενναίου καὶ μεγαλόφρο-
νος. αὕτη πολλὰς ἐπιθέσεις παρά τε τῶν ὁ-
μοροούντων ὑποστᾶσα, καὶ πολέμοις πολλάκις
ἐκτρυχωθεῖσα, ἀθηναίων αὐτὴν μετὰ με-
γαρέας ἐπῳκηκότων, ἔληξέν τε τῶν συμφορῶν
καὶ ἐπὶ μέγα δόξης καὶ ἰσχύος ἐγένετο, Δυδαλ-
σοῦ τηνικαῦτα τὴν βιθυνῶν ἀρχὴν ἔχοντος.
οὗ τελευτήσαντος, ἄρχει Βοτείρας, ζήσας ς' καὶ
ο' ἔτη. τοῦτον διαδέχεται Βᾶς ὁ υἱὸς, ὃς καὶ Κά-
λαντον Ἀλεξάνδρου στρατηγὸν, καίτοιγε λίαν
παρεσκευασμένον πρὸς τὴν μάχην, κατηγωνί-
σατο, καὶ τῆς βιθυνίας παρεσκεύασε τοὺς μακε-
δόνας ἀποσχέσθαι. τούτῳ βίος μὲν ἐχρόνει ἐτῶν α'
καὶ ο'. ὧν ἐβασίλευσεν ν'. οὗ παῖς, τῆς ἀρχῆς διάδο-
χος, Ζιποίτης, λαμπρὸς ἐν πολέμοις γεγονὼς
καὶ τοὺς Λυσιμάχου στρατηγοὺς, τὸν μὲν, ἀνελὼν,
τὸν δὲ ἐπὶ μήκιστον τῆς οἰκείας ἀπελάσας ἀρχῆς·
ἀλλὰ καὶ αὐτὸν Λυσίμαχον· εἶτα καὶ Ἀντιόχου τοῦ
παιδὸς Σελεύκου ἐπικρατέστερος γεγονὼς,
τοῦ τε τῆς ἀσίας βασιλεύοντος, καὶ τῶν μακεδό-
νων· κτίζει πόλιν ὑπὸ τῷ λυπέρῳ ὄρει, τῇ αὐ-
τοῦ κλήσει ἐπώνυμον. οὗτος βιοὺς μὲν ἔτη ἓξ καὶ
ἑβδομήκοντα, κρατήσας δὲ τῆς ἀρχῆς ὀκτὼ καὶ

τεσσα-

τεσσαράκοντα, καταλείπει παῖδας τέσσαρας. τοῦτον ὁ πρεσβύτερος τῶν παίδων Νικομήδης διαδέχεται, τοῖς ἀδελφοῖς οὐκ ἀδελφὸς ἀλλὰ δήμιος γεγονώς. ἐκρατύνατο μέντοι καὶ οὗτος τὴν βιθυνῶν ἀρχὴν. μάλιστά γε τοὺς γαλάτας ἐπὶ τὴν ἀσίαν διαπεραιωθῆναι συναράμενος· καὶ πόλιν, ὡς προείρηται, τὴν αὐτοῦ προσηγορίαν ἀνέστησε φέρουσαν. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον χρόνῳ πόλεμος ἀνερράγη βυζαντίοις πρὸς καλαπανοὺς (ἄποικοι δὲ οὗτοι ἡρακλεωτῶν ἦσαν) καὶ πρὸς ἰστριανοὺς, περὶ τόμεως τοῦ ἐμπορίου, ὃ τοῖς καλαπανοῖς ὅμορον ἦν· μονοπώλιον τοῦτο διανοουμένων κατασκευάσαι τῶν καλαπανῶν. διεπρεσβεύοντο οὖν πρὸς ἡρακλεώτας ἐπὶ συμμαχίᾳ ἑκάτεροι. οἱ δὲ πολεμικὴν μὲν ῥοπὴν οὐδετέρῳ ἔνεμον μέρει, διαλλακτηρίους δὲ ἄνδρας ἑκατέροις ἀπέστελλον· κἂν ἄπρακτος αὐτῶν ἡ σπουδὴ τότε γέγονεν. πολλὰ δὲ οἱ τῆς καλατίδος ὑπὸ τῶν πολεμίων παθόντες, ὕστερον εἰς διαλύσεις ἦλθον, ἀπὸ ταύτης τῆς συμφορᾶς οὐκέτι σχεδὸν ἀναλαβεῖν αὐτοὺς δυνηθέντες. οὐ πολλοῦ δὲ πάνυ ῥυέντος χρόνου, ὁ τῶν βιθυνῶν βασιλεὺς Νικομήδης, ἐπεὶ ὁ μὲν ἐκ προτέρων αὐτῷ

γάμων γεγονὼς παῖς Ζιήλας φυγὰς ἦν πρὸς τὸν τῶν ἀρμενίων βασιλέα, τῆς τε μητρυιᾶς Ἐταζέτας μηχαναῖς ἐλαθείς, οἱ δὲ ἐκ ταύτης αὐτῷ γεγονότες ἐνηπίαζον· πρὸς τὴν τελευτὴν γενόμενος, κληρονόμους μὲν τοὺς ἐκ τῆς δευτέρας γυναικὸς γράφει παῖδας, ἐπιτρόπους δὲ Πτολεμαῖον καὶ Ἀντίγονον, καὶ τὸν δῆμον τῶν βυζαντίων καὶ δὴ καὶ τῶν ἡρακλεωτῶν, καὶ τῶν κιανῶν ἐφίστησιν. ὁ μέντοι Ζιήλας ἀπὸ δυνάμεως ἦν αὐτῷ τῶν γαλατῶν οἱ τολοστοβόγιοι θάρσους ἐπλήρουν, ἐπὶ τὴν βασιλείαν κατῄει. βιθυνοὶ δὲ τὴν ἀρχὴν σώζειν τοῖς νηπίοις σπουδάζοντες, τὴν μὲν τούτων μητέρα ἀδελφῷ συνοικίζουσι τῷ Νικομήδους, αὐτοὶ δὲ στράτευμα παρὰ τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων λαβόντες, ὑπέμενον τὸν Ζιήλαν. συχναῖς δὲ μάχαις καὶ μεταβολαῖς ἑκάτεροι ἀποχρησάμενοι, τὸ τελευταῖον κατέστησαν εἰς διαλύσεις, ἡρακλεωτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀριστευόντων, κἀν ταῖς συμβάσεσι τὸ συμφέρον καταπραττόντων. διὸ γαλάται ὡς ἐχθρὰν τὴν ἡρακλεῖαν κατέδραμον, ἕως κάλλητος ποταμοῦ· καὶ πολλῆς κύριοι γενόμενοι λείας, οἴκαδε ἀνεχώρησαν. βυζαντίοις δὲ Ἀντιόχου πολεμοῦντος, τριήρεσι συνεμάχησαν τεσσαράκοντα οἱ ἡρακλεῶται, καὶ τὸν πόλεμον παρεσκεύασαν μέχρις ἀπειλῶν προκόψαι. συνέβη δὲ μετ᾽ οὐ πολὺ

ἐξ

ἐξ ἀνθρώπων Αριοβαρζάνην ἀφελέσθαι, παῖδα Μιθριδάτην καταλιπόντα, καὶ ἐν διαφορᾷ πρὸς τοὺς γαλάτας γεγονότα. δι᾽ ἣν αἰτίαν καταφρονήσαντες τοῦ παιδὸς ἔτι, τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐσίνοντο. καὶ ἀπορίας αὐτοὺς καταλαβούσης, ἀνελάμβανον οἱ ἀπὸ τῆς ἡρακλείας, σῖτον εἰς ἀμισὸν πέμποντες, ἐξ ἧς ἤρξαντο τοὺς τοῦ Μιθριδάτου σιτηγεῖν ἑαυτοῖς, καὶ ἐξακεῖσθαι τὴν ἔνδειαν. διὰ ταῦτα πάλιν οἱ γαλάται εἰς τὴν ἡρακλεῶτιν ἔπεμψαν στράτευμα, καὶ ταύτην κατέτρεχον, μέχρις ἂν οἱ ἡρακλεῶται διεπρεσβεύσαντο πρὸς αὐτούς. Νύμφις δὲ ἦν ὁ ἱστορικὸς ὁ κορυφαῖος τῶν πρέσβεων· ὃς τὸ μὲν στρατὸν ἐν τῷ κοινῷ χρυσοῖς πεντακισχιλίοις, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἰδίᾳ διακοσίοις ὑποθεραπεύσας, τῆς χώρας ἀπαναστῆναι παρεσκεύασεν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ τῆς αἰγύπτου βασιλεὺς εἰς ἄκρον εὐδαιμονίας ἀναβὰς, λαμπροτάταις μὲν δωρεαῖς εὐεργετεῖν τὰς πόλεις προήγετο· ἔπεμψε δὲ καὶ τοῖς ἡρακλεώταις ἀρτάβας πυροῦ πεντακοσίας, καὶ νεὼν αὐτοῖς προκοννησίας πέτρας ἐν τῇ ἀκροπόλει Ηρακλέους ἀνεδείματο.

Μέχρι τούτου φθάσας ὁ συγγραφεὺς, εἰς τὴν τῶν ῥωμαίων ἐπικράτειαν τὴν ἐκβολὴν ποιεῖται· ὅθεν τε γένους ἔφυσαν, καὶ τίνα τρόπον τῆς ἰταλίας

ἐνταῦθα κατῴκησαν· ὅσα τε εἰς τὴν τῆς ῥώμης κτί-
σιν περιέλαβέν τε καὶ ἐπράχθη· καὶ τοὺς ἐ-
παρξάντων αὐτῶν ἐπιτρέχων, καὶ πρὸς οὓς
πολέμοις διηγωνίσαντο· καὶ τήν τε τῶν βα-
σιλέων κατάστασιν, καὶ τὴν εἰς ὑπάτους τῆς
μοναρχίας μεταβολήν. ὅπως τε ὑπὸ γαλα-
τῶν ῥωμαῖοι ἡττήθησαν· καὶ ἥλω ἂν ἡ πόλις,
εἰ μὴ Κάμιλλος ἐπιβοηθήσας, τὴν πόλιν ἐρ-
ρύσατο. ὅπως τε ἐπὶ τὴν ἀσίαν Ἀλεξάνδρῳ
διαβαίνοντι, καὶ γράψαντι ἢ κρατεῖν, ἐὰν ἄρ-
χειν δύνωνται, ἢ τοῖς κρείττοσιν ὑπείκειν, στέ-
φανον χρυσοῦν ἀπὸ ἱκανῶν ταλάντων ῥω-
μαῖοι ἐξέπεμψαν. καὶ ὡς πρὸς ταραντίνοις
καὶ Πύρρον τὸν ἠπειρώτην συμμαχοῦντα τού-
τοις ἐπολέμησαν· καὶ τὰ μὲν παθόντες, τὰ δὲ κα-
κῶς τοὺς πολεμίους διαθέμενοι, ταραντί-
νοις μὲν ὑπηγάγοντο, Πύρρον δὲ τῆς ἰτα-
λίας ἀπήλασαν. ὅσα τε πρὸς καρχηδονίοις, καὶ
Ἀννίβαν ῥωμαίοις ἐπράχθη· καὶ ὅσα πρὸς ἴβη-
ρας ἄλλοις τε καὶ Σκιπίωνι κατωρθώθη· καὶ
ὡς παρὰ τῶν ἰβήρων βασιλεὺς ψηφισθεὶς, οὐκ
ἐδέξατο· ὅπως τε καταπολεμηθεὶς ἔφυγεν Ἀν-
νίβας· καὶ ὡς πέραν τοῦ ἰονίου ῥωμαῖοι διέβησαν·
καὶ ὡς Περσεὺς ὁ Φιλίππου τῶν μακεδόνων ἀρ-
χὴν ἐκδεξάμενος, καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς
τοῦ αὐτοῦ πατέρα ῥωμαίοις γεγενημένας νεότητι

κινῶν

κινῶν καταπολεμηθῆ, Παύλου τὸ κατ' αὐτὸν ἀναστήσαντος τρόπαιον· ὅπως τε πρὸς Ἀντίοχον τῆς συρίας, καὶ κομαγίνης, καὶ τῆς ἰουδαίας βασιλέα δυσὶ μάχαις νικήσαντες, τῆς εὐρώπης ἐξέβαλον. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦδε δίεισιν ὁ συγγραφεύς· ἀναλαβὼν δὲ, γράφει ὅπως ἡρακλεῶται διαπρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς τῶν ῥωμαίων στρατηγοὺς ἐπὶ τὴν ἀσίαν διαβεβηκότας, ἀσμένως τε ἀπεδέχθησαν, καὶ ἐπιστολῆς φιλόφρονος μὲν ἔτυχον, Ποπλίου Αἰμιλίου ταύτην ἀποστείλαντος, ἐν ᾗ φιλίαν τε πρὸς αὐτοὺς τῆς συγκλήτου βουλῆς ὑπισχνεῖτο, καὶ τὰ ἄλλα προνοίας τε, καὶ ἐπιμελείας, ἐπειδὰν τινὸς αὐτῶν δέοιντο, μηδεμιᾶς ὑστερεῖσθαι· ὕστερον δὲ καὶ πρὸς Κορνήλιον Σκιπίωνα τὸν τὴν λιβύην ῥωμαίοις κτησάμενον διαπέμπουσι πρεσβείαν, τὴν ὡμολογημένην φιλίαν ἐπικυροῦντες. μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν, πρὸς τὸν αὐτὸν διαπρεσβεύονται, διαλλάττειν, πρὸς ῥωμαίους ἀξιοῦντες τὸν βασιλέα Ἀντίοχον· καὶ ψήφισμα πρὸς αὐτὸν ἔγραψαν, παραινοῦντες αὐτὸν τὴν πρὸς ῥωμαίους διαλύσασθαι ἔχθραν. ὁ δὲ Κορνήλιος Σκιπίων· ἀντεπιστέλλων τοῖς ἡρακλεώταις, ἐπιγράφει οὕτως, Σκιπίων, στρατηγὸς ἀνθύπατος ῥωμαίων, ἡρακλεωτῶν

τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἐν ταύτῃ τήν τε πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν ἐπιβεβαιῶν, καὶ ὡς διαλύσαιντο ῥωμαῖοι τὴν πρὸς Ἀντίοχον μάχην. τὰ αὐτὰ δὲ Λευκίῳ Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων ὁ ἀδελφὸς, καὶ στρατηγὸς τοῦ ναυτικοῦ, τοῖς ἡρακλεώταις διαπρεσβευσαμένοις ἀντέγραψεν. μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν εἰς μάχην Ἀντίοχος ῥωμαίοις κατέστη· καὶ ἀνὰ κράτος ἡττηθεὶς, ἐπὶ συνθήκαις διελύσατο τὴν ἔχθραν. αἳ καὶ τῆς ἀσίας αὐτὸν ἁπάσης ἀπεῖργον, καὶ τοὺς ἐλέφαντας, καὶ τὴν νηῶν συναφῃρεῖτο τὸν στόλον, τῆς κομμαγηνῆς αὐτῷ καὶ τῆς ἰουδαίας εἰς ἀρχὴν ὑπολειπομένων. ἡ δὲ τῶν ἡρακλεωτῶν πόλις πρὸς τοὺς ἐκπεμπομένοις παρὰ τῶν ῥωμαίων τῶν στρατηγῶν διαδόχοις τὰ αὐτά τε διεπρεσβεύετο, καὶ ταῖς ὁμοίαις ἀντεδεξιοῦτο εὐνοίαις, καὶ φιλοφρονήσεσι· καὶ τέλος, συνθῆκαι περιῆλθον ῥωμαίοις τε καὶ ἡρακλεώταις, μὴ φίλοις εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ συμμάχοις ἀλλήλοις καθ' ὧν τε, καὶ ὑπὲρ ὧν δεηθεῖεν ἑκάτεροι· καὶ χαλκοῖ πίνακες δύο τὰς ὁμολογίας ἴσας καὶ ὁμοίας ἔφερον· ὧν ὁ μὲν παρὰ ῥωμαίοις ἐν τῷ κατὰ τὸ καπιτώλιον ἱερῷ τοῦ διὸς καθηλώθη, ὁ δὲ κατὰ τὴν ἡράκλειαν, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ τοῦ διὸς ἱερῷ. ταῦτα διεξελθὼν ὁ συγγραφεὺς κατὰ τὸ ιγ' καὶ ιδ' τῆς ἱστορίας, εἰς τὴν ιε' εἰσβαλὼν,

λῶν, διηγεῖται ὅπως Προυσίας ὁ βιθυνῶν
βασιλεὺς, δραστήριος ὢν καὶ πολλὰ πράξας,
μετὰ τῶν ἄλλων καὶ κίερον, πόλιν ἡρακλεωτῶν
οὖσαν, ὑφ' ἑαυτὸν ἔθετο τῷ πολέμῳ, ἀντὶ κιέρου
προυσιάδα καλέσας. εἷλεν δὲ καὶ τὴν τῖον, καὶ αὐ-
τὴν ὑπήκοον αὐτοῖς οὖσαν, ὥστε ἐκ θαλάσσης εἰς
θάλασσαν τὴν ἡράκλειαν περιγράψαι. ἐφ' οἷς
κἀκείνην κραταιῶς ἐπολιόρκει· καὶ πολλοὺς
μὲν τῶν πολιορκουμένων ἀπέκτεινεν, ἐγγὺς δὲ
ἂν καὶ ἡ πόλις τοῦ ἁλῶναι κατέστη, εἰ μὴ ἐπὶ τῆς
κλίμακος ἀναβαίνων Προυσίας, λίθῳ βαλόν-
τος ἑνὸς τῶν ἀπὸ τῆς ἐπάλξεως, συνετρίβη τὸ
σκέλος, καὶ τὴν πολιορκίαν τὸ πάθος διέλυσεν.
φοράδην γὰρ ὁ βληθεὶς, οὐκ ἄνευ ἀγῶνος, ὑπὸ
τῶν βιθυνῶν ἀνακομισθεὶς, εἰς τὰ οἰκεῖα ἀνέ-
στρεψεν. κἀκεῖ βιοὺς ἔτη οὐ πολλὰ, καὶ χωλὸς καὶ
ὢν καὶ καλούμενος, τὸν βίον κατέστρεψεν. οἱ δὲ
ὑπὲρ τὸν πόντον γαλάται, οὔπω τῶν ῥωμαίων εἰς
τὴν ἀσίαν διαβεβηκότων, πόθον ἔχοντες πεῖ-
ραν λαβεῖν τῆς θαλάσσης, περιηεῖν ἐπεχείρουν
τὴν ἡράκλειαν· καὶ οὐ χαλεπὸν ἐνόμιζον. πολὺ γὰρ
τῆς παλαιᾶς ῥώμης ὑφεῖτο, καὶ πρὸς τὸ κατα-
φρονούμενον ὑπέρρει. στρατεύουσι δὴ κατ' αὐ-
τῆς ἁπάσαις ταῖς δυνάμεσιν, οὐδ' αὐτῆς συμ-
μάχων ἀμελούσης, ἀλλ' εἰς ὅσα παρεῖχεν ὁ και-
ρὸς, παρασκευαζομένης. ἐπολιορκεῖτο μὲν οὖν
αὕτη,

αὕτη, καὶ χρόνος ἐτρίβετο, ὃς τοὺς γαλάτας εἰς ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων συνήλαυνεν. θυμῷ γὰρ καὶ οὐ παρασκευῇ δεύσῃ γαλάτης ἀνὴρ τὸν πόλεμον διαφέρειν οἶδεν. πρὸς οὖν συλλογὴν τῶν ἐπιτηδείων τὸ στρατόπεδον ἀπολελοιπότων, ἐκδραμόντες οἱ τῆς πόλεως καὶ ἀδοκήτοις ἐπιπεσόντες, αὐτό τε εἷλον, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον. καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς χώρας σκεδασθέντας, οὐ χαλεπῶς συνελάμβανον· ὡς μηδὲ τὸ γʹ μοῖραν τοῦ γαλατικοῦ στρατεύματος εἰς γαλατίαν ἀναστρέψαι. ἐκ δὲ τοῦ κατορθώματος πάλιν εἰς τὴν προτέραν εὔκλειαν καὶ εὐδαιμονίαν ἐλπίδας ἐλάμβανον ἀναβιῶσαι· ῥωμαίοις δὲ πρὸς μάρσοις τε, καὶ πλιγνοὺς, καὶ μαρρουκίνοις (ἔθνη δέ εἰσι ταῦτα ὑπὲρ λιβύης κατῳκημένα γαδείρων ὅμορα) δυσὶ τριήρεσι καταφράκτοις ἡρακλεῶται συνεμάχησαν. καὶ συγκατορθώσαντες τὸν πόλεμον, καὶ πολλῶν ἀριστείων ἀξιωθέντες, ἑνδεκάτῳ ἔτει πρὸς τὴν πατρίδα ἀνεκομίσθησαν. μετὰ ταῦτα δὲ ὁ πρὸς ῥωμαίους βαρὺς Μιθριδάτῃ τῷ πόντου βασιλεῖ συνέστη πόλεμος, φαινομένην λαβὼν αἰτίαν, τὴν τῆς καππαδοκίας κατάληψιν. ταύτης γὰρ, δι᾽ ἀπάτης καὶ ὅρκων συμβατηρίων, τὸν ἀδελφιδοῦν Ἀράθην συλλαβὼν ὁ Μιθριδάτης, αὐτοχειρίᾳ ἀποσφάξας, ἐκράτησεν. παῖς

δὲ ὁ Αράθης ἐκ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μιθριδάτου Αριαράτῳ γεγόνητο. φονικώτατος δὲ ἐκ παιδὸς ὁ Μιθριδάτης ἦν. τὴν γὰρ ἀρχὴν τρισκαιδεκαέτης παραλαβὼν, μετ᾽ οὐ πολὺ τὴν μητέρα κοινωνὸν αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας καταλειφθεῖσαν, δεσμωτηρίῳ κατασχὼν, βίᾳ καὶ χρόνῳ ἐξανάλωσεν· καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινεν. κατεστρέψατο δὲ πολέμῳ καὶ τοὺς περὶ τὸν φάσιν βασιλεῖς ἕως τῶν κλιμάτων τῶν ὑπὲρ τὸν καύκασον, καὶ τὴν ἀρχὴν ηὔξησεν. καὶ ἐπὶ μέγα ἀλαζονείας ἐξώγκωτο. διὸ καὶ μᾶλλον ῥωμαῖοι τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ὕποπτον ποιούμενοι, τοῖς σκυθῶν βασιλεῦσιν ἐψηφίσαντο τὰς πατρῴας αὐτὸν ἀρχὰς ἀποκαταστῆσαι. ὁ δὲ μετρίως μὲν τοῖς προσταττομένοις ὑπήκουεν, συμμάχους δὲ πάρθους, καὶ μήδους, καὶ Τιγράνην ἀρμένιον, καὶ τοὺς σκυθικοὺς βασιλεῖς, καὶ τὸν ἴβηρα προσεταιρίζετο. προσετίθει δὲ καὶ ἑτέρας τοῦ πολέμου αἰτίας. τῆς γὰρ ἐν τῇ ῥώμῃ συγκλήτου Νικομήδην τὸν ἐκ Νικομήδους καὶ Νύσης, βασιλέα βιθυνίας καθιστώσης, Μιθριδάτης τὸν χρηστὸν ἐπικληθέντα Νικομήδην ἀντεκαθίστη. ἐπεκράτει δ᾽ ὅμως ἡ ῥωμαίων κρίσις καὶ ἄκοντος Μιθριδάτου. ὕστερον δὲ Σύλλα καὶ Μαρίου περὶ τὴν ῥωμαϊκὴν πολιτείαν ἀναρριπ-

σάντων

σάντων τὴν στάσιν, τέσσαρας μυριάδας πεζῶν καὶ μυρίους ἱππέας Ἀρχελάῳ τῷ στρατηγῷ παραδοὺς ὁ Μιθριδάτης, κατὰ Βιθυνῶν ἐκέλευσε στρατεύειν. καὶ κρατεῖ τῆς μάχης συμβαλὼν Ἀρχέλαος· φεύγει δὲ καὶ Νικομήδης μετ' ὀλίγων. ταῦτα μαθὼν Μιθριδάτης, παραγεγονότος αὐτῷ καὶ τοῦ συμμαχικοῦ, ἄρας ἀπὸ τοῦ πρὸς τῇ ἀμασίᾳ πεδίου, διὰ τῆς παφλαγονίας ᾔει, πεντεκαίδεκα μυριάδας στρατὸν ἐπαγόμενος. Μάειος δὲ, τῶν ἀμφὶ Νικομήδην συστρατευομένων αὐτῷ, μόνῃ τῇ τοῦ Μιθριδάτου φήμῃ διασκεδασθέντων, μετὰ ῥωμαίων ὀλίγων ἀντιπαρατάσσεται Μηνοφάνει τῷ Μιθριδάτου στρατηγῷ, καὶ τραπεὶς φεύγει, πᾶσαν τὴν δύναμιν ἀποβαλών. ἐμβαλὼν δὲ σὺν ἀδείᾳ Μιθριδάτης εἰς τὴν Βιθυνίαν, τάς τε πόλεις καὶ τὴν χώραν ἀμαχεὶ κατέσχεν, καὶ τῶν ἄλλων δὲ πόλεων τῶν κατὰ τὴν ἀσίαν αἱ μὲν ἡλίσκοντο, αἱ δὲ προσεχώρουν τῷ βασιλεῖ. καὶ μεταβολὴ τῶν ὅλων ἀθρόα καθίστατο, ῥοδίων μόνων πρὸς ῥωμαίους στεργόντων φιλίαν. δι' ἣν κατ' αὐτῶν Μιθριδάτης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐκίνει τὸν πόλεμον. εἰ καὶ τὸ πλέον ῥόδιοι εἶχον· ὡς καὶ αὐτὸν Μιθριδάτην ναυμαχοῦντα ἐγγὺς τοῦ ἁλῶναι ἐλθεῖν. μετὰ δὲ ταῦτα μαθὼν Μιθριδάτης ὡς οἱ κατὰ τὰς πόλεις σποράδες ῥω-

μαῖοι

μαῖοι τῶν παρ' αὐτοῦ διανυομένων ἐμποδὼν ἵσταντο, γράφει πρὸς πάσας, ὑπὸ μίαν ἡμέραν τοὺς παρ' αὐταῖς ῥωμαίους φονεύειν. καὶ πολλοὶ πεισθέντες, τοσοῦτον φόνον εἰργάσαντο, ὡς μυριάδας ὀκτὼ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τὸν διὰ ξίφους ὄλεθρον ὑποστῆναι. ἐρετρίας δὲ, καὶ χαλκίδος, καὶ ὅλης εὐβοίας τοῖς τοῦ Μιθριδάτου προσθεμένων, καὶ ἄλλων πόλεων αὐτῷ προσχωρούντων, καὶ μὴν καὶ λακεδαιμονίων ἡττηθέντων, Σύλλαν ἐκπέμπουσιν οἱ ῥωμαῖοι, ἱκανὴν αὐτῷ συνεκπέμψαντες στρατιάν. ὁ δὲ, παραγεγονὼς, τῶν πόλεων τὰς μὲν, ἑκουσιότητι μεταβαλλομένας, τὰς δὲ καὶ βίᾳ κατέσχεν, οὐκ ὀλίγον στράτευμα τῶν ποντικῶν μάχῃ τρεψάμενος. εἷλεν δὲ καὶ τὰς ἀθήνας· καὶ κατέσκαπτο ἂν ἡ πόλις, εἰ μὴ θᾶττον ἡ σύγκλητος ῥωμαίων τὴν τοῦ Σύλλα γνώμην ἀνέκοψεν. συχνῶν δὲ παρατάξεων συνισταμένων, ἐν αἷς τὸ πλεῖον εἶχον οἱ ποντικοὶ, καὶ συμμεταβαλλομένων τῶν πραγμάτων τοῖς κατορθουμένοις, ἔνδεια τοῖς βασιλικοῖς τῆς διαίτης ἐπέστη, ἀσώτως τῶν πρὸς ταύτην διακειμένοις, καὶ ταμιεύειν τὰ κληθέντα μὴ ἐπισταμένοις. καὶ εἰς συμφορῶν ἂν ἐξέπεσον τὴν ἐσχάτην, εἰ μὴ Ταξίλλης ἀμφίπολιν ἑλὼν, καὶ διὰ ταῦτα τῆς μακεδονίας πρὸς αὐτὸν μεταβαλλομένης, ἐ-

κεῖθεν τὴν ἀφθονίαν ἐχορήγησε τῶν ἐπιτηδείων. Ταξίλης δὲ καὶ Ἀρχέλαος συμμίξαντες τὰ στρατεύματα, ὑπὲρ τὰς ἓξ μυριάδας τὸ πλῆθος ἦγον, καὶ στρατοπεδεύονται κατὰ τὴν φωκίδα χώραν, ὑπαντιάσοντες τῷ Σύλλᾳ. ὁ δὲ καὶ Λουκίνσιον Ὁρτήνσιον ὑπὲρ τὰς ἓξ χιλιάδας ἄγοντα ἐξ ἰταλίας συμπαραλαβὼν, ἀπὸ συχνοῦ διαστήματος ἀντεστρατοπεδεύετο. ἐπὶ σιτολογίαν δὲ παρὰ τὸ πρέπον τῶν περὶ τὸν Ἀρχέλαον τραπέντων, ἀπροόπτως Σύλλας ἐπιτίθεται τῷ τῶν πολεμίων στρατοπέδῳ· καὶ τοὺς μὲν ἀνθρώπους τῶν ἁλόντων αὐτίκα κτείνει, ἐξ ὧν δὲ φόβον ἐπιθέσεως οὐκ εἶχεν, τούτοις περιΐστησι τῷ χωρίῳ, καὶ πυρὰ κελεύει καίειν, ὡς τοὺς ἀπὸ τῆς σιτολογίας ἀφικνουμένους δέχοιντο, μηδεμίαν ὑπόνοιαν παρεχόμενοι τοῦ πάθους. καὶ συνέβη ὡς ἐστρατηγήθη, καὶ λαμπρὰν τὴν νίκην ἔσχον οἱ περὶ τὸν Σύλλαν. χίους δὲ ὡς ῥοδίοις συμμαχήσαντας αἰτιασάμενος ὁ Μιθριδάτης, κατ' αὐτῶν Δορύλαον ἐκπέμπει, ὃς, εἰ καὶ πολλῷ πόνῳ, τὴν πόλιν κατέχει· καὶ τὴν μὲν χώραν κατένειμεν τοῖς ποντικοῖς, τοὺς δὲ πολίτας πλοίοις ἐμβαλὼν, διέφερεν ἐπὶ τὸν πόντον. ἡρακλεῶται δὲ, ἐπεὶ φιλία αὐτοῖς πρὸς χίους ἦν, ἐν τῷ παράπλῳ τὰς ποντικὰς νῆας αἳ τοὺς αἰχμαλώτους ἦγον, ἐφορ-

μήσαν-

μήσαντες αὐταῖς οὐδὲ ἀνθισταμέναις (οὐδὲ γὰρ ἐξήρκουν) κατῆγον ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ παραυτίκα τὰ πρὸς τὴν χρείαν χορηγοῦντες ἀφθόνως τοῖς χιώταις, τούτους ἀνελάμβανον· καὶ ὕστερον μεγαλοπρεπῶς δωρησάμενοι, ἐν τῇ πατρίδι ἀποκατέστησαν. ἡ δὲ σύγκλητος Φλάκκον Οὐαλέριον καὶ Φιμβρίαν πέμπει πολεμεῖν Μιθριδάτῃ, ἐπιτρέψασα καὶ Σύλλᾳ συλλαμβάνειν τοῦ πολέμου, ὅμοια φρονοῦντι τῇ συγκλήτῳ· εἰ δὲ μὴ, τὴν πρὸς αὐτὸν πρότερον συνάψαι μάχην. Σύλλας κατ' ἀρχὰς μὲν, ποικίλαις ἐπάλαιε συμφοραῖς (λιμόν τε γὰρ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς μάχης πταίσματα εἶχεν) κατώρθωσε μέντοι τὰ πλείω· διὰ δὲ βυζαντίων ἐπὶ βιθυνίαν διαβαλὼν, κἀκεῖθεν ἐπὶ νίκαιαν, τῆς πορείας ἔστη. ὡσαύτως δὲ καὶ Φιμβρίας ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ διεπεραιώθη. Φλάκκου δὲ δυσχεραίνοντος ὅτι Φιμβρίαν μᾶλλον, ἅτε δὴ φιλανθρώπως ἄρχοντα, τὸ πλῆθος ἄρχειν ἠγάπα, καὶ διαλοιδορουμένου αὐτῷ τε καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῖς ἐπιφανεστέροις, δύο τῶν ἄλλων πλέον εἰς ὀργὴν ἐξαφθέντες ἀποσφάττουσιν αὐτόν. ἐφ' οἷς ἡ σύγκλητος κατὰ Φιμβρίου ἠγανάκτησεν· ὅμως οὖν τὴν ἀγανάκτησιν κρύπτουσα, ὑπατείαν αὐτῷ ψηφισθῆναι διεπράξατο. ὁ δὲ,

πάσης γεγονὼς ἡγεμὼν τῆς δυνάμεως, τὰς μὲν ἑκούσας, τὰς δὲ καὶ βιαζόμενος τῶν πόλεων προσήγετο. ὁ δὲ τοῦ Μιθριδάτου υἱὸς Ταξίλλην, καὶ Διόφαντον, καὶ Μένανδρον τοὺς ἀρίστους τῶν στρατηγῶν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ πολλὴν ἄγων δύναμιν, πρὸς Φιμβρίαν ἀντηγωνίαζεν. τὰ μὲν οὖν πρῶτα, τὸ ὅτι κρατέστερον οἱ βάρβαροι ἔφερον· Φιμβρίας δὲ ἀνασώσασθαι στρατηγήμασι τὰς ἐκ παρατάξεως ἐλαττώσεις διανοούμενος (τὸ γὰρ πολέμιον ὑπερεῖχεν πλήθει) ὡς ἐπί τινα ποταμὸν τῶν μαχομένων ἑκατέρα δύναμις ἧκεν, καὶ μέσον ἀμφοῖν τοῦτον ἐποιήσαντο, ὄμβρου περὶ τὸν ὄρθρον ῥαγέντος, ἀπροσδόκητος ὁ τῶν ῥωμαίων στρατηγὸς διαβαίνει τὸν ποταμὸν· καὶ ὕπνῳ τῶν πολεμίων ἐν ταῖς σκηναῖς κατεχομένων ἐπιπεσὼν, μηδ' αἰσθανομένους κατέκλεινεν, ὀλίγων τῶν ἐν ἡγεμονίαις διαπεφευγότων τὸν ὄλεθρον, καὶ τῶν ἱππέων· μεθ' ὧν καὶ Μιθριδάτης ὁ Μιθριδάτου, καὶ πρὸς τὸ πέργαμον πρὸς τὸν πατέρα Μιθριδάτην ἅμα τοῖς συνεξιππασαμένοις διασώζεται. οὕτω δὲ βαρείας τῆς συμφορᾶς καὶ λαμπρᾶς τοῖς βασιλικοῖς συμπεσούσης, αἱ πλεῖσται τῶν πόλεων πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετέθεντο. Μαρίου δὲ ἀπὸ τῆς φυγῆς ἀνασωθέντος εἰς τὴν ῥώμην, Σύλλας δεδιὼς (τῶν ἀντιστασιωτῶν γὰρ ἦν ἐκεῖνος) μὴ τῇ ὁμοίᾳ φυγῇ

τὴν

τὴν εἰς αὐτὸν ὕβριν ἀπαιτήσῃ, πρὸς Μιθριδάτην διεπρεσβεύετο, συμβάσεις αὐτῷ τὰς πρὸς ῥωμαίους ὑποβαλλόμενος. τοῦ δὲ καὶ ταῖς συμβάσεσιν ἀσμενίσαντος, ἀφικέσθαι τε ἐπὶ ταύταις αἰτήσαντος, αὐτὸς προθύμως ἐστέλλετο. οὔπω γοῦν τῶν ἀναμεταξὺ ἀλλήλων προεληλυθότων, Δάρδανον αὐτοὺς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὑποδέχεσθαι. καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς ὑποχωρησάντων, ὁμολογίαι γίνονται, Μιθριδάτην μὲν ῥωμαίοις ἐκχωρεῖν τῆς ἀσίας, καὶ βιθυνῶν δὲ καὶ καππαδοκίας ἄρχειν τοὺς ἐκ γένους βασιλέας· βεβαιωθῆναι δὲ Μιθριδάτῃ τοῦ πόντου παντὸς τὴν βασιλείαν, παρασχεῖν δὲ ἰδίως Σύλλᾳ βιήρεις π΄ καὶ τάλαντα τρισχίλια, πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπὶ τὴν ῥώμην κάθοδον· καὶ ῥωμαίους μηδὲν ταῖς πόλεσι μνησικακῆσαι ἀνθ᾽ ὧν μετέβαλον εἰς Μιθριδάτην, εἰ καὶ μὴ κατὰ τὰς ὁμολογίας τότε συνέβη. πολλὰς γὰρ ὕστερον τῶν πόλεων ἐδουλώσαντο. Σύλλας μὲν οὖν οὕτω λαμπρῶς εἰς τὴν ἰταλίαν ἀφίκετο, καὶ Μάριος αὖθις τῆς πόλεως ὑπεχώρησεν, καὶ Μιθριδάτης ἀνέστρεψεν οἴκαδε, πολλὰ τῶν διὰ τὴν ἐν ᾗ κατηνέχθη συμφορὰν, ἀποστάντων ἐθνῶν, ἐξ ὑπαρχῆς χειρωσάμενος. παρὰ τῆς συγκλήτου δὲ Μουρήνας ἡγεμὼν πέμπεται, καὶ Μιθριδάτης διαπρεσβεύεται πρὸς αὐτὸν, τὰς πρὸς Σύλλαν ὁμο-

λογίας ἅμα τε προτείνων, καὶ βεβαίους ἀξιῶν εἶναι. ὁ δὲ, μὴ θέμενος τῇ πρεσβείᾳ (καὶ γὰρ καὶ οἱ πρέσβεις, Ἕλληνες ὄντες καὶ τὸν βίον φιλόσοφοι, τὸν Μιθριδάτην μᾶλλον διέσυρον ἢ συνίστων) ὥρμητο ἐπὶ τὸν Μιθριδάτην· καὶ τῷ τε Καππαδοκίας Ἀριοβαρζάνῃ τὴν ἀρχὴν βεβαιοτέραν ἐποίει, καὶ ἐπὶ ταῖς εἰσβολαῖς τῆς Μιθριδάτου βασιλείας κτίζει πόλιν Κίνειαν. ἐν τούτοις δὲ, τε Μουρήνας καὶ ὁ Μιθριδάτης διαπρεσβεύονται πρὸς Ἡρακλεώτας, ἀνὰ μέρος ἑκάτερος κατὰ τοῦ ἑτέρου καὶ ἐπὶ συμμαχίᾳ. τῶν μὲν οὖν Ῥωμαίων τὴν ἰσχὺν φοβερὰν ἡγοῦντο, ἀῤῥώδουν δὲ καὶ τὴν γειτνίασιν τοῦ Μιθριδάτου. διὸ ἀποκρίνονται τοῖς παρ' αὐτῶν πρέσβεσιν, ὡς τοσούτων πολέμων ἀναῤῥαγέντων, μόλις ἂν τὴν ἰδίαν τηρεῖν δύνασθαι, μήπω γε ἑτέροις ἐπικουρεῖν. ἀλλὰ γὰρ Μουρήνᾳ μὲν συνεβούλευον οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὴν Σινώπην ὁρμᾶν, καὶ περὶ τοῦ βασιλείου κινεῖν τὸν πόλεμον, ὡς εἰ ταύτην ἕλοι, τῶν λοιπῶν κρατήσει ῥᾳδίως· ὁ δὲ Μιθριδάτης πολλῇ δυνάμει κατασφαλισάμενος ταύτην, εἰς αὐτοπρόσωπον πόλεμον καθίστηκε· καὶ πείραις μὲν τὰς κατ' ἀρχὰς ἐπικρατέστερα ἦν τὰ τοῦ βασιλέως, εἶτα εἰς ἀγχώμαλον ἡ μάχη συνεστράφη, καὶ εἰς ὄκνον ἡ μάχη τὸ πρόθυμον περιέστησε τῶν πολεμίων. διὸ καὶ Μιθριδάτης μὲν εἰς τὰ

περὶ

περὶ τὴν φάσιν καὶ τὴν καύκασον ἐτράπετο· Μυρή-
νας δὲ ἀπῆρεν εἰς τὴν ἀσίαν, καὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος
διετίθει. μετ' οὐ πολὺ δὲ χρόνον Σύλλας ἐν ῥώ-
μῃ τελευτᾷ· καὶ πέμπουσιν ἡ σύγκλητος ἐπὶ μὲν
τὴν βιθυνίαν Αὐρήλιον Κότταν, ἐπὶ δὲ τὴν ἀσίαν
Λεύκιον Λεύκολλον, οἷς ἦν ἐντολὴ πολεμεῖν
Μιθριδάτῃ. Μιθριδάτης δὲ ἄλλον τε στρατὸν
συχνὸν παρεσκευάζετο, καὶ τριήρεις μὲν υ', τῶν δὲ
μικροτέρων τῶν νηῶν, πεντηκοντήρων τε καὶ κερ-
κούρων ἀριθμὸς ἦν οὐκ ὀλίγος. Διοφάντῳ δὲ
τῷ Μιθάρου δύναμιν δοὺς, πέμπει πρὸς τὴν
καππαδοκίαν, φρουρὰς ταῖς πόλεσιν ἐγκαθιστάναι·
εἰ δὲ Λεύκολλος εἰς τὸν πόντον ἀφίκοιτο, ὑ-
παντιάζειν, καὶ τῆς προσωτέρω πορείας ἀπείργειν. αὐ-
τὸς δὲ μεθ' ἑαυτοῦ πεζὸν μὲν στρατὸν ἦγεν, πεντε-
καίδεκα μυριάδας, ἱππεῖς δὲ διχιλίους ἐπὶ
τοῖς μυρίοις. ἅρματά τε δρεπανηφόρα συνε-
πῆν κ' καὶ ρ', καὶ πᾶσα ἄλλη μηχανοποιῶν οὐκ
ἐνδέουσα πληθύν. ἠπείγετο δὲ διὰ τῆς τιμωνίτιδος
παφλαγονίας εἰς τὴν γαλατίαν· καὶ ἐνναταῖος εἰς
τὴν βιθυνίαν ἀφικνεῖται. Λεύκολλος δὲ Κότταν μὲν
ἐφορμεῖν κελεύει τῷ καλχηδονίων λιμένι, παν-
τὶ τῷ ναυτικῷ. τὸ δὲ Μιθριδάτου ναυτικὸν παρα-
πλέον τὴν ἡράκλειαν, παρ' αὐτῆς οὐκ ἐδέχθη· ἀλλ' ἀ-
γορὰν μὲν αἰτησαμένων παρέσχον, οἷα δὲ εἰκὸς, ἐπι-
μιξίας γινομένης, Ἀρχέλαος ὁ τοῦ ναυτικοῦ στρατη-

λαβεν Σιλῖνον καὶ Σάτυρον ἐπιφανεῖς τῆς ἡρα-
κλείας ἄνδρας· καὶ οὐκ ἀνῆκεν ἕως ἀνέπεισεν
λαβεῖν πέντε τριήρεις συμμαχίδας εἰς τὸν
κατὰ τῶν ῥωμαίων πόλεμον. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς
πράξεως (ὅπερ καὶ Αρχέλαος ἐμηχανᾶτο) τὴν
ῥωμαίων ἀπέχθειαν ὁ ἡρακλεώτης δῆμος ἐκ-
τήσατο. δημοσιωνίας δὲ τῶν ῥωμαίων ἐν ταῖς ἄλ-
λαις πόλεσι καθισώντων, καὶ τὴν ἡράκλειαν
διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν ταύταις ὑπέβαλον. οἱ
δὲ δημοσιῶναι πρὸς τὴν πόλιν ἀφικόμενοι,
παρὰ τὰ ἔθη τῆς πολιτείας, καὶ ἀργύριον ἀπαι-
τοῦντες, τοὺς πολίτας ἐλύπουν, ἀρχήν τινα
δουλείας τοῦτο νομίζοντας. οἱ δὲ, διαπρεσβεύ-
σασθαι δέον πρὸς τὴν σύγκλητον, ὥστε τῆς δημοσι-
ωνίας ἀπολυθῆναι, ἀναπεισθέντες ὑπό τινος
θρασυτάτου τῶν ἐν τῇ πόλει, τοὺς τελώνας ἀ-
φανεῖς ἐποίησαν, ὡς καὶ τὸν θάνατον αὐτῶν ἀγ-
νοεῖσθαι. πολέμου δὲ ναυτικοῦ κατὰ χαλκηδόνα
πόλιν ῥωμαίοις τε καὶ ποντικοῖς συστάντος, καὶ
πεζῆς δὲ δυνάμεως τῆς τε βασιλικῆς καὶ τῆς ῥω-
μαϊκῆς εἰς μάχην ἀλλήλαις συῤῥαγείσης
(ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν Κόττας, τῶν δὲ Μιθριδάτης)
τρέπουσιν οἱ βαστέρναι κατὰ τὸ πεζὸν τοὺς ἰτα-
λούς, καὶ πολὺν αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. τὰ
αὐτὰ δὲ καὶ περὶ τὰς ναῦς ἐγένετο· καὶ ὑπὸ μίαν
ἡμέραν γῆ τε καὶ θαλάσσῃ τοῖς ῥωμαίων διε-

λελυμασμένῳ σώματι, διαφθαρέντων ἐν μὲν τῇ
ναυμαχίᾳ ὀκτακισχιλίων, τετρακισχιλίων καὶ
πεντακοσίων ἑαλωκότων· τοῦ δὲ πεζοῦ στρατεύ-
ματος Ἰταλοὶ μὲν τριακόσιοι καὶ πεντακισχί-
λιοι, τῶν δὲ Μιθριδατείων, Βαστέρναι μὲν περὶ
τριάκοντα, τοῦ δὲ λοιποῦ πλήθους ἑπτακόσιοι.
οὕτως ἀρθέντα τὰ Μιθριδάτεια πάντων τὸ
φρόνημα κατεδούλου. Λεύκολλος δὲ ἐπὶ τοῦ Σα-
γαρίου ποταμοῦ στρατοπεδεύων, καὶ μαθὼν τὸ
πάθος, λόγοις ἀνελάμβανεν ἀθυμήσαντας
τοὺς στρατιώτας. τρεπομένου δὲ ἐπὶ Κύζικον
σὺν μεγάλῳ φρονήματι Μιθριδάτου, καὶ πο-
λιορκεῖν τὴν πόλιν βουλομένου Λεύκολλος ἐπα-
κολουθήσας καὶ συμβαλὼν πολέμῳ, νικᾷ τοὺς
Ποντικοὺς ἀνὰ κράτος· βραχὺ μὲν πλείοις
μυριάδος ἀνελών, τρισχιλίοις δὲ καὶ μυρίοις λα-
βὼν αἰχμαλώτοις. τὸ δὲ Φιμβριανῶν στράτευ-
μα ὑπόπτως ἔχον ὡς διὰ τὸ περὶ Φλάκκον
τόλμημα οὐκ ἂν αὐτοὺς ἔτι νομίσειαν οἱ ἡγε-
μόνες εὔνοις, ἔπεμπον κρύφα πρὸς Μιθρι-
δάτην, αὐτομολίαν ὑπισχνούμενοι. ὁ δὲ ἕρμαι-
ον τὴν πρόσκλησιν ἡγησάμενος, ὡς νὺξ ἐπέ-
βαλεν, Ἀρχέλαον πέμπει βεβαιῶσαί τε τὰς
ὁμολογίας, καὶ τοὺς προσχωρήσαντας ἄξειν. οἱ δὲ
Φιμβριανοὶ, ἐπεὶ τούτοις Ἀρχέλαος παρεγένε-
το, αὐτὸν μὲν συνέλαβον, τοὺς δὲ σὺν αὐτῷ

διεχειρίσαντο. ἐπὶ τούτῳ δὲ τοῦ βασιλέως ἀτυχήματι καὶ λιμὸς ἐπιπίπτει αὐτοῦ τῇ στρατιᾷ, καὶ πολλοὺς ἀπώλλυεν. πλὴν οὕτω πολλοῖς παθήμασι κάμνων, Κυζίκου τῆς πολιορκίας τέως οὐκ ἀφίστατο, μετ' ὀλίγον δὲ πολλὰ καὶ παθὼν καὶ πράξας, ὅμως ἀνάλωτον λιπὼν τὴν πόλιν, ἀνεχώρησεν· τοῦ μὲν πεζοῦ Ερμαῖον καὶ Μάριον ἡγεῖσθαι καταστησάμενος, στρατὸν ὑπὲρ τρισμυρίους ἄγοντας· αὐτὸς δὲ διὰ θαλάσσης ποιούμενος τὴν ἀνάζευξιν· ἐπιβαίνοντος δὲ αὐτοῦ τῶν τριήρων, πολλαὶ παθῶν ἰδέαι συνέπιπτον. οἱ γὰρ ἐμβαίνειν μέλλοντες εἰς αὐτάς, τὰς μὲν, ἤδη πεπληρωμένας, τὰς δὲ καὶ μελλούσας, κατεῖχον ἐξαρτώμενοι· καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τοῦτο δρώντων, αἱ μὲν κατεδύοντο, αἱ δὲ περιετρέποντο. τοῦτο Κυζικηνοὶ θεασάμενοι ὥρμησαν ἐπὶ τὰ τοῦ Ποντικοῦ στρατόπεδα, καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας καμαλήρους διαφθείροντες, ὅ τι παρῆν ὑπολελειμμένον τοῦ στρατοπέδου, διήρπαζον. Λεύκολλος δὲ διώξας ἐπὶ τὸν Αἴσιπον ποταμὸν τὸ πεζόν, ἀπροσδοκήτως καταλαμβάνει, καὶ φόνον πολὺν τῶν πολεμίων ποιεῖται. Μιθριδάτης δὲ ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ὡς ἠδύνατο, Πέρινθον ἐπολιόρκει. ταύτης δὲ διαμαρτών, ἐπὶ Βιθυνίαν διαπεραιοῦται. ἐπεὶ δὲ καὶ Βάρβας συχνοὺς Ἰταλῶν ἐπάγων ἧκεν, καὶ μὴν καὶ Τριάριος ὁ Ῥωμαίων ἡγεμὼν ἀνασκευασάμενος τὴν ἀπα-

μεία

μεία πολιορκεῖν ἐπέστη, οἱ ἀπαμεῖς ἀντισχόν-
τες ὅσα ἠδύναντο, τέλος ἀνοίξαντες τὰς πύ-
λας, τούτους εἰσεδέξαντο. εἷλον δὲ καὶ προῦσαν τὴν
πόλιν ἡ ῥωμαίων δύναμις· ὑπὸ δὲ τὸν ἀσιανὸν ὄ-
λυμπον διέκειτο αὕτη. ἐκεῖθεν ὁ Τριάριος ἐπὶ
προυσιάδα τὴν ἐπιθαλάσσιον μετὰ τῆς δυνάμεως
παραγίνεται. αὕτη δὲ, κίερος τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖ-
το, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν ἀργοναυτῶν ἄφιξις λέγεται, καὶ ὁ τοῦ Ὕ-
λα ἀφανισμὸς, καὶ ἡ τοῦ Ηρακλέους ἐπὶ τὴν τούτου
ἀναζήτησιν πλάνη, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἕτερα.
παραγεγονότα δὲ, ῥᾳδίως οἱ προυσαεῖς ἐδέξαν-
το, τοὺς ποντικοὺς διωσάμενοι. ἐκεῖθεν ἐπὶ νί-
καιαν φρουρουμένην Μιθριδατείῳ φρουρᾷ παραγί-
νεται· οἱ δὲ ποντικοὶ τὸν νοῦν τῶν ἐν νικαίᾳ συνει-
δόντες ἐπὶ ῥωμαίους ἀποκλίνοντα, διὰ τῆς νυκ-
τὸς πρὸς Μιθριδάτην εἰς νικομήδειαν ἀνεχώ-
ρησαν· καὶ ῥωμαῖοι ἀταλαιπώρως κρατοῦσι τῆς
πόλεως. αὕτη δὲ ἡ πόλις ἡ νίκαια τὴν μὲν κλῆ-
σιν ἄγει ἀπὸ Ναΐδος νύμφης, ὄνομα λαχού-
σης τὴν Νίκαιαν, ἔργον δὲ γεγονὼς νικαέων τῶν
μετὰ Αλεξάνδρου μὲν συστρατευσάντων, μετὰ δὲ
τὸν ἐκείνου θάνατον, κατὰ ζήτησιν πατρί-
δος, ταύτην τε κτισάντων καὶ συνοικισαμέ-
νων. ἡ μὲν οὖν Ναῒς ἡ Νίκαια παῖς λέ-
γεται φῦναι Σαγαρίου τοῦ κατὰ τὴν
χώραν δυνάστου καὶ Κιβέλης· παρθενίαν

δὲ

δὲ μᾶλλον ἢ τὴν πρὸς ἄνδρα ποθοῦσα ὁμιλίαν, ἐν ὄρεσι καὶ θήραις τὸν βίον εἶχεν. ταύτης δὲ Διόνυσος μὲν ἤρα, ἐρῶν δὲ, οὐκ ἐτύγχανεν· μὴ τυγχάνων δὲ, μηχαναῖς τὸ λεῖπον τῇ γνώμῃ ἀναπληροῦν ἐπεχείρει. πληροῖ πίνου τὴν κρήνην ἀφ' ἧς εἰώθεν ἡ Νίκαια πίνειν, ἐπειδὰν ἀπὸ τῆς θήρας κοπωθείη, ἀντὶ τοῦ ὕδατος, οἴνου· ἡ δὲ, μηδὲν συνειδυῖα, καὶ τὸ εἰωθὸς ποιοῦσα, ἐμφορεῖταί τε τοῦ ἐπιβούλου νάματος, καὶ ὑπηρετεῖ καὶ ἄκουσα τῷ βουλήματι τοῦ ἐραστοῦ. μέθης γὰρ αὐτὴν καὶ ὕπνου λαβόντων, ὅ, τε Διόνυσος αὐτῇ ἐπιμίγνυται, καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς φύει Σάτυρόν τε καὶ ἑτέρους. οἱ δὲ Νικαεῖς, οἳ τὴν πόλιν ἤγειραν καὶ συνῴκισαν Νίκαιαν, εἶχον πατρίδα Φωκίδος γείτονα, πρὸς ἣν καὶ πολλάκις στασιάσαντες, ὑπ' αὐτῆς ἐκείνης ὕστερον τὴν πατρίδα ἀφῃρέθησαν, καταστροφὴν ταύτης καὶ ἀφανισμὸν τῶν ἐν τῇ Φωκίδι πολλῇ σπουδῇ καταπραξαμένων. ἀλλ' ἡ μὲν Νίκαια οὕτω τε τὴν κλῆσιν καὶ τὴν οἰκοδομὴν ἔσχεν, καὶ οὕτως προσεχώρησεν ῥωμαίοις. Μιθριδάτης δὲ ἐν τῇ Νικομηδείᾳ διέτριβεν. Κόττας δὲ βουλόμενός τι τῶν προδιημαρτημένων ἀναλαβεῖν, ἧκεν ἀπὸ Χαλκηδόνος ἐν ᾧ ἔπληττο πρὸς τὴν Νικομήδειαν· καὶ στρατοπεδεύει ν' καὶ ρ' σταδίων τῆς πόλεως ἄποθεν, τὴν συμβολὴν τῆς μάχης

ὑπτι-

ὑπευλαβούμενος. καταλαμβάνει δὲ Κότταν
σπουδῇ πολλῇ αὐτόκλητον ὁ Τριάριος, καὶ Μι-
θριδάτου ὑποχωρήσαντος εἰς τὴν πόλιν, ἑ-
κατέρωθεν ταύτην πολιορκεῖν τὸ ῥωμαϊκὸν
παρεσκευάζετο στράτευμα. ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς
ἐπυνθάνετο, δυσὶ ναυμαχίαις, τῇ μὲν, περὶ
Τένεδον, τῇ δὲ, κατὰ τὸ αἰγαῖον Λευκόλλου πο-
λεμοῦντος τοὺς ποντικοὺς νενικῆσθαι, καὶ οὐκ ἀξ-
ιόμαχον αὐτὸν πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν
ῥωμαίων ᾔδει τὴν ἐπίβασιν, τῷ στόλῳ εἰς
τὸν ποταμὸν ἀνέπλει· καὶ σφοδρῷ χειμῶνι
περιπεσὼν, τινὰς μὲν τῶν τριήρων ἀποβάλλει,
αὐτὸς δὲ κατὰ τῶν πλειόνων εἰς τὸν ὕπι-
ον ποταμὸν κατηνέχθη. ἐκεῖ δὲ διὰ τὸν
χειμῶνα διατρίβων, Λάμαχον τὸν ἡρα-
κλεώτην, φιλίαν ἔχων πρὸς αὐτὸν παλαι-
ὰν, μαθὼν ἄρχειν τῆς πολιτείας, πολλαῖς
ὑποσχέσεσιν εἷλκεν ὥστε παρασκευάσαι αὐ-
τὸν ἐν τῇ πόλει παραδεχθῆναι. ἔπεμπε
δὲ καὶ χρήματα· ὁ δὲ ἀντεδίδου τὴν αἴτη-
σιν· καὶ δημοθοινίαν ἔξω τῆς πόλεως λαμ-
προτάτην παρασκευασάμενος τοῖς πολίταις,
κἀν ταύτῃ μηδὲ τὰς πύλας ἔχειν παρεγγυ-
ησάμενος κεκλεισμένας, μεθύσας τε τὸν δῆ-
μον, ἐκ συνθήματος κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέ-
ραν ἐφεστάναι λάθρα παρασκευάζει τὸν
Μιθρι-

Μιθριδάτην· καὶ οὕτως ἡ πόλις, μηδὲ τὴν ἄφιξιν αἰσθανομένων τῶν ἡρακλεωτῶν, ὑπὸ χεῖρα Μιθριδάτου γίνεται. τῇ ἐπαύριον δὲ συγκαλέσας τὸ πλῆθος ὁ βασιλεὺς, καὶ φιλίοις δεξιωσάμενος λόγοις, καὶ τὴν εὔνοιαν πρὸς αὐτὸν παραινέσας σώζειν, τετρακισχιλίους τε φρουροὺς ἐγκαταστήσας, καὶ φρούραρχον Κοννακόρικα, προφάσει τοῦ, εἰ ῥωμαῖοι βουληθεῖεν ἐπιβουλεύειν, τῆς πόλεως ἐκείνους ὑπερμαχεῖν, καὶ σωτῆρας εἶναι τῶν ἐνοικούντων· εἶτα δὲ καὶ χρήματα διανείμας τοῖς ἐν αὐτῇ, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν τέλει· ἐπὶ τῆς σινώπης ἐξέπλευσεν. Λεύκολλος δὲ καὶ Κόττας καὶ Τριάριος, οἱ ῥωμαίων αὐτοκράτορες στρατηγοὶ, ἐπὶ τῆς νικομηδείας καθ' ἓν γενόμενοι, ὥρμηντο εἰς τὸν πόντον ἐμβαλεῖν· ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς ἡ τῆς ἡρακλείας κατάληψις ἠγγέλθη, ἡ δὲ προδοσία οὐκ ἐγνώσθη, ἀλλὰ τῆς πόλεως ὅλης ἡ ἀπόστασις ἐνομίσθη, Λεύκολλον μὲν ἐδόκει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως εἰς τὴν καππαδοκίαν διὰ τῆς μεσογείου χωρεῖν ἐπί τε Μιθριδάτην καὶ τὴν πᾶσαν βασιλείαν, Κότταν δὲ ἐπὶ ἡρακλείας· τὸν Τριάριον δὲ, τὸ ναυτικὸν ἀναλαβόντα, περὶ τὸν ἑλλήσποντον καὶ τὴν προποντίδα τὰς ἐπὶ κρήτην καὶ ἰβηρίαν ἀπεσταλμένας Μιθριδατείους ναῦς ὑποστρεφούσας λοχᾶν. Μιθριδάτης δὲ, ταῦτα ἀκούων,

ων, παρεσκευάζετο, καὶ διεπρεσβεύετο πρός τε τοὺς σκυθῶν βασιλεῖς, καὶ πρὸς τὸν πάρθον, καὶ πρὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Τιγράνην τὸν ἀρμένιον. ἀλλ' οἱ μὲν ἀπεῖπον· Τιγράνης δὲ ὑπὸ τῆς Μιθριδάτου θυγατρὸς πολλάκις ἐνοχληθεὶς, καὶ ἀναβαλλόμενος, ὅμως ὑπέση τὴν συμμαχίαν. καὶ Μιθριδάτης διαφόροις πέμπων κατὰ Λευκόλλου στρατηγοὺς, καὶ τῆς συμπλοκῆς ἐπιγινομένης, πολύτροποι μὲν συνέβαινον αἱ μεταβολαὶ, ἐν τοῖς πλείστοις δὲ τὰ ῥωμαίων ὅμως κατώρθου· ἠθύμει μὲν ὁ βασιλεὺς, ἀθροίσας δ' οὖν πεζῶν μὲν τέσσαρας μυριάδας, ἱππεῖς δὲ ὀκτακισχιλίοις, ἐξέπεμψεν Διόφαντον καὶ Ταξίλλην ἐπὶ τοῖς προαπεσταλμένοις. τῶν δὲ τοῖς προλαβοῦσι συναφθέντων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀκροβολισμοῖς ἀλλήλων οἱ πολέμιοι καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἀπεπειρῶντο· εἶτα ἱππομαχίαι συνέστησαν δύο, ὧν τὴν μὲν ἐνίκων οἱ ῥωμαῖοι, τὴν δευτέραν δὲ οἱ ποντικοί. τριβομένου δὲ τοῦ πολέμου, Λεύκολλος ἀγορὰν ἄξοντας εἰς καππαδοκίαν ἐκπέμπει. καὶ μαθὼν Ταξίλλης καὶ Διόφαντος πεζοὺς ἐκπέμπουσι τετρακισχιλίους καὶ ἱππεῖς δισχιλίοις· ἐφ' ᾧ ἐπιθέμενοι ἀφαιρήσονται τοὺς ἀποκομίζοντας τὰς ἀγοράς. καὶ συμβαλόντων ἀλλήλοις, ἐπικρατέστεροι

γεγόνα-

γεγόνασιν οἱ ῥωμαῖοι. πέμψαντος δὲ Λευκόλλου βοήθειαν τοῖς οἰκείοις, ἧττα γίνεται βαρβάρων περιφανής. καὶ τῇ φυγῇ τούτων ἡ ῥωμαίων δύναμις ὁδηγουμένη ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ περὶ Διόφαντον καὶ Ταξίλλην ἧκον. καὶ καρτερᾶς πρὸς αὐτοὺς τῆς μάχης γινομένης, ἐπ' ὀλίγον μὲν ἀντέχον οἱ ποντικοί, εἶτα τῶν στρατηγῶν πρῶτον ἀποχωρησάντων, πάντες ἐνέκλιναν. καὶ Μιθριδάτῃ τοῦ πταίσματος οἱ στρατηγοὶ αὐτάγγελοι παρεγίνοντο· καὶ πολὺ πλῆθος τότε τῶν βαρβάρων ἀπώλετο. οὕτω Μιθριδάτῃ τῶν πραγμάτων περιφανῶς ἀποκεκλιμένων, τῶν τε βασιλίδων γυναικῶν ἡ ἀναίρεσις ἐπεποίητο, καὶ φεύγειν ἐκ τῶν καβήρων αὐτὸς, ἐν οἷς διέτριβεν, λάθρα τῶν ἄλλων ὑπηκόων, ὁρμὴ γέγονεν. καὶ ἥλω ἂν ἐν τῇ φυγῇ, τῶν γαλατῶν ἐπιδιωκόντων, καίπερ τὸν φεύγοντα ἀγνοούντων, εἰ μὴ περιτυχόντες ἡμιόνῳ χρυσὸν καὶ ἄργυρον τῶν Μιθριδατείων χρημάτων φερούσῃ περὶ τὴν ἁρπαγὴν τούτων ἐσχόλασαν. καὶ αὐτὸς εἰς ἀρμενίαν διασώζεται. Λεύκολλος δὲ ἐπὶ μὲν τὸν Μιθριδάτην Μάρκον Πομπήιον ἡγεμόνα ἐξέπεμψεν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ καβήρων μεθ' ὅλης ἠπείγετο τῆς δυνάμεως· καὶ τὴν πόλιν περικαθισάμενος, σφᾶς αὐτοὺς παραδεδωκότας τοὺς βαρβάροις ὑποσπόνδους ἔσχεν, καὶ τῶν τειχῶν ἐκυρίευσεν.

εἴασεν. ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τὴν ἀμισὸν παραγεγονώς, καὶ λόγοις παραινῶν τοὺς ἐν αὐτῇ, ῥωμαίοις προσχωρεῖν, ἐπεὶ οὐκ ἔπειθεν, ταύτην λιπών, εἰς τὴν εὐπατορίαν μεθίστη τὴν πολιορκίαν· καὶ ῥαθύμως καταγωνίζεσθαι ταύτης προσεποιεῖτο, ὡς ἂν καὶ τοὺς πολεμίους εἰς ὅμοιον ῥαθυμίας ζῆλον ἐκκαλεσάμενος, ἐξ αἰφνιδίου μεταβολῆς κατορθώσῃ τὸ μελετώμενον. ὃ καὶ γέγονεν, καὶ τὴν πόλιν οὕτως εἷλεν τῷ στρατηγήματι. ἄφνω γὰρ κλίμακας ἁρπάσαι κελεύσας τοὺς στρατιώτας, τῶν φυλάκων οὐδὲν πιστὸν προσδεδοκηκότων, ἀλλ' ἐν ὀλιγωρίᾳ διακειμένων, διὰ τῶν κλιμάκων τὸ τεῖχος ὑπερβαίνειν τοὺς στρατιώτας ἐπέτρεψεν. καὶ οὕτως ἥλω εὐπατορία, καὶ αὐτίκα κατέσκαπτο. μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ἀμισὸς ἑάλω, διὰ τῶν κλιμάκων, καὶ αὐτῆς ὁμοίως τῶν πολεμίων ἐπιβάντων τοῖς τείχεσι. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν φόνος τῶν πολιτῶν οὐκ ὀλίγος γέγονεν, ὕστερον δὲ τὸν ὄλεθρον Λεύκολλος ἐπέσχεν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς καὶ τὴν χώραν τοῖς διασωθεῖσιν ἀποκατέστησεν, καὶ οἰκειότερον ἐχρῆτο. Μιθριδάτης δὲ πρὸς τὸν γαμβρὸν παραγεγονώς, καὶ συνουσίας τυχεῖν ἀξιῶν, ταύτης μὲν οὐ τυγχάνει, φρουρὰν δὲ τοῦ σώματος παρ' αὐτοῦ λαμβάνει, καὶ τῆς ἄλλης δεξιώσεως μετεῖχεν. ἔπεμψε δὲ καὶ Λεύκολλος πρὸς Τιγράνην, πρεσβευτὴν Ἄππιον Κλώ-

διον,

διον, Μιθριδάτην ἐξαιτῶν. ὁ δὲ οὐκ ἔδωκεν, φήσας ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῆς γαμετῆς πατέρα προδοίη, διαλαβεῖσθαι μομφήν· ἀλλὰ μοχθηρὸς μὲν ὡς εἴη Μιθριδάτης, καὶ αὐτὸν εἰδέναι· δυσωπεῖσθαι δὲ τὴν ἐπικηδείαν. γράφει δὲ καὶ ἐπιστολὴν πρὸς Λεύκολλον τοὺς εἰρημένους λόγους ἔχουσαν, ἥ τις παρώξυνε τὸν δεξάμενον. οὐ γὰρ ἐπέγραψεν αὐτὸν αὐτοκράτορα, ἐγκαλῶν ὅτι μηδὲ αὐτὸς ἐκεῖνον κατὰ τὰς ἐπιστολὰς βασιλέα βασιλέων προσηγόρευσεν. ἐνταῦθα μὲν καὶ ἡ πεντεκαιδεκάτη καταλήγει ἱστορία·

ἱστορία δὲ ἡ ἐφεξῆς τάδε ἀφηγεῖται. ἀναλαβὼν Κόττας τὰ ῥωμαϊκὰ στρατεύματα, κατὰ τὴν ἡρακλείας ἐχώρει. ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐπὶ προυσιάδος ἦλθεν (ἡ δὲ προυσιάς, πρὶν μὲν ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος αὐτὴν ποταμοῦ κίερος ἐκαλεῖτο· ὁ δὲ τῆς βιθυνίας βασιλεύς, τὴν ἡρακλεωτῶν ταύτην ἀφελόμενος, ἐξ ἑαυτοῦ μετωνόμασεν.) ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὴν ποντικὴν κατῆλθε θάλασσαν, καὶ παρελθὼν τὴν παραλίαν, τοῖς κατὰ κορυφὴν τείχεσι τὸ στράτευμα προσέστησεν. ἐθάρρουν μὲν τῇ τοῦ χωρίου οἱ ἡρακλεῶται ὀχυρότητι, καὶ καρτερῶς τοῦ Κόττα πολιορκοῦντος, σὺν τοῖς φρουροῖς ἀντεμάχοντο· καὶ φόνος ἦν τοῦ ῥωμαϊκοῦ πλήθους πλέον, τραύματα δὲ πολλὰ τῶν ἡρακλεωτῶν ἐκ τῶν βελῶν. Κόττας οὖν ἀνακα-

λεῖται

λεῖται τῆς τειχομαχίας τὸ στράτευμα, καὶ μι-
κρὸν στρατοπεδείων ἄποθεν, ὅλον ἔτρεπε τὸν
σκοπὸν εἰς τὸ τὰς ἐπὶ τῆς χρείας ἐξόδους εἴρ-
γειν τῶν πολιορκουμένων. ἀπανιζόντων δὲ τῇ
πόλει τῶν ἐπιτηδείων, πρεσβεία πρὸς τοὺς
ἀποίκους ἐξεπέμπετο, ἐφ' ἧς δι' ὠνῆς αἰτοῦ-
σα χορηγίαν. οἱ δὲ τῇ πρεσβείᾳ ἠσμένιζον.
πρὸ βραχέος δὲ ὁ Τριάριος τὸν ῥωμαϊκὸν
στόλον ἔχων, ὥρμησεν ἀπὸ νικομηδείας ἐπὶ
τὰς ποντικὰς τριήρεις, ἃς προεῖπεν ὁ λό-
γος περί τε κρήτην καὶ ἰβηρίαν ἐξαποστα-
λῆναι. μαθὼν δὲ τὰς ὑπολοίπους ἐς τὸν
πόντον ἀνακεχωρηκέναι, (πολλαὶ γὰρ αὐτῶν
καὶ χειμῶνι καὶ τῇ κατὰ μέρος ναυμαχίαις
εἰς διαφθορὰν ἔδυσαν) καταλαμβάνει τε ταύ-
τας, καὶ τὴν μάχην περὶ τὴν τένεδον συγκροτεῖ·
ἑβδομήκοντα μὲν ἔχων τριήρεις αὐτός, τῶν δὲ πον-
τικῶν ἀγόντων βραχὺ λειπούσας τῶν ὀγδοήκον-
τα. ἐπεὶ δὲ συνέστη ὁ πόλεμος, κατ' ἀρχὰς
μὲν ἀντεῖχον οἱ τοῦ βασιλέως, ὕστερον δὲ τρο-
πῆς αὐτῶν λαμπρᾶς γινομένης, τὸ ῥωμαί-
ων ἀνὰ κράτος ἐνίκησε στράτευμα. καὶ οὕτως
ἅπας ὁ Μιθριδάτειος στόλος, ὅστις ἐπὶ τὴν
ἀσίαν αὐτῷ συνεξέπλευσεν, ἑάλω. Κόττας δὲ
παρὰ τὴν ἡράκλειαν στρατοπεδεύων, ὅλῳ μὲν
οὐ προσέβαλεν τῇ πολιορκίᾳ τέως τοῦ στρα-

τῶν, κατὰ μέρος δὲ προσῆγεν, ἐνίοις μὲν τῶν ῥω-
μαίων, πολλοὺς δὲ περιβαλλόμενος τῶν βιθυ-
νῶν· πολλῶν δὲ καὶ τιτρωσκομένων καὶ ἀναιρουμέ-
νων, μηχανὰς ἐπενόει, ὧν ἐδόκει τοῖς πολιορ-
κουμένοις ἡ χελώνη φοβερωτέρα. ἐπάγει γοῦν
ὅλην ταύτην τὴν δύναμιν συγκινήσας πύργῳ
τινὶ, ὑπόπτως ἔχοντι πρὸς τὸ παθεῖν· ὡς δὲ ἅ-
παξ καὶ δεύτερον πληγεὶς, οὐ μόνον παρὰ δόξαν
διεκαρτέρει, ἀλλὰ καὶ ὁ κριὸς τῆς ἄλλης ἐμβολῆς
περιαπεκλάσθη, εὐθυμίαν μὲν τοῖς ἡρακλεώ-
ταις, ἀγωνίαν δὲ παρέσχε Κόττᾳ, διαταράττουσα
αὐτὸν ὡς οὐκ ἂν ἡ πόλις αἱρεθείη ποτέ. τῇ ὑ-
στεραίᾳ δ' οὖν πάλιν ἐπαγαγὼν τὴν μηχανὴν, καὶ
μηδὲν ἀνύσας, κατακαίει μὲν τὸ μηχάνημα, ἀπο-
τέμνει δὲ καὶ τὰς τῶν μηχανοποιῶν κεφαλάς· καὶ
φρουρὰν τοῖς τείχεσι καταλιπὼν, μετὰ τοῦ λοιποῦ
πλήθους εἰς τὸ καλούμενον πεδίον λύκαιον δι-
έτριβεν, ἀφθονίαν ἔχοντος τῶν ἐπιτηδείων τοῦ
χωρίου. κἀκεῖθεν τὴν περὶ τὴν ἡράκλειαν χώ-
ραν ἅπασαν ἐδῄου, εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν τοὺς
πολίτας συνελαύνων. διεπρεσβεύετο γοῦν
πάλιν πρός τε τοὺς ἐν σκυθίᾳ χερρονησίτας καὶ
Θεοδοσιανοὺς καὶ τοὺς περὶ βόσπορον δυνάστας
ὑπὲρ συμμαχίας· καὶ ἡ πρεσβεία ἀνέστρεφεν
ἔμπρακτος· τῶν δὲ πολεμίων ἐπικειμένων
τῇ πόλει, οὐ πολὺ ἔλαττον αὐτῇ τὰ λυποῦν-

τα

τὰ ἔνδον ἐπίεζε. οὐ γὰρ ἤρκουν τοῖς φρουροὶ οἷς διέζη τὸ δημοτικὸν· τύπτοντες δὲ τοὺς πολίτας, χορηγεῖν ἃ μὴ ῥᾷον ἦν αὐτοῖς, ἐξ ἀνάγκης ἐκέλευον. καὶ τῶν φρουρῶν ἔτι μᾶλλον ἦν χαλεπώτερος ὁ ἐφεστηκὼς αὐτῶν Κοννακόριξ, οὐκ ἀπείργων, ἀλλ' ἐπιβλέπων τοῖς ὑπὸ χεῖρα τὴν βίαν. τεμὼν δὲ τὴν χώραν ὁ Κότλας, πάλιν προσβάλλει τοῖς τείχεσιν. ἀθύμους δὲ τοὺς στρατιώτας πρὸς πολιορκίαν ὁρῶν, ἀπάγει τῆς τειχομαχίας, καὶ πέμπει καλῶν τὸν Τριάριον τάχιστα ταῖς τριήρεσιν ἀφικνεῖσθαι, καὶ κωλύειν τὸν διὰ τῆς θαλάσσης ἐπισιτισμὸν τῇ πόλει. λαβὼν οὖν ἃς εἶχεν ὁ Τριάριος καὶ ῥοδίοις εἴκοσι ναῦς, ὧν σύμπαν τὸ πλῆθος εἰς τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα ἐτέλει, εἰς τὸν πόντον διαβαίνει, καὶ μηνύει Κότ-τᾳ καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἄφιξιν. ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν Κότλας τε τοῖς τείχεσι τὸν στρατὸν προσῆγε, καὶ ὁ κατάπλους τῶν Τριαρίου νεῶν ἐπεραίνετο. συνταραχθέντες οὖν οἱ ἡρακλεῶται πρὸς τὸ αἰφνίδιον τῆς τῶν νηῶν ἐφόδου, ναῦς μὲν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τριάκοντα καθεῖλκον, οὐδὲ ταύτας ἀκριβῶς πληροῦντες· τὸ δὲ λοιπὸν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐτρέποντο. ἀνήγετο μὲν ὁ ἡρακλεωτικὸς στόλος πρὸς τὰς ἐπιπλεύσας τῶν πολεμίων. πρῶτοι γοῦν ῥόδιοι (καὶ

τῶν ἐδόκουν ἐμπειρίᾳ τε καὶ ἀνδρείᾳ τῶν ἄλλων προέχειν) συνερράγη ναυμαχία τῇ ἐξ Ἡρακλείας· καὶ παραχρῆμα μὲν κατέδυσαν ῥοδίων μὲν τρεῖς, Ἡρακλεώτιδες δὲ πέντε· ἐπιγενόμενοι δὲ τῇ ναυμαχίᾳ καὶ ῥωμαῖοι, καὶ πολλὰ παθόντες, καὶ ποιήσαντες τοὺς πολεμίους, πλέον δὲ ὅμως κακώσαντες, ἐτρέψαντο τοὺς ἐξ Ἡρακλείας, καὶ φεύγειν ἠνάγκασαν πρὸς τὴν πόλιν, τέσσαρας ἀποβαλούσας καὶ δέκα. αἱ τρεψάμεναι δὲ, πρὸς τὸν μέγαν ἐνωρμίζοντο λιμένα. ἀνίει δ' οὐδὲ καὶ τὸ πεζὸν τῆς πολιορκίας ὁ Κόττας· οἱ δὲ περὶ τὸ Τειάδειον ἀναγόμενοι καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοῦ λιμένος, τοῦ σιτηγεῖν ἀρμενμένους τοῖς πολιορκουμένοις ἀπεκώλυον· καὶ σπάνις χαλεπὴ τὴν πόλιν κατεῖχεν, ὡς ὀγδοήκοντα ἀττικῶν τὴν λεγομένην χοίνικα τοῦ σίτου προκόψαι. ἐπεὶ δὲ τοῖς ἄλλοις κακοῖς, καὶ λοιμὸς αὐτοῖς ἐπιπεσὼν, εἴτε ἐκ τῆς τῶν ἀέρων, εἴτε ἐκ τῆς ἀσυνήθους διαίτης, ποικίλην ἐπὶ ποικίλαις παθημάτων ἰδέαις τὴν φθορὰν ἀπειργάζετο. ἐν οἷς καὶ Λάμαχος πικροτέρῳ καὶ μακροτέρῳ τῶν ἄλλων ὀλέθρῳ διέφθαρτο. ἥψατο δὲ μάλιστα καὶ τῶν φρουρῶν ἡ νόσος, ὡς ἀπὸ τετρακισχιλίων χιλίους ἀποθανεῖν. τοὺς ῥωμαίους δὲ τὸ πάθος οὐκ ἐλάνθανεν. καὶ ὁ Κοννακόριξ κακοπαθῶν ταῖς συμφοραῖς, ἔγνω τοῖς ῥωμαίοις προδιδόναι τὴν πόλιν, καὶ τῇ

τῶν

τῶν Ἡρακλεωτῶν ἀπώλειᾳ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν ἀλλάξασθαι. συνελαμβάνετο δὲ αὐτῷ καὶ Ἡρακλεώτης ἀνὴρ, ζηλωτὴς τῆς Λαμάχου προαιρέσεως, Δαμοφέλης ὄνομα, φρούραρχος καὶ αὐτὸς τῇ πόλει, μετὰ τὴν Λαμάχου φθορὰν, κατασταθείς. ὁ τοίνυν Κοννακόριξ τὸν Κότταν μὲν, ὡς βαρὺν τὸ ἦθος καὶ ἄπρακτον, ἐφυλάττετο, πρὸς τὸν Τριάριον δὲ συνετίθετο. συνέπραττε δὲ τούτοις καὶ Δαμοφέλης ἐκ δευτέρου. καὶ λαβόντες συνθήκας αἷς εὐδαιμονήσειν αὐτοὶ ἤλπιζον, πρὸς τὴν προδοσίαν παρεσκευάζοντο. ἐξ ἐπιπολῆς οὖν τὰ πραττόμενα τοῖς προδόταις, διέπιπτεν εἰς τὸν δῆμον. εἰς ἐκκλησίαν οὖν ἡ πόλις συνέδραμον, καὶ τὸν φρούραρχον ἐκάλουν. Βριθαγόρας δὲ τῶν ἐν τῷ δήμῳ ἀνὴρ ἐπιφανὴς πρὸς Κοννακόριγα παραγυμνῶς, τά τε κατέχοντα τὴν Ἡράκλειαν διεξῄει, καὶ εἰ κἀκείνῳ δοκεῖ, ὅτι κοινὴ πάντων σωτηρία διελάμβανεν Τριαρίῳ διαλέξασθαι. ταῦτα Βριθαγόρου μετὰ πολλῆς οἰκτισαμένου δεήσεως, διαναστὰς ὁ Κοννακόριξ, τοιαύτην μὲν συνθήκην ἀπεῖπεν πράττεσθαι, ἔχεσθαι δὲ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν κρειττόνων ὑπεκρίνατο ἐλπίδων. καὶ γὰρ καὶ τὸν βασιλέα μαθεῖν διὰ γραμμάτων ὑπὸ

Τριαρίοις τε τοῦ γαμβροῦ φιλοφρόνως δεδέχθαι, καὶ οὐκ εἰς μακρὰν ἐκεῖθεν προσδοκᾶν τὴν ἀποχρῶσαν βοήθειαν. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ταῦτα ὁ Κοννακόριξ ἐσκηνωνηκεύετο· οἱ δὲ Ἡρακλεῶται τούτοις τοῖς λόγοις ἐξηπατημένοι (ἀεὶ γὰρ αἱρετὸν τὸ ἐράσμιον) ὡς ἀληθέσι τοῖς τερατευθεῖσιν ἐπίστευον. ὁ δὲ Κοννακόριξ, ὡς ἠπατημένοις ἔγνω, κατὰ μέσας νύκτας ἐπιβιβάσας ἡσύχως ταῖς τριήρεσι τὸ στράτευμα (αἱ γὰρ πρὸς τὸν Τριάριον συνθῆκαι, κακῶν ἀπαθεῖς ἀπιέναι, καὶ ἔτι κεκερδακότες εἴησαν, μεθ' ἑαυτῶν ἄγειν ἐπέτρεπον) καὶ αὐτὸς τούτοις συνεξέπλευσεν. Δαμοφέλης δὲ τὰς πύλας ἀνοίξας, εἰσχεόμενον τὸν ῥωμαϊκὸν στρατὸν καὶ τὸν Τριάριον εἰσεδέχετο, τοὺς μὲν, διὰ τῆς πύλης, ἐνίους δὲ, καὶ τὴν στεφάνην ὑπερβαίνοντας. καὶ τότε τῆς προδοσίας οἱ Ἡρακλεῶται ἐπήσθοντο· καὶ οἱ μὲν σφᾶς αὐτοὺς παρεδίδοσαν, οἱ δὲ ἐκτείνοντο· τά τε κειμήλια καὶ τὰ ἔπιπλα διηρπάζετο, καὶ πολλὴ τοὺς πολίτας ὠμότης ἐλάμβανεν· μεμνημένων ῥωμαίων ὅσα τε περὶ τὴν ναυμαχίαν πάθοιεν, καὶ ὅσα τεταλαιπωρηκότες ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ ὑπέστησαν. οὐκ ἀπείχοντο γοῦν οὐδὲ τῶν ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς πεφευγότων, ἀλλὰ περί τε τοῖς βωμοῖς καὶ τοῖς ἀγάλμασιν αὐτοὺς ἔσφαττον. διὸ πολλοὶ διαπίπτοντες ἐκ τῶν τειχῶν, φόβῳ τοῦ

ἀ-

ἀφύκτου θανάτου, κατὰ πᾶσαν ἐσκεδάννυντο χώραν. οἱ δὲ αὐτομολεῖν πρὸς τὸν Κότταν ἠναγκάζοντο. ἐξ ὧν ἐκεῖνος τήν τε ἅλωσιν καὶ τὸν φθόρον τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν χρημάτων πυθόμενος, ὀργῆς ἀνεπίμπλατο, καὶ διὰ ταχέων πρὸς τὴν πόλιν ἠπείγετο. συνεχαλέπαινε δὲ καὶ τὸ στράτευμα, ὡς μὴ μόνον τὴν ἐπὶ τοῖς κατορθωμένοις εὐδοξίαν ἀφῃρημένων, ἀλλὰ καὶ τῶν λυσιτελειῶν ἁπάσας παρὰ τῶν αὐτῶν διηρπασμένοι. καὶ εἰς μάχην ἂν τοῖς ὁμοφύλοις κατέστησαν ἄσπονδον, καὶ κατεκόπησαν ἂν ὑπ' ἀλλήλων, εἰ μὴ ὁ Τριάριος ἐπιγνοὺς τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, πολλοῖς ἐκμειλίξας λόγοις τόν τε Κότταν καὶ τὸν στρατὸν, καὶ εἰς τὸ κοινὸν τὰ κέρδη καταθεῖναι βεβαιωσάμενος, τὸν ἐμφύλιον ἀνεχαίτισε πόλεμον. ἐπεὶ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Κοννακόριγα κατειληφότα τὸν Τῖον καὶ τὴν Ἄμαστριν, αὐτίκα Κόττας τὸν Τριάριον ἐκπέμπει ἀφαιρησόμενον αὐτῶν τὰς πόλεις· αὐτὸς δὲ τούς τε προσκεχωρηκότας ἄνδρας λαβὼν καὶ τοὺς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀνθρώποις, τὰ λοιπὰ μετὰ πάσης διεῖπεν ὠμότητος. χρήματα γοῦν διερευνώμενος, οὐδὲ τῶν ἐν ἱεροῖς ἐφείδετο· ἀλλὰ τούς τε ἀνδριάντας, καὶ τὰ ἀγάλματα

ἐκίνει, πολλὰ καὶ καλὰ ὄντα· καὶ δὴ καὶ τὸν ἡρακλέα τὸν ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀνῄρει, καὶ σκευὴν αὐτοῦ τὴν ἀπὸ τῆς πυραμίδος, πολυτελείας καὶ μεγέθους, καὶ δὴ καὶ ῥυθμοῦ, καὶ χάριτος, καὶ τέχνης οὐδενὸς τῶν ἐπαινουμένων ἀπολειπομένην. ἦν δὲ ῥόπαλον σφυρήλατον ἀπέφθου χρυσοῦ πεποιημένον κατὰ δὲ αὐτοῦ λεοντῆ μεγάλη ἐκέχυτο, καὶ γωρυτὸς τῆς αὐτῆς μὲν ὕλης, βελῶν δὲ γέμων καὶ τόξου. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα καλὰ, καὶ θαυμαστὰ ἀναθήματα, ἔκ τε τῶν ἱερῶν καὶ τῆς πόλεως ὑφελών, ταῖς ναυσὶν ἐγκατέθετο· καὶ τὸ τελευταῖον, πῦρ ἐνεῖναι τοῖς στρατιώταις κελεύσας τῇ πόλει, κατὰ πολλὰ ταύτην ἐνέπρησεν μέρη. ἑάλω δὲ ἡ πόλις, ἐπὶ δύο ἔτη τῇ πολιορκίᾳ ἀντισχοῦσα. ὁ δὲ Τριάριος παραγεγονὼς ἐν αἷς ἀπέσταλτο πόλεσι, Κοννακόριγι (ἐπεὶ γὰρ τὴν τῆς ἡρακλείας προδοσίαν ἑτέρων καταχέσει συγκαλύπτειν διενοεῖτο) δοὺς ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως, καθ' ὁμολογίαν λαμβάνει τὰς πόλεις. ὁ δὲ Κόττας ἅπερ εἴρηται διαπραξάμενος, τὸ μὲν πεζὸν καὶ τοὺς ἱππεῖς ἐκπέμπει Λευκόλλῳ, καὶ τοὺς συμμάχους ἀφῆκεν ἐπὶ τὰς πατρίδας· αὐτὸς δ' ἀνήγετο τῷ στόλῳ. τῶν δὲ νεῶν αἱ τὰ τῆς πόλεως λάφυρα ἦγον, αἱ μὲν κατάφορτοι γενόμεναι, μικρὸν ἄποθεν τῆς γῆς διελύθησαν· αἱ δὲ, ἀπαρκτίου πνευ-

σαν-

σαντος, ἐξεβράσθησαν εἰς τὰ τενάγη, καὶ πολλὰ τῶν ἀγωγίμων ἀπεβάλοντο. Λεόνιππος δὲ ὁ σὺν Κλεοχάρει παρὰ Μιθριδάτου τὴν σινώπην ἐπιτραπεὶς, ἀπεγνωκὼς τῶν πραγμάτων, πέμπει περὶ προδοσίας πρὸς Λεύκολλον. ὁ δὲ Κλεοχάρης ἅμα Σελεύκῳ (καὶ γὰρ οὗτος τῶν Μιθριδάτου στρατηγὸς ἰσοστάσιος τῶν εἰρημένων ἦν) τὴν Λεονίππου μαθόντες προδοσίαν, ἐκκλησίαν ἀθροίσαντες, κατηγόρουν αὐτοῦ. οἱ δὲ οὐ προσίεντο· ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς εἶναι χρηστός. καὶ οἱ περὶ Κλεοχάρην δείσαντες τοῦ πλήθους τὴν εὔνοιαν, ἐξ ἐνέδρας νυκτὸς ἀποσφάττουσι τὸν ἄνδρα. καὶ τὸ μὲν δημοτικὸν ἤχθετο τῷ πάθει, οἱ δὲ περὶ Κλεοχάρην, τῶν πραγμάτων κύριοι καταστάντες, τυραννικῶς ἦρχον· ταύτῃ νομίζοντες διαφυγεῖν τῆς ἐπὶ Λεωνίππῳ μιαιφονίας τὴν δίκην. ἐν τούτῳ Κηνσωρῖνος ναύαρχος ῥωμαίων, τριήρεις ἄγων πεντεκαίδεκα σῖτον ἀπὸ βοσπόρου τῷ ῥωμαίων κομιζούσας στρατοπέδῳ, πλησίον σινώπης κατῆρεν· καὶ οἱ περὶ Κλεοχάρην καὶ Σέλευκον ἀνταναχθέντες σινωπικαῖς τριήρεσιν, ἡγουμένου Σελεύκου, καθίστανται εἰς ναυμαχίαν· καὶ νικῶσι τοὺς ἰταλοὺς, καὶ τὰς φορτηγοὺς ἐπὶ τῷ σφῶν ἀφαιροῦνται κέρδει.

δει. ἐπύρθη γοῦν οἱ περὶ Κλεοχάρην τῷ κατορθώματι, καὶ τυραννικώτερον ἔτι τῆς πόλεως ἦρχον· φόνοις τε ἀκρίτοις τῶν πολιτῶν ποιοῦντες, καὶ τὰ ἄλλα τῇ ὠμότητι ἀποχρώμενοι. ἐγένετο δὲ καὶ στάσις πρὸς ἀλλήλοις Κλεοχάρει καὶ Σελεύκῳ. τῷ μὲν γὰρ ἤρεσκε διακαρτερεῖν τῷ πολέμῳ· Σελεύκῳ δὲ, πάντας σινωπεῖς ἀναιρεῖν, καὶ ῥωμαίοις ἐπὶ δωρεαῖς μεγάλαις παραχεῖν τὴν πόλιν. πλὴν οὐδεμία τῆς γνώμης κρίσιν ἔχειν, τὰ δὲ ὑπάρχοντα λαθραίως ναυσὶ στρογγύλαις ἐνθέμενοι, πρὸς Μαχάρην τὸν Μιθριδάτου υἱὸν, ὃς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ περὶ τὴν Κολχίδα ἦν, ἐξέπεμπον. ἐν τούτῳ δὲ Λεύκολλος ὁ τῶν ῥωμαίων αὐτοκράτωρ παραγίνεται τῇ πόλει, καὶ κρατιῶς ἐπολιόρκει. ἐπρεσβεύετο δὲ καὶ Μαχάρης ὁ τοῦ Μιθριδάτου πρὸς Λεύκολλον περὶ φιλίας τε καὶ συμμαχίας. ὁ δὲ ἀσμένως ἐδέχετο, εἰπὼν βεβαίους νομιεῖν τὰς συμβάσεις, εἰ μὴ καὶ σινωπεῦσιν ἀγορὰν διαπέμποι. ὁ δὲ οὐ μόνον τὸ κελευόμενον ἔπραττεν, ἀλλὰ καὶ ἃ παρεσκεύαστο πέμπειν τοῖς Μιθριδατείοις, ἐξαπέστελλε Σελεύκῳ. ταῦτα οἱ περὶ Κλεοχάρην θεασάμενοι, καὶ τέλεον ἀπογνόντες, πλοῦτον πολὺν ταῖς ναυσὶν ἐνθέμενοι, καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐφέντες (ὑπὸ νύκτα δὲ ταῦτα ἐπράττετο) διὰ τῶν πλοίων ἔφυγον

εἰς

εἰς τὰ ἑώπερα τοῦ πόντου (στάννγας δὲ καὶ λαζοὺς ἐποίκους εἶχον τὰ χωρία) τῶν ὑπολειφθεισῶν τῶν νεῶν προσέντες. αἰρομένης δὲ τῆς φλογὸς, ᾔσθετο Λεύκολλος τοῦ ἔργου· καὶ κλίμακας κελεύει προσάγειν τῷ τείχει. οἱ δὲ ὑπέβαινον. φθόρος ἦν κατ᾽ ἀρχὰς οὐκ ὀλίγος· ἀλλὰ τὸ πάθος Λεύκολλος οἰκτείρας, τῆς σφαγῆς ἐπέσχεν. οὕτως μὲν οὖν ἥλω καὶ ἡ σινώπη. ἔτι δὲ ἡ ἀμάσεια ἀντεῖχεν, ἀλλ᾽ οὐ μετ᾽ οὐ πολὺ καὶ αὐτὴ προσεχώρησε ῥωμαίοις. Μιθριδάτης δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ὀκτὼ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ἀρμενίας διατρίβων, οὔπω εἰς ὄψιν κατέστη Τιγράνου. ἐπεὶ δὲ Τιγράνης ἐδυσωπήθη εἰς θέαν αὐτὸν καταστῆσαι, μετὰ λαμπρᾶς τῆς πομπῆς ἀπήντα καὶ βασιλικῶς ἐδεξιοῦτο. ἐπὶ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀπορρήτως αὐτῷ ὁμιλήσας, ἔπειτα λαμπροτάταις ἑστιάσεσι φιλοφρονησάμενος, μυρίους δίδωσιν ἱππεῖς, καὶ ἐπὶ τὸν πόντον ἐκπέμπει. Λεύκολλος δὲ εἰς τὴν καππαδοκίαν ἐληλυθὼς, καὶ φίλον ἔχων τὸν ἐπάρχοντα ταύτης Αριοβαρζάνην, διέβη τὴν παρὰ δόξαν πεζῇ τὸν εὐφράτην, καὶ προσήγετο στρατὸν τῇ πόλει· ἐν ᾗ τὰς τοῦ Τιγράνου παλλακίδας φυλάττεσθαι μεμαθήκει, καὶ πολλὰ τῶν σφόδρα τιμίων. καταλελοίπει δὲ καὶ τοὺς Τιγρανόκερτα πολιορκήσοντας, καὶ στράτευμα ἄλλο ἐπὶ τῶν πολισμάτων τὰ σπουδαιότερα. οὔ-

τοῦ δὲ τῆς ἀρμενίας κατὰ πολλὰ μέρη πολιορκουμένης, ἔπεμπε Τιγράνης ἀνακαλῶν Μιθριδάτην. καὶ στρατὸν δὲ περὶ τὴν πόλιν ἐν ᾧ τὰς παλλακίδας ἔθετο, διέπεμπεν· οἳ καὶ διαγωνιζόντες καὶ τοξείᾳ τῶν ῥωμαίων στρατοπέδου τὰς ἐξόδους διακλείσαντες, τάς τε παλλακίδας καὶ τὰ τιμιώτατα τῶν κειμηλίων διὰ νυκτὸς περιεξέπεμψαν. ἡμέρας δὲ ἀνασχούσης, καὶ τῶν ῥωμαίων ἅμα τῶν θρᾳκῶν ἀνδρείως ἀγωνιζομένων, φόνος τε πολὺς τῶν ἀρμενίων γίνεται, καὶ ζωγρίαι τῶν ἀνῃρημένων ἑάλωσαν οὐκ ἐλάττους. τὰ μέντοι γε προαποσταλέντα διεσώζετο πρὸς Τιγράνην. δύναμιν δὲ ἐκεῖνος ἀθροίσας ὀκτὼ μυριάδας, κατέβαινεν, τήν τε τιγρανοκέρταν ἐξαιρησόμενος τῶν συνεχόντων, καὶ ἀμυνούμενος τοὺς πολεμίους. φθάσας δὲ καὶ ἰδὼν τὸ ῥωμαίων ὀλίγον στρατόπεδον, ὑπεροπτικοὺς ἠφίει λόγους, ὡς εἰ μὲν πρεσβευταὶ παρεῖεν, πολλοί, φάμενος συνῆλθον· εἰ δὲ πολέμιοι, παντελῶς ὀλίγοι. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐστρατοπεδεύετο. Λεύκολλος δὲ τέχνῃ καὶ μελέτῃ πρὸς τὴν μάχην παραταξάμενος, καὶ θαρρύνας τοὺς ὑπ' αὐτὸν, τρέπει τε τὸ δεξιὸν εὐθὺς κέρας, εἶτα τούτῳ συναπέκλινεν τὸ πλησίον, ἑξῆς δὲ σύμπαντες· καὶ δεινή τις καὶ ἀνεπίσχετος τοὺς ἀρμενίους ἐπέσχεν τροπή· καὶ κατὰ λόγον ἡ τῶν ἀνθρώπων

ἀπο

εἵπετο φθορά. Τιγράνης δὲ τὸ διάδημα καὶ τὰ παράσημα τῆς ἀρχῆς ἐπέθηκε τῷ παιδί, πρός τι τῶν ἐρυμάτων διαφεύγει. ὁ δὲ Λεύκολλος ἐπὶ τὰ Τιγρανόκερτα ἀναστρέψας, προθυμότερον ἐπολιόρκει. οἱ δὲ κατὰ τὴν πόλιν Μιθριδάτου στρατηγοί, τῶν ὅλων ἀπεγνωκότες, ἐπὶ τῇ σφετέρᾳ σωτηρίᾳ Λευκόλλῳ παρέδοσαν τὴν πόλιν. ὁ μέντοι Μιθριδάτης πρὸς Τιγράνην παραγεγονώς, ἀνελάμβανέ τε αὐτόν, καὶ βασιλικὴν ἐσθῆτα περιετίθει, τῆς συνήθους οὐκ ἐλαττουμένην· καὶ λαὸν ἀθροίζειν συνεβούλευεν, ἔχων καὶ αὐτὸς δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ὡς πάλιν ἀναμαχούμενον τὴν νίκην. ὁ δὲ πάντα τῷ Μιθριδάτῃ ἐπέτρεπεν, ἔν τε τῷ γηραίῳ καὶ συνετῷ τὸ πλέον νέμων αὐτῷ, καὶ μᾶλλον ἀνέχειν εἰς τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον δυνάμενον. αὐτὸς δὲ πρὸς τὸν πάρθον Φραδάτην διεπρεσβεύετο, παραχωρεῖν αὐτῷ τὴν μεσοποταμίαν καὶ τὴν ἀδιαβηνὴν καὶ τοὺς μεγάλους αὐλῶνας. ἀφικομένων δὲ πρὸς τὸν πάρθον τῶν παρὰ Λευκόλλου πρέσβεων, τοῖς μὲν ῥωμαίοις ἰδίᾳ φίλος εἶναι ὑπεκρίνατο καὶ σύμμαχος, ἰδίᾳ δὲ τὰ αὐτὰ πρὸς τοὺς ἀρμενίους διετίθετο. ὁ δὲ δὴ Κόττας, ὡς εἰς τὴν ῥώμην ἀφίκετο, τιμῆς παρὰ τῆς συγκλή-

συγκλήτου τυγχάνει, ποντικὸς αὐτοκράτωρ καλεῖται, ὅτι ἕλοι τὴν ἡράκλειαν· διαβολῆς δὲ εἰς τὴν ῥώμην ἀφικνουμένης, ὡς οἰκείων κερδῶν ἕνεκα τηλικαύτην πόλιν ἐξαφανίσειε, μῖσος τε δημόσιον ἐλάμβανε, καὶ ὁ περὶ αὐτὸν τοσοῦτος πλοῦτος φθόνον ἀνεκίνει. διὸ καὶ πολλὰ τῶν λαφύρων εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων εἰσεκόμιζε ταμιεῖον, τὸν ἐπὶ τῷ πλούτῳ φθόνον ἐκκρούων· εἰ καὶ μηδὲν αὐτοὺς πρᾳοτέρους ἀπειργάζετο, ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα νέμειν ὑπολαμβάνοντας. ἐψηφίσαντο δὲ αὐτίκα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῆς ἡρακλείας ἀφίεσθαι. Θρασυμήδης δὲ τῆς ἐξ ἡρακλείας εἷς, κατηγόρησεν ἐπ' ἐκκλησίας τοῦ Κόττα, τάς τε τῆς πόλεως εἰσηγούμενος πρὸς ῥωμαίους εὐνοίας, καὶ εἴ τι ταύτης ἀποκλίνοιεν, οὐχὶ γνώμῃ τῆς πόλεως τοῦτο δρᾶν, ἀλλ' ἢ τινος τῶν ἐφεστηκότων τοῖς πράγμασιν ἐξαπάτῃ, ἢ καὶ βίᾳ τῶν ἐπιτεθειμένων. ἀπωκλίζετο δὲ τόν τε τῆς πόλεως ἐμπρησμόν, καὶ ὅσα τὸ πῦρ ἀφανίσοι· ὅπως τε τὰ ἀγάλματα Κόττας καθῄρει, καὶ λείαν ἐποιεῖτο, τούς τε ναοὺς κατέσπα, καὶ ὅσα ἄλλα δι' ὠμότητος ἐλθὼν ἐπεπράχει· τόν τε χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον τῆς πόλεως ἀναγράφων ἀναρίθμητον, καὶ τὴν ἄλλην τῆς ἡρακλείας ἣν ἐσφετερίσατο εὐδαιμονίαν. τοιαῦτα τοῦ Θρασυμήδους μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων διεληλυθότος, καὶ τῶν ἡγεμό-

γων ἐπικλασθέντων τῷ πάθει (καὶ γὰρ παρῆλ-
θεν καὶ τὸ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, ἄνδρες ὁμοῦ
καὶ γυναῖκες, μετὰ τέκνων, ἐν πενθίμοις ἐσθή-
σεσι, θαλλοὺς ἱκεσίους μετ᾽ ὀλοφυρμῶν προ-
τείνοντες) ἀντιπαρελθὼν ὁ Κότλας βραχέα τῇ
πατρίῳ διελέχθη φωνῇ, εἶτα ἐκαθέσθη. καὶ
Κάρβων ἀναστάς, ἡμεῖς, ὦ Κότλα, φησί, πόλιν
ἑλεῖν, ἀλλ᾽ οὐχὶ καθελεῖν ἐπετρέψαμεν. μετ᾽
αὐτὸν δὲ καὶ ἄλλοι ὁμοίως Κότλαν ᾐτιάσαντο.
πολλοῖς μὲν οὖν ἄξιος ὁ Κότλας ἐδόκει φυγῆς·
μετριάσαντες δ᾽ ὅμως ἀπεψηφίσαντο τὸ πλα-
τύσημον αὐτοῦ. Ἡρακλεώταις δὲ τήν τε χώραν καὶ
τὴν θάλασσαν καὶ λιμένας ἀποκατέστησαν, καὶ μηδέ-
να δουλεύειν, ψῆφον ἔθεντο. ταῦτα Θρασυμή-
δους διαπραξαμένου, ἐπὶ τὴν πατρίδα μὲν τοὺς
πολλοὺς ἐξέπεμψεν· αὐτὸς δὲ μετὰ Βριθαγόρου
τε καὶ Προπύλου, (παῖς δὲ ἦν ὁ Πρόπυλος Βρι-
θαγόρου) κατὰ τοὺς ἑξῆς ἐπιμείνων χρόνοις, τὰ
λοιπὰ τῶν ἐπειγόντων καθίσατο. καί τινων ἐ-
τῶν ἀνυσθέντων, τρισὶν ἐπακτρίσιν εἰς τὴν Ἡρά-
κλειαν ἐπανάγεται. ἀφικόμενος δέ, πάντα πό-
ρον ἐπενόει ἀνοικίζειν τὴν πόλιν, καθάπερ εἰς
παλιγγενεσίαν ἀνακαλούμενος. ἀλλὰ πάντα
πράττων, μόλις εἰς ὀκτακισχιλίους, ἅμα τοῖς
οἰκετικοῖς σώμασιν, συλλεγῆναι κατεπράξα-
το. Βριθαγόρας δέ, ἤδη τῆς πόλεως αὐξομένης,

ἐλπίδας ἐποιήσατο πρὸς ἐλευθερίαν τὸν δῆμον ἀνενεγκεῖν· καὶ διαγεγονότα μετὰ πολλῶν ἐτῶν, ἤδη δὲ τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας εἰς ἕνα περιϊσταμένης ἄνδρα Γάϊον Ἰούλιον Καίσαρα, πρὸς τοῦτον ἠπείγετο· συνεπρέσβευον δὲ αὐτῷ ἄλλοι τέ τινες τῶν ἐπιφανῶν, καὶ ὁ υἱὸς Πρόπυλος. γνωσθεὶς οὖν τῷ Καίσαρι Βειθαγόρας, καὶ διαπραξάμενος ἐγγυτέρω τῇ φιλίᾳ προσηλθεῖν, δι' ὑποσχέσεως ἐγίνετο. οὐ μὴν ἐξ ἐφόδου γε λαβεῖν τὴν ἐλευθερίαν ἠδυνήθη, ἅτε δὴ οὐκ ἐν τῇ ῥώμῃ, ἀλλ' ἐφ' ἕτερα τοῦ Γαΐου περιτρέχοντος. οὐκ ἀφίστατο μέντοιγε Βειθαγόρας, ἀλλὰ περὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην αὐτός τε καὶ Πρόπυλος συμπεριαγόμενος τῷ Καίσαρι, ἐβλέπετο παρ' αὐτοῦ, ὡς ἐπισημειούμενον τὸν αὐτοκράτορα, τῆς λιπαρήσεως αὐτὸν ἀποδέχεσθαι. δωδεκαετίας δὲ τῆς παρεδρίαν διαμετρούσης, καὶ περὶ τὴν εἰς ῥώμην ἐπανόδου τοῦ Καίσαρος διανοουμένου, ὑπό τε τοῦ γήρως καὶ τῶν συνεχῶν πόνων κατατρυχωθεὶς Βειθαγόρας τελευτᾷ, μέγα πένθος τῇ πατρίδι καταλιπών.

Τέλος καὶ τῶν ἐκ τοῦ ιϛ΄ τῆς Μέμνονος ἱστορίας.

EXCERPTA QVAEDAM ex Agatharchide de rubro mari.

Ex primo sermone.

Refert Ptolomæum illũ qui Lagidę successit in imperio, elephantos & feras eiusdem generis fuisse primò venatum; quin & ea animalia, quæ variis ab invicem natura sedibus discluserat, miro quodam studio sub unam habitationem tectumque coegisse. Considerandum hîc quid tradat historicus. Etenim & ante Ptolemæos, certum est complures cicuribus in bello usos elephantis, uti Porum Indum qui cum Alexandro dimicavit, aliosq; non paucos. Verùm illud mihi voluisse videtur historicus; salvâ satis fide & integrâ, Ptolomęum Philadelphum vel post Macedonē omnium primum

vel ex AEgypti regibus primũ, summâ in hoc studii genus contentione incubuisse.

Mare rubrum nec exinde nominis sui originem traxisse, quia qui Occidentem spectant montes Arabici sinus, propter intensiorem paulò fervidioremq; radiorum solarium incidentiam, prunæ candentis speciem repræsentant: nec quia quæ Orientem spectant littora terræ uberioris, & subrubeæ, per multa eiusdem maritimæ stadia exporriguntur, nec exinde quidem rubrum vocitari. Vtcunq; enim transitus sit angustior, & ob eminentiores colliculorum, riparumq; superiectus, splendor ille continẽtis, qui utrinque in sinum demittitur, mari terrenum exhibeat ruborem, formâ quidem omnibus visâ, causâ tamen non cognita; nec ex hoc verò appellationem suam sortiri vult, quanquam ante se plurimis id visum fuerit. Sic se habet primæ causæ utcunq; non vera expositio.

Secũda eodem peccat modo. Statuit enim

enim ſolem ibi loci orientem non terſos, ſplendidoſq; radios in mare iaculari, ſicuti apud nos uſuvenit, ſed qui ſanguinem veriùs æmulentur. Quorum ex obiectu, & oppoſitione faciẽ maris aſpicientibus videri nonnihil ſanguineam, rubriq; nomen induiſſe.

Tertia autem eſt Argolica fidentior paulo cæteris, ſed opinione prorſus evanida. Tradit enim Clinias hiſtoricus, arreptâ iam olim à poetis licentiâ, Perſeum, ubi ex Argis AEthiopiam (quæ tunc temporis Cephenia dicebatur) profectus eſt ſolvendæ cauſâ Andromedæ, inde non ita multò pòſt tranſmoviſſe in Perſas, quos ſuorum alicuius poſterorum appellatione inſignivit, Erythramq; filium genuiſſe, qui ſinum ſui hæredem nominis reliquerit. Huiuſmodi eſt Argolicum de rubro mari commentum. Quartam cauſam quæ & vera eſt, à Perſâ quodam Boxo didicit, idiomate & affectu Græco, relictâq; patria iam tum Athenis victitante. Tale verò quid narabat Perſa. Viguiſſe aliquando his

in locis animosum regem & opulentum Erythram, genere Persam, filium Myozæi, habitâsse autem non procul à mari è regione illarum insularũ quæ adhuc incultæ erant sub Medorũ imperio: tunc enim & Erythras inclaruit. Hic per hyemem totam in Pasargadis consedit, vere autem appetente demum revisit ædes, tûm ut alia commodiùs obiret negocia, tûm etiam ut alternis mutationibus gratiarum aliquid vitæ suæ, & iucunditatis afferret. In huius equorum armentum, quod & maius erat cæteris & numerosius, cùm leones insiliissent, nonnullos superventu suo protinùs dilaniârunt. Qui autẽ supererant, metu visi attoniti & exagitati, quàm maximè cursim potuerunt, petiere maria: erat enim fortè fortunâ ventus à continente impellens. Ibi grandiores fluctibus se committere, & primò quidem versus terram natare, deinde verò metu necdũ cessante, vorticibus abripi cœperunt: ægreq; tandem ad ulterioris insulæ oram incolumes pervenissent, nisi ex
caprariis

caprariis unus, præsentissimi iuvenis animi, in fretum se immittens, alium post alium prehensâ cervice expediisset. Cùm igitur rex equos suos nusquam comparentes aliquamdiu inaniter quæsivisset, primus omnium ante se indigenarum ratem compegisse fertur, magnitudine mediocrem, firmitate & iuncturâ solidam. Quam ubi secundo afflante vento in alveum immisisset, propellentibus undis equos tandem suos invenit, invenit & pastorem. Miratus porrò insulam, urbem condidit iuxta commodi portus stationem, in quam pauperiores singulos ex oppositâ terrâ maritimâ evocatos traduxit. Dehinc etiam & alias insulas quæ nullosdum homines admisissent, missis in diversa coloniis occupavit, & ex antiquâ solitudine ad civilem habitum redegit: tantamq; adeò gloriam ex rebus gestis consecutus est, ut universum eiusce tractus fretũ, quod & capacitate immensum est & magnitudine, ad hunc usq; diem Erythrum appelletur. Causæ autem ap-

Mare Erythræum seu rubrũ unde vocetur.

pellationis differunt inter se. Multum enim interest an mare Erythræ dixeris, vel mare Erythrum. Siquidem illud prius loci Dominum notat, hoc vero micantem in prædictâ naturâ rutilantiam. Concludit igitur non parum distare à mendacio, si quis colorem dixerit mari nomen dedisse; neq; enim rubrum est, sicuti & illud alterum esse constanter verum, quod Persa asseveravit de præfecto.

Neminem à Perseo oriundum, quãquam alii complures id asserant, Persis dedisse appellationem. Non enim se Πέρσας accentu in penultimâ acuta sed περσᾶς ultimâ circumflexâ dictitant.

Esse quæ de Perseo narrantur fabulosa, & commentitia, ex aliis multis fusè probaturus, hæc adiicit. Perseusné tragicã fecerit expeditionem cum larvâ indutâ ense falcato, cæteraq; id genus prodigiis permittentes histrionibus disceptanda, quorũ id interest cõponere, & conciliare si quæ minùs bene in fabulâ conveniant, nos istiusmodi

modi portentorum capita, quàm brevissimè possumus, percurramus. Fuisse Centaurum, Gerionem, Cyclopem, Chrysam, Circen, Calypsum, Minotaurum, Scyllam, Chimæram, Pegasum, Læstrigonas, Cerberum, Glaucum maximum, Atlantem, Proteum, Nereum, Nereidas filios Aloei, qui in longitudinem excreverat novem orgyarum, latitudinem novem cubitorum. Genus hominum promanâsse è terrâ (si Hesiodo fides adhibēda) primò aureum, deinde argenteum, tandem æreum. Equos cum Achille de futuris collocutos, Sphingem Thebanis ænigma proposuisse, Sirenas ut ad interitum pellicerent audientes, cecinisse. Nioben & Polydecten præ metu lapiduisse. Ad hæc, Vlysis socios ex hominibus in sues, ex suibus in homines transmutatos. Tantalum propter modestiam honoratum, & commensalem factum Deorum, punitum verò ob linguæ intemperantiam, & in aëre pendulum. Alios orcum petiisse diverso fine: hos ut pro viventi-

 bus

bus umbras mortuorum vatum consulerent; illos, ut Proserpinam quasi iam solam & solitariam raperent in uxorem. Quin & vellus aureum fuisse arieti adnatum, malos Libycas aurea protulisse poma, hominem per totius vitæ cursum insomnem perdurâsse, Boream & Notum in vasculo cum cæteris ventis compressos & coarctatos. Pasiphaëm cum tauro, Tyrum cum flumine se miscuisse, neq; ab ullo genere concubitus quantumcũq; prodigioso & alieno abstinuisse. Philomelam in lusciniam, Tereum in upupã, Hecubam in canem domesticum transiisse. Io præterea filiam extitisse fluminis, formâq; tauricornigerâ incitatę bovis Ponticum pelagus transvolâsse: unde & Bosphorum appellatum. Cæneum Lapitham ab initio virginem fuisse ac mulierem, pubescentem in virum transiisse; tandem verò Centaurorum clavis bellè pulsatum, recto vivoq; prout erat corpore terram subiisse. Ledam pro solitâ mulierum facturâ ovum peperisse, ex quo

egregia

egregia illa Helenæ pulchritudo formata sit & excusa. Hellem Phrixumque arietinis pedibus insidentes alveum traiecisse, & quod utrinq; occurrit fretum, Hellespontum à se nominâsse. Herculem maria illa in quibus asperrimæ dominantur hyemes, lebete tranâsse: Libyam, cùm nec sata, nec aquas, nec viatores haberet, solum peragrâsse, tantumq; Atlantis orbem suscepisse, non parentem mandato, sed gratiam præstantem. Pulsante Orpheo & montes lenocinia citharę secutos & petras. Carnes solariũ boum assatas vocem edidisse, quæ ab hominibus posset intelligi. Manes defunctorum cum vacatione & otio Vlyssi multa apud inferos liberiùs adganniisse, characterem hominis ex informi tantùm umbrâ coniectantes. Quorum hos præ immodicâ potus infusione nec ventres habuisse nec guttura, illos ferrum metuere cùm vulnerari non posint. Alios saxa volutare corporibus iampridem igni traditis. Nonnullos decidere causas mortuorũ

ubi

ubi nulla ſubeſt iniuria, nullum facinus. Quin & illud tandem ultimum ſpectra, & imagines non entium tranſfretare in navicvlâ, idq; ſub Charone nauclero, ac portitore, ne fugam capeſſentes, ſi liberę mittantur, denuò opus habeant reportari. Alceſtidē, Proteſilaum, Glaucum, ubi naturæ conceſſerant, revixiſſe. Hanc ab Hercule reductam, illum ob amorem coniugis, illum verò à vate excitatum, quem Thebana olim cāpeſtria deglutierūt. Vivētem Amphiaraum cum equis & bigâ ſimul terram abſorbuiſſe. Satos porrò dentes ex Cadmæo dracone, qui ingentem vim pugnantium inter ſe emiſerint armatorum. Talum cuſtodem Minois univerſam Cretam tanta cum ſit tamq; latè patens, ter ad minimum ſingulis diebus perluſtrâſſe, cui tamen ſoli viventium omnis vita in pedū modò malleolis extiterit. Mori nō potuiſſe Minoëm niſi fervēte aquâ, & bulliente ſuperfuſâ. Vetulum arietem Medææ incantationibus rurſum adoleviſſe. Peliam patrem à Peliadibus

bus coctum ut iuvenesceret. Tres anus Phorcidas uniusoculi beneficio totam vitam transegisse inviolatā mutuò præstantes fidem. Arcadas Atticosq; præter naturam è terra prodiisse. Iphigeniam in Aulide cæsam apud Tauroscythas rursum cōparuisse. Quæq; in Hellesponto demersa est, à patre Acrisio in littora Seriphiorum unà cum infantulo eiectā incolumē. Prostratum à Menelao Paridem in monomachia, derepente in thalamum abreptum, vbi depositâ graviorum curâ, & memoriâ ad concubitum se accinxerit. Illud lignei equi conceptaculum non eo fine fabre factum, ut caperetur Troia, sed ut proderētur Vlysses, & Neoptolemus. Talem tantaq; res ipsa notat stultitiam & artificis qui fecerit, & optimatum qui inscenderint, & Troianorum qui admiserint in civitatem. Atlantem & cęlum tam immensum unâ cū Diis in eo versantibus humeris subiisse, & Atlantidas etiam progenuisse. Quod planè & impossibile. Totam orbem circumire

re Oceanum suarumq; undarum custodiâ continere, ultra quem Gorgones habitant; sic enim placet Hesiodo. Heröum nonnullos integris corporibus per omne ævum apud fortunatas insulas perennare, quas nemo quisquam accuratè descripsit. Hęc omnia dubię cùm sint & incertæ opinionis, mulierũ non paucis ansam præbuerunt iustissimam deridendi. De Diis verò illa quis approbet? hunc in fæmore consutum enutritumq;, illam in Iovis cerebello tanquam in utero gestatam, alium sine patre perfectum (Vulcanum dico) Solem verò propter Atrei facinus in Thyestem occasum vertisse in ortũ, ortum denuo in occasum. Apollinem & Neptunum, ubi per annum in Troiâ serviissent, non modò mercede falsos eâ quę ex pacto iis debita erat pro operâ in ædificando bobusq; alendis iam recẽs navatâ, sed & in gravissimas Laomedonti minas impegisse. Dionysũ præ metu persequentis Lycurgi ad Thetidẽ in mare cõfugisse. Deas insuper de pulchritudine contẽdisse, quarum

rum una quęlibet arbitrum suis donis corruperit ad ius negligendum, iudicii tamen eventum peræque omnes fefellisse. Magnitudinem Minervæ in vilissimæ hirundinis corpusculum se demisisse, Excellentiam Iovis in cygni speciem se conformâsse compressisse, venustatem Cereris in rem fœdissimā turpissimam abiisse, maximumq; illū & celebratissimum Iovem a fratre uxoris arctissimâ sibi cognatione devincto insidiis petitum, ab inimicissimis verò Titanibus servatū, quos è subterraneis vinculis, caligine, custodiâ ascendentes operāq; prębentes in terrendis Neptuniis, rursum sponte suâ ad Acherontem ad inferos remeâsse. Venerem porrò ab homine vulneratam, Martem ab Oto & Ephialto ligatum, Plutonem in regni sede & imperii ab Hercule sagittis transfixum, gravissimos dolores sustinuisse. Vulcanum à sūmitate cœli & fastigio in Lemnum insulam deturbatum laborantem, palpitantē, & extremū iam propè spiritū trahentem, Iunoni ad pedes à Iove,

gran-

grandissimas incudes alligatas. In universum Deos mœchantes, fulminatos, mancos, furto deditos, hominibus infirmiores, facile convitiantes, delinquentes, quiritantes; à nulla tādem earum passionū liberos, quæ nobis molestiam creantes opem Deorū cogunt implorare. Hæc igitur & huius farinę plurima qui prodigiosè adeò finxerint, literisq; mandârint, cum ipsi à veritate ab sint longissime, indigni omnino censeantur qui alios veritatem edoceant. Tot rationum vi & firmamēto nixus Agatharchides, Perseiq; inter cætera historiam ad consimiles traducens nęnias, nec mare illud Erythrum à filio ipsius unquam fuisse contendit appellatum.

Huius verò tam iniquæ opinionis ipsum sibi causam esse subdit reprehēdentem: utpote qui poeticā licentiā ad rerum calculos paulo severiùs examinârit, & exegerit. Cuius reprehēsionem si quis tollat, fidem antiquitati præhabitam nihilo quàm antea dabit viliorē. Ob quid enim Homerum non

arguam

arguam rei incredibilis, dum Iovis & Neptuni narrat litem? nec Hesiodum incusem maiore quã par erat ausu Deorum genealogiam percẽsentem? nec Æschylũ corripiam in multis falsum, & quæ nullo modo concedi debeant plurima scriptitantem? nec Euripidem illum deferã, qui res a Temene gestas Archelao inscripserit, vitamq́; Tiresię ad quinq; longiùs ætatum seriem produxerit? nec alios eidem censuræ subiiciam, qui dramata sua figmentis peręque impossibilibus infercierunt? ideo mehercule quia poetæ universi vel scopum sibi destinant veritatẽ, vel delectationem.

Indiam elephantos nutrire, & Æthiopiam Thebis Ægyptiacis conterminam, quin etiam & Lybiam.

Quatuor loca AEgyptum circumdare, à septentrione pelagus, ab ortu & occasu solitudines, à meridie AEthiopes.

Ptolomæum in bello AEthiopico quingentos è Gręciâ equites excivisse, coegisse: centumq́; ex iis quorum erat

in ipsâ aciei fronte primos belli impetus & pericula excipere, armaturæ cuiusdã levioris specie accinxisse. Stolis enim & equos & insessores stipatis pressioribusq; circũinduit, quas illius loci indigenę casas appellitãt, artificio tam cõcinno elaboratis, ut universum corpus pręter solos oculorum obtutus, contegerent.

Quod à Memphi ad Thebaidem sint, quinq; intermediæ pręfecturę, numerosam hominum multitudinẽ cõtinentes. Prima est Heracleopolitis, secunda est Lycopolitis, tertia est Oxyrinchitis, quarta est Hermopolitis, quinta est quã illi Phylacẽ seu custodiam, alii Schediã vocitant, ubi terminũ & extremitatem superiorũ omniũ designunt, statuuntq;. Prædicta verò loca transcendenti, initium Thebaidis occurrit Lycorũ civitas hanc excipit, Veneris, hãc Panon, hãc Thęnis, hanc Bopus, sub quâ Diospolis quam appellant minorẽ. Supra provinciã Tentyritanã est Apollinis quæ dicitur civitas, supra quã Coptus, dein Elephantine, dein

dein AEthiopum regio & Cortia prima. Sic à Memphi ad AEthiopiam tractus sunt in universum percensiti.

Quòd prope rubrum mare quâ Nilus multis ludit ambagibus & excurrentiis, eò tamen divergit planè & in dextro cubitorum flexu magnam facit divertentiam. Quin & ex vicino mari sinus ad continentem copiosus transmittitur, ut in intermediâ oppositione aqua salsa dulcisq; multi instar luti coalescant. Iuxta hoc igitur prædictum mare loca quædam iis metallis abundant quæ germana dicuntur, exteriori cute admodum nigrâ. Eiusmodi tamen habent in se marmoreas enascentias, ut si iis quicquam compares longe superent, albedine iudicium superante.

Quòd quos extrema sors occupârit, eos tyranni ad dirissimam aurifodinarum servitutem relegent. Alios cum liberis & uxoribus, pessimè habentes, alios autem & sine istis. Postquam igitur hanc nulli cedere miseriam do-

cuisset, dein & auri faciendi modum enarrat. Montium (inquit) in quibus aurum invenitur rigidiores ac duriores ubi incēderint, flammâq; emollierint, ita demū iis manum admovēt. Incumbentes petræ ferro lapicidinario comminuūtur. Præit autem iis qui lapidem dividit artifex, viasq; monstrat effossuris. Exinde universum opus misseri cōmuni quadam necessitatis sorte partiūtur. Hunc in modum robusti & iuvenes locum albicantem non arte sed vi, ferreis cuneis adhibitis proscindunt, aguntq; per petram cuniculos plures non rectos, prout aurei ramenti situs flagitârit. Modò enim sursum respicit, deorsum modò, modò sinistrorsum, modò in obliquius formâ it flexuosâ non absimili radicibus arborum. Hi igitur lumina frontibus alligata habētes continuè cædunt, sequunturq; instar venæ albedinem. Quin et multifariam motis hàc illàc corporibus frusta in solum deiiciunt. Non hæc propriâ agentes curâ aut voluntate, sed imminentiâ præsidis coacti, qui incre-

cre-

crepationem verberibus adiungere nunquam desinit. Impuberes autem cuniculos horum operâ effossos subintrant, ramentaq; deiectorum summo cum labore collecta intra buccas efferunt. Ab his accipiunt provecti; & ex infirmioribus non pauci, lapidem de uno ad aliũ transferentes, donec tandem pervenitur ad Inspectores appellatos. Qui annum sunt intra trigesimum, staturâ validâ, ii lapideas pilas ferreo pistillo gnaviter detundunt. Cũque magnum fecerint ervi simile fragmentum, ad eandem formam metiuntur aliis. Labor autem iste mulierum est quæ in custodias abducuntur unâ cum viris aut parentibus. Siquidem molæ plures adiacent quas in detunsũ ferunt lapidem: ubi tres hinc inde unicuilibet cæsuræ astantes, ita turpiter cinctæ molunt, ut sola pudēda non videas. Eousq; verò molunt, donec in tenuissimæ siliginis speciem data mēsura reducatur. Hi omnes qui prædictam fortunæ sortem subierunt, mori multò quã vivere satius ducũt. A mulieribus

ribus contritum accipiunt ſelangæi, artifices nimirum ad finienda regis negotia deſtinati. Quorum opus ſic ſe habet. Contritum marmor in tabellâ ponunt latiore & ad rectam formam cæſâ, verum nō uſquequaq; rectâ, ſed & nonnullam habente inflexionem. Poſtmodum affuſâ aquâ manibus terunt, primò quidem leniter, deinde verò magis. Vnde (opinor) quod terreum eſt liqueſcit ſimul defluitq; ratione lævis ſuperficiei: quod verò ſolidius eſt, ibi hœret immotū. Selangęus porrò ubi ſæpiuſculè lavârit, ſpongias ſibi aſſumit molliores & craſſiores, Quibus aliquamdiu marmor facilè premens, ſolutam materiam infixam poris detergit, firmā verò ſplendidamq; in tabellâ relinquit abſconditam. Difficulter enim præ inſigni pōdere moveri poteſt. Ad hunc modū ſelangæus perpurgata auri ramenta tradit coctoribus. Illi quod pondere & menſurâ acceperint univerſū in vaſa immittunt figulina. Dehinc (prout eorundem quantitas æſtimata popoſcerit

ſcerit) fruſtum plumbeum, & grana quędam ſalis, nonnihil etiam ſtāni, furfurēq; etiam hordeaceū unà miſcent. Mixta demum operculo ſuperaddito tegentes probè concinnato & undiquaq; perlito, in fornace per quinque dies totidemq; adeò noctes continuas decoquunt. Die ſequenti frigidâ ex æquo calidis reſpondente admotâ in vaſculum coniecta, nihil inibi reperiunt, præter huius modò auri liquorem parum quid immutatum. Sic igitur fit, ut multorum obitu miſerrimo ſimul & infœliciſſimo aurum conquiratur, elaboretur, & ad prædictum finē perducatur. Ipſâ propemodum naturâ oſtēdente auri & inventionem eſſe difficilem; & cuſtodiam periculoſam; & curam inſignem; & uſum, doloris iuxtà voluptatiſq; participem; & elaborationem modo hoc AEgyptiaco quodammodo iis antiquiſſimam. Siquidem à primis AEgypti regibus adinvēta eſt metallorum natura. Ceſſavit autem omnis expolitio & cultura, tûm propter AEthiopas, qui numeroſâ mul-

titudine regionē invaserunt, urbesq́; per aliquot annos incoluerunt (à quibus & Memnonia originem traxisse fertur,) tûm propter Medorum itidem Persarumq́; imperium. Veruntamen & adhuc nostrâ ætate reperiuntur in aurifodinis ipsorum instrumenta quædam ærea (necdum enim ferri usus innotuit,) ossaq́; hominum incredibilis multitudinis. Cùm verisimile sit non pauca in latis illis spaciosisq́; cuniculis occultari cadavera. Lacunæ porrò sũt tàm immensæ & usq́; adeò dilatatę, ut obliquis ductibus ad ipsum mare pertingant.

Quâ AEgyptus ad austrum vergit, quatuor esse gentes maximas. Quarum quæ fluminibus adiacet, sesamum serit & milium: quæ paludibus, arundinem contrectat & molliorem herbulam: quæ erratica, ex carne vivit & lacte: quæ autem maritima, pisces venatur. Postrema hæc nec urbes habet, nec domos, nec ullam aliam structuram, in quâ vel species artis appareat. Est autem cæterarum, ut quidam

volunt, longè maxima. Ab Autæis enim qui ultimum recessum tenent magno mari circundatum, ad usq; Indiam, Gedrosiam, Germaniam, Persas & Insulas iis subiectas, Ichthyophagi quaquaversum habitant. Hi cùm nudi sunt ipsi, tùm & uxores etiam nudas habent, & ex communibus cõmunes liberos. Voluptatis dolorisq; naturalem modò habent sensum; boni verò & mali ne minimam notionem. His nec quæ ex alto petuntur, nec quæ magnis littoribus propinqua victum suppeditant. Non enim capturâ piscium aut alterius consimilis generis lautiorem præbet hæc terra. Domunculæ omnibus sitæ sunt ad promontoria. Quæ cùm & convalles habeant immensas, & cavernas inæquabiles, & meatus angustos, & tortuosa diverticula, horum ita commodè se habentium aditus saxis insuper firmioribus præmuniunt ut nassarum sint loco. Quando igitur æstus ad continentem moverit (fit autem hoc bis per singulos dies horâ nonâ & tertiâ) tunc mare

universum littus obtegit, vi suâ secū ferēs non paucos pisces, qui dū in littore hærēt, cavernas, pabuli gratiâ, solēt oberrare. Recedente verò æstu, aquæ per lapides & abrupta in locū declivē festinūq; refluūt, pisces verò in cavernis destituti, in paratissimā cedunt prædā & pabulum Ichthyophagis. Sed alii quidē pisces (uti diximꝰ) facilè debellantur. Cùm verò canes ceciderint & phocæ maiores, & scorpii, & murænæ & universū istiusmodi genus, non sine periculo fit conflictus. Quotcunque demum acceperint, petris quibusdam imponunt Meridiem spectantibus, iisdemq; ob continuam radiorum solarium percussionem impendiò calidis. Nec diu in alterâ torreri sinunt quin alteram etiam partem soli obversent. Postmodum apprehensâ caudâ, totâq; mole agitatâ, quod carneū est omne excidit, prædicti caloris vi dissolutū. Spinas verò adeo in unū acervū diligēter cōgerūt, ut ex iis cōgestis nō parvi tumuli eminus visātur. Dehinc carnē lævi petrę superimponentes, fortiter

aliquam-

aliquamdiu premunt admixto tandē ſemine paliuri. Eo enim admixto univerſam maſſam conſolidant reddūtque ampliorem. Videtur autem hoc ſemen condimenti cuiuſdam & affuſionis ſuavioris habere gratiam. Vbi igitur ſatis iam calcando attriverint, in modum longiorum laterum formantes denuò ſoli obiiciunt. Quibus rurſum deſiccatis, ſedent omnes & epulantur unà, non ad certam aliquam dimenſionem aut pondus, ſed prout cuiuſq; fert libido & deſiderium.

Adverſus repentinas tempeſtates quæ ſolitâ eos capturâ piſciū fruſtrantur, tale quiddā machinari. Vicinā maritimam totā pererrantes conchas ubiq; legunt (maximæ autem ſunt, ut non videntibus incredibilis ſi exprimatur viſura ſit earum magnitudo:) quarum carnibus crudis ad indigentiam ſupplendam famemq; tunc temporis ſatiandam utuntur. Sed quoniā & adhuc piſcibus egent, prænominata rurſum legunt conchylia, eademq; cum recenti algâ & piſcium minorum

capitibus

capitibus in fossis reponentes enutriunt. Enutritis (uti dictum est) famem explent, si quando res ita poposcerit. Quòd si verò utrinq; eos cibus deficiat, ex universâ spinarum congerie succo pleniores & recentiores suis temporibus eximunt. Harum alias petrarum acie conscindunt, alias dentium robore comminuunt, ad morem planè se habentes latitantium belluarum. Ratio est iis potandi multò mirabilior: siquidem per dies quatuor venatibus cantibusq; more patrio inconditis, & cęteris id genus ludicris congressibus liberè indulgere solent, cùm nihil eos remorari possit ob facilitatem victus. Appetente quintâ, provolant omnes in cõvallem, potandi gratiâ, eas ad confluentias, ad quas armenta sua solent aquare pecuarii. Noctu itinere suscepto, ubi pecuinas hasce aquationes attigerunt, locum undiq; obsident. Dein manus in terram defigentes & geniculatim procumbentes, sũmo cum clamore bibunt non semel modò interspirantes sed & sæpiùs.

Ventribus

Ventribus aquâ, quantâ possunt, inflatis instar utriculorum, vix tandem ad mare retrocedunt. Reversi, totum illum diem pisce & quovis alio cibo ingustato transigunt. Iacent autem omnes distentis corporibus ęgrè spiritum trahentes, ut quodammodo ebriorum similes videantur ob insignem torporem. A proximo antepridianam diætã repetunt. Atq; ita continuè vivitur, nemine ullius rei curam habente vel sollicitudinem. Morbi iis propter simplicem victum non ita frequentes. Tãtum vero absunt à longęvitate nostrâ, quanto leniorem habent, & liberiorem vivendi conditionem. Qui intra augustias sunt Ichthyophagi, sic agũt. Qui verò exteriorem maritimam possident, prædâ istiusmodi semper abundant, aquâ autem omnino non egent. Piscem enim succulentum comedentes pœnè crudum, non modò potum non quęrunt, sed ne cogitant quidem. Ferunt autem iucundissimè quæcunq; iis ab initio fortuna obtulit.

In præfatis locis habitantes non e-

odem modo nobiſcum affici erga res omnium maximè metuendas. Nec enim ferrum cervicibus intentatum diffugiunt, nec cõvitiis irritantur, nec cęſi vulnere movetur non cæſus. Verùm ſi quâ eos conſimili iniuriâ laceſſant alienigenæ, facinus illi quidem fixis oculis intuentur crebrò moventes capita. Cæteroquî nullum edunt cõmiſerationis ſignũ, prout eſt in more apud homines. Vnde ego (inquit hiſtoricus) exiſtimo non callere eos diſtinctum ullum aut articulatum ſermonem, ſed partim familiari agitatione, partim nutu, partim vocibus obſtreperis, partim & mimeticâ oſtẽſione quæ ad vitam ſpectant omnia procurare.

De non ſitientibus Ichthyophagis & phocis peregrinum.

ESSE nonnullos adipſis Ichthyophagis conterminos qui quaſi perpetuam pacem firmâſſent fæduſq; iniiſſent, nec ipſi phocas lædunt, nec

à phocis ipsi læduntur. Si quando uniantur, liberè hoc faciunt & sine periculo, nullas invicem struentes insidias, sed & perinde amicè vivunt, ut vel inter homines eiusmodi commercium reperiri vix possit.

Ichthyophagorum alii in speluncis degunt non versus meridiem sed septentrionem positis. Timor enim est à suffocante æstu & vi solis quæ solet ibi loci esse ignea. Alii ex costis piscium & algâ superiniectâ domũculas erigunt. Alii ex summitatibus olearum adinvicem commissis & colligatis. Quod genus oleæ fructum ferre dicit castaneæ nuci persimilem. In quarto ordine qui sunt, huiusmodi utuntur umbraculis. Immensa arenarũ colluvies iam ab omni (uti videtur) ævo in montem usq; excrevit, ita cõtinuo undarum appulsu fortiter compacta, ut universum ratione mixtæ & coalitæ arenæ molem referat planè homogeneam ac uniformem. Ibi cuniculos illi substruunt laxiores paulò maioresq; ut virilem capiant altitudinem

nem. Superiorem, & quæ in vertice est, molem omnino non tangunt; eo scilicet fine, ut consolidata meliùs præsidii iis semper loco esse posit & tegumenti. Verùm de substrato solo meatus ducunt longissimos ex omni parte versus se invicem perforatos. In quibus aliquamdiu feriari solent ventum spectantes & auram. Recedente verò æstu, expositam prædam (uti iam ante diximus) cupidè arripiunt. Mortuos suos nullâ dignantur curâ, quandoquidem nec ulla eorum mentes commiseratio subire posit. Eapropter inhumatos iacêre sinunt, donec tandem æstu marino transferantur, & pabuli vice piscibus obiiciantur. Eorum nonnullis qui ex mari victitant, cùm alia accidere, tùm verò hoc mirandum maximè, quodq; omnem superat conceptum rationis. Nec enim sciri potest, unde tandem in hũc locum in quo iam consederunt, migraverint. Præsertim cùm acclivis petra desuper adhæreat, à latere præcipitia viã negent, & adversa omnis plaga

ga vel pediti simpliciter (ut ita dicam) sit impossibilis, tantùm non ratibus, quarum illi architecturam ignorant, perinde inaccessa. His ita habentibus, reliquum est indigenas fateamur qui vim primigeniam imminutā servaverint, adeoq; semper extiterint, prout è Physicis nōnulli iudicavere. Vltra angustias (ait) quæ Arabiam cingunt & oppositam regionem, insulæ sitæ sunt sporades, humiles omnes, parvæ magnitudine, multitudine infinitæ, nullū fructum edentes vitæ utilem, nec sativum nec sylvestrem. Distant à prædictâ terrâ stadiis quasi septuaginta; respiciunt autem ad immensum illud pelagus quo India videtur & Gedrosia continuari. Fluctuatio ibi nulla, sed ut aliæ aliis anteriores, ita undas vicissim suis excipiunt prominentiis.

Aërem videntur habere saluberrimum. Habitant in iis numero non pauci ad hunc modum viventes. Est in vicino mari aspero planè & procelloso ingens copia testudinum, quæ cū insigniter latæ sint magnæq;, marinas

omnes

omnes opinamur. Hæ noctu in profundo morantur, interdiu insularum petunt aprica magis & serena diverticula, in quibus dormiunt, soli obvertentes immensitatem suam naviculis non absimilem. Quo tempore nec opinatò adorientes Barbari arte tandem suâ, conatu, & funiculorum ope in terram longiùs removent; remotas excoriant, excoriatis interiora omnia vixdum semiassa suaviter comedunt. E testis verò quædam sibi tabernacula conficiũt, casarum instar in excelsis locis nõnihil prona erigẽtes. Necnon pro cymbis etiam utuntur & utriculis. Vt idem planè sit apud eos navicula, domus, vas & cibus.

Ab hoc genere non multum dissitos benè multos homines cetorum beneficio nutriri quos fretum eiecerit. Quâ eos deficiente alimoniâ (fit autẽ sæpissimè) ossium frustula & extremitates costarum coguntur mandere, ut ita famem suam etiamsi ægrè, solentur tamen. Genera igitur Ichthyophagorum quæ ad notitiam nostram pervenerant

venerant,(infinita enim necdum nota) totidem ferè sunt.

Vita cùm nostra tota sita sit in rebus necessariis & supervacaneis, prædicti Ichthyophagi iis carent omnibus quæ minùs necessaria, quæ autem magis, abundant omnibus. Ita scilicet numine procurāte divinitus satiati, exterum omne studium aversātur quod mentes solet naturasq; nostras seducere. Nec enim principatum appetentes litem illam fortunæ dubiam subeunt miserumq; conflictum, nec plus æquo cupientes multa aliis inferunt ipsi, multa ipsi vicissim ab aliis quę vitare possent patiuntur, nec certamina maiora conflant in noxam cædemvé hostium, nec periclitantur amissione suorum, nec lucrum vitæ navigando præferentes infœlicibus eventis dolorem metiuntur. Sed cùm paucis egeant parum & dolent, quod satis est, possidētes, quod plus satis, negligentes. Movet eos non incognitum absens, sed si desideratum quid præsertim ubi festinante appetitu serius

potiuntur. Itaque is cui omnia cordi sunt, verè beatus erit in ratione naturæ, utcunq; non sit opinione humanâ. Legibus porrò nõ gubernantur. Quid enim opus est subesse eum præceptis, qui vel sine his novit bene facere. Supra Ichthyophagos ad Astaboram fluvium, qui AEthiopiam transit, & Libyam, (est aut ẽ Nilo multò humilior, committitque se tandem maiori confluentiæ, ubi cincturâ sua Meroën insulam describit;) Ad hunc inquã Astaboram in utrâque ripâ habitat populus non ita frequens. Quorum vita sic habet. Ex propinquâ palude radices arundinum effossas tersè lavant, lotas particulatim atterunt lapidibus. Vbi iam mollescere materia, ut fingi formarique possit ad cohæsionem, liba inde conficiunt manum implentia, quibus æstu solari nonnihil assatis pro cibo utuntur. Habent isti inevitabile malum, leones qui in paludibus insidiantur. Sub exortum verò canis, infinita culicum multitudo nascitur, quę populum ad stagna recurrentem illęsum

finit

ſinit, leones verò cogit exulare. Neq; hoc tantopere fit morſus infeſtatione, quanquam nec ea ferenda, atq; peregrino illo vocis ſtridore, & inuſitato. Verũ hęc narrentur ut paradoxa. Quid enim vero diſſimilius, quàm ut leones cedant culicibus, homines autem eiuſmodi malo liberentur? Excipere prędictos Hylophagorũ genus, & eorum qui ex ſemine victitant, parum differens. Siquidem hi cadivis arborum fructibus veſcuntur omnes, idq; ſub æſtatem tantùm. Per reliquum tempus gramine quodam in umbroſis convallibus & ex ſe ſatis ſolido, & caulem nutriente affinem iis, quę appellãtur buniades.

Cuius illi non omnem, ſed molliſſimam modò herbulam comedunt. Noctu ea ſibi loca in quibus à ferarum incurſu tutiſsimi dormire poſſunt, eligunt. Oriente iam ſole, cum liberis, & uxoribus arbores omnes conſcendunt, certatimq; prehenſis ramorum extremis, ſuccum inde hauriunt tenerrimum leviſsimè epulantes. Adeoque

oque se per totius vitæ curriculum assuefaciunt, ut & incredibili inter conscendendum celeritate utantur, & mirâ agilitate non manuum modò, digitorum, pedum, sed & reliquarum planè partiũ. Siquidem ab alio ad alium ramum facilè transiliunt, & in iis locis in quibus non satis fida statio, à se invicem divellunt. Idq; faciunt ostentandi gratiâ, ut & qui viderit consternetur, nec tamen aliis imperitis audeat enunciare. Ramum quemlibet succulentum dentibus contritum in ventriculis statim decoquunt. Vnde ea corporum exilitas, ut si quando de sursum cadant, vix plagam sentiant. Nudi omnes communem habent liberorum ortum, promiscuum concubitum. De locis inter se sæpiusculè digladiantur. Perit tandem eorum pars maxima fame confecta, ubi annũ attingit quinquagesimum. Tunc enim affusio morbus patrius, solet iis oculorum aciem discurrendo excæcare.

De

De iis qui dicuntur venatores.

VLtra Hylophagos, qui ab indigenis vocati venatores. Sub arboreis illi frondibus plurimùm delitescunt, ut exinde de improviso feras (est enim earum proventus ibi loci longè maximus) iaculandi arte, quam unicè callent, prosternant, prostratis epulentur. Deficiente hoc genere viatici, pellibus ferarum quas cœperant, medentur fami. Madefaciunt autem priùs aquâ, dein levi igni superimponunt, dein iam propè cinereas per cętus dividunt & contubernia.

De Elephantophagis.

AB hâc regione qui occasū versus plurimùm distant, Elephantorum carnibus vescuntur. Alii ab arbore in quâ sedent, ferarum transitus observant, manibusq; caudâ apprehēsâ, pedibus sinistrum fœmur obequitāt. Posthæc securi expeditâ dextrum po-

plitem crebris ictibus feriunt, donec tandem nervos abſciderint. Adeoq́; ex hâc parte prementes, ex alterâ caudam tenentes incumbunt, quaſi iam de vitâ contentio. Et rectè illud. Vel enim occidere neceſſe eſt, vel mori; diſcrimen temporis negat tertiū. Cadente tandem belluâ propter vulnerum frequentiam, & immodicum ſanguinis profluvium, ſocii omnes illico advolant, vivæq́; adhuc poſteriores carnes abſciſſas comedunt, de reliquo ultima eius expectantes. Qui igitur in huiuſmodi venatione ſummo ſe periculô obiiciunt, huiuſmodi ferè ſunt. Alii autem in hunc modum tutiùs venantur. Latent in dumoſis quà feræ tranſeunt, tres homines, uno tantùm arcu accincti, pluribus autem ſagittis ſerpentum veneno intinctis. Adventante igitur iam belluâ, unus hic arcū pede firmat, reliqui duo nervum quantâ maximâ vi poſſunt, intendentes, emittunt ſagittam, deſtinato ſibi medio latere, cuius illa ſeptum penetrans, breviores quæ inibi ſunt coſtarum transadigit

digit. Vnde fit ut ingens hæc vi plagæ concita, misereq; laniata ruat in terram.

Tertiũ genus elephantophagorum solet tunc demum insidiari, ubi feræ pabulo distentæ somnum capesserint. De quibus illud porrò sciendum, non dormire eas in terrâ resupinas, sed crassissimis & validissimis arboribus incumbentes. Adeò ut qui propè stipitem pedes, solum leviter tangant, latus autem cum universâ mole ligno superferatur. Atq; hac ratione dormire illi quidem videntur, non dormiunt. Nec enim secus fieri potest, cùm & ingens timor altis soporibus immineat, & præsẽtissimus cadentẽ sequatur interitus ob naturæ impotentiã. Qui igitur ex huiusmodi prædâ victitant, condensis nemorum pererratis, & cubili tandem feræ deprehenso, à postico secant arborem eousq;, donec neq; tota in terram propendeat, nec tamen nimis valida, utpote parvo momẽto innixa, relinquatur. Bellua cùm iam à pascuis reversa solito se cubili reclinaverit, dis-

silicnte eo statim labitur. Accurrunt venatores, cænam oblatam arripiunt. Et posterioribus carnium abscisis, de cætero exanimem reddunt, ut in suum quisq; usum membra partiantur. Hosce eosdem venatores Ptolomęus olim Ægypti rex ab elephātorum carnificinâ iussit abstinere, ut ipse vivis poti-retur. Multa insuper & mira pollicitus, non modò non persuasit, sed & hoc etiam in responsis habuit; se suam illius conditionem prætulisse, nec vel si universo imperio cederet, permutaturos.

De Æthiopibus simis & Struthophagis.

A regione venatorum, quos solent pecuarii impuros vocitare, occiduam oram tenet ea pars Aethiopum, qui ex pressis naribus dicuntur simi. Australem verò non magna multitudo Struthophagorum. Vivunt illi plurimùm struthiocamelis, vel arte, doloq; circumventis, vel apertâ vi fustium subactis. Comesâ carne pellem habent

bent indumenti loco, quo vestiantur, & strati, in quo recumbant de nocte. Si quando eos simi pugnâ lacesserint, armis utuntur orygum in hâc regione frequentissimorum cornibus magnis illis sanè & pręacutis.

De Acridophagis.

NON multùm abinde locustarum helluones. Gens cæteris minor, vultu strigosa, horrendum usq; nigra. Sub ęquinoctium vernũ flantibus iam zephyris, infinita multitudo locustarum (ex quâ plagâ incertum) simul eò cum vẽtis advehitur. Volatu hæ parùm quid avibus differunt, corpore autem sunt oblongiori. Hinc nutriuntur illi continuè, presertim si quas sale condierint. Et cùm aliàs potiri non posśint, fumo tandem efficiunt ut desertâ aëris statione terram petant. Citi omnes esse dicuntur & celeripedes. Quadraginta annos nunquam superant propter ciborum continuam siccitatem. Quin & mors iis miserâ vitâ multo miserior. Appropinquante enim senio, nascuntur in corporibus e-

orum

orum alati pediculi, formâ quidem ricinis adſimiles, paulo autem minores iis qui in canibus. Parturiunt luem pectus, & venter; dehinc univerſam corporis ſubſtantiam cum ipſâ adeò ſuperficie petit, & abſumit. Nec verò affecti perinde ſe habent in initio atq; in acceſſione. Primò enim leniùs, eorum inſtar, qui ſcabie impetuntur. Poſtea verò graviùs, ut ſe etiam diſcerpant. Sed ubi iam creſcente malo & beſtiolæ ſimul excreverunt, & tenues inſuper ſudores fuſi, mirum quàm intoleranda miſeros cruciet dolorum acerbitas. Atq; iſti quidem ſeu humorum, ſeu alimenti, ſeu aëris id vitio fiat, ita moriuntur.

Acridophagis contermina eſt regio ſatis magna, varietate paſcuorum abũdans. Integrè tamen deſerta, & circumvicinis omnibus inacceſſa. Non quòd à principio ita habuerit, ſed propter incredibilem multitudinem ſcorpionum, & araneorum, quos nonnulli quadrimaxillares appellant. Gens ea vi imbrium nata primò, univerſam

deinde

deinde terrã implêsse dicitur. Cui tanto malo cùm indigenę pares nõ essent, nec nisi fugâ clades vitari posset, salute patrię præhabitâ, destitutam ex eo tẽpore hominibus reliquerunt. Nec est quòd hæc minùs credibilia videantur. Quandoquidem & murium arvalium copia ex Italis, & passerum iacta semina absumentium ex Medis, & ranarum cælitus deplutarum ex Autariôtis non paucos solum vertere coëgerunt. Adde si placet & his ex Lybiâ leonum impetu vastatas urbes, & alia etiam loca complurima infortuniis sane multis longéq; fidem superantibus denudata.

De Cynamolgis & Troglodytis.

VLtimi ad meridiem sunt quos Græci Cynamolgos, accolæ barbaros sylvestres appellant. Capilli iis promissiores, stupendæ barbæ. Canes alunt Hyrcanorum more insigniter multos magnosq;, non solùm ut immensa Indicorum boum examina, quę regi-

regionem ſuam ab æſtivo ſolſtitio adusq; mediam hyemem infeſtant, venentur, ſed ut fœmellarum etiam lacte nutriantur, prout è ferino ſolent. Quę ad meridiem extima ſunt, iam ſunt expoſita. Troglodytæ verò huiuſmodi.

Statum habent planè tyrannicum, communes liberos, communes & uxores. Solam regiam contrectare nefas. Quam ſi fidentior quis violârit, ovis ei mulctæ loco ſolvenda. Sed ut apertiùs dicā, hæc apud eos vivendi ratio. Per hyemem (ubi iam ſpirant Eteſiæ, totaq; iis regio impetuoſâ de cœlo pluviâ perfunditur) lacte vivunt & ſanguine in unum coalitis, ac in vaſe priùs quomodolibet ad ignem calefactis. Appetente æſtate, ſub dîo agunt, & in paludoſis pro pinguiori gramine ſæpiùs committuntur. Si quæ pecorum provectiora ſint, vel morbida, mactāt culinarii, quos impuros vocitant. Troglodytici pueri non ulli hominum, ſed vel tauro, vel iuvencę parentum nomina tribuunt, illum patrem, hanc ma-

trem

trem appellantes. Sic & arieti, & ovi. Propterea quòd familiare sibi & quotidianum alimentum non à parentibus sumant, sed ab istis. Vtuntur potu idiotæ paliuri succo, tyranni ex flore quodam confecto, quem passo è nostris deterrimo assimilârim. Reliquum corpus nudi, coxas habent solas pellibus obtectas. Ex more Ægyptiorum circumciduntur omnes, nisi quos Græci mutilos dixerunt. His enim non ea solùm pars uti cæteris circumcisa, sed & novaculæ acie iam adhuc infantulis tota exciditur. Vnde & ex mutilatione sibi nomen asciverunt.

Autor quanquam Atticista fuerit perelegans, usus est voce cameræ minùs Atticâ.

Troglodytæ porrò defunctos suos ita sepeliunt. Viminibus paliuri cervicē & crura inter se cōmittunt, dein editiori loco imponentes lapidibus immēsis admisto risu eousq; feriunt, donec figuram defuncti prorsus penitus obruerint. Tandem etiam & lapidibus capræ cornu superiniecto, indolētes

tes redeunt ac sereni. Atq; ita suis prudentissimè parētant, si prudentię illud censendum non lugere non lugentes. Lites omnes, & pugnas, quæ ob visum repentè pabulum ineuntur (nec enim ob aliud quicquam certatur) fœminæ grandævæ in medium prodeuntes solvunt. Quibus illud potissimùm curę, ut verbis quàm possint placidis aminos iam sedent incitatos.

Somno utuntur non prout alii homines. Nam cùm infinita eos gregum sequatur multitudo, tintinnabula quędam solent de cornibus masculorum omnium suspendere, ut exinde sonus reliquas feras pervadendo provocet. Adventante nocte in cubilia cogunt, superneq; palmularum cratibus insternunt. Conscendunt has & fœminæ & pueruli. Viri autem accensis in orbem ignibus, & patriis quibusdam fabulis de cantatis, somnum propellunt, curâ hâc in aliquammultis naturam ipsam necessariò vincente. Cùm verò quod omnibus debetur senium ingravescit, ut ne posint diutiùs armenta sequi

ſequi, caudâ bovinâ cervicibus circumenditâ, & à tergo fortiter revinctâ vitam finiunt. Sin timidior quis mortem differat, licet aliorum cuivis benevolè inſtare, donec monendo ſimul, & increpando ſegnitiem excuſſerit, eoq; tandem perduxerit. Neque hoc ſenibus tantùm faciunt, ſed & iis etiam quos vel morbus tardior, vel ulla partium oblæſio ſequendis gregibus ineptos reddidit.

Addit terram univerſam quatuor cingi partibus: Oriente, Occidēte, Septentrione, & Meridie. Quarum occiduam Lycus & Timæus fusè explicârunt; orientalem Hecatæus, & Baſilis; ſeptentrionalem Diophantus, & Demetrius; meridionalem (utcunq; de ſeipſâ importuna veritas) nos ipſi.

Hominum vitas multùm differentes intercapedo non multa diſcrevit. Siquidem à Męotide palude non pauci cum navibus etiam onerariis decumani Rhodum appulerunt. Inde poſt dies alios quatuor continuos, Alexandriam. Inde etiamſi in adverſum flu-

men

men nitantur, post alios decem, facilè pertigerunt Æthiopiam. Adeò ut à summè frigidis ad summè calidas regiones, viginti quatuor dierum continuâ navigatione deferamur. Verùm tantula cùm sit locorum distantia, insignis tamen est & vitæ, & morum, & aëris adinvicem differentia. Sic ut ab aliis non credantur quæ apud alias familiaria sunt & usitata, nec ferre possint hi, quibus sine illi ne vivere quidem. Magnum adeò philtrum est omnis consuetudo, quæ à teneris cœpta malitiam superat ambientis.

De leonibus Arabiæ.

ARabici leones glabriores illi quidem & audaciores, colore autem ęquabili, prout in Babyloniâ. Comas habent perinde splendidas, ut de cervicibus eorum flavedo aurea fulgere videatur.

De leonibus formicariis.

QVi ita appellantur, plurimi specie non differunt ab aliis, nisi quòd his genitalia sint paulò magis aversa, illis non item.

De Pantheris.

NON esse in AEthiopiâ pantheras eiusmodi, quales in Cariâ, Lyciavé. Corpore enim cùm sint oblongiori, & vulnera ferre possunt, & labores multò faciliùs. Adeoque vi à cæteris, quantùm agrestes differunt cicuribus.

De Rhinocerote.

RRhinoceros cætera par est elephanto, altitudine paulò inferior. Colorem habet buxo affinem, pellem nonnihil lævem & simplicē. In summis naribus cornu aduncum gestat, ferri instar durum & acu-

 minatum.

minatum. Quo aliàs quamcunque petram accesserit, applicato ferit pectore. Cùm elephanto autem certaturus (siquidem his pro pabulo assiduè dimicatur) ventrem subit, cornuque in orbem scisso, protinus exanimat. Et hâc ratione qui perierint elephantos plurimos videre est. Sin verò non pulsâsse ventrẽ contigerit, tunc vice versâ, huius ille proboscidem subit, & videntium laniatus (maxima cùm sit huius ad illum roboris imparitas) sæpiusculè languescit, deciditq;.

De Camelopantherâ.

APud Troglodytas est quæ apud Græcos dicitur Camelopanthera, compositã sortita & appellationem, & naturam. Varietate siquidem pantheræ insignitur, magnitudine cameli, crassitudine nimis quàm credibili. Cervicem habet adeò exporrectam, ut vel de summis arboribus fructum possit decerpere.

De

De Sphinge.

SPhinges, Cynocephali, & Cepi ex Troglodytide, & Æthiopiâ mittuntur Alexandriam. Sunt autem sphinges eâdem qua pingũtur formâ, nisi quòd hirsutæ omnes, & naturâ mitiori. Astu pollent, & ut se gerant, quodammodo vidẽtur didicisse. Tam est eorũ in omnibus mirãda concinnitas. Cynocephalus corpore deformẽ hominem repræsentat, vultu canem. Vocem edit mugitui similem: ferus est supra modum, totusq́; indomitus. Aspectum transmittit à superciliis oculisq́ue iniucundum planè, ac tetricum. Hæc de masculo. Fœmineæ porrò illud accidit, ut semper extra corpus vulvam ferat.

De Cepo.

CEpus faciem habet leonis, corpus pantheræ, magnitudinem damæ, ex varietate nomen mutuatus.

Prędictis autem omnibus carnivori tauri immitiores multò, difficiliusque subigendi. Magnitudine illi domesticos superant, & velocitate: rubent autem insigniter. Ora iis patula, & ad aures usque dehiscentia: oculi supra leoninos cæsii. Cornua aliàs movere solent instar aurium, in pugnâ autem pertinacius obfirmant. Et quod in iis singulare, pilos habent non deorsum, sed caput versus contortos. Insidiantur ut plurimũ fortissimis, & reliqua in prædam animantia venãtur, greges patrios infestant maximè. Soli & lance & arcu illæsi sunt: unde adhuc nemo ex iis vivum capere potuit, utcunque multi strenuè contenderint. Quòd si fortè quis in foveam delapsus, aut alio eiusmodi astu circumventus sit, præ irâ citissimè suffocatur. Eapropter non immeritò belluam hanc Troglodytæ leonis habere fortitudinem, equi celeritatem, robur tauri censuerunt, itaq; ex omni parte invictum, ut vel ferro non cedat.

De

De Crocuta.

Quæ ab Æthiopibus crocotta dicitur, geminæ est naturæ, caninæ simul & lupinæ: utrisque tamen efferatior multò, & gravior, tûm propter aspectus immanitatem, tûm propter unguium acumina. Mirandâ vi pollet inter cæteras, dentibus & ventriculo omnium maximè. Exinde enim fit, ut unumquodq; genus ossium facilè conterat, contrita digerat. Sed digestionem eius taceo, nec enim explicari potest. Sunt qui imitari hanc scribant humanam vocem: nobis tamen neutiquam persuadebunt, nec si illud porrò adiecerint solere homines de nocte suis nominibus compellare, quos ad virilem quasi vocem exeuntes, subitaneo impetu discerpant, comedantque.

De serpentibus inusitatæ magnitudinis.

PLurima ibi dicuntur esse Serpentium genera, omnia magnitudinis inusitatæ, & ex venatione aliorum victitantia. Qui à nobis (inquit) visus est maximus, erat triginta cubitorum. Fit autem omnis serpens etiam maximus obsequentior multò, si penuria victus aliquamdiu laboret. Etenim quem vidisse se dixit, ubi iam propter cibos continuè admotos, & feritatem simul deposuerat, & vehementiorem appetitum induerat, coniectus intra septum victimis satiantes, eò tandem mansuetudinis immitem prius redegere, ut nihil aliorum existimet vel securius esse posse, vel formidolosius. Et in eo sanè non absimilem se gessit iis quæ capiuntur animalibus, quorum pertinaciora egent, faciliora nutriuntur. Omnis autem bellua mansuetudinem discit, non ex ratione quod melius suggerente, sed

ex

ex animo preteriti infortunii memoriâ conterrito.

Sed (inquit) multa hîc cùm sint stupenda, & à consuetudine nostrâ remota, eos tantùm tractus qui memoratu fuerint dignissimi, percensebo. Ab Arsinoë urbe dexteram continentem iuxtà eunti calidæ occurrunt, pluribus alveis è petrâ sublimi in mare exundantes. Quarum angusti meatus non aquam dulcem sapiunt, sed amaram quandam salsedinem fontem ipsum referentem. Stagnum excipit Nili rivulus, laticulis quibusdam in profundam vallem excurrens. Non longè à stagno in amplissimâ planitie, mons quidam assurgit minio tinctus, nihil habẽs in se porrò eximium, præter rubicundum illũ à summitate demissum colorẽ, quo intuentium oculi ut sæpe offenduntur. Montem excipit magnus portus, qui olim MYOS seu murinus, nunc Veneris vocatur. Tres ibi insulæ iacent, quarum duæ oleis abundant. Tertia minùs sylvosa, earum alit avium multitudinem, quæ meleagrides

grides dicuntur. Has iuxtà est sinus impurus, quē præterlegenti insula occurrit alto circumflua, & ad octoginta stadia porrecta. Serpentinā vocant, eò quòd priùs omni genere serpentiū scaturierit, qui nostrâ ætate iā nulli sunt. In eâ insulâ est Topazium, lapis pellucidus, vitro similis, iucundum in auro aspectū præbens. Hunc insulares, iussu regio eidem & colligendo, & custodiendo præfecti, ita inveniunt. Noctu, divisis turmis, circumeūt, omnifaria secum vasa ferentes. Nam quę in petris gemma, interdiu solari luce, ut ne appareat, offuscatur: verùm exortis iam tenebris, ubicunque loci fuerit, micat undiq;. Eo viso, custos locum splendentem tanto describit vase, quanta est apparentis magnitudo. De die rursum advolat, æqualemque huic petræ ambitum excindens, gnaris artificibus tradit poliendum.

Dehinc pelagus ita contractū est, & humile, ut duabus ulnis fundum non ampliùs superet. Viriditate vestitur

ſtitur, non aquæ nativâ, ſed ex algâ & muſco confuſis adventitiâ. Vnde tantam habet marinorum canum ſine numero fæcunditatem. Quâ eâdem de cauſâ, prædictus alveus longis & expeditis navibus ferendis commodior. Siquidem tranquillus eſt, & fluctuum expers, piſciumq; incredibilem largitur copiam. Verùm quæ elephantos vehunt naviculæ, non parvam ſuo malo miſerationem movent ſpectantibus. Etenim, vel fluctu ſubito in petram actæ, vel in arenoſum aliquem colliculum, planè dubiam reddunt navigantium ſalutem. Hinc primò luctus ingens oboritur, & eiulatio, nec tamen meliorem eventum deſperant. Videre enim fuit, quos eò redactos anguſtiarum æſtus marinus intumeſcentium vi repentè undarum ſublevârit. Sed deficiente iam viatico, infinitæ miſeriæ diſcruciant. Adeò tādem conficiuntur omnes, vel fame, vel, ſi huius diuturnitatem ferre nequeant, gladio; vel, ſi ne hoc, mari ſe devoventes. Sic quæ à Tauro ſunt ad

Ptole-

Ptolemaïdem, omnia ſunt expoſita. Quæ ſuperiora his, flexum habēt mirabilem. Nec enim ad Meridiem vergunt regionis, ſed paulò magis ad Orientem, umbraſque ad horam uſque ſecundam in oppoſitum Boream eiaculantur. Quinetiam & flumina demittunt ex iis montibus quos Pſebæos appellitant. Regio ipſa quà mediterranea, plena eſt elephantis, rhinocerotibus, tauris, apris. Quà fretum ſpectat, tota inſulis ſtipatur naturâ ſuâ infrugiferis, & ignoto avium genere, nec à nobis unquam viſo, refertis. Exinde mare profundum, navigabile, cetos fovens tam immenſos, ut qui viderit, conſternetur. Nec tamen adhuc periclitatus eſt quiſpiam, niſi ſi qui fortè neſcii in criſtas inciderint. Navigantes enim ſequi curſim non poſſunt, retuſis illico ad lumen oculis, ſi ſemel è mari vultus erexerint.

Quæ ſupra Phæniconem partes, variis rupium faſtigiis occupantur. Iis autem quæ ad mare excurrunt, ripa an-

gusta subiacet & porrecta. Iam dictæ maritimę locus ille conterminus, quē ab anatum frequentiâ Nessam vocitârunt. Nessa autem hæc non longè est à promontorio insigniter sylvoso, rectaq; tendit in Petram civitatem, & Palæstinam. Eò (prout fama est) Gerræi, Minæi, & omnes vicini Arabes, è superiori regione thus, aliasq; merces deferunt aromatarias.

Sinum ultra Læanitem quem Arabes circumcolunt, est Bythemanēsium terra copiosa, campestris, tota irrigua & diffusa. Ex herbis & arboribus Agrostin modò nutrit, & Medicam, & Lotum virilem staturam æquantem, cæterarum nihil. Multæ in eâ nascuntur efferę cameli, multæ cervorum, & damarum cohortes, multi ovium greges, & ineffabilis mulorum boumque numerus. Sed totidem bonis iniqua sors malum admiscuit, producente simul terrâ magnam leonum, luporum, & pātherarum vim, ut fœlicitas loci calamitatū causa videri possit incolis. A proximis lit-

toribus

toribus ſinus ducit in extimam regionis oram, quingentorum ſtadiorum non minùs latitudine patens. Qui intra habitāt, Batmizomanenſes dicuntur, & ex venatione vivunt terreſtrium ferarum. Huic tres inſulæ ſuccedunt, multis inſtructę ſtationibus quarum primam Iſidi ſacram, ſecundam Succabam, tertiam Salydo nominârunt. Deſertæ omnes, & oleis obumbratæ, non eiuſmodi quales apud nos, ſed quales natura loci patitur.

Vltra has inſulas videre eſt ripam lapideam & prææltam. Regionem ea munit Thamydenorum Arabum, ad quam per plura mille ſtadia omnium difficillimè navigatur. Nec enim vel ullus ibi portus commodus, vel ſtatio in anchoram, vel ſeceſſio in tegmen, ſed ne vel ſpecies promontorii, quod aſylum eſt nautis apprimè neceſſarium. Abinde paulò littus aliud peraquoſum extenditur, & mons quem Læmum appellant, immenſo ſuo ambitu ſpecies arborum, ſtirpiumque omnimodas circumplectens.

Tractum

Tractum monti confinem * Dedebę tenent, partim paſtores, partim agricolæ. Quorum medium fluvius ex ſe trifariam diviſus interſecat, ramenta auri deducens tantâ ubertate, ut cœnum ipſum ad oſtia congeſtum eminùs effulgeat. Incolæ expoliendi eius artem non callent: ſunt verò hoſpitales admodū, & perhumani, nec tamen omnibus, ſed iis ſolùm, qui ex Peloponneſo & Bæotiâ eò advenerint. Fertur enim (ſi avitis fabulis credendum) multa Herculem antiquitus in hanc gentem contuliſſe beneficia. His contermini Alilæi & Caſſandrenſes, in terrâ ſuperioribus multò potiore. Nec enim cœlum vel frigeſcit iis, vel ſicceſcit, vel caleſcit nimis, ſed molli quâdam & ſpiſsiore tegitur nubeculâ, quæ ſubinde irrorans, hyemem, æſtatemq; reddit temperatā. Maxima eius pars frugifera eſt, utcūq; omnis culta non ſit propter inſcitiam aliorum. In ſpatioſis terræ cuniculis, auri multùm fodientes inveniūt, non arte illud aut peritiâ liquefactum, ſed ſpon-

* q.d. Aurea gens à voce Caldaicâ דהב quæ aurum ſignificat.

ſpontaneum, &, ut Græci ex re natâ vocant, apyron. Cuius minima pars olivæ nuclei, media meſpili, maxima nucis eſt inſtar regiæ. Quod perforatum unà cum lapillis pretioſis circa manuum iuncturas, collumq; geſtitant. Ad vicinos traductum penè nihili vendunt, triplo auro æs, duplo ferrum permutantes. Argentum apud eos auri tantundem decies valet, ex abundantiâ huius penuriâ illius dignitate æſtimatâ, quomodo ſolet universa hominum vita non rei naturam, ſed uſum reſpicere. His finitimi Carbæ, quorum continentem portus profundus excipit, multas emittens ſcaturigines. His Sabæi, gens Arabum longè maxima, & undequaque beata. Nam & tellus eorum omnium eſt ferax, quæ apud nos vitæ tuendæ utilia, & corpora incolentium noſtris firmiora, & greges inſuper armentorũ infiniti. Suaviuſculus odor univerſam ita maritimã perfundit, ut qui acceſſerint, voluptatẽ hauriant & viſu, & conceptu multò ſuperiorem.

periorem. Etenim maritimæ balsamum non exiguum adnascitur, & casia, & alia quædam herbula, quæ recēs aspectu iucundissima, inveterata subitò debilior. Adeò ut vis ipsa fruticis deficiat priùs quàm ut ad nos possit integra sinceraque transmitti. Mediterraneam partem sylvæ occupant densæ & præamplæ, in queîs excelsæ arbores myrræ, thuris, cinnamomi, palmæ, calami, aliorumque consimilium nascuntur. Ita ne explicari quidem potest, quanto gustu visuq; potiora habeant aromata. Non enim reconditis illi fruuntur aut antiquis, aut à nutritio solo disiunctis, sed divino iam incremento vigentibus, & ex nativis congenitisque principiis mirabile quiddam suavitatis emittentibus. Vnde factum, ut nonnulli his pridem gustatis, humanarum fœlicitatum immemores, ambrosiā se decerpsisse crediderint, reipsâ nomē suâ excellentiâ dignū flagitante. Circa hos odoriferos saltus commune genus latitat serpentium, tam præclaris quasi bonis

inviden-

invidente fortunâ, & salutari noxium admiscente. Ne quis dehinc Titânum in morem insolescat, aut contempto numine rebus adhuc integris efferatur; quin potiùs adversarum collatione & memoriâ edoceatur. Istæ autem serpentes colorem habent puniceum, longitudinē palmarem, morsum planè insanabilē, si supra lumbos vulnerent. Feriunt enim in altum salientes.

Apud Sabæos aromata sunt odore suavissima, sed grata minùs. Minùs enim afficit sensum cui à pueris assuevimus, imò retundit veriùs, nullâ unquam mutatione cōtingente. Verùm enimvero, cùm constanter valetudinam suam tueri non possint, puriori quâdam vi aëris subinde corpora perspirante, & debitam crassitiem paulò magis solvente, donec in extremum desinant languorem; solent ut plurimùm asphalto, hircique caprâ suffumigatis, nimiæ fragrantiæ appulsum tollere, & austeriori admixto dulcius minuere. Sic bona quælibet mode-

ratē

ratè ſumpta,& opportunè proſunt,ſin nec moderatè,nec opportunè,poſſeſſionem reddunt omnino inutilem.

Sabęorũ Metropolis, quę toti genti nomen dedit,Saba dicitur, in monte non magno ſita, omniumq́; Arabiæ civitatum pulcherrima. Communis rex præfecturam habet à populo, partim honorificam,partim miſeram.Honorificam,quia multis imperat,nullius facti,quod illud cunq; fuerit,rationem redditurus.Miſeram verò,quia ſuſceptâ ſemel curâ,palatio rurſum movere non audet. Si moverit,antiquo oraculo lapidare omnes iubentur: adeò preęeſſe cæteris periculoſum. E viris, illi ſub dîo agẽtes, præ continuâ ſegnitie ita effœminantur, ut parum fœminis fortiores evadant.Hi rebus bellicis exercẽdis,colendæ terrę,mittendiſq́; in maiori navium genere coloniis incumbunt. Vehunt autem & alia, & odoriferum illum fructum in ulteriori natum ripâ, Arabicè dictum Larimnan. Cui odor eſt ſuffituum eorum longè gratiſsimus,qui corporeos, ut plurimũ

 lan-

languores pellere dicuntur. Cùm verò aliud genus ſtirpium terra non ferat, coguntur cinnamomum & caſiam, ob quotidiana miniſteria, reliquoſq; vitæ uſus, incendere. Tam inæquali manu ſua bona ſors diviſit, his parcè nimis, illis abundanter nimis.

Sabæorum non pauci pelliceis utuntur naviculis, æſtu nimirum hoc eos docente, utcunque delitiis innutritos. Nihil enim Sabæis & Gerræis videtur affluentius, qui pretioſiſsima omnia & Aſiæ & Europæ complexi ſunt. Hi Ptolomæi Syriam auro, hi Phœnicum induſtriam optimis mercaturis divitem fecerunt, & eiuſmodi infinita. Sunt enim exquiſiti nō in mirandis ſolùm toreumatis, & poculorum varietate, ſed etiam in excellentiâ quam habent lectorum, & tripodum, & aliorum, ſi quæ ad ornandas ędes ſuſpendi ſoleant; adeò ut non pauci regiam ſupellectilem poſsidere videantur. Columnas porrò multas conflari hîc ſcribit ex auro & argento; quin & oſtia, & tecta phialis excipi

cre-

crebris gemmis nitentibus, & intercolumnas speciem præbere elegantissimam, &, verbo, summas esse apud hos aliorum divitias. Hactenus sufficiat ostendisse quousque res nostræ & Sabæorum consentiant, differantvè. Qui nisi longiùs abfuissent ab iis, qui universam terram copiis suis lustrare solent, laborum iam suorum domini, curatores sine dubio extitissent alienorum. Nec enim socordia libertatem diu tueri potest.

Mare candorem habet fluenti æmulum, ut sit cur miremur causam, & stupeamus. Insulæ fœlices iuxtà sunt, in quibus pecora omnia alba, nec fœminarum ulli cornu adnascitur. Eo cōfluentes videre est naves accolarum mercatorias, plurimas quidem à statione quam prope Indum flumen Alexander defixit, non paucas etiam à Persiâ, Carmaniâ, & finitimâ universâ.

Quæ in cælo apud eos, mira sunt; cuiusmodi circa Arctum contingit. Siquidem ab Augusto mense, Atheni-

ensibus solenni, nulla ex iis septem stellis quæ Arctum muniunt, adusq; primam vigiliam apparet, in septembri ne usq; ad secundam, in sequentibus eâdem ratione. Reliquarum stellarum planetas omnino non esse visendos, alias maiores quàm sunt videri, alias incertis temporibus oriri & occidere. Supra Ptolemaidem apparentia solis singularis esse fertur, & inusitata. Primò enim, non sicuti apud nos lucem in aurorâ aliquamdiu micantem cernimus, dein orientem solē; sed nocte adhuc obscurâ subitò effulget, nec dies priùs iis illucescit, quàm solem intueantur. Secundò, è medio pelagi videtur emergere. Tertiò, ad modum ignitissimi carbonis, scintillas magnas eiaculatur, has in ambitu sui, illas verò longiùs. Quartò, formam habere aiunt, non disci usquequaque rotundam, sed crassæ columnæ initio adsimilem, quæ à summitate luculentiorem reddit aspectum instar capitis. Quintò, nec splendorem ullum, nec radium emittit, vel in terrâ, vel in ma-

re, quoad prima hora abierit; ſed planè ut ignis habet luce deſtitutus. Horâ autem ſecundâ in ſcuti ſpeciem totus aſſurgit, quã cum luce ſimul & in terram, & in mare ita incredibilem, calidãque transfundit, ut utrũq; ſummum nec ferendum exiſtiment. Sextò, circa occaſum omnia ſecus contingunt. Cùm enim ſubiiſſe iam terram videtur, trium horarum non minùs ſpacio deinceps illuminat, quam illi diei partem longè gratiſſimam opinantur, & iucundiſſimam. Vbi varias marinorum fluxuum cauſas enumerâſſet historicus, & omnes nihil in ſe veri continentes reieciſſet, confeſtim ſubdit; Quòd autem hæc omnia garrulitatis ſint pudendæ, & ſilentio comprimendæ, nec iis tantillum conferant quæ iam modò dicta ſunt, facile eſt cuivis perſpicere. Statimque, adiectis aliis eundem ſenſum ſpirantibus, rurſum inquit; Fluxus, & terræmotus, & ventorum, & fulminum, & huiuſmodi univerſorum, cauſas, unde fiant, iis cedimus inquirẽdas, qui faciliùs po-

e3

terunt explicare. Causas verò communium eventuum unde generentur, ipsi nos à peritis edocti docuimus. Quibus forsan probabiliores in hypothesi prodigiosâ firmãdâ cuperemus, in historiâ autem verâ, nec opus est, nec debemus.

Oleis antedicti alvei tale quid novum refert accidere. Exundante mari teguntur omnes, refluente perpetuò virent. Est autem ibi in imis petrarum, nigro iunco affinis plantula, quam esse comam Isidis ferunt indigenæ, poëtico figmento fidem astruere conantes. Hæc dum undâ pulsatur, multifariam flecti solet, tenella tota cùm sit, aliisque stirpibus assimilis: sin præcisam quis auræ sub dîo exposuerit, ferro utique confestim durior evadit.

De Æthiope pisce.

QVòd cũ multa alia piscium mõstra prædictæ regiones pariant, tûm inter cæteros piscem impendiò nigrum,

nigrum, magnitudine virili, quem ex effigie simâ vocant Æthiopem. Eum qui olim cæpêre, propter insolitam deformitatem nec aliis vendere, nec ipsi comedere voluerunt. Processu autem temporis utrumque iam, & quidem rectè fit. Sic igitur in quinq; libris, meridionalium gentium historiam, quàm potuimus accuratè, digessimus. Verùm de iis insulis quæ in mari posteriùs visæ, & vicinis gentibus, & aromatibus, quorum Troglodytica terra ferax est, omnino loqui supersedimus. Nec enim præ ætate labori tanto pares sumus, multis pridem à nobis de Asiâ Europâque conscriptis: nec ipsi adeo commētarii, unde singula hauriremus, ob crebras in Ægypto defectiones, diligēter inspici possunt. Qui autem scientiâ verè historico dignâ instructus, & gloriolę ex industriâ captandæ paulò cupidior, res ipsas sigillatim perviderit, planè non detrectabit.

Ex Memnone excerpta quædam.

OPus Memnonis historici, à primo sermone ad sextumdecimũ, ea sibi tractanda destinavit, quæ circa Heraclæam Ponti contigêre: ostendens, quot in urbe tyranni rerum potirentur, quid egerint, quomodo affecti fuerint, nec non aliorum & vitas, & exitus, &, quę cum his cõnexa sunt, singula.

Clearchum igitur primum omnium in Heraclæâ tyrannidem affectâsse scribit, philosophiæ eum non penitus ignarum, utpote qui & Platonis assecla fuerit, & Isocratem Rhetorẽ per quatuor ãnos studiosè audiverit. Crudelẽ verò subditis, & sanguinâriũ, si quem aliũ, se præbuisse, eoq; provectũ insolentiæ, ut Iovis se filium nuncuparet, nec vultum nativâ ornari tincturâ pateretur, sed his illisque subinde fucis variegâsse, ut fulgore simul & rubore intuentes percelleret. Mutâsse etiam indumenta sæpiùs, ad terrorem aliis incutien-

cutiendum, ſibi venuſtatem concilian-dam. Nec in his ſolùm malitiam ſuam exeruiſſe, ſed & in benemerētes ingra-tū, in omnibus violētum, ac ſupra mo-dum ferocē extitiſſe. Strenuum porrò in iis, quæ vel adverſus ſuos, vel ex-traneos facienda ſuſceperat. Et bib-liothecā, ſupra omnes alios ſui ordinis tyrannos, inſtructiſſimā reliquiſſe. Ve-rùm ubi aliquot multas in ſe conſpira-tiones initas propter homicidia, inhu-manitatem, arrogantiam, devitâſſet, tandem à Chione Matris filio, viro u-tique magnanimo, & ſibi ſanguine cō-iuncto, Leone etiam, & Euxenone, a-liiſque non paucis, mortiferum vulnus accepit, & acerbiſſimo cum dolore pe-riit. Publicum enim ſacrificium immo-laturus erat tyrannus. Quam amici Chionis opportunitatem ſuo favere inceptui arbitrantes, eiuſdem ipſius manu, per communis hoſtis ilia ferrum traiiciunt. Hic vero multumdiu, & ſævisſimê diſcruciatus, viſiſque omni-modis conterritus, (occurrerunt enim iam umbræ eorum, quos ille priùs im-

piê

piè mactaverat) postero tandem die fatis concessit, anno vitæ suæ quinquagesimo octavo, tyrannidis autem duo decimo. Fuere tunc temporis in imperio Persarum Artaxerxes, & post eum Ochus, quos Clearchus adhuc vivens, crebris legationibus compellavit. Tyrannicidæ viriliter pugnantes, in ipso impetus momento à satellitibus pęnè omnes cæsi sunt. Qui deinceps capti, gravissimis suppliciis vitā finierunt. Huic in principatu successit Satyrus frater, tutelāq; unà suscepit puerorum Timothei, ac Dionysii. Crudelior ille & Clearcho, & omnibus qui unquā uspiam fuerunt, tyrannis. Nec enim fraternos solū insidiatores acerrimè punivit, sed & filiolos, qui parentum facinus ne novisse quidē poterant, nihilo tractavit clementiùs: neque hoc solùm, sed & à multis planè insontibus, maleficorum pœnas exegit. Mathemata philosophiæ, aut cuiusvis alterius disciplinæ, ne gustavit quidem. Animo erat ad cædes paratissimo, & cui humanitatis addiscēdę

nulla

nulla vel cura fuit, vel propensio. Verùm, etiamsi undequaque pessimum, tandem tamen satietas cępit civilis cędis, & sanguinis. Ob fraternum amorem verè primas meruit. Imperium enim suis nepotibus illęsum servaturus, tantam in eo curam posuisse fertur, ut cum uxore victitans adamatissimâ, noluerit tamen ex eâ liberos suscipere, sed omni, quâ potuit, arte fœtus orbitatem procurâsse, ne quem fraternæ soboli insidiaturum relinqueret. Vivens adhuc, senectâ ingravescente, Timotheo regno cessit nepotum natu maximo. Nec ita multò post insanabili gravissimoque morbo correptus est. Cancer enim pudendum intra & coxendicem subintrans, in interiora sæviùs grassabatur. Vnde laxatâ iam carne, anhelitum sudores adeò intolerabilem spirârunt, vt nec ministrorum, nec medicorum ulli graveolentiam ulceris ferre possent, aut fætorem. Dolores insuper continui, & acerrimi, totum corpus miserè agitatum vigiliis & convulsionibus prodidere, donec

nec vi tandem ipſius mali ad ipſa uſque viſcera penetrante, expiravit. Tremendum huius obitum, & Clearchi, qui paulò ſeriùs inſpexerit, dediſſe pœnas videbit eorum, quæ & crudeliter, & impiè in cives patrârāt. Sępenumero enim, dum laboraret, mortem ſibi comprecatum dicit, nec aſſecutum tamen. Sed per plurimos dies acerbiſsimo tabefactum morbo, ita demum obiiſſe: Anno vitæ ſuæ ſexageſimo quinto, tyrannidis 7°. Accidiſſe autem iſta omnia iam tum, cùm apud Lacedæmonios regnaret Ageſilaus.

Timotheus ſuſceptum principatum ad placidiorem multò, magiſq; popularem ſtatum redegit, ut non, ſicut reliqui duo, tyrannus, ſed Euergetes, & Soter ob inſignia merita diceretur. Siquidem fæneratoribus de ſuo perſolvit debita, & de ſuo etiam indigentibus ad mercaturas, reliquoſque vitæ uſus, ſine ullâ ullius lucri ſpe impertiit. Ex ergaſtulo nō inſontes ſolū, ſed reos etiã dimiſit. Iudex ſimul ſeverus, & mitis, & ut qui cętera bonus, ita qui

in

in prestandis promissis nunquã fidẽ fefellerit. Vnde fratrẽ Dionysiũ cùm alias paterno amore ãplexus est, tûm socium unà habuit regni, dein & successorem. Quinetiã in rebus bellicis fortiter se gessit. Magnanimus enim fuit, & generosus, tam corpore quàm animâ, nec nõ ad inducias ineũdas facilior. Res eminus vẽturas prospexit optimè, prospectas ad finem potuit fęlicissimè perducere. Affectu fuit sanè quàm misericordi, & humano. In audaciâ pertinax admodum, in comitate benignus iuxtà & placidus. Quare viventem inimici omnes, si quãdo infensũ, timuerũt, subditi verò suavissimum habuerunt, & mitissimũ. Mortuus ingens sui desideriũ reliquit, luctumq; unà desiderii æmulũ excitavit. Huius autem frater Dionysius, corpore iuxta morẽ magnificè cremato, libavit ei ex ocellis lachrymas, ex visceribus singultus. Ediditq; etiã certamina equestria, nec equestria solũ, sed & scænica, & thymelica, & gymnica, alia quidẽ sub ipsũ momẽtũ, alia verò deinceps splẽdidiora.

Atq;

Atque hæc noni & decimi Memnoniorum librorum historia cursim, ut ita dicam, complectitur. Timotheo qui successit Dionysius, principatum adauxit, post Persas ab Alexandro ad flumen Granicum devictos. Tunc enim cuivis licebat impunè sua adaugere, succisâ iam potentiâ Persicâ, quæ priùs obstiterat. Postmodum verò subiit incommoda, & infortunia, præsertim ab iis exulibus, qui Alexandrũ Magnũ iã tũ totius Asię conspicum imperatorem legationibus suis, & de reditu in patriam, & de restituendâ etiam democratiâ sollicitârunt. Quæ propter pænè regno exciderat, & sine dubio excidisset, nisi suâ summâ prudentiâ, & versutiâ, & favore civium, & obsequio Cleopatræ, bellorum minas diffugisset. Partim cedens, iráque suis tûm leniens; tùm fallens dilationibus, partim etiam vicissim se opponens. Postquam verò Alexander, vel adventitio aliquo mortis genere, vel naturali morbo in Babyloniâ expirâsset, Dionysius, audito

audito nuntio, lætitiæ statuam erexit. Ad primum famæ appulsum, eo planè modo affectus, quo solent insigniter dolentes. Propemodum enim circumactus ceciderat, mentisque impos videbatur. Perdiccam imperio potitum, Heracleani transfugę eâdem ratione incitârunt. Dionysius autem consimili arte utens, multa in se cōflata pericula, in acie (ut aiunt) novaculæ devitavit. Cæterùm Perdiccâ ob nequitiam à suis interfecto, spes omnes transfugarum perierunt, statusq; Dionysii quaquaversum factus est beatior. Maximum verò momentum fœlicitatis erat ei in secundis nuptiis. Duxit enim Amastrin filiam Oxathræ fratris Darii, cuius Alexander subacti filiam Stateram duxerat. Adeò ut consobrinæ essent, seque ipsas ob communem educationem insigniter amarent. Hanc Amastrin Alexander, Staterâ sibi iunctâ, Cratero amicorum intimo coniunxit. Alexandro autem defuncto, Crateríque animo paulò magis vergente ad Philam Antipa-

tipatri filiam, placuit Amastrin cum Dionysio collocari. Hinc facilè summus evasit, tûm ex opulentiâ novarum nuptiarum, tûm propriâ etiam contentione. Dionysii enim Siciliç tyranni sublato principatu, universam ipsius emit supellectilem. Neque verò hec eius imperiũ firmârũt modò, sed & fœlicitas, & benevolentia civiũ, & multorũ regimen, quibus iam antè non imperavit. Quinetiã Antigonus Asię monarcha, ob splendidã in Cypri oppugnatione navatam operam, Ptolomęum nepotem, ducem eorum qui circa Hellespontum, Dionysio generum dedit eius filiæ, quam ex priori susceperat coniuge. Ita in amplissimum honorem evectus, tyranni nomen deposuit, assumpsit regis. Sed cùm omni curâ & metu vacuus, quotidianæ assuefieret lautitię, in immẽsum excrescens corporis moles, pręternaturali obesitate intumuit. Vnde factũ, ut non modò in rebus gerendis segnior esset, sed & si quando obdormiret, etiamsi longis aciculis confixus (uni-

cum enim hoc fuit veterni & torpedinis remedium) ægrè tamen expergefieret. Postquam verò tres ex Amastre liberos, Clearchum, Oxathrem, & filiam matri cognominem genuisset, iam moriturus, omniũ hanc facultatum dominam designavit, & liberororum, utpote adhuc tenellæ ætatis, cum quibusdam aliis procuratricem: Anno vitæ suę quinquagesimo quinto, principatus autem tricesimo. In quo mitissimum se getens, (prout iam antè dixi) mitis appellationem ex affectu sortitus est, ingensque sui cum luctu desiderium reliquit subditis. Veruntamen & post ipsius obitum nihilominùs floruit civitas, Antigono, tûm liberis Dyonisii, tûm civibus etiam prospiciente. Qui cùm ad alias curas diverteret, Lysimachus, Amastre ductâ, curam suscepit Heraclææ, & puerorum. Et primò quidem impensissimè amavit; verùm avocantibus negotiis, reliquit eam Heraclææ, suaque in negotia fortiter incubuit. Non ita multò pòst, multis laboribus

expeditis, refocillādi sui gratiâ in Sardes civitatem accersitam peræquè adamavit. Sed cùm ille Arsinoen Ptolomæi Philadelphi filiam deperiret, Amastris dissociata petiit Heraclæam. Eòque veniens, de sui nomine civitatem, Amastrin condidit. Clearchus, ætatem vbi virilem attigisset, urbi præfuit, & in bellis non paucis, partim alios iuvandi, partim repellendi causâ exercebatur. In quorum uno adversum Getas auxiliarem se præbens Lysimacho, cum eodem captus est: sed dimisso Lysimacho, & ipse tādem eius operâ dimittebatur. Clearchus hic & Oxathres paterni cohæredes regni, non modò patre clementiam subditis minorem multò præstiterunt, sed & piaculare insuper facinus admiserunt. Matrem enim parum admodum delinquentem, impiissimâ fraude navi impositā, submergi fecēre. Quaproptér Lysimachus sæpe memoratus Macedoniæ rex, etiamsi ob Arsinoes connubium Amastrin seorsim vivere coegisset, pristini tamen

adhuc

adhuc amoris ſcintillas retinẽs, & crudele ſimul facinus deteſtans, pertinaciſſimè mentem ſuam coercuit. Cumque variis machinis, & latendi ſtratagematis, ſolitam Clearcho & Oxathrę amicitiã ſpecie tenus exhibuiſſet, (fertur enim fuiſſe hominum ſui ævi in occultando conſilio peritiſſimus) Heraclæam tandem venit, quaſi horum commoda procuraturus. Vbi paterni affectus larvâ aliquamdiu iuvenes amplexus, maternã demum cædem vindicavit, interfectis matricidis, Clearcho primùm, dein Oxathre. Peractâ ultione, urbem in ſuam redegit poteſtatem, ſpolia opum tyrannicarum convaſavit plurima, ſtatumq; popularem civibus optatum permittens, ad ſua revertitur. A reditu cępit Amaſtrin laudare, & admirari ipſius tûm morũ ingenuitatem, tûm imperii ſimul magnitudinem, robur, excellentiam, pręcipuas laudum Heraclæę tribuens, aliquas autem Tio, aliquas etiam Amaſtri, quam ipſa ſibi cognominem condidit. Exinde facta Arſinoe earum

urbium cupidissima, precata est habe-ret quæ cupiit. Lysimachus elato quã magnificè dono primæ petitioni non annuit, postea verò impensè rogatus cessit. Fuit enim, ut Arsinoe in per-suadendo potentissima, ita Lysima-chus præ senio expugnatu facilis. Sus-cepto igitur civitatis principatu, mittit eò Cumanum Heraclitum, virum si-bi benevolum, cæterôqui rigidum, & in consiliis inveniendis sagacissimum. Qui Heracleam veniens, alia per qui-dem strenuè transegit negotia, civi-ũq; multos criminationibus involvẽs, non pauciores affecit supplicio, adeò ut vixdum visam fœlicitatem amisis-se viderentur. Dehinc Lysimachus, impellente Arsinoe, optimum filiorũ & provectissimum Agathoclem, de superiori natum coniuge, latenti pri-mùm veneno aggreditur. Eo autem fœlicissimè evomito, impudentissimè confecit. Coniectum enim in carce-rem, sub ementito insidiarum prætex-tu tolli iussit. Patravit hanc carnifici-am Ptolomæus Arsinoæ frater, quem

ob

ob sævitiam & crudelitatem, Ceraunũ vocitârunt. Lysimachus itaq; propter liberorum cædem iure suis exosus fuit. Quod cùm Seleucus inaudiisset, facileq; porrò futurum eum principatu exüere, cuius iam tum ad defectionem civitates spectabant, cum eo dimicavit. In pugnâ cecidit Lysimachus, trãsfixus telo, feriente Malecone Heracleotâ, qui tunc temporis sub Seleuco meruit. Cuius ita defuncti imperium Seleuco accessit. Atq; in his Memnoniæ historiæ libellus duodecimus consumitur.

In decimotertio scribit Heracleotas, audito Lysimachum periisse interfectum ab Heracleotâ, fuisse animis confirmatos, & in pristinæ libertatis desiderium erectos, quam sub indigenarum tyrannide, & postea sub Lysimacho 84. annos continuos amiserant. Venerunt igitur ad Heraclidem, petentes migraret è civitate, non modò nullo affectus malo, sed splendidis etiam muneribus donatus, ut avitam ipsi libertatem recuperarent.

Cùm verò non solùm persuasissent, sed & iratum insuper quosdam punire cernerent, pacto cum præsidiariorum primoribus hâc lege inito, ut æquum ius civitatis, & eorum quibus privati sunt, restitutionem haberent, comprehensum Heraclidem in custodiâ tenuere. Et exinde insignem nacti libertatem, acropolis mænia solum usq; prostraverunt, missaq; ad Seleucum legatione, Phocritum interea civitati præfecerunt. Zipœtes autem Bithyniæ regulus, infensus Heracleotis ob Lysimachum, & Seleucum, hostili excursione terram ipsorum infestavit. Neque tamen copiæ eius omnino intactæ abierunt, sed pœnè paria malè gestis referentes. Sub hoc tempus, Aphrodisium mittit Seleucus ad urbes Phrygiæ, & superiacentes Ponto curandas, invisendas. Qui cùm ex libito, prout voluit, fecisset omnia, reversus, civitatum laudavit cæteras, unam modò Heracleā incusavit, quasi rebus Seleuci parū favētē. Hęc autē rex ęgrè ferens, veniētes ad se legatos minis excepit,

cepit,& territatione. Verũ inter cæteros Chamæleon nequicquam minas expavescens, ita regessit; Hercules carôn Seleuce:(carôn autem Doriensi linguâ fortiorem sonat. Seleucus, quid rei hoc esset, non intelligens, præ irâ se aliò avertit. Legatis verò nec domum redire, nec manere tutum videbatur. Hæc ubi Heracleotæ accepissent, tùm alia ad pugnam necessaria, tùm commilitones sibi asciverunt, legatione missâ ad Mithridatẽ Ponti regem, Byzantios, & Chalcedonẽses. Qui autem ex Heraclææ transfugis superfuerunt, patriam denuo capessêre, uno ex iis suadente Nymphide, facilemq; futurum reditum indicante, modò possessiones avitas non repeterent. Nec difficulter tandem persuasit; redituq; eâ ratione suscepto, & appellentes isti, & excipiens civitas consimili utrinq; lætitiâ perfundebatur, his illos peramicè salutantibus, nihilq; eorum, quæ ad integerrimum victum spectare poterant, detrectantibus. Ad hunc modum Heracleotę

egregiam antiquæ politiæ formam resumpserunt. Verùm Seleucus fœlici ex Lysimacho partâ victoriâ elatus, in Macedoniam transmittere statuit, tûm ut patriam, è quâ olim Alexandrum ad Persicā expeditionē cōmitabatur, invisere; tûm ut traditâ filio Antigono Asiâ, eliquum ibi vitæ suę tempus iam senex transigeret. Ptolomæus autem Ceraunus, post devictum à Seleuco Lysimachū, & ipse ei subiiciebatur, quem non ut captivum neglectui habuit, sed ut regis filium singulari tutelâ dignatus est, promissoq; etiam magnifico aluit, quamprimùm obiret pater, in AEgyptum paternum imperium deducturum. Hunc ille istiusmodi curâ confovit, impium verò beneficia nequicquam meliorem reddidere. Structis enim insidiis benefactorem suum adoritur, cædit, equoq; conscenso in Lysimachiā transvolat. Vbi coronam gestans, cum splendido satellitio descendit ad exercitum, invitis ipsum salutantibus, regemq; vocantibus, qui non ita pridem Seleu-

Seleuco paruere. Antigonus Demetrii, ubi quæ facta sunt resciviſſet, in Macedoniam feſtinavit illico, ut pedeſtri, navaliq; certamine Ptolomęum anteverteret. Ille autem univerſâ Lyſimachi claſſe inſtructus, viciſsim ſe oppoſuit. Cuius inter naves, quæ ex Heraclæâ accerſebantur, aliæ ſeremes, aliæ quinqueremes fuerunt, aliæ immunitæ, una etiam octiremis, Leontophoros, ſeu leonem ferens dicta, ſingularis magnitudinis iuxtà & pulchritudinis. In hâc enim centũ remigabãt ſeriatim diſpoſiti, ut ex altero tantùm latere ſederent viginti quatuor, quaquaverſum mille ſexcenti. Qui autem à tranſtris pugnârunt, mille ducẽti fuere, pręter duos etiam gubernatores. Inito conflictu, vicit Ptolomæus, fuditq; Antigoni claſſem, navibus Heraclæanis ſupra alias ſtrenuè certantibus, & ex iis præcipuè Leontophoro octiremi. Re infœliciter geſtâ, Antigonus in Bæotiam ſeceſsit, Ptolomæus in Macedoniam. Firmatoq; iam regno, nativam prodens impietatem

ex patrio AEgyptiorum more duxit Arsinoen, cuius à Lysimacho genitos filios trucidavit omnes, ipsamq; postea uxorem suam principatu abdicavit. Ita cùm per duos annos mirè multumque sævisset, tandem à turmâ Gallicâ, quæ ob famem solum vertere cogebatur, & iam tum Macedoniam occupârat, in pugnâ discerptus, dignissimas crudelitate suâ pœnas subiit. Vivum enim cæperunt Galli, de elephanto saucio, cui insederat, excussum. Antigonus autem Demetrii, qui navali dudum pugnâ laboravit, occiso Ptolomæo, Macedoniæ regnum arripuit. Seleuci verò filius Antiochus, etiamsi pluribus bellis ægrè universum patris imperiũ acquisiisset, misit tamen cum exercitu ducem copiarum Patroclem, ad regiones cîs Taurum debellandas. Ille rursus Hermogenem allegit sibi, genere Aspendium, qui & in alias civitates, & in Heraclæam movere statuit. Heracleotis verò legationem mittentibus initâ amicitiâ, confestim abscedit, & per Phrygiam in Bithyniã

vertitur

vertitur. Vbi locatæ à Bithynis insidiæ, & ipsum egregiè dimicantē, & universum etiam exercitū peremerūt. Quapropter cùm Antiochus in Bithynos expeditionem acturus esset, horum rex Nicomedes, per legatos petiit ab Heraclęâ auxilium. Et quidem voti fiebat compos, suam vicissim operam pollicitus, si quando eædē ei angustiæ obvenirent. Interea Heracleotæ Cierum & Tium urbes, & tractū Thyniacum, multâ vi pecuniarum effusâ, in suam denuo potestatem redegerunt. Amastrin autem (erat enim & hæc unà cum aliis adempta) etiamsi pecuniâ belloq; tentarent, neutiquam cæpere. Siquidem præfectus eius Eumenes tantâ irâ excanduit, vt gratis hanc potiùs Ariobarzani Mithridatis filio, quàm nummos offerentibus Heracleotis dederet. Sub id temporis, Zipœtes Bithynus, Thyniacę Thracię regulus, bello Heracleotas impetiit. In quo multi ex iis fortiter pugnantes occubuerunt. Et quidem Zipœtes vicit robore, sociâ autem manu accedente,

fugâ victoriam dehonestavit. Victi iam omnium pro quibus pugnabatur domini, impunè suorũ cadavera sumpserunt, combustaq; in urbem portantes, rei bellicæ primatum monumento magnificè donaverunt. Eâ tempestate, Antiocho filio Seleuci, & Antigoni Demetrio, obortum est bellum sanè quàm diuturnum, validissimis utrinq; copiis oppositis. Erat à partibus Antigoni Bithyniæ rex Nicomedes, Antiochi autem plures. Necdum fratres occurrerunt, cùm Antiochus Nicomedem contra bellum appararet. Qui & aliunde conquisivit auxilia, & ab Heracleotis triremes tredecim socias missâ legatione impetravit, itaq; instructus, Antiochianæ classi adversatur. Sed cùm aliquamdiu è regione stantes, neutri pugnam inciperent, incassum abiere. Postquam verò Galli Byzantium venissent, terræq; eius plurimùm infestâssent, bello fracti Byzantii mittunt petituros subsidia. Prębuere omnes prout poterant, inter cæteros Heracleotæ, quantum legatio

postulavit,

postulavit, mille aureos. Verùm non abhinc diu Nicomedes Gallos, qui Byzantium vastârant, sæpiusculè prius Asiam inaniter tentantes, ex conventione tamen invitis Byzantiis transmisit. Pacta autem huiusmodi fuerunt. Vt Nicomedi, & posteris eius barbari semper essent benevoli. Vt inconsulto Nicomede, nemini opem ferrent, vel per legatos subsidia petēti. Vt amici essent amicis eius, inimici inimicis. Vt auxiliarentur Byzantiis, si quando opus esset, & Tianis, & Heracleotis, & Chalcedoniis, & Cieranis, & nonnullis aliis populorum principibus. Ob hæc ferè pacta, Nicomedes Gallorum multitudinem in Asiam traiecit. Quorum clarissimi & spectatissimi in ducendo fuerunt septemdecim, ex iis autem præcipui, Leonnorius & Luturia. Gallorum iste in Asiam traiectus, minari primò incolis perniciem videbatur, in exitu tamen profuit. Nam cùm democratię civitatum tollendæ reges studerēt, hi contrà se opponentes acerrimè tutaban-

taban-

tabantur. Cæterùm Nicomedes, armatâ barbarorum manu in Bithynos, & Heracleotas sui auxiliares, regione ipsorum potitus est, incolasq; ad unum omnes excîdit, reliquum prædæ Galatis concessit partiendum. Qui cùm in multum terræ procurrissent, redeuntes tandem, eam quam sibi præ aliis selegerant, Galatiam nunc dictam, in tres partes divisere, hos Trogmos, hos Tolostobogios, hos Tectosages vocantes. Trogmi civitatem Ancyram, Tolostobogii Tabiam, Tectosages Pisinuntem condidere. Nicomedes eò amplitudinis evectus, civitatem sibi cognominem erexit adversam Astaco. Astacum verò fundavit Megarensium colonia, Olymp. 17. Sic enim vocare iussit oraculum, de nomine cuiusdã Astaci, viri utiq; nobilis & magnanimi, ex antiquissimis illis Spartis, & gigantibus Thebanis oriundi. Hæc sæpe à conterminis impetita, belloq; afflicta, cessit tandem Atheniensibus in patriam, pristinæq; miseriæ oblîta, gloriosa simul & potens evasit

ſit, Dydalſo iam tum Bithynis imperante. Quo defuncto, regnavit Botiras, vixitq́; annos 76. Hunc excepit filius Bas, qui Calantum Alexandri ducem, etiamſi ad pugnam inſtructiſſimum, ſuperavit tamen, & Bithyniâ Macedones abegit. Vixit ille annos 71. regnavit 50. Cuius filius & ſucceſſor Zipœtes, bellicâ virtute inſignis, Lyſimachi ducum alterum peremit, alterum ſuo longiſſimè regno propulit, ipſumq́; adeò Lyſimachum. Antiocho etiam filio Seleuci eius potentiſſimi, qui Aſiæ & Macedoniæ imperavit, fuit potentior, civitatemq́; de ſui nomine extruxit ſub monte Liparo. Moriturus, quatuor reliquit filios ſuperſtites, anno vitæ ſuæ 76. regni 48. Huic natu maximus ſucceeſsit Nicomedes, qui non fratres erga, ut frater, ſed ut è plebe aliquis, ſe geſsit. Bithynię verò principatū, tûm aliàs munitiſsimum reddidit, tûm præcipuè Gallorum in Aſiam traiectione, urbēque (prout paulò antè dictum eſt) ſibi cognominem erexit. Nec ita multò

pòſt

pòst lis orta est Byzantios inter & Calatianos Heraclææ quondam colonos, & Istrianos, pro Tome emporio Calatianis contermino, quod in privatos illi usus vertere cogitabant. Poscunt igitur ab Heracleotis utriq; per legationem subsidia. Hi verò neutri parti auxilium, sed pacis arbitros miserunt, utcunque re infectâ discedentes. Calatiani ab inimicis multa perpessi, tandem ultro ad inducias convolârunt. Erant enim ita miserè affecti, ut vixdum se recipere potuerint. Seriùs paulò Bithyniæ rex Nicomedes, (quandoquidem ex priori natus cõiuge Zeilas, novercæ Etazetæ machinis incitatus, ad regem Armeniorum aufugerat, qui autem ex secundâ nati coniuge adhuc infantierunt,) moriturus hæredes instituit secundæ coniugis liberos, tutores autem Ptolomæum, Antigonum, populum Byzantiorum, Heracleotarum, & Cianorum. Cæterùm eo defuncto, Zeilas cũ exercitu, quem Galli Tolostobogii animosâ impleverant confidentiâ, ad regnum venit

nit capessendum. Bithyni verò illæsum parvulis principatum servare cupientes, matrem horum cum Nicomedis fratre collocant; ipsi à prædictis tutoribus acceptâ manu Zcilã sustinẽt, crebrisq; pugnis & mutationibus subinde confligentes, amicè tandem convenerunt. Verùm, quia Heracleotæ supra alios in bello egregiè dimicârãt, & in pacto etiam firmando, quod è re maxime foret, suaserant, Galli ut hostilem Heracleam ad Calletem usq; flumen depopulabantur, prædâq; opulentissimâ ditati domum rediere. Antiocho autem Byzantios oppugnãte, 40. triremibus opem tulerunt Heracleotę, bellumque ad minas provexerũt. Paulo pòst desiit esse in vivis Ariobarzanes, relicto parvulo Mithridate, Gallis infensissimo. Cuius illi spretâ pueritiâ, regnum infestârunt. Deficiente alimoniâ succurrerunt Heracleotæ, misso ad Amysum civitatem frumento. E quâ Mithridatianis facilius fuit transvehere, & solari famem. Ob hanc rursus causam, Galatæ Heracleam no-

vis copiis invaſerunt, donec per legatos egiſſet cum iis. Nymphis autem historicus fuit legatorum præcipuus, qui & univerſum in commune exercitum quinque millibus aureorum, & duces ſigillatim ſingulos ducentis placatos è terrâ fecit abſcedere. Dehinc Ptolomæus Ægypti rex, ſummâ undique cinctus bonorum affluentiâ, non paucas urbes ſplendidiſſimâ largitione donavit. Inter cæteras, Heracleam quingentis frumenti artabis, cuius & templum in arce Herculeâ Proconeſio lapide extructum reſtauravit.

Hucuſque in contexendâ historiâ provectus autor, ad Romanum divertit imperium, oſtendens, & unde orti ſint, & quomodo Italiam occupârint, & quæ Romam conditam anteverterint, quæ ſubſecuta fuerint, & qui in eâ regnaverint, & contra quos pugnaverint, & regium inſuper ſtatum, & monarchiæ in conſulatum mutationem; & quomodo à Gallis Romani vincerentur, captaque fuiſſet civitas, ni Camillus quamprimmum adveniens

ens expediisset; & quomodo eunti in Asiam Alexandro, monentiq; Romanos per epistolam, vel imperarent ipsi, siquidem possent, vel cederent fortioribus, auream illi coronam talentis pluribus æstimatam transmiserint; et quomodo adversus Tarentinos & Pyrrhum Epirotam his auxiliantem dimicârint, & nonnunquam ferentes mala, nonnunquam referentes, Tarentinos subegerint, Pyrrhum Italiâ penitus fugerint; & quæ Romani adversus Annibalem & Carthaginenses fecerint; & quæ adversus Hispanos & alii gesserint, & Scipio, & quomodo ab Hispanis rex designatus titulum respuerit; & quomodo victus Annibal fugerit; & quomodo Ionium fretum Romani traiecerint; & quomodo Perseus Philippi filius, suscepto Macedoniæ principatu, conditiones fœderis, quas cum patre suo Romani dudum pepigerant, iuveniliter violârit, tandemque debellatus fuerit, Paulo AEmilio triumphante; & quomodo Antiochum Syriæ, Comagenæ,

genæ, & Iudææ regem bis fundentes Europâ pepulerint. Hactenus quæ circa Romanum imperium acciderunt, percensuit historicus. Exinde autem novissima repetẽs, scribit Heracleotas missâ legatione ad Romanorũ duces, qui tunc temporis in Asiam venerant, non modò lubenter exceptos, sed & humanissimis etiam literis fuisse compellatos, promittente Publio AEmilio, nec amicitiæ senatus, nec alterius cuiusvis curæ, si quando opus esset, quicquam defuturum. Postea verò ad Cornelium Scipionem clarissimum illum qui Romanæ ditioni Libyam adiecit, mittentes, nuperrimè testatam amicitiam sancierunt. Ad eundem rursus paulò pòst, petentes pacem Antiochi, & Romanorum. Eoque fine rogationem scripserunt ad Antiochũ, quâ hortabantur, ne cum Romanis inimicitias exerceret. Verùm Cornelius Scipio Heracleotis rescripsit ad hunc modum: Scipio dux & consul Romanorum, Heracleotarum senatui, & populo salutem. Quâ in e-
pistolâ

pistolâ, & se iis plurimum dicit favere, & Romanos à pugnâ adversus Antiochum conceptâ destitisse. Eadem Lucio Publius Cornelius Scipio frater eius, & classis præfectus, Heraclææ etiam rescripsit. Parum intercessit temporis, cùm Antiochus & Romani iustâ acie dimicarent, in quâ debellatus Antiochus, conditiones quasdam subire cogebatur. Fuerunt autem huiusmodi. Vt Asiâ cederet universâ, ut elephantis & classe privaretur, ut Comagenæ, & Iudææ ambitu potentissimum imperium finiret. Heraclæa autem, ad novos subinde Romanorũ duces iteratâ legatione, solitam semper benevolentiam, & humanitatem experta est. Tandemque fœdus icerunt Romani, & Heracleotæ, spondentes amicos se invicem, & socios futuros, pro quibus, & contra quos ferret occasio, Cui rei ut fidem facerent certiorem, in duabus tabulis ęreis similes conventiones incîderunt. Quarum altera apud Romanos in æde Iovis Capitolini figebatur, altera

etiam Heraclææ in æde Iovis posita est.

Hæc postquam in 13, & 14. suæ historiæ meminisset autor, in procemio 15. narrat Prusiam Bithyniæ regẽ, virum utique strenuum & industrium, præter alias civitates, Cierum Heracleotarum subegisse, mutatoque nomine, Prusiadem appellâsse. Cepit & Tium iis ipsis parentem, adeò ut à mari ad mare Heraclæam cingeret. Quapropter validissimè oppugnans, incolarum non paucos trucidavit, ipsamque poenè urbem cepisset, ni scalam ascendenti crus lapide è murorum pinnis proiecto fuisset comminutum, suoque ita infortunio obsidionem solvisset. Percussum Bithyni non sine magno labore ad sua tollutim reportârunt. Vbi cùm pauculos tantùm annos ab ictu superfuisset claudus, sicuti etiam vocabatur, obiit. Qui verò supra Pontum Galatæ, ante Romanorum in Asiam adventũ, tentandi maris cupidi, Heraclæam, utpote facilem expugnatu, præripere contenderunt: visa enim est antiquâ

Româ

Româ inferior multò, quin potiùs despicatui habenda. Adoriuntur itaq; summâ vi, & universis copiis. Neque verò hæc sociorum neglexit auxilia, sed, prout in tantâ temporis angustiâ potuit, comparavit. Cùm igitur aliquamdiu obsedissent, magnâ rerum necessariarum inopiâ laborabant. Galli enim non in apparatu, sed in animo bellicam præstantiam posuerũt. Quare dum ad res necessarias conquirendas è castris longiùs evagantur, excurrẽtes cives, & de improviso adorti, ceperunt castra, multisque interfectis, in regione palantes omnes sine ullo negotio prehenderunt. Adeò ut vix tertia pars universi exercitus Galatiam salva attigerit. Quo tam insigni successu, in avitæ gloriæ & fœlicitatis spẽ erecti sunt. Romanis autem contra Marsos, Piligros, & Margucinos (gentes hæ sunt supra Lybiâ freto Gaditano conterminæ) duabus triremibus constratis opem tulerunt, belloq; ad undecimum annum strenuè confecto, pluribus tunc honorariis donati

in patriam redierunt. Dehinc Mithridatē inter. & Romanos, conflatum est bellum, per quidem grave illud, & ex invasę Cappadocię prętextu natū. Hāc enim Mithridates, postquā Arathē nepotē è sorore suâ Ariaratho genitū, partim fraude, partim iuramento fœderis apposito circūvenisset, et suâ manu sustulisset occupavit. Fuit enim à puero in cędē & sanguinē propēsissimus. Quare cū ānos modò tredecim natus imperium susceperat, matrem illicò paterni simul regni participem custodiâ inclusam, & vi, & miseriæ tædio confecit; Neque hoc ei satis videbatur, nisi maternæ cædi fraternam adiiceret. Subiugavit etiam reges circa Phasin, adusq; plagas superiacentes Caucaso, finibusque imperii propagatis mirè intumuit. Quocirca Romani, ne quid sub eius animo lateret maleficii, subverētes, Scytharum regibus paternas quamprimum possessiones reddere iussesrunt. Ille, etiamsi mandatis æquissimè responderet, socios tamen ascivit sibi Parthos, Medos, Tigranem Ar-

menium, Scytharum principes, etiam & Hispanos. Nec verò aliæ huius belli causæ quas præbuit, defuerunt. Nam cùm Romanus Senatus Nicomedem filium Nicomedis, & Nysæ, Bithyniç regem crearent, Mithridates Nicomedem cognomento bonum elegit. Vicit tamen iudicium Romanum, invito Mithridate. Et serius paulò, ubi civilem in Republ. Romanâ seditionem Sylla & Marius excitârant, Mithridates 40. peditum millibus, decem equitum, duci Archelao traditis, iussit in Bithynos expeditionem agere. In quâ expeditione confligenti Archelao cessit victoria, fugitq; Nicomedes cum pauculis comitibus. Hoc comperto, Mithridates, & auxiliarium insuper adventu factus elatior, ex Amasianâ planitie movit continuò, & quindecim myriadibus stipatus, per Paphlagoniam contendit. Marius autem, quia Nicomediani commilitones solâ Mithridatis famâ territi aufugerant, cum Romanis non multis Menophani prçfecto se opposuit, & in fugam

gam actus totum amisit exercitum. Fidenter itaq; Bithyniam ingressus Mithridates, & civitatum, & ipsius etiam regionis sine pugnâ evasit dominus, urbiumq; Asiæ alias vi, alias deditione cepit ultroneâ. Adeò nova, & subita rerum omnium facies emersit, solis Rhodiis pristinam Romanos erga tuentibus amicitiam. Ob quam Mithridates, & mari, & terrâ bellum contra eos adornavit. Insigniter tamen vincentes Rhodii, parum abfuit quin regē ipsum in navali pugnâ vivum cepissent. Posthæc, audiens Mithridates Romanos per singulas urbes sua consilia impedisse, scripto mandavit omnibus, ut uno die suos singulæ Romanos interficerent. Et quidem parentes multæ tantam cædem ediderunt, ut uno & eodem die 80. millia ferri aciem subierint. Eretriâ autem & Chalcide, & totâ Euboeâ, & aliarum urbium nonnullis Mithridati accedentibus, fusisq; etiam Lacedæmoniis, Romani Syllam cum bene magno exercitu, in crescentis tyrannidis

rannidis

rannidis occursum emiserunt. Qui adventu suo alias civitatum ultro deficientes, alias vi cepit, non parvâ Ponticorum manu in acie profligatâ. Cepit etiam & Athenas, quas dubio procul excidisset, ni Senatus ei quamprimum hanc mentem inhibuisset. Sed cùm sæpiùs dimicarent, vincerentque semper Pontici, tandem successu in deterius mutato, regii victus inopiâ, quam effusè nimis prodegerant, nec in suum commodum reponere nôrât, premebantur. Et ad extremum miseriæ devenissent, nisi Taxilles Amphipoli captâ, & eapropter ad ipsum deficiente Macedoniâ, rerum inde necessariarum copiam suppeditâsset. Hic & Archelaus ultra sexaginta millibus adunatis in Phocide regione Syllam operientes, castra fixerunt. Qui Lucinium Hortensium sex Italorum millia ducentem adiungens sibi, intervallo satis magno consedit. Et quando Archelai milites ad frumẽtationem tumultuariè procurrerunt, de repentè adortus eorum castra invasit

vasit, occisisq; illico fortissimis, à quibus non metuit, hos intra certam quãdam stationem conclusos, ignes iubet accendere, ut nullâ infortunii suspicione præbitâ, suos redeuntes exciperent. Successit stratagema, splendidamq; Syllani victoriam reportârunt. Cæterùm Chios ob opem Rhodiis latam incusans Mithridates, Dorylaum emisit subditurum. Qui urbe difficulter tamen potitus, regionem Ponticis divisit, cives navibus impositos traiecit in Pontum. Atqui Heracleotæ pristinæ cum Chianis amicitiç memores, in prætervectu Ponticas naves, quç captivos vehebant, aggrediuntur, impetuq; in eas non renitentes facto (nec enim poterant) ad civitatem perduxere. Statimq; iis quibus opus erat abundè refectos, cum magnificis muneribus patriæ restituerunt. Atqui Senatus ad bellum Mithridaticũ prosequendum consules emisit Valerium Flaccum, & Fimbriam, eâdem Syllæ etiam commendatâ operâ, si placeret modò; sin minùs, seorsim, ut antea,

pugna-

pugnaret. Hic in initio cum variis conflictatus miseriis, fame nimirum & belli infortunio, tandem in pluribus evasit superior. Per Byzantios verò in Bithyniam movens, inde in Nicæam, restitit. Idem & cum suis egit Fimbrias. Verùm indignante Flacco, quòd Fimbriam milites, utpote humaniorem, sibi imperare mallent, probriq; hoc loco & ipsi, & militum primariis obiectante, duo præ aliis irritati confestim trucidârunt. Quapropter Senatus mirum in modũ Fimbriæ succensuit, sed tamen occultatâ aliquantisper irâ, consulatum ei decrevit. Qui omnium iam copiarum prçses, civitatum alias volentes, alias renitentes cepit. Cui in occursum Mithridatis filius, Taxille, Menandro, Diophanto, ducumq; præcipuis, necnon ingenti etiam manu comitatus, perrexit. Et in primis quidem conflictibus obtinuerunt Barbari. Postea verò Fimbrias pugnæ detrimenta aliquo resarcire cupiens stratagemate, (multitudine enim hostes superârũt)

ubi flumen quoddam uterq; exercitus attingens hoc intermedium posuerat, ex inopinato magnâ vi imbrium cadēte, sub crepusculum transit. Et in altissimo iam somno oppressos irruens, ad unum pœnè omnes non sentientes interfecit, nisi qui è præfectis & equitibus pauculi necem fugiendo evitârant. Quorum è numero Mithridates Mithridatis filius, & ipse etiam incolumis ad patrem pervenit Pergamum. Mario autem à fugâ Romam capessente, veritus Sylla ne illatam sibi vindicaret iniuriam (erat enim factionis contrariæ) missâ ultro ad Mithridatem legatione, fædus pollicetur. Cumq; rex inducias amplexus veniret illico precaretur, lubētissimè profectus est Sylla. Et copiis utrinque interpositis, in Dardano tandem convenerunt. Vbi seorsim ab aliis hęc inter se pacti sũt. Vt Mithridates Asiâ cederet. Vt Bithyniæ & Cappadociæ nativi reges imperarent. Vt universa Ponti ditio Mithridati firmaretur. Vt Syllæ Romam redituro

turo triremes 80. daret, & tria insuper talentorũ millia. Vt Romani civitatibus, quæ ad Mithridatem transvolârunt, ignoscerent, etiamsi hoc neutiquam ex pacto successerit. Multas enim postea Romani urbium subiugârunt. Sylla igitur ita in Italiam splendidè reverso, secessit urbe Marius. Rex autem sua repetens, non paucas earum, quę ob præsentem calamitatem defecerant, gentium, deintegro subiecit. Posthæc à senatu Muræna imperator est designatus. Ad quem misit rex petituros, ut conditiones cum Syllâ nuperrimè initæ constarent. Ille parum attendens legationi (legati enim ortu Græci, instituto Philosophi) Mithridatem incusâsse potiùs, quàm laudâsse videbantur, festinavit adversus eum. Et stabilito Ariobarzani Cappadociæ regno, in ipsis imperii Mithridatici foribus civitatêm condidit Ecinæā. Sub hoc tempus Muræna & Mithridates insimul ex adverso opem ab Heracleotis petierunt. Qui Romanorum potentiam formidolo-

midolosam iudicabant, timuerunt etiam & à vicinitate Mithridatis. Quocirca ita legatis responderunt, in tantâ bellorum tempestate vix suam se servare posse provinciam, nedum aliis opitulari. Murænæ dehinc non pauci suaserunt in Sinopem ageret, & adversus regiam pugnaret urbem. Hanc enim cepisset modò, reliquis facillimè potiturum. Sed Mithridates magnis eam copiis obmuniens, bellum ipse in suâ personâ operiebatur. Et in primis quidem velitationibus vicerunt Barbari. Postea verò, ubi ad manus ventum est, alacritatē segnitiâ dehonestârunt. Eapropter Mithridates in tractum Phasidis, & Caucasi, Muræna in Asiam, ad sua uterque procuranda abierunt. Paulò pòst Romæ Sylla moritur, mittitque Senatus in Bithyniam Aurelium Cottam, in Asiam Lucium Lucullum, mandans, ut cum Mithridate confligerent. Mithridates igitur, & aliarum copiarum bene multas, & triremium quadringentas apparavit. Minorum verò navium, 50. remis acta-

actarum, & caudatarum seu cercuro-rum ingentem multitudinem. Diophanto etiam Mithari filio manu datâ in Cappadociã mittit, & ad præsidium civitatibus imponendum, & ad Lucullo, si in Pontum rueret, obviandum, ne longiùs prorueret. Ipse peditum in suo exercitu 15. habuit myriades, equitũ millia 22. falcatorũ curruũ centum viginti, satisque machinarum quæ bellicis usibus deserviunt. Et per Timonitidem Paphlagoniam in Galatiã contendens, nono demũ die Bithyniã attigit. Dũ hęc gerũtur, Cottã Lucullus cũ universâ classe in Calcedonẽsi portu iussit subsistere Classem verò Mithridaticam Heraclææ littora prælegentem civitas non excepit, cõmeatum tamen petenti annuit. Vnde facto, prout verisimile erat, cõmercio, Archelaus navium præfectus, Silinũ & Satyrum, principes in civitate viros, prehendit, nec dimisit, donec ab iis quinque triremes socias in bellũ Romanum accepisset. Quo facinore, ex astutiâ Archelai, Heraclææ popu-

 lus

lus Romanis invisus reddebatur. Quare postquam in aliis civitatibus publicanos constituissent, & hanc ob prædictam causam iisdem unà subiecerunt, Publicani itaque urbem ingressi, & præter politiæ consuetudinem, argentum exposcentes, contristârunt cives, ut qui servitutis istud initium ducerēt. Et cùm in tanti oneris levamen senatum ipsum appellare debuerant, à quodam inter cives audacissimo inducti publicanos sustulerunt, ut ne, quo mortis genere perierint, sit deprehensum. Cęterū classe Romanâ ad Chalcedonem cum Ponticâ certante, peditatuque regio ibidem cum Romano confligente (præfuit autem huic Cotta, illi Mithridates,) Basternæ Italos magnâ eorum strage editâ profligârunt. Idem & in navali accidit certamine. Vt uno die, & mari, & terrâ, Romani miserrimè prosternerentur, cæsis in navali pugnâ 8. millibus, captis 4. millibus & quingentis, in pedestri pugnâ 5. millibus & trecentis Italorum; è Mithridaticis autem Basternarum triginta modò,

modò, reliquæ multitudinis septingẽtis. Ita de subito evecta Mithridatis conditio, omnium animos perdomuit. Quando igitur mirùm inflatus ille ad Cyzicum obsidẽdam se accinxit, Lucullus è vestigio subsequens, pugnamque committens, Ponticos insigni fudit victoriâ, cæsis myriade paulò pluribus, captis etiam tredecim millibus. Fimbriani autem, veriti ne non duces ob recentem Flacci necem benevolis erga se animis afficerentur, clàm miserunt ad Mithridatem, fugam pollicentes. Qui in lucro hoc ponens, appetente nocte Archelaum, & ad fœdus sanciendum, & ad transfugas secum ducendos, destinavit. Fimbriani verò advenientem Archelaum ceperunt, comitesque eius interfecerunt. Post hoc regis infortunium, multi etiam in exercitu fame conficiebantur. Nec tamẽ tot uno momẽto miseriis laborãs, à Cyzici obsidione destitit. Verùm paulò pòst, cùm multa passus multa etiam regessisset, urbe discessit inexpugnatâ. Et peditum supra 30. millia,

Eumœo, Marioque ducenda tradens, ipse marinum iter capessebat. Conscensuro autem navigium, variæ malorum imagines obversabantur. Qui enim triremes inierant, vel plenas, vel penè plenas penduli eas tenebāt. Vnde factū est, premēte multitudine, ut naviū aliæ omnino demersę, alię subversę fuerint. Eo viso, Cyziceni in Ponticorum castra impetum fecerunt, & iugulatis iis qui fessi adhuc supererant, reliquum omne diripuerunt. Lucullus etiā peditatū ad flumen Æsipū insecutus, ex inopinato tandē assequitur, magnaq; strage cōcîdit. Mithridates, resūptis ut potuit viribus, Pirinthū obsedit, eâq; excidēs, in Bithyniā trāsiit. Cùm verò Barba multis Italis comitatus, Triarius etiam Romanorū dux, convasatis omnibus, uni Apamæę oppugnandæ instarent, Apamæani quoad poterant resistentes, tandē reseratis portis intromisere. Ceperūt & Prusam urbē Romani, sub Asiatico Olympo sitam. E quâ Triarius in Prusiadē maritimā cum exercitu contēdit. Hęc autem Cierus olim

voca-

vocabatur Argi appulsu nobilis, & Hylæ disparatione, & Herculis in eo quęrẽdo errore, & huiusmodi plurimis. Accedentem facilè Prusaenses admittebant eiectis Ponticis. Inde in Nicæam Mithridatico præsidio custoditam movit. Scientes autem Pontici quantum Romanos erga animis propenderent Nicæi, noctu ad regem in Nicomediam avolârunt. Atque ita Romani sine ullo negotio urbe potiti sũt. Nicæa verò civitas, nymphę cuiusdam Naidis Nicææ appellationem induit. Conditã certissimum est à Nicæanis, qui Alexandro olim in expeditionibus bellicis affuerunt. Eo autem defuncto post quæsitam aliquamdiu patriam, hanc demum & extruxerunt, & incoluerunt. Atqui Nais Nicæa à Satyro eiusce tractus regulo, & Cybelâ prognata dicitur. Quæ congressu virginitati posthabito, montanæ venationi unicè indulsit. Hãc Bacchus deperiens, quia aliàs non potuit, dolo sibi conciliare nitebatur. Implet igitur vino fontem, de quo Nicæa venando

fessa bibere solebat. Illa nullius rei prę-
scia bibit, & insidioso tumens liquo-
re, vel invita subservit amantis deside-
rio. Nam cùm ebrietate simul, & som-
no premeretur, Bacchus ex eâ Satyram
aliosque filios procreavit. Nicæani ve-
rò, qui civitatem erectam incoluerunt,
patriam habuere vicinam Phocidi. Cũ
quâ sæpiùs altercantes, à Phocensibus
tandem certatim excisi, & patriâ exuti
sunt. Huiusmodi igitur Nicæa habuit
appellationem, & principium, atque
ita in Romanorum partes transiit. Sed
ut ad cęptum redeamus argumentum,
Mithridates in urbe Nicomediâ hæsit:
Cotta verò à novissimę cędis iacturâ se
recipere cupiens, relictâ Chalcedone,
migravit versus Nicomediam. Et 120.
ab urbe stadia castrametatur, bellicum
congressum declinans. Ad quem ul-
tro festinavit Triarius, & recedente
iam in urbem Mithridate, Romani u-
trinque obsidionem parabant. Postquã
verò inaudiisset rex, duabus pugnis na-
valibus, ad Tenedum alterâ, alterâ in
Ægæo mari, Lucullo duce fugatos
Ponti-

Ponticos, & videret porrò ſuas præſentibus Romanorum copiis longè impares, claſſem flumini commiſit. Graviſſimâque obortâ tempeſtate, triremium nonnullas amittit, ipſe cum plurimis in Hypium flumen defertur. Vbi ad fugiendam procellæ vim moratus, in Lamachum Heracleotam, cum quo veterem amicitiam coluerat, incidit. Et comperiens eum tunc temporis urbi præfuiſſe, variis pollicitationibus, & nummis etiam induxit, ut intra Heraclææ muros ſe admitti curaret. Ille tandem nec ægrè poſtulato annuit. Et civibus ad lautiſſimas extra urbem epulas invitatis, portas occludi vetuit. Populoque inebriato, eodem ipſo die cum Mithridate paciſcitur, ut ex occulto derepente urbē invaderet. Quo facto civitas, ne ſentientibus quidem Heracleotis, Mithridati ſubiicitur. Subſequenti die rex convocatum populum, placidiſque verbis exceptum monuit in recenti amicitiâ perſiſteret, civitatique præſidiariorū quatuor millia, præfecto iis Connacorice, impoſuit. Hos

enim dixit urbem & incolas, si quando Romani peterent, propugnaturus. Ita demum pecuniis in populum, maximè verò in primates effusis, Sinopen navigavit. Lucullus autem, Cotta, & Triarius, Romanorum imperatores Nicomediæ convenientes, Pontum aggredi statuerunt. Sed ubi captam fuisse Heraclæam nunciabatur, quam tamen non ex proditione, sed veriùs defectione captam existimârunt, tutissimum visum est, Lucullum cũ maximâ copiarum parte in Cappadociam per mediterranea ipsum adversus Mithridatem, totumque regnum emittere, Cottam adversus Heraclæam, Triarium verò cum classe circa Hellespontum, & Propontidem, Mithridaticis navibus ad Cretam, & Iberiam missis, in reditu insidiari. His acceptis Mithridates, conquisito unde potuit apparatu, misit ad Scytharum principes, & Parthum, & generum suum Tigranem Armenium. Negârunt cæteri omnes, unus solùm Tigranes à filiâ Mithridatis & sæpe, & importunè rogatus, tandem

dem post aliquam moram prębuit suppetias. Rex igitur multos subinde Lucullũ contra duces destinavit. In quorum conflictibus, etiamsi variæ mutationes acciderint, in plurimis tamen Romani superiores evaserunt. Sed cùm animus iam regi labascere inciperet, quadraginta peditum millia, octo equitum, ducibus Taxille & Diophanto, in pręmissorum misit subsidiũ. Qui prioribus copiis adunati, belli impetũ egregiè sustinuerunt. Et in initio quidem per singulos ferè dies velitabantur invicem. Postea verò duæ pugnæ equestres fiebant; in quarum alterâ Romani, in alterâ Pontici obtinuerunt. Bello longiùs protracto, misit quosdam Lucullus in Cappadociam, ad commeatum subvehendum. Quod ubi rescisset Diophãtus & Taxilles, 4. peditum millia, duo equitum, viam insidere iubent, ut ex occulto invadentes auferrent commeatum. Hinc conflictu oborto vicerunt Romani, mittenteque suis opem Lucullo, Barbaros insigniter fuderunt. Quorum ulteriùs
premẽ-

premētes vestigia, ad Taxillis & Diophanti usque castra insequebantur: ubi pugnâ etiam factâ vehementissimâ, restiterunt aliquamdiu Pontici, dein cedentibus pręfectis, omnes avolârūt. Ingens tunc cęsa est barbarorum multitudo, cuius tantæ cladis nuntii duces fuere. Ita rebus Mithridaticis præclarè concisis, regiisque fœminis interēptis, ipse clàm subditis è Caberorū civitate, in quâ eo momento vixit, aufugit. Et ab insequentibus Galatis, etiamsi fugientem ignorarent, captus fuisset, nisi fortè in asinum auro argentoq; Mithridaticis onustum incidentes, his diripiendis unicę vacâssent. Rex enim dum hæc fiebant, Armeniam salvus attigit. Lucullus ad insequendum Mithridatem, Marcum Pompeium ducem emisit, ipse cum universis copiis in Caberos contendit. Civitateq; circumsessâ, muris illico potitus est, & barbaros se dedentes in fęderatorum album retulit. Inde Amysum petens suasit Romanis accederent. Vbi verò persuasum non est, ad

Eupa-

Eupatoriam transtulit obsidionem. In quâ oppugnandâ segniùs versabatur, ut civibus in eandem segnitiem prolapsis, subitâ mutatione urbem impeteret. Quod perinde ex voto contigit stratagema. Derepente enim suos scalas arripere iubens, dum adhuc custodes eorum potentiam nihil tale metuentes floccifecerunt, etiam mœnia fecit transcendere. Ad hunc modum capta est Eupatoria, statimq; pessundata. Parum temporis intercessit, & Amysum eâdem ipsâ ratione ceperunt. In quâ primò ingens civium cędes edebatur. Postea verò Lucullus grassantem militum sævitiā inhibens, iis qui supererant, & urbem, & regionem dedit incolendam. Interea Mithridates ad generū Tigranem salvus pervenit. Quem etiamsi compellare se cupientem suâ non dignaretur præsentiâ, satellitio tamen ornavit, & aliâ, quâ sūmâ potuit, fovit humanitate. Misit autem Lucullus, exposcēdi Mithridatis causâ legatum ad Tigranē, Appium Clodium. Cui ille traditurum

se

premētes vestigia, ad Taxillis & Diophanti usque castra insequebantur: ubi pugnâ etiam factâ vehementissimâ, restiterunt aliquamdiu Pontici, dein cedentibus prefectis, omnes avolârūt. Ingens tunc cęsa est barbarorum multitudo, cuius tantæ cladis nuntii duces fuere. Ita rebus Mithridaticis præclarè concisis, regiisque fœminis interēptis, ipse clàm subditis è Caberorū civitate, in quâ eo momento vixit, aufugit. Et ab insequentibus Galatis, etiamsi fugientem ignorarent, captus fuisset, nisi fortè in asinum auro argentoq; Mithridaticis onustum incidentes, his diripiendis unicè vacâssent. Rex enim dum hæc fiebant, Armeniam salvus attigit. Lucullus ad insequendum Mithridatem, Marcum Pompeium ducem emisit, ipse cum universis copiis in Caberos contendit. Civitateq; circumsessâ, muris illico potitus est, & barbaros se dedentes in fęderatorum album retulit. Inde Amysum petens suasit Romanis accederent. Vbi verò persuasum non est, ad

Eupa-

Eupatoriam transtulit obsidionem. In quâ oppugnandâ segniùs versabatur, ut civibus in eandem segnitiem prolapsis, subitâ mutatione urbem impeteret. Quod perinde ex voto contigit stratagema. Derepente enim suos scalas arripere iubens, dum adhuc custodes eorum potentiam nihil tale metuentes floccifecerunt, etiam mœnia fecit transcendere. Ad hunc modum capta est Eupatoria, statimq; pessundata. Parum temporis intercessit, & Amysum eâdem ipsâ ratione ceperunt. In quâ primò ingens civium cędes edebatur. Postea verò Lucullus grassantem militum sævitiã inhibens, iis qui supererant, & urbem, & regionem dedit incolendam. Interea Mithridates ad generũ Tigranem salvus pervenit. Quem etiamsi compellare se cupientem suâ non dignaretur præsentiâ, satellitio tamen ornavit, & aliâ, quâ sũmâ potuit, fovit humanitate. Misit autem Lucullus, exposcẽdi Mithridatis causâ legatum ad Tigranẽ, Appium Clodium. Cui ille traditurum

se

ſe penitus negavit. Metuere enim iuſtiſsimã hominum querimoniam, ſi patrem uxoris proderet. Et quanquam aliàs flagitioſum nôrit, revereri tamen affinitatem. Miſit porrò epiſtolam huiuſmodi verba habentem. Quę Lucullum mirè exacuit, quòd imperatoris titulo non ornaret, cauſatus quòd nec iſte ſe priùs in epiſtolâ regem regum vocaret. Hactenus quintidecimi libri hiſtoriam pertexuimus. Sequentia ſic habent. Cotta ſumpto Romanorum exercitu, in Heraclæam acturus obiter egit in Pruſiadẽ. (Pruſias verò à præterfluente ipſam rivulo Cierus olim vocabatur, dein Heracleotis adempta Bithyniæ cuiuſdam regis nomen aſcivit.) Exinde in mare Ponticum devergens, maritimãq; oram prætervectus, altiſsimos exercitu muros circumdedit. Heracleotæ ipſius loci munitioni fidentes quanquã validiſsimè oppugnaret Cotta, cum ſuis tamen cuſtodibus pertinaciter reſtiterunt. Et ſtrages quidem Romanorum facta eſt multò maior, non pauci verò ex his etiã miſ-

ſilibus

ſilibus figebantur. Cotta igitur ſuis à murali certamine revocatis, eminus magis caſtrametatur, huic uni operæ incumbens, ut omnes obſeſſorum exitus occluderet. Verùm deficiente in urbe commeatu, per legatos ab exteris ciborum pro pecuniâ nundinationem petere cogebantur. Quam illi ſtatim lubentiſsimè conceſserunt. Sed antehac paulo Triarius cum universâ Romanorũ claſſe è Nicomediâ ſolvit ad Ponticas naves, quæ in Cretam & Iberiã (ſicuti iam antè præmonuimus) mittebãtur, adoriendas. Vbi autẽ comperiſſet triremiũ reliquas fuiſſe Pontũ redituras, (multæ enim tempeſtatibus, variiſq; inſuper pugnis confectæ ſunt) has demum prope Tenedum aſſecutus aggreditur, ipſe ſeptuaginta modò triremes habens, Pontici autem octuaginta. Conflictu inito, regii primum impetum ſuſtinuerunt, tandem ſtrenuè fugati inſignem Romanis dedere victoriam. Ita universam claſſem Mithridaticam, quæ cum ipſo in Aſiam ſimul navigavit, ceperunt. Cotta verò

rò prope Heraclęam ſedens, totum exercitum obſidioni nunquam admovit, ſed ex viciſsitudine, nunc Romanos, nunc Bithynos. Multis autem vulneratis, & occiſis, machinas excogitavit, quarum teſtudo obſeſsis viſa eſt maximè formidoloſa. Hanc igitur ſummâ vi turriculæ cuidam admovet ruinam minanti. Vbi verò ſemel iterumq́ue agitata non modò pręter omnium expectationem perduravit, ſed etiam & aries ante cæteras concuſsiones diſsilivit, geſtierunt admodum Heracleotæ; męrore autem longè maximo affectus eſt Cotta, ut qui civitatem expugnari poſſe deſperaret. Subſequenti die eâdem rurſus machinam admovet, nihilumq́; proficiens, incenſâ machinâ fabros decervicavit. Et præſidio muris appoſito, cum reliquâ multitudine in campum Lycæum divertit rebus neceſſariis abundantem. E quo omnē Heraclææ tractum depopulans, in miras cives redegit anguſtias. Denuo igitur Heraclèotæ, miſſâ legatione ad peninſulares Scythas, Theodoſianos,

&

& Bosphoranos principes, auxilium ab iis impetrârunt. Civitas interim ab hoste deforis gravissimè afflicta, pœnè eadem intus persensit mala. Custodes enim plebeio victu non contenti, cæsos cives, etiam quę facilè non poterant, præbere compulerunt. Sed tamen iis multò sævior fuit præfectus Connacorix, qui tantum abfuit à vi suis interdicendâ, ut etiam permiserit. Cæterùm Cotta regionem undiq; populatus, ipsis rursum mænibus appropinquavit. In quibus oppugnandis, ubi milites vidit languidiores, à murali pugnâ revocans, Triarium cum navibus adesse quamprimùm iubet, ut, ne in urbem commeatus subveheretur, impediret. Triarius itaq;, assumptis, præter eas quas habuit, viginti Rhodiis, cum classe 43. navium, præsignificatis Cottæ adventu & tempore, Pontum festinavit. Eodem verò die & Cotta muros exercitu cinxerat, & Triariana etiam classis apparuit. Heracleotæ igitur subito navium appulsu conterriti, naves & ipsi in mare triginta deduxe-

duxerunt, & ne illas quidem militibus impletas. De cætero obsidioni repellēdæ incubuerunt. Classis autem Heraclæana adventāti hostili in occursum ivit. Primi itaq; Rhodii (hi enim peritiâ & fortitudine aliis præcelluisse videbantur) cum iis conflixerunt, pugnâq; initâ, tres Rhodię, quinq; Heraclęanæ submersæ sunt. Accedentes autem Romani multa inter dimicandum passi sunt, multa etiam regesserunt. Tandem verò naves Heraclæanas magis infestatas ad urbem usq; ipsam, cū iacturâ quatuordecim fugere compulerunt. Quæ fugatæ in magnum se illico portum recepere. Posthæc soluta obsidione, peditatum amovit Cotta. Triarius è portu indies excurrens, aditum iis interclusit qui cibaria ad alēdos obsessos erant delaturi. Hinc tam intoleranda urbem fames occupavit, ut frumenti semodius pro octuaginta nummis Atticis venderetur. Cui malorum cumulo accessit pestis, vel ex aeris intemperie, vel inusitato victu nata, quæ sub idem momentū

in cives grassabatur, varium variis afflictionum formis interitum admiscens. Inter quos speciatim Lamachus acerbiori aliis multò, & diuturniori mortis genere absumptus est. Maximè autem contagio custodes confecit, ut ex tribus millibus mille perierint. Quæ tanta cùm esset, diu Romanos latere non potuit, calamitas. Connacorix ob totidem miserias malè habens, statuit Romanis civitatem prodere, ut Heracleotarum interitu suam salutem mercaretur. Cui, qui in eâdem proditionis causâ Lamachum æmulabatur, affuit Damopheles, & ipse etiam Heracleota, præsesq; alter urbis post Lamechi obitum designatus. Atqui Connacorix à Cottâ, sibi ut rigido nimis & infideli, cavit, cum Triario autem, consentiente non minùs Damophele pactus est. Acceptis igitur, ob quas se tutissimos futuros sperabant, conditionibus, proditionem adornârunt. Sed cùm, quæ clanculum egerant in vulgus spargerentur, convocatione factâ præsidem appellârũt.

Civesq; inter cæteros eximius Brithagoras ad Connacoricē accedens, præsentem Heraclææ miseriam insignem illam aperit, suadetq; , si ita sibi videatur pro communi salute, Triarium ocyùs conveniat. Hæc multis subinde precibus impensissimè petente Brithagorâ, surgens tandem Connacorix tale se quicquam pepigisse omnino negavit, quin potiùs libertati tuendæ unicè incumbere. Adiecit enim se per literas rescire, quàm humaniter Mithridates à genero suo exceptus fuerit, & inde brevi satis subsidii expectare. Connacorix iis quidem talia prætendebat. Heracleotæ verò sermonibus eius decepti (semper enim quod cupimus, eligimus,) commentis istis perinde ac veris fidem habuerunt. Ille, ubi astutiâ suâ vidit circumventos, sub nocturnum conticinium exercitu quiete navibus imposito, (pacta enim Triarii & incolumes abire, & si quid lucrati essent, secum abducere permiserunt) simul enavigavit. Damopheles autem, reseratis portis, infusum cum Tri-

ario exercitum admisit, aliis portam intrantibus, aliis muri summitatē trāscendentibus. Et tunc demum proditionem senserunt Heracleotę, aliiq; seipsos dedidere, alii perimebantur. Supellex omnis pretiosa, & monumēta quævis insigniora direpta sunt, variaq; cives exercuit crudelitas. Nec enim vel iis pepercere, qui ad sacras ædes convolârant, sed prope statuas arasq; occiderunt. Quocirca multi ad fugiendam inevitabilem mortem de mœnibus delapsi, per omnem regionē oberrârunt, nonnulli ad ipsum Cottá fugere cogebantur. A quibus ille & captam urbem, & interitum hominum, & direptionem pecuniarum intelligens, irâ sufflatus quàm celerrimè ad civitatem perrexit. Succensuit etiam exercitus, ut qui non modò omni rerum gestarum gloriâ, sed emolumento etiam fraudaretur. Et in bellum utiq; implacabile exardescentes, ab invicem fuissent concisi, ni Triarius, prescito ipsorum furore, placidissimâ oratione permulsisset, pollicitus se pro-

ventum omnem & lucrum in medio positurum. Sed ubi Connacoricem Tium & Amastrin occupâsse inaudierunt, Cotta illico Triarium misit ad civitates auferendas. Ipse eos qui pridem accesserant, & captivos etiam comiter assumens sibi, in reliquum omne omni sęvitiâ involavit. Congestâ enim undecunq; pecuniâ, ne à templorum quidem violatione abstinuit, sed ipsas adeò statuas, multas sanè illas, & egregias, ab imis fundamentis convulsit. Inter cæteras Herculem forensem habitu micantem pyramidali. Cui nihil sumptus, magnitudinis, ordinis, elegantię, artis etiam exquisitissimę defuisse videbatur. Erat hanc prope clava solida, ex obryzo auro fabrefacta, & de hâc etiam supernè magna pellis leonina fundebatur, thecam iuxtà habens appositã, in quâ arcus, & sagittæ recubuerunt. Multa porrò alia summæ venustatis & excellentiæ donaria, è templis, & urbe surrepta, navigiis imposuit. Tandemq; milites suos ignem urbi admovere iubens, in non

paucis

paucis ipsam combussit partibus. Capta autem fuit à biennio obsidionis. Cęterùm Triarius ad suprà nominatas urbes accedens, Connacorici, qui Heraclææ proditionem aliarum expugnatione occulere se potuisse opinabatur, impunè datâ abeundi licentiâ, ex pacto eas accepit. Cotta verò ubi quę dixi fecisset, & equites peditesq; in Luculli subsidium misisset, cum universâ classe continuò soluturus, sociorum ad suam quemq; remisit patriam. Sed navium quæ civitatis spolia duxerunt, aliæ plenæ existentes à terrâ paulò ferebantur, aliæ flante Boreâ in littus reiectæ multa spolia amiserunt. Leonippus autē, cui cum Cleochare Mithridates Sinopen demandârat, rebus iam omnino desperatis, proditionem Lucullo per legatos insinuat. Quo cōperto, Cleochares & Seleucus (æquā enim & iste habuit cum iisdem præfectis autoritatem) in conventu urbis Leonippum arguebant. Cives verò insontem & bonum iudicantes, accusationi parum auscultârunt. Quocirca il-

li, cùm amorem plebis & benevolentiam submetuerent, ex improviso, concinnatis de nocte insidiis, hominem interimunt. Patrato facinore vulgus indoluit. Cleochares autem & Seleucus rerum potiti tyrannicè pręfuerunt, ut qui ita se omnem Leonippi cædis ultionem evitaturos crederent. Sub id temporis, dux Romanæ classis Censorinus, frumentũ à Bosphoro in quindecim navibus vehens ad copias sublevandas, prope Sinopen consedit. Cui Cleochares & Seleucus Sinopicis triremibus in occursum euntes dimicabāt, victisq; Italis, naves onerarias suo magno cum lucro reportârunt. Inflati igitur hoc successu, maiori in urbem tyrannide grassabantur, & indictâ causâ sublatis civibus, de reliquo sævitiæ genere nihil non exercuerunt. Atqui tandem oborta est iis adinvicem altercatio. Huic enim optimum videbatur in bello persistere; Seleuco, Sinopenses ad unum omnes interficere, & ob magnifica munera civitatem Romanis prodere. Neutrius tamen vicit sententia.

Sed

Sed postquam rotundis navibus sua bona latenter indidissent, ad Macharem Mithridatis filium, qui eâ tempestate in Colchide egit, miserunt. Interea Lucullus ad urbem accedens acerrimè aggreditur. Cuius continuò amicitiam, & societatem, Machares Mithridatis filius per legationem postulavit. Et quidem lubenter acquievit Lucullus, dicens se pro ratis conventiones habiturum, modò ne quibusdam Sinopensibus mitti curaret commeatum. Ille non tantùm non fecit imperata, sed quæ Mithridaticis in usum apparaverat, ad Seleucum & Cleocharem transmisit. Qui cũ advecta accepissent, nihilq; porrò spei superesse viderent, magnâ vi pecuniarũ congestâ, militibus urbẽ diripiendã (noctu enim fugam adornârũt) concessere. Et facta direptione, cũ quibusdã navigiis in interiores Ponti recessus, ubi Sanegę & Lazi habitant, igne reliquiis naviũ iniecto, fugerũt. Surgẽteq; in altũ flãmâ, quid novi accidisset deprehẽdens Lucull⁹, suos muro scalas iubet admovere.

Tranſcendunt milites, primoque impetu non paucos interimũt, donec Lucullus miſeratione affectus cædem inhibuiſſet. Hac demum ratione Sinopem expugnârunt. Adhuc autem reluctabatur Amaſia, quæ & ipſa non ita multò pòſt in Romanam pervenit ditionem. Sed ut redeamus paulò, Mithridates annum unum integrum & octo menſes in Armeniâ hærens, Tigranem videre neutiquam potuit. Quem cùm exoratus ille in conſpectum ſuum admitti voluit, ſplendidâ pompâ regioq; comitatu ſtipatus obviavit. Et per tres cum eo dies ſeorſim collocatione habitâ, lautiſſimis demum epulis excepit, equitumq; myriade donatum in patriam remiſit. Lucullus autē in Cappadociam migrans amicitiâ, & ope Ariobarzanis inexpectatò pedes traiecit Euphraten, urbemque illam cinxit exercitu, in quâ regias concubinas fuiſſe aſſervatas, & monumentorum pretioſiſſima repoſita compererat. In cuius dum ipſe oppugnatione verſatur, alios Tigranocertam

certam reliquit obsessuros, alios cæterarum urbium præcipuas impetituros. Totidem igitur uno momento partibus obsessâ Armeniâ, misit Tigranes qui Mithridatem revocarent; selegitq; manum ad urbem, in quâ concubinæ fuerunt, tuendam. Quæ ubi eò adveniens interclusisset Romanorum è castris exitus, crebrâ sagittatione effecit tandem, ut concubinæ omnes & monumentorum pretiosissima de nocte expedirentur. Illucescente autem die, Romani cum Thracibus fortiter dimicantes, magnâ eorum strage editâ non pauciores occisis vivos ceperunt. Veruntamen quæ præmissa sunt ad Tigranem illæsa pervenere. Qui octuaginta millibus coactis descendit ad Tigranocertam præsenti obsidione eruendam, hostesque propellendos. Eminus autem Romanorum paucitatem intuens, in fastuosa hæc prorupit verba, si quidem legatorum instar venirent, sanè multos venisse, sin hostium instar, valdè paucos. Hæc locutus instruxit ordines. Lucullus verò ubi arte se &

de-

deliberatione ad pugnam accinxisset, suosque egregiâ implêsset confidentiâ, dexterum cornu statim profligavit: eo fugato, inclinavit proximum, dein universa acies. Fugamque vehementissimam consimilis interitus sequebatur. Quocirca Tigranes, diademate, regiisque insignibus induto filiolo, ad arcem se recepit munitissimam. Lucullus Tigranocertam repetẽs acriùs multò oppugnavit. Sed qui in ea fuerunt Mithridatis duces, in tam perditâ & profligatâ rerum omnium conditione, ut ipsi incolumes evaderent, civitatem Lucullo tradidere. Posthæc Mithridates Tigranem adiens, solatur deiectum, & regiâ veste induit prioris æmulâ. Quinetiam novas copias suadet cogere, ut recentem cladem, siquâ posset, ulcisceretur. Atqui Tigranes in uno Mithridate recumbẽs spes omnes posuit, ut qui non solùm fortitudine, & prudentiâ anteiret multò, sed & bellum Romanos contra sustinere posset faciliùs. Ipse Phradati Partho per legatos Mesopotamiâ, Adiabene,

&

& magnis illis cessit campestribus. Quē eundem cùm legati à Lucullo missi convenirent, is impendiò se favere dixit Romanis, societatem insuper pollicitus, eâdemque Armenios latenter est amplexus amicitiâ. Dehinc Cotta Romam reversus, à senatu Pontici imperatoris titulo ornatur, quia Heraclæam ceperat. Sed incusatus confestim, quòd sui solius lucri causâ tantam civitatem evertisset, odium publicum, & invidiam simul ex opum conflavit abundantiâ. Quapropter multis in ærarium spoliis introductis, ne ita quidem mitiores reddidit, ut qui ex infinitis paucissima se decerpsisse crederent. Paulò pòst, ubi Romani Heraclææ captivos liberare decrevissent, Thrasymedes Cottam pro concione accusavit, ostendens, & quàm benevolè civitas erga Romam afficeretur, & si minùs unquam benevolè, hoc vel ex eorum qui præfuerant astutiâ, vel eorum qui adorti sunt vi contigisse. Adhæc, urbis incendium, & in quot partes igne desæviretur, luctuosissimè

ſiſſimè enarravit, quomodo Cotta ſtatuas in prædam ſuſtuliſſet, templa diripuiſſet, aliaq; eiuſmodi plura ſummę crudelitatis argumenta, quàm immēſa porrò vis auri argentique in civitate fuerit, cuius ille omnē in proprios uſus verterat affluentiam. Hæc cum gemitu & lacrymis percenſente Thraſymede, duces calamitatis miſeratione condoluerunt. (Iuxtà enim cōplures erant captivi viri, mulieres etiam, & pueri atris veſtibus amicti, ramoſ-que ſupplices cum eiulatu protendentes.) Cotta verò huic incuſationi obviam iturus, ſuccinctā ſui in patriâ dialecto concinnavit apologiā, ſtatimq; ſedit. Surgens autem Carbo, Nos (inquit) civitatem expugnare, tibi, non diruere, Cotta, permiſimus. Poſt quē alii peræque ipſum inſimulârunt. Non paucis igitur exilio multandus videbatur, pœnam tamē mitigantes latum ei clavum ſolummodo ademerunt. Factâ in Cottam animadverſione, Heraclæotis regio, mare, portus omnes reſtituebantur; ſcitaque etiam eſt lex, ne cui in

in posterum servirent. His confectis, Thrasymedes in patriam dimisit plurimos. Ipse cum Brithagorâ & Propylo Brithagoræ filio secuta opperiens tempora, reliquum negotiorũ procuravit: Et transacto aliquot annorum curriculo, tribus onerariis Heraclęam defertur. Vbi totus restaurandæ civitati incubuit, & quasi de novo ortu regignendę. Sed cũ vires omnino omnes adhibuisset, vix octo millia numeratis etiam mancipiis coëgit. Brithagoras, adauctâ iam urbe, spem populo dedit pristinæ libertatis recuperandæ. Et post annos bene multos, devoluto ad Caium Iulium Cęsarẽ imperio, ad hũc ipsum contendit. Fuere ei comites itineris aliquammulti primarii, & filius etiam Propylus. Notus verò quamprimum Cæsari Brithagoras, & id agens ut interioris esset amicitiæ, promissis alebatur. Nec tamen libertatem citò assequi potuit, Romæ Iulio nunquam subsistente, sed in alia subinde loca discursante. Quem per universum terrarum orbem cum Propylo secutus

Britha-

Brithagoras, tandem in gratiam receptus est, & ab eodem ipso imperatore designato, petitionem habuit lubentissimè indultam. Vbi igitur duodecim annos Cęsari assedisset, profecturo iam Romam versus imperatore, senio, & continuis insuper laboribus confectus, non sine ingenti patrię suæ mærore obiit.

Finis eorum quæ è decimosexto Memnoniæ historiæ libro excerpta sunt.